
BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
8 D
44

13
8 D
44

INFORMACIONVM DEcisionum & responsorum iuris Centuria.

AVTHORE GOMEZIO LEONIO, HISPAlensi, in Regio supremoq; Auditorio Hispali Aduocato.

¶ INVICTISSIMO, AC SERENISSIMO, PRINcipi PHILIPPO II. Hispaniarum, Indiarum, Neapolis, Siciliæq; Regi iustissimo, &c. D.

HISPALI.

¶ EXCVDEBAT PETRVS MARTINEZ à Bañares Typographus, prope monasterium Diui Pauli.

Anno. M. D. LXIIII.

ON PHELIPE por la gracia de dios Rey de Castilla, de Leon, de Aragon, de las dos Sicilias, de Ierusalem, de Nauarra, de Toledo, de Valencia, de Galizia, de Mallorcas, de Seuilla, de Cerdeña, de Cordoua, de Corcega, de Murcia, de Jaen, de los, Algarues de Algezira, de Gibraltar, duque de Milan, conde de Flandes y Tirol. &c. Porquanto por parte de vos el Licenciado Gomez de Leon vezino dela ciudad de Seuilla nos fue hecha relacion que vos aueys hecho vn libro yntitulado Informacionum Decisionum, & Responsorum iuris Centuria. El qual era muy vtil & prouechoso. Y nos suplicastes os diessemos licencia y facultad para que lo pudiessedes imprimir & vender, mandando que por el tiempo que nuestra merced y voluntad fuesse otra persona alguna no lo pudiesse imprimir ni vender, o como la nuestra merced fuesse. Lo qual visto por los del nuestro consejo se hizieron las diligencias que la prematica por nos nueuamente hecha dispone. Y fue acordado que deuiamos mandar dar esta nuestra carta para vos en la dicha razon, y nos tuuimos lo por bien. Y por la presente damos licencia y facultad a qualquier impressor destos nuestros reynos, para que pueda imprimir el dicho libro, sin que por ello caya ni incurra en pena alguna. Con que despues de impresso no se pueda vender, ni venda sin que primero se trayga al nuestro consejo juntamente con el original que enel se vio, que va rubricado & firmado enel fin del del licenciado Mercado, para que se vea si la dicha impression esta conforme al original y se os de licencia para lo poder vender, y se tasse el precio q̃ por cada volumẽ vuieredes de auer, so pena de caer & incurrir en las penas cõtenidas enla dicha pregmatica y leyes de nuestros reynos. Dada en Madrid a nueue dias del mes de Diziẽbre, de 1563. Años.

El Marques. El doctor Diego Gasca. El licenciado Espinosa.

El licenciado Jarava. El licenciado Atiença.

Yo Pedro del marmol escriuano de camara de su Catholica Magestad la fiz escreuir por su mandado, con acuerdo delos de su consejo.

Registrada
Martin de Vergara.

Martin de Vergara por Chanciller.

B

El Rey.

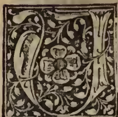
Or quãto por parte de vos el Licẽciado Gomez de Leõ, vezino y abogado de la ciudad de Seuilla nos fue hecha relacion que vos auiades hecho vn libro, intitulado Informacionũ de cisionum juris centuria. El qual era muy vtil y prouechoso: y nos ſuplicaſtes lo mandaſſemos ver y examinar, y dar os priuilegio para que lo pudieſſedes imprimir, y vender por el tiẽpo que fueſſemos ſeruido Lo qual viſto por los del nueſtro conſejo, y como por ſu mandado ſe hizieron las deligencias que la prematica por nos hecha ſobre la impreſſiõ de los libros diſpone. Por hazeros biẽ y merced fue acordado que deuiamos mandar dar eſta nueſtra cedula, en la dicha razõ. Y por la preſente vos damos licencia y facultad, para que por tiẽpo de ſeys años primeros ſiguientes: que corren y ſequentã deſde el dia de la fecha deſta nueſtra cedula en adelãte, vos o la perſona que vueſtro poder ouiere, podays imprimir y vẽder el dicho libro, que de ſuſo ſe haze mencion: con que antes que ſe venda ſe impriman las emiẽdas, y errores que eſtan ſacados, y firmados del Licenciado Mercado corrector de libros. Y mandamos que durante el dicho tiempo, perſona alguna ſin vueſtra licencia no lo pueda imprimir ni vender: ſopena que el que lo imprimiere y vendiere, aya perdido y pierda todos y quales quiera libros, y moldes que del huuiere y traxere a vender en eſtos nueſtros reynos. Y mandamos que podays vender cada volumen del dicho libro: en quatro reales. Y mandamos a los del nueſtro conſejo Preſidẽtes y Oydores de las nueſtras audiencias Alcaldes, alguaziles de la nueſtra caſa y corte y chancillerias: y a todos los Corregidores Aſſiſtente Gouernadores Alcaldes mayores, y ordinarios, y otros juezes y juſticias qualeſquier, de todas las ciudades villas y lugares de los nueſtros reynos y ſeñorios. Aſſi a los que agora ſon como a los que ſeran de aquí adelante: que vos guarden y cumplan eſta nueſtra cedula y merced que anſi vos hazemos y contra el thenor y forma della vos no vayan ni paſſen: ni conſientã y: ni paſſar por alguna manera, ſopena de la nueſtra merced, y de diez mil marauedis para la nueſtra camara. Fecha en Madrid, a veynte y nueue dias del mes de Agoſto de mil y quinientos y ſeſſenta y quatro años.

Yo el Rey.

Por mandado de ſu Mageſtad.
Franciſco de Eraſſo.

Inuictissimo, ac serenissimo Principi Philippo .II. HISPANIARVM, INDIARVM, Neapolis, Siciliæq; Regi, Archiduci Austriæ, Brabantiæ, Burgundiæ, Mediolaniq; Duci, Flādriæ comiti. &c. Gomezius Leonius Hispalensis, perpetuam fœlicitatem & beatitudinem exoptat.

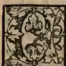

Etus iam olim fuit consuetudo scribentium plurimorum, Princeps Augustissime, vt opera sua, vigilias, lucubrationesq; suas Imperatoribus, regibus, cæterisq; principibus, & mundi dominis dedicarent. Sic Aristoteles, Alexandro illi Magno, Plinius, & Plutarchus, Traiano, cōpluresq; alij hoc ipsum factitarunt. Reputantes nimirum, eam esse scientiæ, & litterarum dignitatem, vt summos etiam principes, & monarchas deceat. Quòdq; nōn minus gratum exhibere ipsis ministerium existimandus sit, qui librum, perpetuo fortassis duraturum, nomenq; suum immortale effecturum, ipsis dicatum offert. Quàm qui æquum, aut elephantum, aut eiusmodi munera breui periturą representet. Quod sanè in libris, & operibus ad iuris, & iustitiæ cognitionem pertinentibus multo iustius quadrare, affirmādum erit. Multoq; cōuenientius in tua serenissima Maiestate, Princeps iustissime. Qui inter tot excellentiæ, splendorisq; tui radios fulgentissimos, tituloq; cæleberrimos, iustitiæ, æquitatisq; vindicem vnicum, assertorem q; summum te publice profitearis. Idq; re ipsa, & opere assiduo præstes. De quo, cum innumera cotidie tua celsitudo mundo exhibeat documenta, quæ nulla possint scriptura complecti. Illud saltem silentio prætereundum non erit, quod tua Catholica Maiestas, hisce diebus, & temporibus, in catholicæ, fidei & christianæ religionis negotiis exemplum ædidit. Cum flagrante vniuersi penè orbis christiani hæreticæ prauitatis incendio, inq; Hispanias nostras scintillas quasdam iam emittente, sanctissima indignatione succensus, factumq; illud acerrime ferens, in eiusmodi criminis reos, á summis vsq; ad minimos, in ipso tuæ serenissimæ Maiestatis cōspectu gladio vltore seuerissime vindicasti. Vnde &

ditioni tuæ amplissimæ perpetua tranquillitas reddita, & cæteris christiani orbis partibus ingens exhibitum est documentũ, & exẽplum. Prætet id, quòd à multis iam annis in generali fidei catholicæ concilio iungendo, sustinendo, perficiendoq; totus ardenti desiderio, conatuq; verseris. Summo erga christianam religionem amore, zæloq; inflammatus sanctissimo. Vnde spes nos certissima fouet, breui futurum, vt tuis auspicijs, præsidioq; tutissimo ecclæsia ipsa catholica suo nitori, splẽdoriq; plenissimè restituatur. Nulli igitur iustius, aut conuenientius liber iuris, & iusticiæ documenta cõtinens, quam Regi iustissimo dicandus erat. Nec fuit prætere a, cur muneris paruitas ab hoc proposito deterreret. Cum Regia Maiestas, cui nihil pro ipsius dignitate possit offetri, subditorum munscula qualiacumq; aspernari minime soleat. Non tam donum ipsum, quam offerentis animum considerans. Diuinã etiã in hoc maiestatem in terris representans. Suscipe igitur Rex excellentissime exiguum hoc nostræ Mineruæ munusculum, qua soles animi benignitate, ac humanitate. Deus optimus maximus cõcedat tuæ serenissimæ maiestati, diutissimè, ac fœlicissimè viuere. Et tandem in regno illo cœlesti perpetuo regnare. D. in tua, hac cæleberrima ciuitate Hispali. XXXI. Maij. Anno. M. D. LXIIII.

Author Lectori.

Vm plures reperiãtur ab Hispanis nostris in iure, æditi libri, paucos certe, immò ferè neminem inuenire licebit, qui in hoc scribendi genere versati fuerint. Cũ tamẽ non minima sit hæc iuuãdi studia pars, aut parũ emolumenti allatura, tam iudicibus, quàm aduocatis, & in omni negotiorũ genere. Vtilissima certe sunt, fateor, quæ à plærisq; nr̃æ nationis hominib⁹ scripta cõspicimus, in repetitionibus, expositionibus, commentarijs, cæterisq; quibuscũq;. Sed nec etiã negari debet, hoc genere informacionũ, et allegationũ in negotijs contingentibus, veluti aureo illo Sybillæ ramo, studiosos quasi manu duci, ac reduci, & in tuto collocari. Nec enim ita certiorẽ facit orbis, & similiũ rerũ in tabula depictarũ figura, quám si ipse illa oculis pedibusq; gradiaris. Nec tãtũ sufficiet assidua illa in scholis & libris disputatio, nisi etiã vsui & praxi cõmuni alios applicuisse, & adaptasse cõspexeris, ipseq; adaptare didiceris, & iudicũ sentẽtijs, quid illa valeant, experiaris. Vnde bene scriptũ reliquit ille, quæ in scholis addiscuntur, in foro & palacijs digeri. Accedit etiam

his, quòd nec nostræ leges, consuetudinesq́, praxisq́ in eis assidua huius nostri regni in iudicijs, & negotiis, ipsæq́ iudicum sententiæ sint omnino pœnitendæ, aut silentio prætereũdæ, immò eum quibusuis alijs, ne quid amplius dicam, cõferẽdæ. In cuius rei testimoniũ, cũ plurima adduci possent, vnum pro multis sufficiat. Libertas scilicet illa iudiciorum quæ in Hispania nostra iã olim versatur, & regnat, pro sanctitate & iustitia inuictissimi, ac clemẽtissimi principis regis nr̃i Philippi, Augustissimiq́ patris Caroli quinti Cæsaris, aliorũq́ regũ antecedẽtiũ, qua iudices liberrime, & intrepide quod sentiũt, pronunciant, etiã cõtra ipsius regis patrimoniũ, & in eius causis, ipso præsente, & id expetente, & si quando aliter fiat, seuerissime vindicante. Quod sanè cum in toto hoc regno constantissime adseruetur, nisi valde fallor, in nostra hac aliarũ omnium celeberrima ciuitate Hispali maximam profectò vim obtinet ac firmitatẽ, & semper obtinuit. In qua, vt iudices inferiores omittamus qui & ipsi rectẽ pronũciãt, aut si humanitus in aliquo deficiant, per supremos ipsos regij auditorij cẽsores eodẽ ferè die & hora dirigitur, & emẽdatur, eisdem supremis iudicibus causarũ ciuiliũ, & criminaliũ, nihil inueniri potest, aut iustius, aut æqui⁹, aut magis eruditũ, cõsũmatũuè. Vnde singula sũma cũ æquitate & iustitia cotidie decisa prodire, omnibus est plusquã manifestũ. Ex quo etiã fit, vt ex hoc clarissimo consessu viri scientia, & moribus, omniq́ splendoris genere ornatissimi passim eligãtur, & cooptẽtur, ad cõsilia suprema, & secretiora nr̃i regis serenissimi, & vt alijs supremis tribunalib⁹ huius regni, ipsi præsint, eaq́ regãt, dirigãt, & gubernẽt, similiaq́ munera obeãt, ipsis etiã nil tale expetẽtibus, neq́ id agẽtibus. Vnde cũ apud tã strenuos duces per tot annos militauerim in aduocationis munere, nõ abs re me factũrũ existimaui, si aliqua ex eorũ gestis in vsum & exemplũ aliorũ in mediũ proferrẽ. Maxime autẽ hæc, in quibus non aerem verberando, vt aiunt, neq́ iniqua, aut iniusta, sed æquissima, ac iustissima, vt mihi quidẽ videbatur, postulãdo, victoriã maxima ex parte semper reportauim⁹. Quo etiã nomine hæc nostra qualiacũq́ cõmendatiora fore augurari certo possũ. Præter id, quòd tãtis viris placuisse cõspicerẽ, alijsq́ cõpluribus, quorũ cõsilio, & hortatu, opere pri⁹ ab ipsis ꝑspecto, & meo rogatu examinato, id ipm̃ fui aggress⁹. Quod si me omnino mea in hoc fefellerit spes, illud saltẽ me cõsecuturũ certo scio, vt alij ad meliora huius generis in publicũ proferẽda inuitẽtur. Tu autẽ, amice lector si q̃d in his boni, cõmodiuè repire cõtigerit, Deo optimo maximo ã quo bona omnia ꝓcedũt, referto, cætera autẽ humanitus corrigito.

Petri .M. iuris consulti, in laudem operis EPIGRAMMA.

Q Vi cupis implicitos legum dissoluere nodos,
Abdita qui iuris vis reserare sacra,

¶Hæc lege, quæ mira tradit Gomezius arte:
Quæ nusquam inuenies sic resoluta reor.

¶Ille quidem potuit, multis extendere verbis
Scripta, sed hac placuit cum breuitate sibi.

¶Adducant alij verborum examina, cartas
Et repleant dictis, ac sine fine, sinas.

¶Hunc quid seruandum, quod tu communiter vsu
exercere vales, tradere conspicies.

¶Legibus id suadens, aut canone, cætera nusquam,
Gurauit sedulo. Certior vnde manes.

Ante omnia testor manifeste, quæcumque in hoc libro scripta sunt, consentanea me velle, vt sint, sacrosanctæ fidei catholicæ, et chrhistianæ religioni, traditionibusque sanctissimæ matris ecclæsiæ. Cuius etiam censuræ, & correctioni cuncta hæc subijciuntur.

In nomine sanctissimæ Trinitatis Patris ET FILII, ET SPIRITVS SANCTI. AMEN.

¶ I

¶ FACTVM.

Oannes. V. vxorem duxerat Vlyssipone ciuitate Lusitaniæ insigni. Vnde relicta ea, duobusq; ex ipsa liberis, Romã venit. Ibiq; cognita quadam alia, cum ea in hanc celebrem Hispalim vrbem venit. Mutatoq; dictæ concubinæ nomine vxoremq; ipsam suam simulans, post longam cum ipsa cohabitationé in indiám maris Oceani peruenit. Ibiq; cũ ea vxorio nomine diu cohabitauit, vsq; ad ei⁹ fœminæ mortem. Et demum dictæ vxoris Lusitanæ, liberorumq; cõmunium reminiscens, litteras ad ipsam dedit post multos annos vt ad eum, vnà cum filijs statim proficiscatur. Quæ longa iam senectute & infirmitate depressa, cũ iter immensum aggredi non sit ausa, filium cõmunem, qui solus erat superstes, vnà cum eius vxore ac filijs ad maritum misit. Qui ad patrem veniens honorifice exceptus vtq; talis filius ab eo nominatus, habitusq;, decessit. Relicto ex se filio. Quem dictus Ioannes. V. auus ad extremum vitæ perueniens vniuersalem hæredem in suo testamento instituit in omnibus bonis, in eoq; declarauit dictam concubinæ consuetudinem, contubernium non matrimonium fuisse. Ex eo facto lis non parua secuta est inter dictæ concubinæ hæredem, & vxorem Lusitanam super dimidia parte bonorum durante matrimonio quæsitorum, quæ summam quindecim mille ducatorum excedebat. In qua post longam disceptationem, & duas sentencias in fauorem dictæ concubinæ latas, postrema septem supremorum iudicum auditorij Hispalensis sentencia pro dicta Lusitana pronunciatum & obtentum fuit, me pro ipsa patrocinante, cum prius in vna, & rursus in alia iudicum aula varijs sententijs negotium fuisset agitatum. His autem & similibus apud iudices allegationibus sum vsus.

¶SVMMA.

Vre Lusitaniæ contracto matrimonio bona fiunt communia inter coniuges. nu. 1.

¶Locus contracti matrimonij inspicitur iure Hispaniæ, in dotis, et aliorum bonorum restitutione. nu. 2.

¶Dictum testis, vltra contenta in articulo interrogationis quando valet. nu. 3.

¶Testes deponentes de pertinentibus ad negotium, dicuntur deponere de ipso negotio. nu 4.

¶Testis, etiam parte non petente tenetur deponere, quidquid scit de ipso negotio. nu. 5.

¶Cohabitatio, procreatio & educatio filiorū & fama publica quando probent matrimonium. nu. 6. & 7.

¶Quando agitur de probando secundum matrimonium contra primum, liquidissima probatio requiritur. nu. 8.

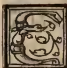
¶Assertio aut negatio parentum filijs non nocet. nu. 9.

¶Etiam si coniuges simul non habitent, bona quæsita sunt comunia. nu. 10.

¶Inter coniuges bona quæsita communicantur sine aliqua apprehensione corporali. nu. 11.

¶Facto diuortio ob seuitiã viri, vxori quęritur dimidia pars bonorum. nu. 12. idem si eam expellat sine causa. nu. 13.

¶Si vnus ex socijs renunciet societati malitiose, alijs non nocet, idem de vxore. nu. 14.

Equissimi simul ac sapientissimi iudices. Pro parte Leonoris. F. Lusitanę adducuntur, & faciunt sequentia. Primo fundari satis ius suum in probationibus pro ea factis, ex quibus constat matrimonium, de quo agitur, re uera intercessisse inter ipsam & dictum Ioannem. V. vnde dimidia pars bonorum omnium, de quibus agitur, ad ipsam pertinet. Tam iure huius nostri regni, quo quęsita durante matrimonio fiunt communia iuxta vulgaria, quam iure & consue-
1 tudine regni Lusitanię, & vbi disponitur, & seruatur, quod statim contracto matrimonio bona omnia fiant communia inter coniuges. Vt refert Doctor de figura in .l. vnum ex familia. §. sed si fundum. fol. 16. colu. 2. versi. ex quo ego infero & Doctor Castillo in .l. 14. Tauri in verbo. puedan in fi. Vbi etiam tradit consuetudine Regni Aragonum idipsum obseruari. Lege au-
2 te. 24. titu. 11. part. 4. & disponitur, vt inspiciatur locus contracti matrimonij in exactione dotis, & bonorum mariti & vxoris.

¶Nec obstat oppositio contra testes, quod deponant vltra contenta in articulo interrogationis contra tex. expressum in. c. de testi-
3 bus, de testi. cũ similibus. & Nam id habet locum quando deponerent testes omnino diuersa ab ipso articulo, vt si producti ad probandam declinatoriam iudicij, super causa principali dixererent. Quod aperte prohibetur in. d. c. de testibus. de testi. Ibi inducti ad exceptionem dilatoriam probandam, cum super ea tantummodo iurauerint. &c. Et ita notant & intelligunt Abb. & Docto. communiter in. d. c. de testibus.

¶Quod etiam confirmatur doctrina singulari Ange. in. l. Iam dubitari. ff. de hære. Insti. quem referunt & sequuntur Alexan. & alij
4 in. l. 1. ff. si cer peta. Vbi Iaso. nu. 44. quod & testes deponentes

de pertinentibus ad negotium, de quo agitur, dicuntur deponere
de ipso negotio, ad quod adducuntur. Idq; maxime in nostro casu
obtinet, cum in articulo contineatur vt deponant id, quod sciunt
de ipso negotio. Præsertim iuxta doctrinam Bartu. in l. Si duo pa
troni. §. Idem Iulianus. nu. 8. de iure iu. quòd si testis iurauit dicere
veritatem super tota causa, & illud quod dicit vltra articulum face
ret ad causam valebit eius depositio. Idem Bartu. & doctores com-
muniter in. l. momentaneæ. C. qui legiti: perso. Specu. de teste. §. 1.
versi. item quód deposuit super alio. Et versi. seque. refert & sequi-
tur Hipoli. in. l. 1. §. Diuus Antoninus. nu. 2. de questio. fol. 28.
in paru. Cum multis similibus.

¶ Pro quo etiam facit doctrina Abba. quem sequuntur alij ibi in. d.
5 c. de testibus. de testi. nu. 6. quod testis productus ad totum nego
tium, vel simpliciter ad causam, de qua agitur, tenetur deponere
quidquid nouit de ipso negotio. Notat glos. in. c. quia circa cum
concordan. ibi de priuileg. glo. & doctores communiter. in. c. fra-
ternitatis de testi. Idque maxime locum habebit iure huius nostri
regni quo iudices inspecta veritate iudicare tenentur.

¶ Confirmatur etiam hæc pars ex eo, quod matrimonium non solũ
probatur per supradictos testes inter ipsos intercessisse, sed etiam
6 multis alijs id conuincitur, scilicet diutina cohabitatione,
filiorum procreatione & educatione, ipsorum publico in ecclesia
baptismate, dictorum etiam coniugum publica assertione, famaq;
& opinione communi. in. c. illud. vbi notat Abba. & Doctores
communiter de presumptio vbi de diutina cohabitatione, & fa-
ma opinioneq; communi. tex. in. c. 2. de clandesti. desponso.
vbi notat Abba. num. 3. post alios, quod simplici coniugum a-
ssertioni stetur in matrimonio. Facit optime glo. in. l. penu. C. de
fideiusso. in glo. fina. ex qua ibi Bald. notat, quod si vir & fœmina
deprehendantur simul, & coofiteantur se esse coniuges, eorum di-
cto statur. Idem notat Bartu. per illam glo. in. l. vni. C. de con-
fes. colu. 7. versi. fuit quæstio. Alexand. consi. 1. vol. 5. col. 5. Bar-
ba. consi. 26. lib. 4. vbi de baptismo filiorum & sacramentorũ re
ceptione, cohabitatione, assertioneque coniugum.

¶Pro quo etiam facit optime doctrina elegans Innocen. in.c. veniens, de verbo. signi. col.2. quod quando causa non agitur inter principales ipsas personas, sed inter tertios alios, sufficiat probare communem opinionem. Vt in eo qui habebatur pro prælato, vel pro notario communiter. Idem dicendum videtur hoc casu, cum non tractetur de matrimonio constituendo inter coniuges ipsos, sed inter alios super eiusmodi bonis.

¶Nec his oberit alterius partis probatio de fama publica opinione que communi coniugij cum ipso Ioanne. V. longa cohabitatione, tractatu inter sese, assertione que ipsorum de coniugio. ¶ Cum agat de probatione secundi matrimonij contra illud primum. Quo casu non sufficiunt aut præsumptiones, aut insignia illa, notat Abb. vnice vbi alij in. c. super eo. de eo qui cogno. consangui. vxo. su. Bal. consi. 48. lib. 2. quo casu requiruntur liquidissimæ probationes ad exclusionem primi matrimonij, & probationem secundi, cum habeat præsumptionem contra se, vt notat Vincent, quem refert & sequitur Abb. ibidem in. c. 2. de clandesti. desponsa. nu. 2. idem Abb. in. c. quia verissimile de presumptio. Roma. singula. 619. tu audiuisti. vbi plene. Deci. consi. 133. pri. volu. Præsertim cum pro ipsa nullus testis deponat de matrimonio, & cohabitatio etiam per mille annos illud non inducat in. c. illud de presumptio. vbi Abb. & Doctores communiter, post glo. ibi Bal. in. l. in libere. ff. de rit. nupti. Decius in regu. nuptias de regu. iu. cum alijs. Maxime cum constet dictam concubinam cum alio antea contraxisse matrimonium, nec de eius morte appareat.

¶Non obstat etiam quod in suo testamento dictus Ioannes. V. filium communem suum, & dictæ Leonoris. F. Lusitanæ naturalem suum filium nominauerit nam homo, qui litteras nesciebat, ita nominasse, credendus est, ac si dixisset, cum veré & naturaliter, & non falso dictum fuisse suum filium, aut ficte. Quemadmodum etiam vulgari idiomate dicimus regem naturalem, cum qui vere rex est, sine aliquo dubio aut controuersia, & sic de alijs similibus. Præter id quod affirmatio aut negatio parentū filijs nocere non solet in. c. officij de pœni. & Remi. vbi Abb. & Doctores communiter, per Bart. & Doctores in. l. filium de ijs qui sunt sui, vel

ali. iu. per Doctores in. l. miles. §. defuncto. de adulte. cum multis simili.

¶ Nec prædictis etiam aduersatur, si opponatur non cohabitasse simul dictos coniuges, quòd videtur requiri ad hoc vt bona constante matrimonio quæsita fiant communia inter ipsos, iuxta. l. 1 tit. 3. lib. 3. fori. cum alijs ibi de consune. Nam iuxta leges & consuetudines Lusitaniæ supradictas, quibus standum est hoc casu, vt in. d.
10 l. 24. tit. 11. part. 4. id non requiritur, nec etiam iure huius nostri Regni. Maxime autem cum constet culpa, & absentia ipsius mariti cessasse inter ipsos cohabitationem, quo casu vxori ad huc quæritur dimidia pars talium bonorum, & ita in hoc themate affirmat expresse Doctor de Palaciorru. vir omni laude dignissimus, in Repe. Rub. §. 64. nu. 3. fol. 40. col. 3. versi, quando ergo. vbi plura de hoc per bonum tex. in. l. si autem. §. sed si per seruum. ff. de rei vendi. idem tenet Doctor de Sigura vir etiam eximie eruditionis. in. l. vnum ex familia. §. sed si fundum delega. 2. fol. 86. nu. 31. cum multis sequentibus.

11 ¶ Quod etiam cõfirmatur & ex eo quòd inter coniuges ipso iure sine aliqua apprehensione corporali communicantur omnia bona constante matrimonio quæsita quantum ad dominium & possessionem, vt notat, & tenet Doctor Segura in de bon. constan. matrimo. ad q. nu. 4 4. cũ seque. quem refert & sequitur, vbi plura insignis Doctor Gouarru. lib. 3. resolu. c. 19. nu. 2. post doctorem de Palaciorru. & Roderi. Xuarez, & alios quos ad id allegat. Idq; non sine exemplo & ratione societatis omnium bonorum, in qua id ipsum vsuuenit. in. l. 1. §. fina. &. l. seque. ff. pro soc & ibi notat & tenet Bald. singu. Doctores in. l. 1. C. de aqui Posses. & in l. 1. in prin. ff. de acqui. posse. cum multis similibus.

¶ Comprobatur hoc ipsum ex hoc, quòd facto diuortio inter coniuges propter viri seuitiam, & sic restituta vxori dote, & bonis constante matrimonio tunc quæsitis, si post tale diuortium alia bona maritus acquisierit, in his etiam vxor separata habebit dimidiã partem, & ita hoc casu affirmat & tenet idẽ Doctor Palaciorru.

de Repe.Rub.§.64.nu.10.cum alijs.

¶Coadiuuatur etiam hæc pars ex sententia notabili eiusdem. Doctor. de Segura.in. d.l.vnum ex familia.§.sed si fundum a nu. 27.
13 vsque ad nu.37. vbi tradit idipsum obtinere casu quo maritus vxorem sine causa domo expelleret, & cohabitatione, maxime cum ea bona vxori non ex dispositione & voluntate, aut liberalitate mariti, sed ipsius legis beneficio, & dispositione quærantur, nec auferre ipse queat.in.l.fina.C.de bon mater. in.l.3.ff. de interd. & releg. & legibus huius regni. Cumq; per vxorem non fiat quominus simul habitent. in.l.quæ sub conditione. ff. de condi. insti. & ita per hæc & alia fundamenta tenet Doctor de Segu. vbi supra.nu.29.30.31. & sequentibus.

14 ¶Item si vnus ex socijs malitiose renunciaret societati, vt sibi soli acquiratur lucrum ex aliqua re, talis renunciatio socijs nihil posset officere. Eaq; non obstante lucrum inter eos ex ea re communicaretur.in.§.manet.insti.de socie.cum similibus. Idem dicendum inter coniuges, cum sint socij diuini & humani iuris. Et ita arguit et tenet Doctor de Segura sæpius allegatus in.d.§.sed si fundum.nu.33. præsertim cum hoc casu societas coniugum nisi morte finita non fuerit.

¶2.

¶FACTVM.

Omina Francisca de Ribera binas ædes Hispali habens, easq; contiguas, alteras ex eis in perpetuam concesserat emphyteosin, cuidam Roderico.V.legemq; sibi dixerat, vt ipsa teneretur per fistulam, siue canalem, in pariete communi factum, aquas cotidiani ministerij recipere, ex domo emphyteotica in eam, quã sibi retinuerat. Idq; dum ipsa vixerat fuit ob-

seruatum. Qua defuncta, aedibusq; suis vni atq; alteri venditis, postremus emptor non patiebatur vti suum ea seruitute dictum Rodericum .V. causabaturq; eam personalem, non realem fuisse, cumq; ipsa domina Francisca de Ribera extinctam fuisse. In quo tandem pro dicto Roderico .V. fuit in supremo auditorio Hispalensi iudicatum postrema sententia, me pro ipso aduocato, qui apud iudices his & similibus egi, cum tamen aliquot alij aduocati, tanquam in re difficili, in hoc laborare scribendo renuissent.

❡ SVMMA.

Quando seruitus constituitur in perpetuum est realis, non personalis. nu. 1.

❡ Seruitus constituta respectu certi & determinati fundi, est realis & perpetua. nu. 2.

❡ Si seruitus feret in simplex factum, non in ius, est personalis, non realis. nu. 3.

❡ Seruitus in casu dubio est censenda realis. nu. 4.

¶ Seruitus durat, siue prædium dominans, siue seruiens alienetur, nu. 5.

Ectissimi simul ac sapientissimi Iudices. pro Roderico. V. M. adducuntur & militant sequentia in lite & causa contra Alfonsum. N. & primo, cum constet de seruitute, nonobstant, quæ in contrarium allegātur. Maxime id, quod pro fundamento præcipuo proponitur, eam seruitutem personalem, non realem fuisse. Nam contrarium clare patet ex ipsius scripturæ verbis, ibi, que vaya el agua por el caño por donde hasta aqui yua de la casa pequeña a la grande, & infra, y os la doy al dicho censo perpetuo para siempre jamas, con todas sus entradas y salidas, vsos y costumbres y pertenencias, para siempre jamas. &c. Vnde liquido constat perpetuam eam esse seruitutem, cum in perpetuum ædes concedantur cum omnibus vsib⁹, quibus tunc vtebantur, & cæteris omnibus, quæ ad ipsas tunc pertinebāt. Idq; comprobatur ex text. expresso, & eius verbis manifestis. in. l. 8. tit. 31. part. 3. apud nos, ibi. ca las otras seruidumbres que son puestas para siempre, no vienen por razon de las personas, mas propriamente por razon de las cosas que las deuen, & de las otras que se siruē dellas. &c.
1 & cum igitur hæc concessio in perpetuum facta sit, non est dubitandum eam seruitutem realem, non personalem fuisse.

¶ Quod adhuc vltra prædicta confirmatur manifeste ex regula illa generali & verissima in materia seruitutum recepta

2 vbiq; per Doctores cõmuniter, ❧ quód qũádo conceditur ius seruitutis respectu certi & determinati fundi, vt puta concedo tibi ius pecoris pascendi in fundo meo, aut aquam ducendi ex fundo meo ad tuum hortum, vel fieret similis concessio, ea est seruitus realis & prædialis ab vtraq; parte, non personalis. in. l. pecoris cum. l. sequẽ. & sequẽ. & in l. cum ex fundo de serui. rusti. pred. in. l. si fundum de serui. lega. per quæ ita notat et tenet Bart. in l. pater. nu. 7. de serui. lega. Notat idem Bart. & Paul. de cast. in. l. lucius de serui. rusti. præd. Bal. Imol. alijq; communiter in. l. apud Iulianum. §. si quis alicui de lega. 1. idem Imol. in. l. si sic de verb. obli. notat & resoluit Cepol. c. 2. de serui reali, vbi dicit hanc comunem opinionem. post Floria. in supra dictis locis, & in. l. vt pomum de serui. rusti. pred. Quod obtinet in nostro themate manifeste, cum ita disponatur, que las aguas del seruicio de las dichas casas que os doy al dicho tributo, vayan por el caño por donde oy dia van a las dichas casas. &c. & sic constat imponi seruitutem in certa re, & domo, & ad certam aliam rem domumq;, ac proinde seruitutẽ esse realem etiam ab vtraq; parte.

❧ Quibus non oberit tex. in. l. lucius de serui rusti. pred. & similes vbi aliquæ seruitutes reperiũtur esse personales, non reales, & nam
3 illud obtinet, quando ita constaret ex manifesta intentione contrahentium, aut quando seruitus sonaret in simplex factum, non in ius, vt puta concedo facultatem; quód possis ire per fundum, aut aliter, aut fieret concessio seruitutis respectu incerti, & indeterminati fundi dominantis, cuius declaratio committeretur in arbitrium eius cui cõceditur. vt in. d. l. lucius concessum fuit, vt liceret aquam ducere ex fundo, quo vellet is, cui concedebatur, & sic cum ipso ea seruitus merito fuit extincta, has distinctiones faciunt Bart. & Doctores communiter in. d. l. lucius de serui. rusti. præd. & in legibus & locis allegatis supra proximo. c. & ita resolutiue colligit Cepol. in d. c. 2. de serui. reali.

❧ Item confirmantur supradicta ex eleganti, & generali doctrina Bart. cum quo cæteri transeunt cõmuniter ibi, & vbi supra in. l. cũ ex fundo de serui. rusti. præd. vbi tenet indubitáter quod seruit⁹ in casu dubio est cẽsenda, & iudicáda realis, nõ personalis, dũ aliud nõ

constiterit.

¶Postremo mihi videtur casus expressus de hac nostra seruitute in.d.l.cum ex fundo.de serui.rusti.pred.vbi habens duas possessiones vnam ex eis vendidit, & ei concessit seruitutem aquæ ducendæ, per aliam, quam retinuit, & disponitur in.d.l. eam seruitutem fuisse realem, durareq́ etiamsi in plures alios possessores prędium sic seruiens transisset, & pœna in ipsa prima impositione seruitutis fuerit in fauorem tantum primi emptoris apposita; Quod est per omnia nostro negotio simile, aut idem potius.

¶Non obstat etiam quod dictus Rodericus has ædes semel vendiderit, & rursus emerit.

5 Cum sit certum & expeditum in materia seruitutum, vt siue predium dominans, siue seruiens, sæpius alienetur, in vnam, aut plures personas, semper remaneat seruitus tam respectu fundi dominantis, quam seruientis, & res transit cum sua seruitute, quocunq́ vadat, vt aperte disponit tex. in. l. qui fundum. cum l. seque. quemadmo. serui.ami. est apud nos idem dispositum.in.l. 8.tit.31.part.3.ibi, ⟨en saluo queda aquella seruidumbre en la otra cosa en que la auia, que no se le embarga ni se pierde por razon del mudamiento, & in fine eiusdem legis ibi, & por ende por mudamiento del señorio no se pierden.&c.

¶3.

¶ FACTVM.

Ntonius. P. magister nauis, dum in Indiam maris Oceani cum ea proficiscitur, obligat se iudicibus causarum Indiæ, & personis quarum interfit, se eundo & redeundo merces, & quæcumque recœperit, restitutu rum fideiussoribus ad id etiam datis. Cumq; in Indiam peruenisset, amissa dicta naui, in altera reditum parat, saluaq; ea in Hispaniam veniens, argentum cuiusdam Ferdinandi F. quod ipsi vehendum recœperat, non restituit. Factaq; propterea contra eius fideiussorem executione, opponebat se liti, & tandem contra eum fuit obtentum in supremo hoc auditorio Hispalensi septem iudicum sententia, me aduocato pro dicto Ferdinando. F. cum tamen prius in vna, & rursus in secūda iudicum aula varijs sufragijs ea res fuerit agitata.

¶ SVMMA.

X mente & proposito contrahentium diiudicantur contractus. nu. 1.

¶ Fideiussor censetur obligari in omnem causam qua principalis. nu. 2.

¶ Magister nauis tenetur restituere, non solum quæ recœpit imposita in naui, sed quomodo cumque recœperit. nu. 3.

¶ Ex facto principalis fit perpetua obligatio fideiussoris, quæ temporalis erat, nu. 4.

¶ Actio redditur arbitraria cōtra fideiussorem, sicut contra prin

cipalem ratione loci.nu.5.

¶Solo verbo,fideiubeo.censetur fideiussor obligari in omnem euẽtum. & ad vsuras & interesse. num.6.

AMplissimi, obseruandissimiq́; Iudices. Pro Ferdinando.F.in causa & lite contra.P.C. adducuntur & faciunt sequentia. Et primo quód scriptura ipsa obligationis à magistro nauis, & eius fideiussoribus facta tollit meo iudicio omnem dubitationem. Cum in ea expresse principalis & fideiussores obligentur se restituturos omnia cuiuscumq́; qualitatis, quæ ipsi magistro vehenda committerentur. Nec obstat id, quód in contrariũ opponitur, quod debeat intelligi obligatio fideiussoria, de ijs, quæ traderentur magistro vehenda in eadem naui, non in alia. Cum hoc in ipsa scriptura non excipiatur specialiter, immo generaliter in ea disponatur. Confirmaturq́; idipsum ex proposito & mente
1 contrahentium, ex quo quadiiudicantur contractus in l. non omnis.§.licet.pe.cum alijs. Cum id agatur ea obligatione, vt merces & alia dicto magistro nauis commissa, salua perueniant.

¶Præterea quãuis scriptura ipsa obligationis et fideiussionis aliquã contineret dubitationem, iuris ipsius & legum interpretatione facile tolleretur. Cum iure statutum expresse inueniamus magistrũ nauis teneri recepta restituere.in Rub. & per totum.tit.nau.caupo. in.l.26.tit.8.par.5.cum alijs & fideiussor censeatur obligati in eandem causam, qua principalis ipse tenebatur tex.elegans & expressus.in.l.si vt proponitur.ff. de fideiusso. Quem ibi ad hoc notat Bartu. & Doctores communiter, ibi notat Bartu. in.l. hi qui accessionis.nu.4.ff.eo.tit. Fab.Ang.& alij in.§.fideiussores.Insti.de fide. Ibi inteligẽdum est mandatorẽ similimodo cõtraxisse.&c.

Et ita in nostro casu fide iussores intercessisse erit iudicandum in causam, qua ipse principalis tenebatur, quando essemus in aliquo dubio. Quod sane ex scripturæ ipsius verbis est sublatum vt prædictum est.

3 ¶Quod etiã confirmatur ex eo, quod magister nauis tenetur reddere dominis, non solum ea quæ recœpit imposita in ipsa naui, sed etiam quæcunque ei tradita, quamuis in nauim nunquam immissa fuerint. luxta tex. elegãtem & expressum in. l. 3. §. I. nau. caupo. ibi. Etiam si nondum sint res in nauim recœptæ sed in littore perierint, quas semel receperit, periculum ad eum pertinere. &c. Vnde parum refert disputare an in eadẽ, vel diuersa naui redierit.

¶Comprobatur idipsum ex hoc, quod adeo verum sit fideiussorem eo modo teneri & censeri obligatum, quo principalis ipse te-
4 netur, vt ex facto ipsi⁹ principalis obligatio fideiussoria efficiatur perpetua, quæ temporalis erat, quam uis id in ipsa non dicatur, vt est tex. notabilis in. l. si á colono. §. fina. ff. de fideiusso. Ibi. Cum facto suo principalis obligationem perpetuat, etiam obligatio fide iussoris durat. Veluti si moram fecerit in sticho soluendo, & is decesserit. &c. Et sic manifeste deducitur obligationem fideiussoris, iuxta ipsius principalis obligationem censeri, & intelligi.

5 ¶Adiuuantur etiã supradicta, nam si ratione loci actio reddatur arbitraria contra principalem, qui in loco destinatæ solutiõnis nõ soluit, ad interesse, idem similiter obtinet contra ipsius fideiussorẽ, quamuis solum sit obligatus ad primum locum solutionis faciendæ. Idque propter connexitatem, aut potius identitatem, vt sic loquar, obligationis fideiussoriæ, cum ipsa principali, in. l. centum capuæ. in prin. ff. de eo quod cer. lo. Vbi notat glo. & Doctores communiter. glo. & docto. in. l. si á colono. §. fina. ff. de fideiusso. in. §. Præterea quasdam. Insti. de actio. cum simili. Nulla igitur dubitatio in hoc casu habet locum, quo minus fide iussores eo modo & causa censeantur obligati, qua ipse magister nauis tenebatur,

¶Item prædicta omnia corroborantur ex text. expresso & elegãti

8 in. l. quæro. ff. loca in prin. vbi gl. eximia & notabilis ad id, quod fideiussor simpliciter acceptus solo verbo fideiubeo censetur obligari in omnem causam, & euentum, tam in sortem principalem, quam in interesse, & vsuras, quam in alia, quæ ipsi principali accesserint. Adeo, vt ipse fideiussor teneatur etiam ad interesse, & vsuras, quæ in ipsa obligatione veniunt officio iudicis, licet ipse principalis ea expresse non promiserit. Et succedant ex ipsa natura contractus, & actionis. Et ita notat glo. vnice in d. l. quæro. ff. loca. & ibi per eam tenet Bart. num. 5. Idem Bart. in l. Si quis pro eo. num. 2. in prin. ff. de fide. glo. & docto. in d. l. centum capuæ cum simili. Et sic remanet expeditum fideiussores, de quibus agitur, eo modo teneri, quo ipse principalis, ac proinde nulla ratione ab ipsa obligatione & solutione hoc casu eximi posse.

¶ 4.

¶ Cum in dubium verteretur, an disposita in secundo nubentibus habeant locum generaliter.
Respondi per sequentia.

¶ Pœnæ secundarum nuptiarũ, tantũ habent locum in bonis, quæ ex liberalitate coniugis, nõ ex legis dispositione proueniunt.

Ispositio tex. in. l. fœminæ. C. de secund. nupti. & similium, solum habent locum in bonis, quę alteri ex coniugibus ex alterius donatione, aut liberalitate proueniunt, non ita in alijs, quæ ex legis indulgentia & dispositione eisdẽ obuenirent vt in. l. fin. C. de bon. mater. in l. 3. ff. de inter. & relega. notat. Bal. acutissime in d. l. fina. C. de bon. mater. in fi. in hęc verba. Nota ex hac. l. quod lucra, quæ vir lucratur ex forma statuti municipalis extantibus filijs, vel non extantibus per secũdas nuptias

non perdit. Quia non consequitur hoc ab vxore, sed legis prouidētia. &c. Quod etiam aperte probatur in. d. l. fina. C. de bon. mat. Ex quo pater per secundas nuptias non amittit vsum fructum bonorū filij, cum legis beneficio id ipsum consequatur. Et ita in bonis constante matrimonio quæsitis tenet expressé Montal. in l. 31. tit. 1. lib. 3. fo. & D. Segu. in de bon. cōstan. ma. ad q. nu. 86. 87. cum seq.

¶Præterea hoc ipsum hodie apud nos expressé cautum reperitur. Per l. 14. Tauri. in bonis constante matrimonio adquisitis, tam in vxore, quam viro, licet tex. in. d. l. fina. C. de bon. mater. & Bald. ibi tantū de viro mentionem faceret, & non de vxore. Vt notat. D. castillo. in d. l. 14. Tauri in prin.

¶5.

¶FACTVM.

Oannes. M. defuncta prima vxore bonisq; mobilibus inter ipsos cōmunibus venditis, ex pretio ex eis redacto ædes quasdam, & fūdum emit. Deinde secunda vxore super inducta testamentum fecerat, in quo filios primi matrimonij quatuor, & vnum ex secūdo hæredes instituerat, & prælegatum seu meliorationem tertiæ & quintæ partis bonorū dicto filio secundi matrimonij scripserat. Quod tamen testamentū postea cancellauerat coram eodem tabellione & tribus testibus, duobus ex eis scribis Hispalensibus. Quo defuncto certamen non modicum inter filios vtriusq; matrimonij, & secūdam vxorem per plures quam viginti annos durauit. In quo ipse pro filijs primi matrimonij apud iudices supremi tribunalis Hispalensis his allegationibus & similibus sum vsus. Quibus alij etiam aduocati magni nominis subscripserunt, & tandem pro nobis fuit obtentum in melioratione illa, sed non in fundo ædibusq; soluto matrimonio sic comparatis.

¶SVMMA.

¶SVMMA.

Er solam cancellationem reuocatur testamentum.nu. 1.

¶Si testamentum reperiatur lino incis o, vel signis á testatore sublatis censetur reuocatum. nu. 2.

¶Statutū Hispalense; vt tres testes scribæ ciuitatis interueniant in testamento quomodo intelligatur. nu. 3.

¶Inter liberos minor solennitas sufficit in testamento etiam ad reuocationem. nu. 4.

¶Si non fecit testamentum secundū, sed tantum reuocationem primi, sufficit minor solennitas. nu. 5.

¶Sufficit inter acta manifestare reuocationem testamenti. nu. 6.

¶Non requiruntur tot testes ad reuocationem testamenti, quot ad confectionem ipsius. nu. 7.

¶Melioratio tertiæ & quintæ partis bonorum est legatum, & sic nuda voluntate reuocatur. nu. 8.

¶Mortuo vno ex socijs quæsita ex re communi sunt cōmunia, idem inter coniuges. nu. 9.

¶Societas præsumitur durare mortuo vno ex coniugibus. nu. 10.

¶Mortuo vno ex fratribus societas durat cum filijs. nu. 11. & 12.

¶Empta per patrem administratorem filij, censentur esse filij. nu. 13.

Apiẽtissimi simul atq; æquissimi Iudices, pro parte Francisci. M. & fratrum, in causa contra Ferdinãdum. C. & eius matrem adducuntur & faciunt sequentia. Et primo quòd prælegatum seu melioratio facta á patre dicto. F. filio secundi matrimonij tertiæ & quintæ partis bonorum, nullius sit momẽti, cum postea ipsemet pater illud testamentum cancellauerit, & reuocauerit, in quo dicta melioratiò continebatur eamq; cancellatiónem & reuocationem fecerit coram eodem tabellione, & tribus testibus duobus ex eis scribis Hispalensibus. Non obstat fundamentum aduersarij opponentis eandem solennitatem requiri ad cancellationem & reuocationem testamenti, quæ in ipsius confectione interuenit, nam ad hoc in promptu responsio est. Silicet hic non solum interuenisse reuocationem testamenti, sed etiã cancellationem simul.

1 ¶ Quando autem interuenit cancellatio nulla alia solẽnitas requiritur ad reuocationem testamenti. Ita Bart. in. l. si iure. nu. 3. de lega. 3. per bonum tex. in. l. cancellauerat de ijs quæ in testa. delẽ. quia plus est facto aliquid, quam verbis facere.

¶ Confirmatur id ipsum, nam si testamentum in scriptis conditum

2 ¶ reperiatur lino inciso vel signaculis sublatis consulto á testatore, per hoc solum censetur voluntas eius immutata, et testamentum redditur inualidum. in. l. nostram vbi doctores. C. de testa. est tex. expressus apud nos. in. l. 2 4. tit. 1. par. 6. multo igitur magis id habebit locum vbi testamentum reperitur cancellatum, seu incisum, simile. in. l. 1. §. si hæres. ff. si tab. testa. null. exta. ibi ⟨ si hæres institutus non habeat voluntatem, vel quia incisæ sunt tabulæ, vel cancellatæ, vel qua alia ratione testator volũtatem mutauit. &c. ⟩ quod maiori ex causa adhuc in nostro casu erit affirmandum, vbi præter cancellationem testamenti, reperiuntur tres testes qui ipsi cancellationi & reuocationi interfuerunt vltra tabellionem ipsum.

¶ Præterea cum in dicto statuto Hispalensi solũ disponatur, vt tres testes eiusmodi qualitatis in testamenti confectione interueniant,

3 ¶ nec vltra addijciatur testamentũ fore inualidũ, si aliter fiat, certũ est remanere hoc dispositioni iuris cõmunis, & regni huius quo tres testes sufficiũt in testamento. in. l. 1. tit. 2. lib. 5. ordina. & in. l. 3. Tauri. nec ea qualitas requiratur, vt sint scribæ Hispalenses. Quia quãdo lex disponit, nec vltra procedit declarando actũ nullũ, si cõtra fiat, valet adhuc actus, vt tradit Bart. & Doctores communiter

in.l.cum lex.ff.de fideiussor.Bal.& docto.in.l.non dubium. C.de legi.cum simili. Maxime cum ex hoc euitetur legum correctio, & non sit dicendum legem illam ordinamenti regalis, & Tauri generales corrigi per hanc specialem Hispalensem sanctionem, vt in l.vni.C.de in offi.doti.cũ simili.vnde licet fateremur eandem solennitatem in nostro casu requiri ad reuocationem & cancellationem testamenti prædictam, quæ in ipsius confectione interuenit, eam non deesse hic erat ad huc iudicadũ, vt ex prædictis liquet.

¶Comprobantur prędicta, quia per talem reuocationem huius testamenti reditur ad ius commune, & ad seruandam equalitatem
4 inter liberos, quo casu non requiritur eadẽ solennitas in reuocatione testamenti, quæ in ipsius confectione interuenit.ita Bar.in.l. militis codicillis.§.veteranus.de testa.mili.quia sufficit inquit ille, inter liberos quodcumque voluntatis indicium, vt in.l. 2.de in ius. testa.& in.l.hac consultissima.§.si quis autem.&.§.ex imperfecto. C.de testa.vbi.Bart.& docto.communiter tenent sufficere inter liberos solennitatem à iure diuino vel gentium introductam, idem docto.communiter.in.l.fina.C.fami.ercis.& in.l.fina. C.de codic.vnde sufficit facere reuocationem testamenti inter filios coram duobus testibus.in auth.hoc inter liberos. C.de testa. vbi docto. communiter dicunt hanc esse communem opinionem.

¶Præterea quando testator fecisset secundum testamentum, reuo-
5 cans primum, tunc esset verum eandem solenitatem requiri ad reuocationem testamenti, quæ ad ipsius confectionem erat necessaria.in.l.hac consultissima.§.si quis autem de testa.secus quando nuda voluntate noluit testator valere primum testamentum, nam tũc etiam per solam remotionẽ lini, sigilli, vel signi, & similia censetur reuocatum testamentũ absque vlla alia voluntatis declaratione, vt supra probatum satis est. Quinimo etiam si fecisset secundum testamentũ minus solenne ad reuocandum primum, inter venientes ab intestato valeret ea reuocatio, vt est casus apertissimus.in.d.l. hac consultissima.§.si quis autem de testa. ibi.non quasi testamentum, sed quasi voluntatem intestati vltimam valere sancimus.&c.

¶Item ad hoc est tex.expressus & notabilis.in.l.sancimus.C.de testa.vbi casus noster & similes aperte deciduntur. Immò si bene ver-
6 ba eius considerentur, sufficit inter acta solum manifestare reuocationem testamenti absque alia solennitate. ibi. vel inter acta manifestauerit.&c. vbi glo.fina.communiter approbata tenet tem-

pus illud decem annorum computari à tempore conditi testamenti,& ita in nostro casu accidit, cum testator vixerit vndecim ferè annos post dictum testamentum factum.

¶Confirmatur id ipsum ex.d.l.sancim⁹.C.de testa.si bene eius verba considerētur,ibi coram tribus testibus,nam si verum est requi
7 ri septem testes ad condēdum testamentum,etiam nuncupatiuum, vt in.d.l.hac consultissima.§.per nũcupationem,cum alijs.tex.autē in.d.l.sancimus disponit coram tribus testibus factam reuocationē valere,clare colligitur non requiri eandem solennitatem ad reuocationem,quæ ad conficiendum erat necessaria.

¶Vlterius ex alio comprobatur,dictum testamentum non valere, saltem quo ad meliorationem tertiæ & quintæ partis bonorũ.Quia certum est legatum posse reuocari etiam nuda voluntate.in.l.3.§. vlti.ff.de adi.lega.quia legata auferuntur etiam per aliam secundā voluntatem minus solennem & inualidam.vt in.l.si trāsferam.ff.de
8 adi.lega.in.l.plane.in prin.de lega.1.& melioratio autem est legatum seu prælegatum,quod idem est,vt tenēt doctores scribentes cōmuniter,maxime.D.segu.in.l.vnum ex familia.§.sed si fundum.de lega.2.Montal.in.l.9.tit.5.lib.3.fori.in verb.mejorar.vbi.latissime, ergo dicta reuocatio testamenti fuit efficacissima,maxime quantũ ad dictam meliorationem.

¶Item,quod attinet ad ædes & fundum,quæ cōparauit dictus Ioānnes.M.ex pretio redacto ex cōmunibus bonis mobilibus suis & primæ vxoris prædefunctæ,dicēdum est illa esse communia inter dictum patrem & filios primi illius matrimonij per plura fundamenta.Et primo quia regula est in materia societatis,quòd vno ex socijs mortuo quid quid post eius mortem ex re communi quæritur est communicandum cum hæredibus socij defuncti,de quo est tex. expressus.in.l.actione.§.morte.ff.pro soc.ibi sed & quod ex re communi postea quæsitum est, item dolus & culpa tam ab hærede, quam hæredi prestanda sunt.&c. Cum igitur ex bonis communibus vtriusq; coniugis dictæ possessiones emptæ fuerint,certum est cum hæredibus ipsius vxoris communicari debere,cum qua societas omnium bonorum intercesserat.vt.in.l.1.ff.de rit.nupt.cum simili,& pæcipue iuxta leges huius regni.

¶Secundo hoc ipsum confirmatur ex alio, quia dicta societas omnium bonorum, quæ inter coniuges introducitur legum ministerio, præsumitur durare & continuari etiam ea mortua, inter virum, & filios communes vtriusque, dum inter eos non fit separatio, & diuisio bonorum, quæ societas ex patientia, & perseuerantia vtriusque partis in cōmunione præsumitur, argu. tex. in. l. itē queritur. §. qui im pleto. ff. loca. & in. l. in rebus. §. fina. ff. de preca. in. l. legem. C. loca. cum alijs, & ita in his terminis tenet. D. de palacio ru. in repe. Rub. §. 62. nu. 25. per plura optima fundamenta.

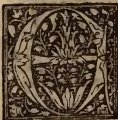
11 ¶Cōprobatur hoc ipsum, quia si mortuo patre filius cū socio ipsius patris ijsdē institoribus vtatur, quib⁹ pater in vita vsus fuerat, intelligitur societas cū filio renouata, etiā si fili⁹ esset pupillus. notat Bal. in. l. mādatū. in. 3. opposi. C. māda. quē refert & seq. Alexā. consi. 132. vol. 5. col. 1. refert & seq. Andr. sicul. in. c. qui a. v. col. 12. de iudi. & in. c. peruenit de empt. & vēdi. per bonū tex. in. l. mācipijs. §. si impubes. & in. l. in cū. §. si dñs. ff. de insti. & in. l. quicumque. §. fina. ff. eo. sic igitur in nostro casu videtur durasse societas illa inter pātrē & dictos filios cōmunes, & dictæ possessiones debēt cōmunes cēseri.

12 ¶Adiuuatur idē eo fundamēto, quia nā si duo fratres exercebāt cōmuniter mercaturā, & altero mortuo, alter cōtinuat dictā negotiationē videtur cōtinuari societas cū filijs fratris præmortui, sicut ipso viuente faciebat. notat idē. Bal. in. l. si patruus. C. commun. vtri. iudi. 3. col. fuit etiā ex mēte eiusdē Bal. in auth. ex testamēto. circa fi. C. de colla. argu. l. nam & serui⁹. §. si viuo. ff. de nego. gest. tenet Bart. in tracta. de duob. fra. nu. 22. siue Bal. vt alij opinātur, cius esse tractatū, sic igitur in proposito themate sentiēdū est dictas possessiones in societate fuisse quæsitas, ac proinde inter patrē & filios esse cōmunes.

¶Postremo alia etiā hoc casu potest adhiberi consideratio, scilicet quód hi filij primi matrimonij remāserunt in potestate & administratione patris, & erant minores post mortem matris, & empta autem per administratorem ex re minoris, efficiuntur ipsius minoris, etiam si suo nomine non emantur, notat Iacobus de Are. Cin. Bal. in. l. si tutor, de commun. ser. pigno. da manu. notant Doctores. in. l. fi. vt proponis. C. de rei. vendi. cum simili. quod maxime hoc casu est affirmandum, quo testes deponūt eam fuisse patris ipsius voluntatem, & constet vendidisse prædicta bona mobilia cōmunia, ad emendū dictas possessiones, & soluisse pro eis pretium ex dictis bonis communibus sic redactum.

13

¶ FACTVM.

Xe causa & lite in præcedenti allegatione cōtenta, lis etiam alia nō parua secuta est. Nā vxor secūda dicti Ioan. M. constante iā matrimonio petijt á iudice, vt declararet quantitatē dotis à se ipsi suo marito traditæ, eūq; cogeret, eam dotem super aliquibus bonis immobilibus assignare, quæ pro securitate dotis ipsi remanerent obligata; ad eamq; litem filios primi matrimonij ipsi⁹ mariti vocari petijt. In qua causa iudex sentētiā protulit declaratoriā dictæ dotis. Mortuo autē marito vxor petebāt, vt bona ipsa, & possessiones sic assignatæ, pro securitate dotis sibi traderētur, cōtra priuigni neutrum sibi deberi affirmabāt. Et tādē in supremo auditorio Hispalēsi fuit iudicatum, vt dicta dotis quantitas in pecunia, non in dictis bonis, quæ vxor petebat, sibi solueretur, me pro ipsis priuignis patrocinante.

¶ SVMMA.

Onfessio mariti de dote recepta constante matrimonio non valet, & cum iuramento. nu. 1.

¶ Nullitas, quæ constat ex actis, vsque ad triginta annos objicitur. nu. 2.

¶ Nullitas, quæ constat ex inspectione actorū impedit executionem sentencie. nu. 3.

¶ Dos constante matrimonio solui non potest, & soluta repetitur. nu. 4.

¶ Læsio in pretio rerū dotaliū sarcieda. nu. 5.

¶ Quod maritus, vel alius debet, doti promititur. nu. 6.

¶ Permutatio habet locum in dote, quando læsio non interueniret. nu. 7.

Apictissimi. Iudi. in causa dotis. D. Elisabeth. Ch. cū priuignis, hæc pro ipsis fundamēta adducūtur. Primo non obstare cōfessionē dicti mariti corā iudice factā de quātitate dotis sibi traditæ ab ea, cū ea cōfessio cōstāte iam cum ipsa matrimonio facta sit, quo casu nulli⁹ cēseatur esse momenti,
1 aut effectus, cū reuera sit donatio inter virū & vxorē, notat Bal in l. 1. C. de do. premissio. Ange. in. l. penu. C. q. res. pigno. ob. po. Bart. in. l. si diuortio de verbo. obli. vbi. Alexan. Iaso. & omnes ita

notant, & tenent communiter, maxime cōtra filios primi matrimonij, quo casu confessio dotis receptæ, etiam iuramēto firmata, non valet, tenet Bart. in. l. cū quis decedens. §. Titia de lega. 3. idē Bart. in. l. Aureli⁹. §. fina. de libe. lega. Pet. Cin. in. l. 1. C. de sacrosan. eccle. Bal. referendo Bart. in. l. 1. C. de in offi. donat. col. 4. & ibi Salice. & est communis conclusio doctorum, vbiq; licet confessio inter personas, in quibus est suspicio fraudis, nihil operatur, in. l. qui testamētum. ff. de proba. in. l. si donatione. C. de colla. vbi. Bal. Iaso. & alij communiter, cum simili.

¶Secundo non obstat etiam tanti temporis lapsus post sententiam declaratoriam dictæ dotis, cum ea contineat plures nullitatis causas. Et præcipue illā, dictos primi matrimonij filios fuisse in defensos, curatorē eis, saltem ad ipsam litem, datum non fuisse, cum minores essent viginti quinq; annis, litem neq; per ipsos contestatam nō esse, neq; reliqua substantialia interuenisse, iux. tex. in. l. prolatam,
2 vbi Bal. Salice. & omnes. C. de senten. ¶ Nullitas autē, quæ ex sola ipsa inspectione actorum sese prodit, vsq; ad triginta annos est admittēda. Ange. in. l. tale pactum. §. qui prouocauit. ff. de pact. Anto. in. c. cū Bertold⁹. fol. penu. versi. quint⁹ casus de re iudi. Didac⁹ Perez in. l. 2. tit. 15. lib. 3. ordi. versi. intelligē tñ ex. Cornco, & alijs. Ancarra. notabiliter consi. 212. incip. de iure cōmuni, refert & seq. Hipoli. in. l. 1. §. si serui quasi. de quæstio. nu. 7. fol. 25. in paruis, cum simili.

¶Confirmatur proximum fundamentum, quia quāuis nullitas exe
3 cutioni sententiarū opposita non impediat earum executionē, id fallit tamē quādo nullitas illa manifeste ex actorū inspectione cōstat ita Bal. in. l. si vnus. §. pactus ne peteret. de pact. Salice. in. l. 1. C. ne li. 3. prouo. Imol. Alexā. & Moder. in. l. de pupillo. §. qui opus. ff. de no. ope. nū. vbi Iaso. nu. 8. dicit hanc esse cōmunē opinionē.

¶Præterea nec vlla ratione locū habere poterit dictæ. D. Elisabeth intentio, qua petit pro dote sibi tradi possessiones ipsas dotis securitati per dictam sententiā assignatas. Cum id a principio actū nō sit, sed solum petierit, declarari quantitatē dotis à se marito traditæ, ne cū filijs primi matrimonij ea res sibi in dubiū verteretur, vt aperte designāt verba libelli, & peticionis suæ, cui est conformis & ipsa sentēcia. Maxime autē cū possessiones ipsæ securitati solū, non etiā solutioni dotis expresse per dictā sentētiā sint assignatæ. Alioqui cogeremur fateri cōstāte matrimonio solutionē ipsius dotis sibi in di-

4 ctis bonis factã ꝯ quod legibus vllo pacto stare non potest, ac pro
inde dicta sententia manifestiã aliã contra se cõtineret nullitatem.
iux. tex. in. l. vni. C. si dos constã. matri sol. vbi glo. & doctores com
muniter. ibi. quod legibus stare non potest. & c. In mõ etiam si durã
te matrimonio dos sibi soluta esset, restituere eam cũ fructibus tene
retur. in. d. l. vni. si dos constan. matri. ibi. cum fructibus à die refusæ
dotis restituatur. &c.
¶ Itẽ propter grauem læsionem, & enormẽ quæ in hoc interueniret
ad huc nullius momẽti dicta dotis assignatio & solutio erat iudicã
da, cũm valor illarũ possessionũ, quantitatẽ dotis maxime excedat
5 ☞ Læsio autem in valore dotis semper est sarcienda iuxta. tex. in. l.
16. tit. 11. part. 4. & similes.
¶ Neq; obstabunt prædictis aliqua quæ forsitan in cõtrariũ addu
cẽtur, scilicet tex. in. l. si spõsalibus ff. de iu. dot. tex. in. l. nuptura, eo
6 tit. & similes, ꝯ vbi si ante matrimoniũ cõtractũ mulier promisit in
dotẽ, quod ipse maritus sibi debebat, aut ancillam, quam apud ipsũ
maritum mulier habebat, illud rem accepto dote ipsius. Nã id cla
re disponitur in eo, quod reuera erat ipsi⁹ vxoris etiã ante matrimo
niũ. Sed hæ possessiones, quas hæc sibi habere vult, nũquam ipsius
fuerunt, sed mariti, probatur aperte. in. d. l. si spõsalibus. ibi. quod is
sibi debebat, doti habere promisit, & in. d. l. nuptura. ibi. quod fili⁹
tu⁹ mihi debet, id doti tibi erit. &c. Nulla igitur ratione in hoc po
tetir obtinere.
¶ Præterea nec ratione permutationis id locũ habere poterit, si di
catur successisse dicta bona, in causam & locũ dotis, & pecuniæ. iux.
tex. in. l. ita cõstãte. ff. de iu. doti, cũ simili. vbi permititur permuta
tio in dote. Nam ad hoc in prõptu etiã respõsio est. Scilicet hec casu
nõ id actũ fuisse vt permutatio fieret, nec de ea verbũ vllũ, sed solũ
de declaratione dotis, & ei⁹ quãtitate, & securitate. Idq; cõstat tã ex
ipsius agẽtis petitione, quã sentẽcia iudicis, & dictorũ bonorũ assi
7 gnatione. ☞ Præcipue, cũ permutatio in dote, tunc demũ locũ ha
beat, quãdo maritus nullã in eo iacturam faceret, aut aliquã læsionẽ
pateretur, vt declarat insigniter Bart. in. l. si cõstãte. solu. matri. nu.
96. quẽ sequũtur alij ibi. At in nostro themate vxor ex tali permuta
tione remaneret multo locupletior, & ipse maritus contra pauperi
or. Vt satis probatum est.

¶ 7.

¶ SVMMA.

Licitum est pro arbitrio ædes tollere etiamsi officiat luminibus vicini, nu. 1.

¶ Contra dictam facultatem altius tollendi, & officiendi luminibus vicini, præscriptio non currit ante diem prohibitionis. nu. 2. Etiam si mille anni transierint, & nu. 3.

¶ Lapsis nonaginta diebus a die nunciationis noui operis licebit eo casu opus prosequi, nu. 4.

1 IN causa & lite Alfonsi. M. cū Petro. A. adducūtur sequētia. ¶ Et primo licere cuilibet, ædes suas pro arbitrio tollere altius, etiāsi luminibus vicini officiat, in. l. altius. C. de serui. in. l. cū eo. ff. de serui. vrba præd. cui⁹ verba sunt. Cum eo, qui altius tollēdo obscurat vicini ædes, nulla competit actio. &c. cum multis similibus. Et ita notant & tenēt doctores communiter, in locis supra allegatis, & multis alijs.

¶ Non obstat oppositio aduersarij dicentis se in pariete cōmuni habere fenestras, per quas in ædes suas lumen introeat, idq; per longū tēpus, ac proinde acquisiuisse ius altius nō tollēdi, & luminibus nō officiēdi. Nam ad hoc nullū neq; titulū, nec causam ostēdit. Nec refert per quātūcumq; tēpus illas fenestras habuerit, cū nulla prohibitio hactenus interuenerit ne altius vicinus tolleret, neque luminib⁹

2 officeret, quod erat necessarium. ¶ Et à die talis prohibitionis incipiēda erat præscriptio, non antea, ita disponitur expresse multis iuribus, & præcipue nostris. in. l. 15. tit. 31. part. 3. ibi. o le contrallasse q̄ no alçasse su casa porq̄ no le tollesse la lumbre. &c. & hoc est certū & indubitatum.

3 ¶ Confirmatur id ipsum, quia nam etiāsi per mille annos dictæ fenestræ durassent, nulla inde præscriptio resultaret, aut incepisset, nisi à die talis prohibitionis, ne alti⁹ tolleret, neue luminib⁹ officeret, ad hoc est glo. notabilis. in. l. 1. C. de serui. & aqua. in glo. 1. & ibi notat Bal. Salice. & omnes cōmuniter. idē glo. in. l. qui luminib⁹ de serui. vrba. præd. vbi Bart. & alii. Idem Bart. in. l. & si forte. §. 1. ff. si serui. vendi. Ange. & ibi Iaso. nu. 41. dicit hanc esse commu-

nem opinionem. In. §. æque si agat. Insti. de actio. Cepol. de ser ui. vrba. præd. c. 27. q. 4. cuius verba sunt. Cuilibet est licitū edificare domū suā, etiam officiat luminib⁹ vicinij, vbi plura, cū similib⁹.

¶ Ex quibus deducitur manifeste, cū iam nonaginta dies sint elapsi
4 á lege statuti post noui operis nūciationē, licere opus incœptū prosequi & perficere. Maxime cum aduersarius nihil hacten⁹ in cōtrarium probauerit. Et ita disponit ipsius hos expresse tex. in. l. 9. tit. 32. par. 3. ibi. e si por auentura en este plazo no se pudiere delibrar el pleyto, puede despues el juez otorgarle poderio de labrar. &c.

¶ FACTVM.

Ominus Franciscus Pontius de Leon vxorem duxit dominā Mariam de Q. & ante matrimonium ei arrarum nomine certam summā pecuniæ promiserat. In suo autem testamento iussit eidem numerari, quidquid sibi obueniret iure, & filiæ communi prælegato seu meliorationē tertiam & quintam bonorum partē reliquit. Quo defuncto ipsa ab hæredibus mariti petebat dictam arrarum summam, vestes, lectumq; cotidianum, quartā insuper bonorum partem, quæ cōiugi superstiti ob inopiam á lege conceditur. Superq; eo facto in forma infrascripta consului, subiecti posueruntq; huic consilio plures aduocati Hispalenses non vulgaris authoritatis.

¶ SVMMA.

Quarta pars bonorum debetur coniugi superstiti, si non habet vnde bene & honeste possit viuere. nu. 1.

¶ Vidua dicitur durare in eodem matrimonio, & ideo iuxta dignitatem & honorem viri viuere debet. nu. 2.

¶ Etiam si vxor habeat dotem, si non sit sufficiēs, vel alia bona, debetur quarta illi pars bonorum. nu. 3.

¶ Non solum ad alimenta sed ad bene honorificeque viuendum datur. nu. 4.

¶ Etiā si coniunx reliquerit prælegatum tertiæ & quintæ partis bonorum, debetur illa quarta pars. nu. 5.

¶ Ante omnia deducitur, tanquam æs alienum. nu. 6.

N themate proposito meo iudicio dicta domina Maria
de.G. vltra arrarũ sũmam à marito promissam, vestes q;
& lectum, habebit etiam quartam partem bonorum ma
riti, legis beneficio à lege introductam in fauorem con-
iugis superstitis, inopisq;. iuxta tex. in. auth. præterea. C. vnde vir
& vxo. & tex. in. l.7. tit.13. part.6. iure Hispaniæ nostræ, quæ certe ex
presse videtur omnem dubitationem tollere. ibi. y si la muger no tu
uiesse de suyo, ni el marido le dexasse, con q̃ pudiesse bien y hone-
stamente biuir. &c. Vnde manifeste colligitur eam quartam bono-
1 rum partem omnino deberi coniugi superstiti, cum non habeat
vnde bene, honesteq; possit viuere, quod hoc casu est plusquã mani
festum, cum dicta domina fuerit indotata, & ex arris à marito pro-
missis ali non possit, iuxta leges supra allegatas.
2 ¶ Confirmatur id ipsum ex eo, quód vidua dicitur esse, & durare
in eodem matrimonio etiam post mortem viri. in. auth. de nupt. §.
soluto. vbi Bart. nu.1. notat glo. & doctores communiter in. l. vni. §. ex
actio. C. de rei vxo. act. Bart. & doct. in. l. diuortio. in prin. ff. solu. ma.
cum alijs. Vnde clarè deducitur amplis facultatibus opus esse dictæ
dominæ, vt bene honesteq; possit viuere iuxta dignitatem, & statũ
suum, & mariti, qui ex illustrissima illa familia & progenie Poncij
de Leon, & clarissimi patris Marchionis de Zahara processerit. Ma
xime autem cum hoc legis beneficium id circo sit introductum, vt
cõiunx superstes in honore & estimatione illa pristina remane-
at, vt dictum est, & notant Doctores communiter, in. d. auth.
præterea. C. vnde. vir & vxo. & in. d. l. diuortio. in prin. ff. solu. ma.
cum alijs.
¶ Nec obstabit si dicatur dictam vxorem non vsq; adeo inopem
3 remãsisse, vt nihil in bonis habeat. Cum id, quod habet, sibi non su
fficiat, vt dictum est. ¶ Idq; comprobatur ex eo, quod dispositio. d.
Auth. præterea. vnde vir & vxo. habet locum non solum, si mulier
non habeat dotem, sed etiam quando dotem haberet, non tamen
sufficientem, ex qua soluto matrimonio possit viuere, ita notat
Bal. Paul. Salice. Alexan. & omnes in. d. auth. præterea. vbi. Ia-
so. nu.9. notat. Grego. Lopez consũmatissimæ eruditionis vir. in
dicta. l.7. tit.13. part.6. quæ est cõmunis opinio doctorum vbiq;.
¶ Præterea hæc quarta pars bonorum legis beneficio sic intro-
4 ducta, ¶ non solum datur ad alimenta vxoris viduæ, sed etiã ad
hoc, vt habeat, quo bene & honorifice possit se, suosq; alere iuxta

dignitatem & splendorem suum, & mariti. Nam si ad alimenta tantum hæc legis benignitas introduceretur, sufficeret in domo hæredum mariti vxorem ali, quod hoc casu certe non sufficit. ita notat Paul. de cast. acutissime in d. auth. præterea nu. 5. vbi. Bal. Iaso. nu. 3. & alij communiter.

¶ Nec adimi poterit hæc quarta bonorum pars prætextu prælegati, aut meliorationis tertiæ & quintæ partis bonorum dictæ filiæ cō
5 muniter relictæ. Nam & etiam hoc casu locum habet dispositio d. l. 7. tit. 3. par. 6. & ita tenet & affirmat constanter Grego. Lopez. ibi. in verb. hijos. per plura optima fundamenta. Idque colligitur meo iudicio optime ex tex. in d. auth. præterea iuncta. l. 1. eo titu. C. vnde vir & vxo. quibus hæc quarta bonorum pars ab intestato debetur, quo casu omnia bona sunt filiorum pro legitima sua, & tamen ex eis deducēda erat dicta quarta pars, idem igitur est hic dicendum quo pater bona sua omnia inter filios distribuit, & dicta melioratione filiæ reliquit eam bonorum partem.

6 ¶ Quod vsque ad eo verum erit, vt hæc quarta bonorum pars ante omnia sit deducēda ex bonis mariti, tāquā æs alienum, ante quam deducatur aut legitima filiorum pars, aut dicta melioratio tertiæ & quintæ partis bonorum, & ita tenet in his expressis terminis. D. de Segura Hispalensis noster vir maxime eruditionis in repe. l. cohæredi. §. cum filiæ. de vulga. fol. 30. col. 3. & sic remanet quæstio nostra satis sufficienter, vt arbitror, decisa.

¶ 9.

¶ FACTVM.

Eluira. R. maritum hæredem instituit, ea lege & conditione apposita, vt in viduitate vir ipse permaneret, atque si contingeret eum vxorem ducere, bona ad so... ipsius Eluiræ. R. peruenirent. Dubitatum fuit, an conditio viduitatis in ipso viro admittatur, sicut in muliere lex permittit, & respondi in forma infra scripta.

¶SVMMA.

Conditio viduitatis habet locum in viro, sicutin vxore. nu. 1.

¶Lex corrigens in vno ex correlatiuis corrigit etiam in reliquo. nu. 2.

Vper testamento Eluiræ. R. in quo maritum ea lege hæredem instituit, vt in viduitate permaneret, meum est iudicium, eam cõditionem iure sustineri, & viresq; omnino obtinere in viro, quẽadmodũ & in ipsa muliere lex statutum reliquit. in auth. cui relictum. C. de ind. vid. tollen. quæ dispositio, licet solum in muliere statuat, ad virum etiam attinere dicendum est, & ita notat & tenet glo. ibi. in verb. à cõiuge. quã sequitur Iaso. ibi. nu. 4. merito reprehendens Paul. de cast. qui cõtrarium ibidem asseuerabat. nu. 4. Pro qua opinione, glo. contra Paul. ego nouiter considero esse tex. expressum ad hoc in auth. de nupt. §. quæ vero. versi. vnde facimus. ibi. siue vxor maritũ. idẽ nam q; est vtriusq; &c. vnde mirandum videtur. Paul. de cast. virum alioqui perspicacissimũ ad id minime aduertisse, sed nec Iaso. eũ tex. prosẽ allegauit.

¶Præterea quamuis id tam aperte legẽ decisum non inuenirẽmus, facile ex alijs iuris fundamentis elici posset. Maxime autem ex tex. in. l. fin. quæ statim sequitur post. d. auth. cui relictũ. C. de ind. vid. tollen. quæ corrigebat in viro etiam, quod in muliere erat hoc casu

2 correctum. Quod idem etiam hoc themate erat affirmandum, si essemus in casu dubio. & Præcipue cum lex noua corrigens in vno ex correlatiuis, censeatur etiam in alio corrigere. vt est tex. in. l. 1. C. de cupres. lib. 11. notat Bart. salice. & alij in. d. l. fina. C. de ind. vid. tollen. vbi plura similia tradit Bart. nu. 1. & 2. Cum igitur tex. in. d. auth. cui relictum corrigat legem antiquam in vxore, dicendum erat confidenter, & in viro, quod est correlatiuum, esse correctam. Et sic ex omni parte remanet hæc opinio corroborata.

¶10.

¶FACTVM.

Oannes. T. furore percitus vxorem suam gladio interemerat, minor viginti quinq; annis, cū q; ad saniorē mentem peruenisset, iudici ecclesiastico fuit oblatus, vt coram ipso causa clericatus agitata, á iudicibus secularibus eximeretur. Accidit, vt ipso in carcere Archiepiscopali ad id detento, instanter ab ipso iudice ecclesiastico efflagitaret, vt ipsum é carceribus dimitteret, nolle q; se clericatus ordine, aut priuilegio frui constanter affirmaret. Qua propter iudex ipse ad cotidianam eius efflagitationē volebat eum è carcere dimittere. Contra pater ipsius Ioannis. T. & eius curator in lite iudicē orabant, atq; monebant, ne vllo pacto eum dimitteret, in quo apud ipsum iudicē his & similibus sum vsus, quib⁹ etiam aduocat⁹ alter magni nominis subscripsit, & tandem iudex ipsum renitētē in carcere detinuit, vsq; ad eius causæ definitionem.

¶ SVMMA.

Efensio etiā quæ cōpetit iure positiuo, renūciari nō potest. nu. 1.

¶ Defensio in causa criminali est a iure naturali procedēs. nu. 2.

¶ Minor in causa criminali nihil sine curatore statuit. nu. 3.

¶ Licet captura fuerit a principio illicita, processus super ea factus, valet. nu. 4.

Dmodū reuerēde atq; obseruāde iudex. Ex parte Ioannis. T minoris adducūtur sequētia. Et primo vltra id quód priuilegio clericali renūciari non possit, iuxta text. & ibi tradita. in. c. si diligenti. de fo. cōpe. cū similibus, & cer-
1 tū est non posse renūciari defensioni, non solū ei, quæ cōpetit iure naturali, sed neq; si ea competat iure ciuili, canonico, aut statutario ita notat & tenet. glo. magistra. vt dicunt. in. l. pactum inter hæredem. in verb. liceat. ff. de pact. vbi Bart. Iaso. & scribentes omnes ita notant & tenent communiter. Abb. & Docto. in. d. c. si diligenti. de. fo. compe. & in. c. significasti. de homici. Bart. Bal. Alexan. Deci. Iaso. & alij. in. l. vt vim. de iusti. & iu. cum simili. Cum igitur. d. Ioānes minor in odiū sui ipsi⁹ velit hāc præcipuā defensionē á se abdicare, merito dicēdū est á iudice nullo modo esse admittēdū.

¶Confirmatur idipsum, nam defensio in lite maxime criminali ha-
2 bet fundamenta & radices in iure naturali, immò verius ab ipso est introducta, & procedens. Cum id à natura sit cuiq; tributum, inditūq;, vt á crimine sibi obiecto acriter se defendat, maxime quando timetur pœna sanguinis, cum naturalis sit illa viuendi dulcedo ita notat Bal. in. l. vt vim. ff. de iusti. & iu. in prin. Feli. in. c. si diligēti, nu. 3. de fo. compe. post ali. ibi. Bart. Ange. & Imol. in. l. custodias. ff. de publi. iudi. idem Bart. & alij in. l. stichus. ff. de pecu. lega. pulchre Ioan. Andr. in. c. fina. de fo. compe. in. 6. Cicero. lib. 1. offio. dicens. Principio generi animantium omni est à natura tributum, vt se corpusq; tueatur, declinetq; ea, quæ sibi nocitura videantur: &c. Adeo vt neq; per imperatorem aut Papam ea defensio possit tolli, in clementi, pastoralis de re iudica. cum alijs tradunt doctores vbi supra.

¶Idq; præcipue in hoc themate euidenti⁹ locum habebit, cum. d. Ioan. T. minor sit viginti quinq; annis, immó, & decem & octo, habeatq; in hac lite curatorem ab ipso iudice ad eius tutelam, & de-
3 fensionem datum, patrem insuper liti assistentem, ꝯ sine quorum authoritate & licencia id, leuiora q; ad huc facere, aut consequi ipse non possit, maxime autē in ea causa capitali, vbi de vita & sanguine eius certatur. in. l. clarū. de autho. prestan. C. quæ in criminalibus expressē disponit, notantq; ibi doctores communiter, & in. l. 1. & 2. C. si tu. vel cu. inter. Præter id quód constet ipsum fuisse proxime in furore, & nunc etiam non sit omnino mentis compos. in. l. fina. C. de cura. fu. vel prodi. cum alijs.

¶Præterea ob aliud etiam é carcere non est dimittendus, neq; eius arbitrio, & voluntati, id est cōmittendum, cum spōte ipse ad carcerem non venerit, sed per familiam iudicis captus, nec refert māda-
4 to id iudicis, vel sine eo factum sit. Nam licet captura à principio esset illicita, tamen processus super ipsa postea factus valet. in. l. si quis prouocauerit. C. de appella. vbi doctores refert & sequitur Paris de put. de sindica. fol. 77. §. Si iudex. nu. 2. cum simili, & sic remanet expeditum satis dictum Ioan. T. nulla id ratione consequi posse.

¶II.

¶ FACTVM.

Oram vicario seu prouisore Archiepiscopi Hispalensis lis agitabatur super sacerdotio, quod capellaniam vocamus, magni prouentus, eamq; petebant simul tres fundatoris propinqui. Quorum duo sacerdotes in sacris ordinibus & missæ erant constituti, tertius vero primæ tantum tonsuræ charactere insignitus. Pro quo apud iudicem his allegationibus sum vsus, & similibus, & demum pro ipso fuit iudicatum, & non obstante appellatione duorum statim in ipsius possessionem beneficij per iudicem fuit missus.

¶SVMMA.

Oniuncti ex vtroque latere præferũtur in omni successione, & alijs. nu. 1.

¶Consanguinei censentur maiore affectione prosequi res propinquorum. nu. 2.

¶Excommunicatus nec sibi, nec alijs adquirit spiritualia. nu. 3.

¶Patronus semel tantum potest eligere, aut nominare. nu. 4.

¶Appellatione clerici intelligitur etiam primæ tonsuræ. nu. 5.

¶Homicidium, & quodlibet atrox delictum inducit irregularitatem. nu. 6. etiã fornicatio cũ incorrigibilitate. nu. 7. & per solum mandatum, aut consilium. nu. 10.

¶Irregularitas ipso facto sine

sententia

sententia inducitur. nu. 8.

¶ Irregularitas impedit obtentionem benefi-
cij, & priuat obtento. nu. 9.

ERuditissime simul ac Rectissime iudex. Pro Iacobo
de. S. in lite cum Ioanne. B. & Antonio. S. super iure
obtinēdi capellaniam, de qua agitur, adducuntur &
faciunt sequentia. Et primo in eo reperiri qualitates
& requisita ad id obtinēdū necessaria. Maxime cum
ipse propinquior alijs genere fundatori inueniatur,
Et ex vtroque latere agnationis & cognationis ipsi coniunctus. ¶ In
1 vtroque autem iure ad omnes successiones, & omnia alia semper præ
feruntur ex vtroque latere coniuncti. in Auth. cessante. C. de legiti.
hære. in auth. post fratres. 1. & 2. eo tit. & ibi notat Bal. Salice. & om
nes. tex. in auth. de hære. ab intes. veni. §. reliquū. coll. 9. & in auth.
vt fratrum fil. §. 1. vbi notat Bart. Ange. & omnes, cum alijs. Et ita a
ffirmandum est in hoc themate, cum iuxta ipsius capellaniæ institu-
tionem propinquior genere sit præferendus.

¶ Præterea cum à duobus patronis hic fuerit nominatus, qui sunt ip
sius etiam fundatoris consanguinei, vel ob hoc erat eius nominatio
præferenda, quamuis alij duo patroni, dictum Ioannem. M. nomi-
2 nassent. & Maiore. n. dilectione & fauore prosequi censendum est
propinquos genere suorum res quam extraneos, ac proinde cautius
& melius circa eas prouidere. Vnde emanasse credēdum est plures
constitutiones & statuta, vt in contractibus minorum, & mulierum
& similibus propinqui authoritatem, & assensum præstent.

¶ Item alio fundamento conuincitur nominationem duorum pa-
tronorum in fauorem. d. Iacobi. S. præferendam, cum alter ex duo-
bus patronis, qui dictum Matthæum. C. ad eam capellaniam nomi
narunt, tempore talis nominationis esset excommunicatus maiori
3 excomunicatione, & anathema declaratus, ¶ huiusmodi autem sic
excommunicati non possunt acquirere sibi, nec alteri tribuere spi-
ritualia. Sic etiam electio de re spūali ab eis facta nullius effectus esse
momēti. tex. est expressus ad hoc in. c. cū dilect. de consuetu. vbi

ita notat Inno, Hosti. Abb. & omnes. Abb, & docto. in. c. si vere. de sentē. excōmu. vbi Abb. nu. 9. ita resolutiuè tenet cum multis alijs simili. Vnde liquido constat nominationem illam talis patroni sic excōmunicati nihil valuisse.

¶ Nec proderit dicto Mathæo, C. si nunc in iudicio proferat absolu-
4 lutionem à tali excōmunicatione post ea obtentam, quia nam semel tātum potest patronus eligere, aut præsentare. Ita notant doctores cōmuniter. in. c. compromissarius. & in. c. vt circa de electio. in. 6. notat Bart. Alexā. & omnes vbi Iaso. nu. 9. in. l. serui electione. in pri. de lega. 1. cum alijs simili. Maxime cum ius illud nominationis & præsentationis non iure suo sed alieno dicto patrono competat. Vnde cum prima nominatio nō valuerit, nec secunda effectum obtinebit, vt notant doctores vbi supra.

¶ Non obstat etiam, quod opponitur, dictum Iacobum. S. non esse in presbyteratus ordine constitutum. Cū hoc in ipsa capellaniæ in
5 stitutione nō requiratur, sed solū vt sit clericus. Et Hoc autē nomine etiā ex propria significatione cleric⁹ primæ tōsure continetur. tex. expressus in. c. cū cōtingat de æta. & quali. in. c. duo sūt. 12. q. 1. & in c. clæros. ca cau. & q. notat Abb. Hosti. & oēs in. d. c. cū contingat. de æta. & quali. cum simili. Præsertim cum authoritate & litteris summi pontificis, quæ in processu causæ reperiuntur, id videatur concessum, vt dictus Iacobus. S. admitti possit ad hoc beneficium, etiā si tantum sit clericus primæ tonsuræ, idq; assiduo & cotidiano vsu in praxi obseruari, probatum satis est, vt ad eiusmodi sacerdotia tales clerici primæ tonsuræ habiles dicantur, & idonei.

¶ Item vltra prædicta constat dictum Matthæ. C. non posse obtinere dictam capellaniam ex pluribus alijs causis. Et primo quia in ipsius institutione cauetur expresse, vt instituatur in ea propinquior cognatus idoneus & honestis moribus, apparet autē eum non esse eiusmodi ex sententijs contra eum latis, & probationibus cōtra ipsum factis.

¶ Præterea constat liquido de irregularitate ipsius, propter quam non potest ad hoc beneficium addmiti, idq; ex sententia contra eū lata, qua probatur ipsum homicidij crimine noxiū, occidisseq; ho-

minem, & post eius vulnerationem per insidias factam, statim ministrasse ei sacram eucharistiam, & missas celebrasse post tale facinus commissum. Nec excusabitur ab irregularitate prædicta, si dicatur id fuisse occultum, nam probatum est infamatũ fuisse statim
6 publicitus ex eo, & quamuis esset occultum omnino, quodlibet crimen homicidij, quodlibet etiam delictum atrox, quãtumuis occultum inducit irregularitatem, & impedit promouendum, & deijcit iam promotum tex. est expressus ad id in. c. quæsitum. de tempo. ordina. in. c. ventum est. 1. q. 1. in. c. quicumq; de hæreti. notat Abb. & omnes in. d. c. quæsitum. de tempo. ordi. & sic dicendum est in hoc.

¶Confirmatur, quia per solam fornicationem cum incorrigibilitate inducitur irregularitas. tex. ad idem in. d. c. quæsitum. de tempo. ordi. vbi tenent Abb. & omnes. & in. d. c. ventum est. 1. q. 1. cum alijs. Vnde etiam ex hoc affirmandum erat incurrisse irregularitatem cum per sententiam iudicis antecessoris ob stuprum fuerit certa pœna damnatus, monitusq; ne cum illa amplius committeretur, quod non seruauit, immò probatum sit postea cum ea rẽ sæpius habuisse.

8 ¶Item irregularitas inducitur ipso facto, sine aliqua sententia, aut declaratione iudicis. in. c. clærici. de clæri. exco. minis. & ibi notat Abb. nu. 1. & sequntur alij omnes.

9 ¶Præterea irregularitas impedit obtentionẽ beneficij, & priuat obtento. in. c. nisi cum pridem de renũ. vbi. Abb. & omnes. Et ita nõ solum adipisci non poterit hoc, sed etiam amissurus erat quodcũq; aliud beneficium in quo fuisset institutus.

10 ¶Item irregularitas inducitur in homicidio per solum mandatum aut consilium, aut aliam similem culpam, vt notatur in locis supra allegatis.

¶12.

¶FACTVM.

Vrante bello inter inuictissimum Cæsarem Carolum quintum Hispaniarum regem, & christianissimum Fracorum regem, quidam Ioannes. V. Hispanus cum in portu de Cascaes Lusitaniæ ageret, cum naui quadam sua inde soluens, nauim aliã Francorum triticum Vlyssiponem vehẽtem, portumq; ipsum iam intrãtem, vi adorsus, cœpit cumq; ea præda rursus ad eundem portum rediit. Ibiq; nauim cum tritico & armamentis & alijs vti eam cœperat, vendidit, pecuniaq; pro ea recepta, inde secedens, metu regis Lusitaniæ, iudicisq; a bcomissi contra eũ Hispalim venit. Vbi inuentus, euictionis nomine impetitur pro dicta naui, quæ per Lusitaniæ iudices dominis prioribus fuit restituta, cum omni sua causa, & impensis, tam ipsius causæ & processus, quam personalibus, vt aiunt. In qua euictionis causa ipse apud supremos iudices Hispalenses his & similibus sum vsus, & demum postrema ipsorum sententia pro nobis fuit iudicatum, cum tamen prima aliorum iudicum sententia eiusdem tribunalis in contrariũ fuisset pronũciatum.

¶ SVMMA.

Apta in bello fiũt capiẽtium, si in suo, vel hostium territorio capiãtur secus si in alieno. nu. 1.

¶ Mare censetur sub iurisditione domini propinquioris. nu. 2.

¶ Capta in bello fiunt capientium quando in tuto & intra præsidia collocantur. nu. 3. & quid in mari. nu. 4.

¶ Postliminio res reuertitur ad priores dominos, quando ad amicos peruenit. nu. 5.

¶ Quando nauis vehebat cõmeatũ annonamq; te, prioribus dominis restituitur. nu. 6.

¶ Absenti venditori non opus est denunciare litem motam. nu.7.

¶ Venditori non fit denunciatio, quando certũ est, eum non habe re defensiones. nu. 8.

¶ Emptor appellare, aut tergiuersari non tenetur, quãdo fouet in iustam causam. nu. 9.

¶ Venditor, qui expresse cauit, se non teneri euictionis nomine, ad huc ad precium, quod recoepit, tenetur. nu. 10.

Grauissimi simul ac sapiẽtissimi iudices. Pro Iacobo. D. & socijs adducuntur & faciunt sequentia in causa contra Ioannem. V. & primo in actis constare plenissime, nauim, de qua agitur vi captã in ipso portu Lusitaniæ, vbi tutissimũ ei oportebat esse refugium, nec licebat nostris ibi aliquã prædam facere. Maxime iuxta capitula concordiæ huius nostri, cũ regno Lusitaniæ, quod solum sufficiebat ad victoriã obtinendã.

1 ¶ Secundo id etiam fundatur in eo, quod tã iure cõmuni, quã huius nostri regni, capta in bello ita demum fiunt capientiũ, si præda fiat in nostro vel inimicorum territorio, nõ in alieno. Idq; clare disponitur in. l. 31. tit. 26. part. 2. ibi. quãdo algunos robassen a los q̃ traxessen por mar algunas cosas seguramente a la tierra del rey, o lleuassen a otra parte, que no fuesse al señorio de los enemigos, quanto desta guisa les tirassen, q̃ fuesse tornado a los dueños primeros. &c. Vbi ponderanda sunt verba illa, a otra parte q̃ no fuesse al señorio de los enemigos. &c. Vnde clarissime infertur capi eam nauim minime licuisse, etiamsi in ipso mari inueniretur, nedum in portu amicorũ. Quod etiam iure communi obtinet, tenet Ange. in dispu. incip. exorta guerra, quem sequitur Soci. in. l. 1. in prin. ff. de acqui. posse. col. 2. vbi alij. Floria. in. l. sicuti. §. aristo. si serui vendi. cum simili. vbi traditur capta in bello fieri capientium, quando in suo vel

hostium territorio caperentur, non si in alieno.

2 ¶Confirmatur hoc ipsum & quia mare censetur esse sub iurisditione domini propinquioris ipsi mari. tex. est in l. Cæsar. ff. de publica. vbi docto. & in l. vni. C. de classi. lib. 11. docto. in l. insulæ. ff. de iudi. Bart. in d. l. Cæsar. nu. 2. vbi ferè ponit quæstionem nostram, de ijs qui ex portu pisano deprædabātur, & determinat fuisse puniendos. Ad hoc similiter accedit eiusdem Bart. doctrina in tracta. de insula. nu. 1. vbi tradit iurisditionem talis domini sic propinqui extēdi ad insulas & mare adiacens suo territorio vsq; ad centum milliaria, idem Cepol. de serui. rusti. præd. c. 26. de mari. doctores in d. l. insulæ. de iudi.

¶Comprobatur etiam id ipsum ex alio, quód etiamsi licuisset eā prædam facere, non tamen potuit acquirere ipsius dominium, cum ad eundem portum redierit, & intra sua præsidia non perduxerit,
3 nec in eis pernoctauerit, & quod necessario opus erat, vt disponitur. in l. 26. tit. 26. part. 2. quod etiam à iure comuni habuit originē in l. postliminij. ff. de capt. ibi & intra præsidia perduxerunt. &c.

4 ¶Præterea in & huiusmodi prædis maritimis inuenitur aliud speciale, nempe quód dum sunt in mari, non dicuntur in tuto esse, nec plene & irreuocabiliter fieri capictium, cum possint ab eis auferri dum sunt in mari, & ita disponit tex. in l. 13. tit. 9. part. 5. ibi. e ante q̃ salgan de la mar, ni lleguen con ellos à lugar do lo pongan en saluo fallanse con otros christianos que se lo tuellen. &c. Et ita notat & intelligit Doctor Grego. Lopez. in l. 26. tit. 26. part. 2. vbi allegat Bart. & Ange. idem tenentes.

¶Item vt alia omnia omitteremus, quis negct postliminij iure di-
5 ctam nauim ad priores dominos redijsse: & cum ad eundem portū amicorum cū ea statim redierit. Iuxta tex. in l. postliminiū. §. postliminio. ff. de capt. ibi. sed si in ciuitatē sociam amicam ué, aut ad regē sociū amicū ué venerit, statim postliminio redijsse videtur. &c. Et ibi ita notat. Bart. & docto. communiter.

¶Vltra supra dicta, cum nauis triticum veheret, & commeatum annonam. q; regno Portugalliæ, vel hæc erat causa sufficiēs ad securita

6 tem, etiãsi in medio maris inuehiretur, vt aperte disponitur. in. l. 13. tit. 9. part. 2. ibi. si los mercaderes yuan, o venian a tierra de christianos y trayan ay vianda o otra qualquiera cosa que tãbien los nauios como los hombres y todas las cosas que trayan deuen ser tornadas en poder delos primeros señores, y esto mandamos porque de las tales mercaderias se aprouechan comunalmente. &c. Iure igitur optimo per iudices Lusitanos nauis cum omni sua causa prioribus dominis fuit restituta, ac proinde euictionis causa rectissime contra dictum venditorem agitur.

¶ Non obstat, quòd opponitur, non fuisse ei denunciatum, litem motam super dicta naui, vt posset eam defendere. Nã statim ea vendita emptor in carcere fuit inclusus & detentus propter id, & iudices speciali Regis delegatione simpliciter & summarie in causa procedentes, breuissime ad restitutionem nauis damnarunt, & sententiam suam executioni statim tradiderũt. Vnde non potuit emptor certiorem facere venditorem de lite sic mota. Maxime autem cum statim vendita naui, è Lusitania discesserit, nec amplius apparuerit.
7 Præter id quod absenti venditori non est facienda nũciatio, tex. expressus ad hoc. in. l. si ideo. in fi. ff. de euictio. ibi. siue autem absit, cõmittitur stipulatio, & ibi præsenti venditori denũciandũ est. &c.

¶ Præterea cum adeo esset expeditum, manifestumque, nullam prorsus se habere defensionem in ea causa venditorem, non fuit necesse ipsi fieri talem denũciationem. Disponitur expresse in. l. emptorem.
8 in prin. ff. de euictio. & vbi emptor non tenetur defendere rem emptam, quando notorium esset, habere iniustam causam, per quẽ tex. ita notat & tenet Imol. in. l. non solũ. §. morte. de no. ope. nun. Alexan. consi. 67. volu. 2. Vbi allegat Imol. Fulgo. Roma. & alios idem tenentes, quòd quando constat venditorem non habere defensionem, non opus est ei fieri nunciationem litis motæ.

¶ Non obstat similiter id, quod opponitur, emptorẽ non appellasse, aut supplicationem interposuisse ab ea sententia. Cum satis probatum sit, ab illis Lusitaniæ iudicibus, quibus negocium fuit delegatum simpliciter, breuiter, & summariẽ expediendum, locum nõ fuisse appellationi, aut supplicationi, nec vlli alij auxilio.
9 Præsertim quia quando sententia contra emptorem lata fuit iusta, non

tenetur appellare, aut tergiuersari, sed ei acquiescere, notat Bal. vnice. in. l. Herẽnius. ff. de euictio. & ibi additio ad glo. dictæ. l. cum alijs. Pro quo ipse nouiter considero tex. expressum, & notandum in. l. non est. C. de admi. tuto. vbi tutor in causa minoris calumniosa apellare non tenetur, & ibi ita notat Bal. & Salice. similis tex. in. l. si bonam causam. C. eo tit. de admi. tuto. vbi in bona causa tutor appellare tenetur, non in mala. Vbi etiam Bal. & Salice. id notant.

¶ Item nec nocet, quod probare nititur venditor, quód nauim recœpit suo periculo emptor, & quòd expresse in venditione actum sit, ne teneretur euictionis nomine. Nam hoc probare conatur testibus, qui partem pretij acceperunt, socijsq; ipsius, qui prædæ auxiliati, inter se eam diuiserunt, qui versus partes & personæ principales quorum interest, quã testes, censendi sunt. Et vltra id ex nostris probationibus contrarium liquido constat, immò sæpius affirmasse vẽditionis tempore se in bello iusto, iusteq; cœpisse, indẽnitatem, & securitatem confidenter, & non semel promisisse. Præterea etiam si
10 ita actum fuisset, vt asseuerat, tñ ad huc etiã ad pretium saltẽ quod recœpit restituendum teneretur, iuxta traditiones iuris. Præcipue in. l. emptorem. §. fina. ff. de euictio. vbi notãt docto. & in. l. qui Romæ. §. duo fratres. de verb. obli. vbi Iaso. nu. 32. dicit hanc esse cõmunem opinionem, Idem Iaso. in. l. si pater puellæ. C. de in offi. testa. nu. 4. cum simili. Nunc autem liquido constat expresse cauisse rem saluam, & securam fore. Vt dictum est & probatum.

¶ 13.

¶ FACTVM.

Etrus. S. clæricus, cum testamẽtũ condidisset, & ædes quasdã suas sodalitio sanctissimæ eucharistiæ in eo legasset, postea coram testibus declarauit se ædes illas relinquere Antonio. R. cõsobrino suo, rogauitq; tabellionem, vt sic scriberet; quod tamẽ non scripsit. Cumq; super ea re coram vicario Archiepiscopi Hispalensis ageretur, ipse hæc & similia pro dicto Antonio. R. adduxeram.

¶SVMMA.

Egatũ & hæredis institutio sine scriptura p testes probatur. nu. 1. & 2.

¶ Legata adimuntur nuda voluntate, etiã præsumpta. nu. 3. & 4.

¶ Si res legata pereat, aut forma eius mutetur, adimitur legatũ, & alijs modis. nu. 5.

Dmodũ. R. atq; obseruãde iudex. Pro Antonio. R. c'z rico in lite cũ sodalitio sanctissimæ eucharistiæ adducũtur, & faciunt sequentia. Et primo probatũ esse sufficienter supremã hãc voluntatē defuncti fuisse, vt Anto. R. ædes, de quibus agitur, obtineret. Idq; expresse declarauit corã ipso tabellione, & pluribus alijs testib⁹, qui de ea re constãter deponunt. Quibus non obstat quod in cõtrariũ opponitur, scilicet legatũ illud aut voluntatē de ea re in scriptis non apparere.
1 Nam nec id nõ requiritur, immo sine aliqua scriptura probatur, & debetur legatum, immo & ipsa hæredis institutio, vt aperte apud nos disponitur. in l. 4. tit. 2. part. 6. vbi etiam datur forma probandi legata, & alia per testes corã iudice in publicam formam redactos, vt ex dicta lege constat.

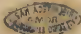
¶ Idē hoc ipsum clarissime deducitur, ex tex. in l. 1. tit. 4. lib. 5. ordina. apud nos, vbi post modos, quib⁹ testamētũ fit per scripturã, additur alius ab illis diuersus subiungēs, otro si valga el testamēto cõ buenas testimonias, &c. quod nihil aliud operari debet, quam vt etiam
2 testamentum defuncti sit & reputetur voluntas ipsius suprema, testibus idoneis probata sine scriptura, non secus ac si in scriptis iussu testatoris appareret. Ita in hoc themate expresse, & singulariter

determinat. Abb. in. c. fina. de fid. instru. nu. fina. quem ibi sequuntur alij. Proquo etiã facit optime regula illa generalis quòd eandẽ vim habeãt testes & instruméta. in. l. in excercẽdis. C. de fid. instru. cum simili.

¶Quibus etiam non obstat id, quod ex aduerso opponitur, quòd in testaméto in scriptis ab eodem testatore cõdito disposuerit quid de ædibus illis fieri vellet, nec expresse id postea reuocauerit, nam
3 certe id non requiritur, & cum qualicumq; contraria volũtate etiã nuda, & sine verbis adimatur legatũ. in. l. 3. §. nõ solũ. ff. de adi. lega. ibi. legata adimi possunt, & quidẽ nuda volũtate. vbi glo. & doctores cõmuniter tradunt etiã præsumpta volũtate adimi legata, vt propter inimicitias & similia. Quod ibidẽ disponit tex dicẽs. Et quidẽ si capitales inimicitiæ intercesserint, adẽptũ videtur. &c. Itaq; non opus fuit hoc casu expressa reuocatione, vt ex dictis colligitur manifeste.

¶Quod etiã cõfirmatur pluribꝰ alijs in iure expressis, in prin. insti. de adi. lega. ibi. siue cõtrarijs verbis fiat ademptio, siue non cõtrarijs, sed quibuscumq; alijs verbis. vbi glo. tenet & expresse præsũpta
4 solũ volũtate adimi etiã legatũ. Idẽ probatur manifeste in. l. 2. tit. 5. lib. 3. fori apud nos, his verbis. Y despues fiziere manda quiera que sea de aquellas cosas de q̃ primeramẽte auie mãdas, la postrimera mãda vala. &c. vbi glo. Mõtal. in verb. vala, id expresse determinat dicens. Et si alli de primo testamẽto nulla faciat mẽtionẽ. &c. Nõ est igitur necesse vt de primo legato, seu testamẽto fiat mentio, aut reuocatio, ad hoc, vt postrema volũtas rata & firma cẽseatur, vt in nr̃o themate.

5 ¶Comprobatur idipsum & ex eo quòd legatum censeatur adimi mille alijs modis sine expressa reuocatione, vt puta si res legata alij donetur in vita ipsius testantis, aut si ea res pereat, aut amittatur, aut eius forma mutetur, & in finitis alijs propemodum hominibus. in. l. rem legatam. ff. de adi. lega. in. l. 40. & 42. tit. 9. par. 6. cum multis alijs similibus. Ex quibus clare deducitur, non opus fuisse hoc casu expressa reuocatione, aut adẽptione prioris legati harum ædium, & sufficere declarationem, & dispositionẽ illam postremam ab ipso testatore factam in fauorem. d. Antonij R. vt dictum est.

¶ 14.

¶ FACTVM.

Vdex ecclesiasticus excomunicationis sententiam in sacerdotem protulerat, ad creditoris efflagitationem, Qui, cum ab eo appellasset, & appellatione nõobstante in ea excommunicatione detineretur, ad supremum Regium q; Hispalense tribunal confugit, vt vis illa ab eo propulsaretur. Vbi negotium in vna, & rursus in altera iudicum aula varijs sententijs fuit agitatum, & demum pro ipso sacerdote fuit pronunciatum, & pro vxore principalis, proquo clæricus ille intercesserat, me pro ipsis patrocinante, his & similibus fundamentis.

¶ SVMMA.

Acerdotes pro debito pecuniario excomunicari non possunt, nu. 1. Etiamsi ipsi ita obligentur vt possint excomunicari, & nu. 2.

¶ Maritus non potest renunciare priuilegio, ne cõueniatur vltra quãfacere possit, nec miles, aliud in socijs. nu. 3.

¶ Sacerdotes nec foro suo, nec priuilegio, ne excomunicari possint, renũciare possũt. nu. 4.

¶ Vxor cum marito obligata pro debito pecuniario, excommunicari non potest,

etiãsi eo priuilegio expresse renunciet. nu. 5. & 6.

¶ Mulieres, cum non conueniantur vltraquã facere possunt, nec carcerari, nec excommunicari pro debito pecuniario possunt. nu. 7.

Ectissimi simul ac sapiẽtissimi Iudices pro Petro. C. clerico, & vxore principalis obligati,
1 adducuntur & faciunt sequentia. Et primo illum esse sacerdotij ordine decoratũ, ac pro inde nec conueniri vltra quam facere possit, aut in carcerẽ detrudi, nec excõmunicari pro debito pecuniario petuisse tex. est ad id. expressus in. c. Odoardus. de solutio. & ibi ita notant & tenẽt glo. & doctores communiter. Nec oberit, quod opponitur, eũdem expresse renunciasse huic priuilegio in scriptura fideiussionis, specialiterq; cauisse, vt pro eo debito posset excommunicari.
2 Nam liquido constat hoc esse priuilegium totius ordinis sacerdotalis, & in honorem, & reuerentiam sacerdotij concessum, ac proinde renũciari non posse, & ita tenet Imol. insigniter in. d. c. Odoardus. de solu. versi. Item iuxta prædicta quæri potest. 4. col. colligiturq; ex notatis per glo. & doctores ibi manifeste.

¶ Confirmatur idipsum, ex doctrina notabili Bart. qui in iure cunctos scribentes excelluit, qui in. l. alia causa. §. eleganter. nu. 3. solu.
3 ma. statuit regulam generalem, scilicet prærogatiuam illam mariti, militis, & similium, ne conueniantur vltraquam facere possunt non posse per eos renunciari, quia à lege illa introducuntur in honorem & reuerentiam personarum, quem ibidem sequuntur in hoc Alexã. & alij. Vbi etiã ex diuerso idẽ Bart. nu. 5. cõtrariũ asserit in sociis, vt ipsi possint suo in hoc priuilegio renũciare, vt pote ratione cõtract⁹ societatis sibi cõcesso, nõ autẽ personarũ fauore, aut contemplatione dignitatis, & reuerentiæ sibi debitæ, idem tenet Alexan.

Iaſo.& Moder.in.l.miles.ff.de re iudi.vbi plura de hoc.Quod iuſti
us certe quadrat ordini ſacerdotali, maxime autem cum in his
equiparentur militibus armatæ militiæ,vt ſcribitur & notatur cō
muniter vbi ſupra.

¶Quod ad huc etiam comprobatur argumento á ſimili renuncia-
tionis fori eccleſiaſtici,cui clærici renūciare non poſſūnt.iuxta tex.
& ibi notata in.c.ſi diligenti. de fo.compe.iuncta ratione commu
4 ni decidēdi illius diſpoſitionis.☞ Scilicet ne clærici vagari in foro
ſeculari,& á diuinis officijs,& ſacrificijs,quibus eos intereſſe opor-
tet,auocari cogantur,vt pote in ſortem & obſequium domini ele-
cti,quod nomen ipſum clærici,aperte deſignat.in.c.clæros.21.diſt.
cum alijs.Quæ ratio multo magis profecto militat in noſtro caſu,
cum per talem excommunicationem clærici non ſolum à diuinis
auocarentur,ſed in totum ab eis abſtinere eſſent cogēdi. Nulla igi
tur ratione ſuſtineri poterit,vt ſacerdotes ſic excōmunicari pro de-
bito pecuniario valeant,aut tali excōmunicationi aſſenſum præbe
re vllo pacto,cum nec foro ſuo renunciare poſſint,quod eſt multo
minus,argumento ſūpto á minori ad maius negatiue.in auth. mul-
to magis.de epiſ.& clæ.vbi Bal.& alij.cum ſimilibus. Pro quo etiā
benefacit doctrina illa Specu.tit.de renun.& concluſione.col. 4.
vbi ponit eandem rationem priuilegiorum in clæricis, ſcilicet ne
auocentur á diuinis officijs & orationbus, notant ſimiliter docto-
res communiter,vbi ita tradunt in.c.dilecto de fo.compe.& in.d
c.ſi diligenti.eo tit.nulla igitur ratione admitti debet , vt prædict9
ſacerdos pro debito pecuniario,quod & ipſe non contraxit,nec de
bet,excommunicationi ſubiaceat.

¶Idem dicēdum eſt de vxore ipſius debitoris principalis,quæ etiā
vinculo excōmunicationis pro eodē debito per iudicē innodata
5 eſt. Et☞ quòd excōmunicatio in ea locū nō habeat,etiāſi foro eccle
ſiaſtico ſe ipſa addixerit,ac in ipſa obligatione ſe excōmunicari po-
ſſe,conſenſerit. Cū impoſſibiliū nulla ſit obligatio iuxta vulgaria.
Impoſſibile autē eſt,vt mulier, quæ virum habeat,debita vná cum
marito contracta,ipſa poſſit exoluere,cum vir ipſe dominus ſit &
adminiſtrator,tam rerum paraphernalium , quam dotalium, cæte-
rarumq; omnium ſuarum & vxoris, nec ipſa poteſtatem vllam
habeat in bonis matrimonio durante.in.l.doce ancillam.C.de rei

vendi.in.l.in rebus.C.de iu.doti.in.l.fina.tit.4.lib.5.ordina. cum infi.similibus. Vnde nolente marito talia soluere debita vxor in ex cõmunicatione sine spe absolutionis perpetuo remaneret. Quod esset absurdissimum, & contra iuris begnignitatem & æquitatem. Addo, Hipoli.in rub.de fideiusso.nu.159.vbi plura adducit.

6 ¶Comprobatur id ipsum, quia ex speciali fœminarum priuilegio introductum est, ne pro debito pecuniario in carceribus detineri possint, nec fideiubere, aut iudicio pro alijs interesse & similia in.l.fina.in.rub.& per totũ.C.ad velleia. in.c.mulieres.de iudi.lib.6.in.l.ad eggregias.ff.de iure iu.vbi Bart.& alij.Idq; propter fragilitatem, & facilitatem mulierum, & ipsarum honestatem, & in totius sexus fœminei prærogatiuã. Vt tradunt doctores cõmuniter, maxime Paul.de Cast.in.d.rub.C.ad velle.& in.l.1.C.de offi. diuer. iu.& in auth.sed nouo iure.eo tit.in.d.l.ad eggregias de iure iu.& in.l.consentaneum.C.quomodo & quando iud.in.l.62.Tauri. vbi scribentes nostri. Sic igitur in proposito negotio dicẽdum est, mulieres ipsas, maxime autem nuptas, excomunicari pro debito pecuniario non posse, quod vergeret in opprobrium, & contumeliam ipsarum, immò & in damnum & incommodum irreparabile animarum, vt dictum est, & renunciarent priuilegijs in fauorem personarum concessis, quod nullo modo habet locum, vt dixi supra nu. 3. Præsertim cum nutu, & voluntate maritorum passim obligari cogantur, etã inuitæ & reluctãtes, quod optimo iure vetitum reperimus.in.l.61.Tauri huius regni nostri. Facit optime, quod tradit Rode. Xuarez.in.l.2.de los gouiernos.fol.183.quòd mulieres eiusmodi priuilegio, ne pro debito in carcere detineri possint, renunciare nequeant, etiamsi expresse omni legum auxilio renunciassent. Et idem dicendum est in themate proposito excommunicationis.

¶Præterea hoc ipsum confirmatur argumento meo iudicio inuin-
7 cibili, cum.n.ç mulieres pro debito pecuniario in carcere detinerinon possint, necessario consequitur, eas nec vltra quam facere possunt, conueniendas. Quod liquidissime colligitur ex tex. glo. & ibi notatis per Doctores in.l.miles. de re iudi. in.l. sunt qui in id.cum.ll.sequentibus. eo tit.in.l.alia causa. vbi Doctores cõmuniter. Solu. ma. in.§. item si de dote. insti. de actio.vbi.Fab. Ange. Iaso. & omnes. Si autem excommuni-

dari pro debito mulieres possent, & vltra quàm facere possent, conue nirentur. Cum igitur illi prærogatiuæ, non exigẽdi ab eis vltra facultates suas, renunciare nequeant, vt satis supra probatum est, nec illi, ne in carceribus detineantur, consequitur euidenter, nec excommunicationi eiusmodi consentire posse, aut remedio ne excõmunicẽtur renũciare, de quo agim⁹. Quód autẽ in foro ecclẽsiastico locũ habeat. d. l. 62. Tauri & similes ne fœminæ, p debitis in carcere detineri possint, colligitur manifeste, tex. l. 4. tit. 2. lib. 1. ordi. apud nos, quod leges huius regni seruentur etiam in terris ecclesiæ, & tota sua iurisditione. Et similiter ex tex. & ibi notatis per Doctores. in c. 1. de no. ope. nun. quód seruetur ius ciuile, etiam in foro canonico, in illis, quæ iure canonico disposita non inueniuntur, & contra. Vnde euidentissime tam iure Pontificio, & ciuili, quam huius nostri regni, & ipsorum principijs, & axiomatis liquidissimis deducitur, mulieres non posse pro debito pecuniario excommunicari, etiamsi in obligatione per ipsas contracta consenserint, vt possent excommunicari, & sic sentiendum sit & iudicandum in nostro casu.

¶ 15.

¶ FACTVM.

Vm filia naturalis à fratribus legitimis alimenta peteret, hæc & similia pro ipsa adduxeram.

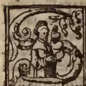
¶ SVMMA.

Pater non solum in vita alere tenetur filios naturales, sed etiam post mortem, relinquere eis alimẽta sufficientia, nu. 1. & 2.

¶ Fratres tenẽtur alere fratres & sorores naturales. nu. 3.

¶ Pater tenetur iterũ dotare filiã, si velit nubere, & prima dos sit amissa. nu. 4.

¶ Fratres tenẽtur dotare sorores ex eodem patre. nu. 5.

Apientiſſimi Iudices. Pro Chotharina. M adducũ
tur ſequentia in lite cum fratribus, Et primo cum
1 cõſtet eam naturalem eſſe filiam communis pa
tris neceſſario alimenta neceſſaria eidem eſſe mi-
niſtranda, iuxta ius naturale, ciuile, & canonicũ,
& huius noſtri regni. in. l. ius naturale. ff. de iuſti.
& iu. in. §. ius naturale. inſti. de iu. na. in. c. cũ haberet de eo qui du.
in matri. in. l. *. & per totum tit. ff. de libe. agnos. in. l. 8. tit. 13. part. 6.
ibi. & ſi por auentura el padre no ſe acordaſſe de tal fijo como eſte
eſtonces los herederos del padre ſon tenudos de lo dar lo que fuere
meneſter para ſu gouierno. &c. Ex quo clare cõſtat etiam poſt mor-
tem patris eſſe ei tribuenda alimenta, etiamſi in vita pater eos alui-
ſſet. Vt clariſſime diſponitur in. d. l. partitæ.

¶ Confirmatur hoc ipſum, quia pater non ſatiſfaceret obligationi
2 naturali, qua filios tenetur alere, ſi in vita tãtũ hoc præſtitiſſet, & ni
ſi etiam poſt mortem ad ipſorum vitam alimenta ſufficientia relin
queret, cum bona habeat, ex quibus idipſum poſſit adimplere. Et
ita notant & tenẽt doctores communiter. in auth. quod locum. C.
de colla. vbi Iaſo. nu. 8. ita tradit Bart. in auth. ex complexu. C. de in
ces. nupt. Abb. nu. 6. & ſeque. vbi alij. in. c. cũ haberet. de eo qui. du.
in ma. cum multis ſimillibus.

3 ¶ Quod etiam comprobatur manifeſte & ex hoc quod obligatio
illa alimentorũ extẽditur etiam ad fratres legitimos, vt & ipſi alere
teneantur fratres & ſorores naturales, vt eſt tex. expreſſus, non ita
paſſim conſideratis. in authen. quib. mo. na. effi. ſui. §. fina. ibi natu-
rales paſci à legitimis, &c. & ibi ita notant & tenent doctores com-
muniter, vnde vel hoc ſolo nomine ſoror hæc alimenta, quæ petit,
obtinere deberet, à fratribus, etiam ex eorum bonis, nedum ex pa-
tris ampliſſimis facultatibus ipſis relictis.

¶ Quibus non oberit, quód pater viuus eã dotauit, & matrimonio
copulauit, & quód dos ſuccedat loco alimentorum. Nam id certe
non ſufficit. Cum ea dos iam ſit amiſſa & conſumpta ſine culpa filiæ
& ipſa vidua, & ad inopiam redacta ſit. Quo caſu pater non ſolũ
4 alere denuo filiam tenetur, ſed & iterũ dotare, ſi rurſus filia velit nú-
bere, quod procedit ex illa obligatione naturali alendi filios. Et
ita notat & tenet Salice. in auth. ſed quamuis. C. de rei vxo. actio. in
fina.

fina.verb.refert,& sequi. Suarez in.l.quoniã in priorib⁹. de inoffi. testa.fol.44.col.1.cum alijs similibus.Probatur etiam aperte in.l. siquis à liberis.§.1.&.2.& per totũ.ff.de lib.agnos.vbi Bart.& alij.

¶Item prædicta maiori cũ ratione hoc casu,de quo agitur,militant
5 ¶ Cum fratres teneãtur dotare,& nuptui tradere sorores ex eodẽ patre natas,tex.expressus ad id in.l.cum plures.§.cum tutor.ff.de admi.tuto.doct.vbi Bal.2.col.in.l.fina.C.de dot.pro.refert & seq. Xuarez in.l.quoniã in priorib⁹.fol.63.col.1.cum alijs.Cũ igitur huiusmodi fratres dotare tenerentur sororẽ hanc,etiam ex suis bonis, & ex consequenti eam alere,cum dos succedat loco alimentorum, multo magis ad id teneri iudicandum est,ex tot bonis à patre sibi relictis,& sic multis nominibus iustissimam causam fouere censenda est.

¶16.

¶FACTVM.

Omina Elisabeth.V.petebat à fratre meo quasdã ædes,qui cõtra asserebat nũquã ad ipsam pertinuisse,& siquãdo ius aliquod in eis habuisset,illud amisisse,tã legitima tẽporis prescriptione,quã ipsarũ alienatione,per maritũ eius facta,cui ipsa hæres extitisset,ex persona filij communis,qui patri vniuersalis hæres fuit,& ipsa filio.In quo cũ duæ sententiæ in eius fauorem latæ essent,postrema tamẽ supremorũ iudicũ Hispalẽsiũ sententiã cõtra cãsuit pronũciatũ,& obtentum,me pro fratre ipso patrocinium præstãte his & similib⁹ fundamẽtis.

¶SVMMA.

Roducenti instrumẽtũ incũbit onus probandi eius authoritatem.nu.1.

¶Ius tertij potest opponi, quãdo est exclusiuũ iuris alterius ipso iure.nu.2.

¶ Filius non præsumitur adiuisse hæreditatem patris, nisi probetur. nu. 3.

¶ Possessio requiritur ad acquisitionem dominij. nu. 4.

¶ Estimatio rei dotalis quando facit emptionem. nu. 5.

¶ Hæres hæredis primi testatoris est hæres nu. 6. Vbi quod inter cohæredes habeat locum ius accrescendi.

¶ Si hæres non confecit inuentarium, hæreditas sufficiens esse præsumitur. nu. 7.

¶ Præscriptio licet non currat mulieri in rebus dotalibus, in alijs secus. nu. 8.

¶ Pro expensis, & melioramentis competit retentio, nec fit compensatio cum redditibus, quando per melioramenta res ipsa fuit facta pretiosior, & maioris redditus. nu. 9.

Apientissimi Iudi. Pro Iacobo. L. adducuntur sequentia in causa cum. D. Elisabeth. V. Et primo constare satis superq; ædes, de quibus agitur, ad ipsum pertinere, idq; tam testibus sufficientibus, quã scripturis & documentis, possidereq; eas, & possedisse per plurimos annos sine aliqua controuersia. Neq; obstabunt scripturæ & instrumẽta, quibus ipsa nititur probare ad se pertinere, cum nec sint authẽtica, nec originalia, nec fides aliqua eis sit adhibenda. Maxime autem tam antiquis, à plusquam septuaginta annis. Cumq; nec authoritas eorum ab ipsa sit probata
1 nobis semper id ab initio litis opponentibus. ¶ Ipsi autem producenti incumbit onus probandi authoritatem ipsorum, iuxta tex.

ad id expressum.in.l.11 4.tit.18.par.3.notãt doctores,maxime Bal. in auth.sed nouo iure.C.si cer.peta.Notat & tenet Xuarez in.l.post rem iudicatam.fol.15.vbi communiter.id traditur.

¶Praeterea ex alijs etiam fides dictis instrumentis derogatur,praesertim cum in eisdem asseratur antecessores suos aedes illas emisse, á quibusdam monachis nulla solemnitate praecedente,quo casu ius nullum accipienti acquiritur. in clementi.1.de reb.ecclae.non ali, ibi neque ex concessione eiusmodi ius aliquod recipienti acquiratur.& in.c.1.de reb.ecclae.non ali.ibi decernimus non valere. &c. Neque obstat si respondeatur hoc ius esse alterius tertij,ac proinde oppo-
2 ni non posse.¶ Cum hoc sit exclusiuum iuris agentis ipso iure,quo casu ius etiam tertij opponitur, atque obstat. Notat Paul.de Cast. in.l.cum seruum.C.de serui.fugi.post Bal.Salice.& alios,ibi Abb. in.c.veniẽs.nu.25.de praescri.Bart.in.l.3.ff.de except.rei iudi.quos refert & sequitur Iaso.in.l.qui Romae.§.Flauius.de verb.ob.nu.fina. in fi.Feli.in.c.cum super de re iudi.cum similibus.

¶Item non constat eum,á quo se causam habere dicit adiuisse haere-
3 ditatem autoris sui,¶ nec si sit filius adiuisse,aut se haereditati immiscuisse praesumitur, nisi probetur expresse,cum filius habeat beneficium abstinendi.glo.notabilis in.l.si cum dotem.§.trãsgrediamur solu.matri.in.glo.fina.cum qua est magis commũnis opinio secundum Iaso.nu.1.in.l.ei, qui se non immiscuit.ff.de acqui.haeredi.post Bart.Areti.Alexan.& alios.ibi. & in pluribus alijs locis. Vbi tradunt filium habere fundatam intentionem se non adiuisse,nisi probetur immixtio in haereditate.

4 ¶Praeterea non apparet possedisse vnquam aedes illas,¶ quod est necesse ad dominij acquisitionẽ. in.l.cum haeredes. in prin.ff.de acqui.poss.e.in.l.1.tit.14.par.6.ibi.y tiene muy grã pro la tal entrega al heredero,ca por ella gana el señorio luego della,quando se haze con derecho.&c.in.l.traditionibus.vbi notat Bal.Salice.& Moder.C.de pact. in.§. per traditionem de re. diui. cum multis alijs.

¶Item vt illa omnia omitteremus,constat liquido se cum creditoribus mariti defuncti egisse,ac pretium dictarũ aedium obtinuisse,

saltem pro dimidia parte earum, quam in dotem marito dedisse fatetur
5 æstimatam, & quæ æstimatio veram fecit emptionem. in. l. si res æstimatæ. in. l. quoties. C. de. iu. dot. in. l. 16. tit. 11. par. 4. ibi. ya precio seria quando dixesse el que la da do vos tal casa o tal viña en dote y apreciola en cien marauedis. &c.

¶ Conuincitur ad huc euidentius ac fortius, cum manifeste appareat, maritum ipsum suum ædes has ante plurimos annos vendidisse pretio pro eis recœpto. Ipsa autẽ hæres iam est ipsius mariti, me-
6 diante hæreditate cõmunis filij, qui ipsi patri hæres extiterat. Hæres autem hæredis primi illius testatoris censetur esse hæres in. l. fina. C. de hære. insti. vbi notant doctores communiter, ac proinde tenetur ipsius mariti facto acquiescere, nec contra venire potest. in l. cum á matre. C. de rei vendi. in. l. ex qua persona. ff. de regu. iu. in l. 24. tit. 13. par. 5. Nec obstat quòd maritus ipse filiam etiam cõmunem vna cum filio hæredem instituerit, cum ipsa hæreditatem patris expresse repudiauerit, ac proinde eius pars fratri cohæredi per ius accrescendi fuerit quæsita. in. l. vni. §. his ita. C. de cadu. Tollen. in. l. vni. C. quando non peten. par. & in. l. re coniuncti. de lega. 3. vbi notant & tenent doctores communiter.

¶ Nec proderit inuentarium bonorum ipsius filij, quo se tutari vellet, cum sine citatione creditorum, & in eorum fraudem censeatur factum, ad quorum petitionem in carcere detinebatur filius, vbi etiam & mortuus fuit. Præter id, quod hoc casu non tantum habenda
7 sit ratio inuentarij ipsius filij, quam patris & mariti, cuius hæreditas presumitur fuisse soluendo in. l. fina. §. in computatione. C. de iu. de libe. in auth. de hære. & falci. §. si vero non fecerit. cum similib. vbi notãt doctores communiter.

¶ Præterea ex alijs etiam conuincitur, maxime autem præscriptione legitima tanti temporis. Quòd si obijciatur, mulieri, quæ virum habeat, non obesse temporis cursum. in. l. 8. tit. 29. part. 3. respondebo etiam post mortem mariti præterijsse iam decem annos inter præsentes, quod est tempus ad inducendam præscriptionem sufficiens. Vltra id quod maritus prius fuisset absens, & ipsa interea potuisset agere impetrata á iudice agendi facultate iuxta legẽ Tau-
8 ri. Præterea dicta. l. partitæ disponit tantum in bonis dotalibus,

vt in eis vxori non currat præscriptio, secus igitur in paraphernis, & alijs dicendum erit. Vnde saltem quo ad dimidiam partem harũ ædium, quæ in dotem minime data fuit, & á fratre dicitur consecuta, habere locum præscriptionem legitimam minime negandum est.

9 ¶Postremo non omittendum videtur illud de sũptibus, & expensis in hisce ædibus factis, ex quibus factæ sunt pretiosiores, cum antea essent tantum solum, & area, & quod etiam erat sufficiens ad retentionem earum, casu, quo ad eam pertineret. in. l. si in area. ff. de cond. indebi. vbi notat Bart. & Moder. communiter, maxime Iaso & alij, est expresse decisum apud nos in. l. 45. & sequen. tit. 5. par. 5. Nec locum haberet eo casu compensatio cum redditibus ipsarum, cum propter sumptus ipsos & meliorationes, vt ita dicam, pretiosior res effecta sit. in. l. cæterum. ff. de rei vendi. ibi. improbe tamen desiderabit petitor fructus æstimari, qui ex artificio eius percipi potuerunt, quod artificium sumptibus possessoris didicit. Et ita per illum tex. notat Bart. & docto. ibi. Paul de Cast. consi. 386. refert & sequitur Neuuzan. de pigno. 4. memb. 5. part. nu. 21. vbi plura.

¶17.

¶FACTVM.

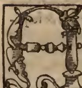

Vidam obligatus erat soluere censum, siue tributum singulis annis super bonis immobilibus, sub hyphotheca speciali ipsorũ. Cũq; prædicta bona ad me, & alios duos tertios possessores deuenissent, agebat dominus cẽsus, vt singuli in solidum ad censum illũ soluendum obligaremur. Nos cõtra pro parte tantum soluturos fore contendebamus. In quo prima iudicis inferioris, & secunda supremorum iudicum Hispalensium sententia pro nobis fuerat iudicatum, & demum tertia & vltima contra fuit pronũciatum, vt singuli ad cẽsum in solidũ obligaremur, ita vt vnius solutione integra alij liberarentur. Ad quod meo iudicio hæc & similia mouere potuerunt.

SVMMA.

Ctio hypothecaria cõpetit in solidum contra quemuis possessorem. nu.1.&.2. & quod idem sit in censu & redditibus annuis.

Actio & ius hypothecæ est indiuiduũ, & transit ad possessores sine aliqua diuisione. nu.3. &.4. & idem in censibus.

1
Ctio hypothecaria competit in sólidum ad res singulas hypothecæ nexu obligatas.tex. est expressus ad id.in.l.creditoris.ff.de distra.pigno.& ita ibi notat & tenet Bart.in prin.& nu.3.dicens hoc esse contra opinionem rusticorum.Idem Bart.in.l.mulier.ff.qui po.in pigno.ha.nu.1.refert & sequitur Suarez in.l.post rē.de re.iudi.fol.139.nu.14.vbi dicit se obtinuisse in praxi.Non dubium igitur est,quin hoc themate,de quo agitur,compe tat hypothecaria ad totum censum contra quemlibet possessorem, & singularem successorem.

2 Secũdo ad idẽ est tex.expressus in.l.Moschis.ff.de.iu.fis. vbi idẽ tenet glo.in verb.omnes,tenet etiam Bart.ibi nu.1.idem Bart.in.l.1.C.si vnus ex pluri.hæredi.Specu.de obliga.& solu.§.1.versi.item debitor meus.Iaso.in.§.item si quis in fraudem.de actio.nu.128. Neuuzan.de pigno.nu.48.cũ sequen. primo membro.8.part.principalis.refert & sequitur.D.Couarru.lib.3.resolu.c.7.vbi refert Corne.& alios idem tenentes,& dicit hanc esse communem opinionẽ, etiam in nostro casu annui redditus.

3 Confirmatur id ipsum ex eo,quòd ius illud hypothecæ ex sua natura est indiuiduum.Vnde transit cum rebus ipsis hypothecæ sub-

iectis sine aliqua diuisione, ac proinde insolidum cum ipsis. Ita disponit expresse tex.in.l.quamdiu.C.de distra pigno.notat & tenet Bal.Salice.& omnes.ibi.tenet Neuuzan.de pigno.vbi supra.& in 1.memb.6.partis.nu.20.vbi addit etiam eius dispositionis rationē, nempe ne cogatur creditor cum pluribus possessoribus minutatim & per partes agere,& consequi debitum suum.Idem dispositum in uenitur expresse.in.l.1.C.si vn⁹ ex plu.hæredi.& ibi ita notat Salice.post Bal.& omnes,quod hypothecaria actio detur in solidum contra quamlibet rem hypothecæ subiectam, & quemlibet eius possessorem.

¶Quibus non obstabit tex.in.c.constitutus de religio.domi.vbi census debitus ab ecclesijs quibusdam authoritate sum Ponti.diuiditur pro rata inter eas.Ex quo Guido Papæ.& alij quos allegat D.Coua.d.c.7.resolu.nu.8.conati sunt tenere ex æquitate diuiden
4 dam esse hypothecariam actionē inter possessores pro rata. ¶ Nā certe pace ipsorum dixerim.In.d.c.constitutus id non probatur, nec ex eo id bene deducitur.Cum aperte disponat in eo casu, quo pēsio seu redditus debebatur pro pluribus ecclesijs sine hypotheca aliqua generali,vel speciali,notat Abb.in.d.c.constitutus.nu.8.& alij ibidem.Nos autem agimus quando super ipsis rebus cum hypotheca generali vel speciali obligatio census constituitur. Vnde merito sane.D.Couarru.vbi supra concludit á iudicibus non admitti opinionem hanc,sed potius illam primam, quòd competat dicta actio in solidum contra quemuis rerum illarum possessorem, vt supra satis deductum,& probatum satis est.Et certe nullum fundamētum meo iudicio quadrare potest, ad tenendum opinionem contrariam.Vnde in hac mea causa non potui animum inducere,ad informandum iudicum animos in hanc partem,nec verbum de ea re vllum apud ipsos feci,cum intelligerem iustum illud esse, quod à me sic exigebatur.

¶18.

¶FACTVM.

Omina Vrsula.C.durante matrimonio se bonaq; sua dotalia obligarat, pro quibusdã annuis redditibus,cum iuramento, & renũciatione legum Tauri, & alijs renunciationibus,vt vulgo in Hispania nuptæ mulieres cum maritis solent obligari. Cõtigit vt ipso marito defuncto,& ipsius bonis dotalibus ei restitutis,ad petitionem creditorũ, quibus dicta bona dotalia pro annuis illis redditibus tenebantur, ipsa sint distracta per iudicem. Vnde petebat sibi restitui precium, & æstimationem dictorum bonorum dotalium, & se indemnem seruari. Contra creditores alij ipsius mariti,se esse praferẽdos in bonis mariti,contendebant. Maxime cum haberent cautiones sufficiẽtes ab ipso cũ hypotheca bonorum. Vxor autem affirmabat se actione ex stipulatu de dote prius contracta precium illud consequi debere,idq; tandem obtinuit supremorum iudicum Regij auditorij Hispalensis sententijs. Non obstantibus his & similibus fundamentis,quibus ipse,alijq; aducaoti non vulgaris authoritatis apud ipsos iudices vsi sumus.

¶ SVMMA.

Xor cõstante matrimonio efficaciter obligat bona dotalia cum iuramento & renunciationibus solitis.nu.1.

¶ In dote, & vniuersalibus precium succedit loco rei,& quomodo sit intelligendum. nu.2.

¶ Vxor obligata cũ viro habet actionem mandati contra ipsum.nu.3.

¶ Alimenta debentur vxori intra ãnũ,nõ postea,nec post dotẽ restitutam.nu.4.

¶Omissa consulto in inuentario in duplum restituuntur. Et pro valore iuratur in litem.nu.5

Lurimum obseruandi, sapientissimiq; Iudices. Pro Hieronymo.H.& Gaspare.Q. hæc adducuntur contra.D.Vrsulam.C.Primo obligationes & cautiones dictorum Hieronymi,& G.esse sufficienter emissas, prioresq; tempore quam illæ,quæ pro annuis redditibus,contractæ fuerunt,pro quibus bona sua dotalia vendita conqueritur.D.V.vnde constat eos esse preferendos.

¶Quibus non debet obesse,id quod in contrarium objicitur, cum ipsa sponte se suaq; obligauerit pro dictis censibus cum iuramento
1 & renunciatione legum,tam Tauri,quam aliarum.Quo casu non solum valet talis obligatio,& est efficax,sed etiam venditio, & alienatio bonorum dotalium valeret,etiamsi inæstimata in dotem data fuissent.Ita determinat Bal.in Auth.siue à me.C.ad velleia,quæst. fina.& Sali.ibi.quæst.2.est tex.vbi docto.in.c.cum,contingat de iure iu.cum simili.

¶Non obstat etiam id quod pro ipsa adducitur, precium illorum bonorum dotalium,succedere debere in locum ipsorum,cum regulariter in vniuersalibus iudicijs,quale est dos, precium succedat loco rei,vt in.l.si rem & precium.ff.de peti.hæredi.Et quód ita in simili quæst.consuluerit Bart.consi.134.nu.2.& seq.vsq; ad fi.Cum hoc casu ipsæ marito defuncto bona illa dotalia & recœperit, & possederit,restitutis autem bonis dotalibus expirant priuilegia dotis,vt
2 notant docto.communiter in Rub.solu.matri.vbi Iaso.nu.13.ita cõcludit,& tenet.Ex quo etiam clare deducitur, cessasse iam priuilegium illud dotis,vt pretium succedat loco rei,& illud, quòd actione de dote velit cæteris creditoribus mariti preferri.Idq; colligitur ex mente Bart.in.d.consi.cum solum in eo tractet de alienatione fundi facta constante matrimonio,non postea,vt hic & ex alijs per eum ibi adductis.

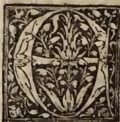
3 ¶Præterea, si quam habet ad bona mariti actionem, ea erit potissimum actio mandati, qua præsumitur pro ipso viro fideiussisse, mandato ipsius tacito vel expresso, vt notatur cōn uniter in Auth. siue á me. C. ad velle. & sic illa actio mandati, post obligationem ab ipsa factam orta censenda est, non ante. Vnde priores esse iudicandū est dictorum creditorum cautiones, & hypothecam, & ex consequēti eidem præferri debere.

¶Similiter non habebit locum, quod vltra petit, alimenta sibi post
4 solutum matrimonium esse assignanda, & exoluenda. ℘ Cum illa ab hæredibus mariti sint exigenda, idq; intra annum, non vltra, in l. vni. §. ex actio. C. de rei vxo. actio. notat Bart. & docto. communiter, in. l. diuortio. ff. solu. ma. & cum dos sibi non restitueretur, hic autem statim soluto matrimonio, bona ipsa dotalia sibi fuerunt restituta, & ipsamet hæres est ipsius mariti vniuersalis.

¶Præterea habenda erat ratio ornamentorum auri, & argenti cæterorumq;, quæ, in inuentario á se confecto non apparent & ex pro-
5 bationibus liquent. ℘ Quæ sunt ei imputāda omnia, idq; in duplū quia ea occultauit, iuxta tex. & ibi tradita. in. l. fina. §. licencia. C. de iu. de libe. & pro valore eorum deferendum est iuramentum in litem, vt traditur communiter in. l. si quādo. C. vnd. vi. per docto. cum alijs.

¶19.

¶FACTVM.

Xecutio facta fuit in bonis debitoris, Pro parte illustrissimæ ducissæ Beiaris & iudicis authoritate bona ipsa pro debito sunt distracta in quendam, qui statim, vt fieri assolet, ipsa bona, & ius eorum in creditorē transtulit. Ex quo etiam possessio illorum continuo tradita fuit sibi, requisito debitore ad huc, vt posset intra triginta dies debito soluto bona illa recuperare. Qui tribus iam annis, & eo ampli⁹, elapsis, offert creditori debitū ipm, pro quo executio illa facta fuerat, deductis inde fructibus, & redditibus, quos

medio tempore perceperat ex eisdem possessionibus. Contra ex aduerso negabatur id locum habere, vt redditus ipsi in sortem computarentur, & demum supremorum iudicum Hispalensiũ, vna atq; altera sententia pro ipso debitore fuit pronunciatum. Vnde tercentum ducati ferè, quos ex redditibus perceperat, in sortem principalē sunt imputati, & reliquo debito recepto bona ipsa eidem debitori sunt restituta, me pro ipso patrocinium præstante his & similibus fundamentis.

❡SVMMA.

Res pro executione capta, & vendita iudicis authoritate, domino cum fructibus restituitur, quandó in venditione dolus interuenit, & solennitas debita non seruatur. nu. 1. & 2.

❡Idem si pars non citetur ad eam venditionem. nu. 3.

❡Stylo & consuetudine seruatur, vt in loco publico die, & hora certa, parte vocata, cum alijs requisitis fiat ea venditio. nu. 4.

Mplissimi obseruandissimiq; iudices. Pro parte Alfõsi. D. & vxoris hæc adducuntur super restitutione bonorum suorum. Primo ad hoc esse tex. expressum. in l. 1. & fina. & ferè per totum titulum. C. si vendito pigno. aga. vbi disponitur rem cum fructib⁹ esse restituẽdã, quãdo vẽditio eius facta fuit sine debita solennitate, aut dolo interueniẽte. Hic autẽ manifeste apparet dolũ in vẽditione harũ ædiũ interuenisse, tã ex proposito, quã re ipsa. Ex proposito inquã, cũ nesciente ipso debitore, & clam non in publica subhastatione, vẽditio illa facta fuerit. Clam autem facere videtur, qui facit, non requisito eo, qui potest contradicere, & offerre fortassis emptorem magis idoneũ, & maius pretium offerentem, vel similia in rem suam facere, aut inuenire. vt in. l. clã possidere in prin. ff. de aquir. poss. & l. prohibere. §. clã. ff. quod vi. aut clã. Et ita in nr̃is terminis tenet & tradit Bart. in. l. alio. nu. 17. ff. de alimẽ. & cib. leg. Cyn. & alij in. l. ab

executore.C.quo appe.non reci.bonus tex.in.l.á diuo Pio.§.in vẽditione.vbi notat Bart.& moder.Addo.l.41.tit.13.part.5.cũ.l.seq. ibi. puede vẽder la cosa empeñada publicamente,et in fine tal vẽdida se deue hazer en almoneda a buena fee, y sin engaño,cũ multis simili. Re autem ipsa dolus interuenit in dicta venditione,cum ades ipsæ quadruplo & sextuplo pluris, & eo amplius vendi potuissent, & id & multo plus tum temporis valuissent,quod vnũ sufficiebat: Cum paria sint dolus ex proposito , vel re ipsa.in.l.siquis cum aliter.de verb.obli.vbi notat Bar.& docto.communiter.& in.l.& eleganter.ff.de.dol.cum alijs.facit optime tex.in.l.fina.tit.27.part.3. ibi.portanto quanto valiere la cosa.&c.Cum igitur in hoc illa omnia interuenerint,merito venditio nullius momenti fuit, ac ex consequenti dicta bona cum fructibus sunt restituenda, vt notat Bal.Salice.& omnes.in.d.l.1.& fina.& per totum titulum.C.si vendi.pigno.aga.

2 ¶Præterea ad id est etiam tex.expressus.in.l.1.de fid.instru. lib. 10. ibi.easdem res recipies cum fructibus.&c. Vbi clare disponitur , si bona vendantur non seruato omni ordine,& solennitate, posse dominum ea recuperare cum fructibus medio tempore perceptis, tãquam si nulla talis vẽditio interuenisset.Vbi.glo.in verb.omni ordine tenet id habere locum,etiã quando talis res iusto pretio distracta non fuisset.Et ita ibi notat Bart.& docto.tenet etiam in nostro themate.Anto.Neuuzan.de pigno. 4.memb.2.partis.nu.125.infi. cum similibus.

¶Item ad idem optime facit.l.1.tit.20.lib.3.fori.apud nos.ibi.fagã al dueño que lo otorgue.vbi.Montal.in.verb.mas diere,ita expresse testatur dicens.Executor debet prius debitorem requirere, ante
3 quam rem distractam vendat.Id etiam notatur,& traditur.in.d.l.à diuo Pio.§.in venditione.de re iudi.vbi Iaso.nu.8.& 9.post alios, ita tenet,quód sit necessaria partis citatio ad venditionem pignorũ pro debito,facit doctrina Bart.in.d.l.alio.de ali.& cib.lega. nu.17. quód qui habet potestatem vendendi a lege,debet partem requirere,aliter vẽditio non valeret.bonus tex.in.l.4.C.de distra. pigno. vbi glo.fina.& doctores.

¶Confirmatur id ipsum ex eo quód huius supremi auditorij autho

ritate,& præcepto expresso id cautum iam pridem inuenire licet, vt bona pro executione capta absq; partis citatione vendi non
4 possint, idq; consuetudine & stylo satis laudabili seruandum est, & adseruatur,& ita iubetur vendi eiusmodi bona cotidie, in publicissimo totius huius ciuitatis loco,ad certum diem,& horam, & ita denũciari domino,vt adsit,& omni ordine seruato. Immò,& quod plus est,pro vestra singulari humanitate & æquitate, post venditionem talium bonorum,dicto ordine seruato,& post traditionem ipsorum ipsi emptori,si aut dominus,idemq; debitor, aut aliquis ex creditoribus dicat potuisse pluris venundari dicta bona,ad idq; petant,vt denuo in publica subhastatione iterum vendantur, ex causa,id admittatur passim. Quanto igitur iustius,vt hæc bona de quib⁹ agitur inempta censeantur: Cum neq; ipsorum dominus ea vendi iussum esse,aut vendi nouerit,& clam non palam,tamq; vili pretio sint addicta,maxime autem ipsi creditori, cumq; ordo & solennitas necessaria minime interuenerit,&c.

¶ 20.

¶ FACTVM.

Decanus & capitulum huius sanctæ ecclesiæ Hispalensis locauerat decimas frumenti vni⁹ anni dictæ summæ ecclesiæ ex ipsi⁹ parochianis debitas,ea lege, vt ciues originarij Hispalenses,qui extra vrbem habitarent, nec ædes habitationis in ea cognitas haberẽt, decimas prædiales,pro dimidia parte soluerent conductori supra dicto. Cõtigit,vt plures filij & nepotes eiusmodi ciuiũ Hispalẽsiũ habitarent in oppido subdito ipsi ciuitati perpetuo à natiuitate sua, nec vnquã in ipsam ciuitatem, in ea habitaturi,cõmearint. Dicebat eiusmodi decimarũ cõductor ad se pertinere eorum decimas prædiales pro dimidia parte, vt & cæterorum ciuium. Contra conductor decimarum dicti oppidi sibi in totum decerni postulabat. Et tandem Iudex ecclesiasticus decimas illorum ad dictam parochiam sanctæ, summæq; ecclesiæ pro dimidia parte pertinere decreuit, sibiq; tradi statim iussit, fideiussoribus ad id datis, si quando in appellationis

gradu aliter pronũciaretur. Ex quo cũm pro aduersa parte appellatum fuisset, & appellatione non obstante id executioni mandaretur, & ad regium supremumq; tribunal Hispalense ad propulsandam vim illam negotium peruenisset, pro dicto conductore summæ ecclesiæ Hispalensis fuit pronunciatum, me pro ipso patrocinãte his & similibus fundamentis.

¶SVMMA.

Onsuetudo seruanda in solutione decimarum, nu. 1.

¶Filij sequntur originem patris, nu. 2. Idem de nepotibus, nu. 3.

¶Neque nasci, neque habitare in ciuitate requiritur, adhoc vt sit ciuis, nu. 4.

¶In loco originis, & domicilij subeuntur munera, nu. 5.

¶Si quis vocetur ad munera in loco originis & domicilij, præfertur locus originis, nu. 6.

¶Filij filiarũ iuxta statutum Hispalense ciues ipsius ciuitatis essentur, nu. 7.

Ectissimi Sapientissimiq; Iudices. Pro parte Petri .S. in causa contra Ioãnem. C. adducuntur sequentia. Primo probatum esse plenissime hanc fuisse perpetuam consuetudinem in his decimis soluendis, quemadmodum pro nostra parte petitur. Consuetudo autem in solutione decimarũ integrã vim, & authoritatẽ obtinet in. c. ad apostolicæ de deci. &. c. cũ sint homines. vbi notat Abb. & doc. cõmuniter. in. l. 8. tit. 2 c. par. 1. cũ infinitis similib⁹, quod solum erat

sufficiens.

¶Confirmatur id ipsum ex eo, quòd filij sequuntur originem patris iuxta regulas & traditiones iuris. Ad quod est tex. express. in. l. filios. C. de municipibus & originarijs. lib. 10. vbi notat & tenet glo. Bart. & alij communiter. est etiam tex. ad idem, notandus in. l. assumptio. §. filius. ff. ad municipa. Et ibi late tenet & declarat Bart. idem Bart. in. l. 1. ff. eo. ad municipa. vbi alij docto. communiter idem tenent. Cum igitur in dicta conductione mentio fiat, & dispositio de ciuibus originarijs, idem absque dubio dicendum est in eorum filijs, qui sequuntur originem patris, vt supra dictum est.

3 ¶Item idem erit iudicium hoc casu de ipsis nepotibus. Ita tenet expresse Bart. in dicta. l. filios. de municipi. & origina. lib. 10. nu. 2. & in dicta. l. assumptio. §. filius. nu. 1. idem etiã tenuerat Iaco. de Are. quem ipse refert, indistincte, & Oldra. Idque summa cum ratione, cũ filiorum nomine & appellatione nepotes contineantur. in. l. liberorum de verb. signi. vbi docto. notant. in. l. natorum, vbi Alcia. eo tit. de verb. signi.

¶Neque obstat illud, quod ex parte aduersa opponitur, huiusmodi filios, & nepotes, neque natos, neque educatos, neque habitasse vnquã in ciuitate. Namque qui nascitur in territorio ipsius ciuitatis, in ipsa vrbe

4 nasci censetur. tex. est ad id expressus in. l. qui ex vico. ff. ad municipa. vbi notat Bart. & docto. idem Bart. in. l. 1. nu. 5. eo. tit. ad municipa. quem refert & commendat Abb. in. c. Rodolphus de rescript. & ibi Feli. col. 16. & sequenti refert, & sequitur Iaso. in. l. huiusmodi. §. legatum. nu. 10. cum sequenti. vbi plura. post Paul. de Cast. & ali. ibi. de lega. 1. vbi determinant questionem illam, quòd si aliquis natus est in castro subdito ciuitati Perusio, est & nascitur ciuis Perusinus, & quod plus est, etiamsi illud castrum sit inducatu, vt per ipsũ. Idem Bart. in. l. non dubito. ff. de capti. & in. l. hostes. eo. tit. nec requiritur, vt habitet Perusij, ad hoc vt sit talis ciuis. Tenet expresse Bart. in. d. l. 1. ff. ad municipa. nu. 19. est tex. quem ad id allegat. in l. 1. C. eo. tit. de municipibus. & origi. lib. 10. Non est igitur necesse, aut nasci, aut habitare in ciuitate, ad hoc vt sit ciuis ipsius.

¶Cõprobatur etiã praecedẽs fundamẽtũ. ex tex. notabi. in. l. 1. C. de

5 municipi. & origina. lib. 10. & vbi tã in loco originis, quam inco-
latus cogitur vnusquisq; subire munera. Vbi glo. in verb. incolatus
ita declarat, in hæc verba, quia aliunde illuc iuit causa perpetuo ibi
habitandi. Vnde manifeste deducitur, etiam si perpetuo habitet ex-
tra ciuitatem, adhuc subire munera ipsius ciuitatis, tamquam ciuẽ.
Probat idem optime tex. in. l. si quis ex maiore. eo tit. de municipi.
& origina. lib. 10. vbi disponitur expresse, vt si quis vellet eximi à
muneribus ciuitatis, vnde ducit originem, occasione incolatus al-
terius ciuitatis, vt originem propriæ ciuitatis eludat, duarum ciui-
tatum munera sustineat, in vna voluntatis, & in alia originis gratia.
Confirmat id ipsum tex. in. l. cum neq;. C. de incol. lib. 10. in hæc
verba. Cum neq; originales, neq; incolas vos esse memoratis, ob so-
lam domum vel possessionem muneribus vos subiugari non sinet
publica authoritas. Vnde clare deducitur, si originales esse pro-
barentur, muneribus subiugandos fuisse. Ex quibus & multis alijs si-
milibus manifestissime patet non requiri, vt ciues originarij ciuita-
tis, aut nascantur, aut habitent in ipsa ciuitate, ad hoc vt & nomẽ &
munera ciuium obtineant, & similia, & ita dicẽdum esse & decidẽ-
dum in nostro themate proposito.

¶ Confirmatur adhuc ex eleganti decisione Bart. in. d. l. 1. C. de mu
6 nicipi. & origi. lib. 10. nu. 2. quód si quis vocaretur ad munera in lo-
co originis, & in loco domicilij & incolatus simul, eodemq; tẽpore
præferẽdus esset eo casu locus originis. Idem determinat idẽ Bart.
in. d. l. 1. ff. ad municipa. Vnde etiam manifeste liquet, originem ci-
uis maxime & præcipue spectandam, quod huic negotio, de quo a-
gitur, optime quadrat.

¶ Præterea supradicta omnia magis obtinent, & locum vendicant
sibi in nostro themate. In quo idem disponitur expressa lege ipsius
cõductionis, vt pro ciuibus originarijs illi accipiantur, etiam si, aut
ciuium priuilegijs non fruantur, aut ciuitatis decuriones, & capitu-
lum ipsius pro ciuibus eosdem expresse non admiserit. Quod solũ
meo iudicio certe sufficiebat ad nostram intentionem probandam.

¶ Item, quod attinet ad filios ipsarum filiarum ciuium originariorũ
7 quæ priuilegio speciali huius ciuitatis faciũt maritos suos ciues per
matrimonium cum ipsis filiabus contractum, proculdubio idem
est

est dicendum vt eiusmodi etiã filij talium filiarum ciues etiam censeantur hoc casu decimarum soluendarum. Idq; argumẽto optimo tex. singularis & notabilis. in. d. l. 1. ff. ad municipa. quòd filij sequãtur originem matris, quando id speciali prærogatiua fœminis concessum inueniatur, vt in ordinatione, & statuto huius ciuitatis disponitur. Et ita notat & tenet Bart. in. d. l. filios. de munici. & origina. lib. 10. cum alijs. Præter id quòd nepotes, sint ciuium originario rum, vt supra deductum est. Per quæ omnia clarissime patet probati intentionem nostram sufficientissime.

¶ 21.

¶FACTVM.

.G. scriba publicus Hispalensis cũ testamẽtũ cuiusdã mulieris conscripsisset, in eo affirmauit, & testimonium præbuit, adfuisse præsentes dicto testamento tres testes scribas Hispalenses, vt vocamus. Cum tamen reuera duo tantum ex illis tribus testibus præsentes fuerint. Qua defuncta, & marito eius in eo testamento hærede scripto, fratres ipsius testatricis dicebant testamentum illud esse falsum aut saltem irritum propter solennitatis defectum. Accusabãt insuper Tabellionem ipsum falsitatis criminaliter. Quem ipse deffendebã his & similibus fundamentis, & tandem pœna leuiori fuit condemnatus, non pœna falsi.

¶SVMMA.

Vando in facto ipso inest veritas, dolus abesse creditur, & falsitas. nu. 1.

¶Temeritas & incõsideratio præsumitur, nõ falsitas, quando dolus abest. nu. 2.

¶Ad falsitatem duo requiruntur copulatiue dolus, & damnum tertij. nu. 3.

¶Quando ab instrumento remouentur verba & non mens, non est falsum. nu. 4.

dolus ex proposito,cum intẽtione & animo fallendi, & mentiendi & quód ex eo damnum alicui irrogetur.Ita disponit expresse tex. in.l.nec exẽplum.C.de fals.vbi ita notant Cyn.Bal.Salice.& omnes cõmuniter,& in.l.damus.C.eo tit.& ibi Bart.Bal.Salice.& omnes ita tenent.Notat Ange.de malefi.in verb.falsario.in prin.versi. nam sine dolo,& proposito tale delictum non cõmittitur. Et infra versi.habeas pro fundamẽto vero.&c.At in nostro themate neutrũ illorum interuenit,neq; dolus,vt dictum est,cũ cõstet ita disposuisse de bonis,nec damnũ alicui datũ,cũ fratres ipsius testatricis nihil ãpli⁹ essẽt cõsecuturi,quã in dicto testamẽto cõprehẽsũ inuenitur.

¶Præterea cõfirmãtur ad huc prædicta ex doctrina illa singulari,& notabili Bal.in.l.si ex cautione.1.q.C.de nõ nume.pecu.vbi tradit,
4 instrumentũ tunc diei falsũ,quãdo ab eo remouẽtur verba,& mẽs cõtrahẽtiũ,quãdo autẽ non remouetur ab eo mens cõtrahẽtiũ,quãuis remoueãtur verba,instrumentũ non est falsũ,quia radices egit in ipsa veritate,& fundamenta in ipsa habet,& subiectũ,quod hoc casu accidisse constat.Et illam doctrinam Bal.pro singulari & verissima sequuntur docto.cõmuniter.ibi.refert & sequi.Iaso.in.supra dicto cõsi.152.nu.1.versi.2.benefacit.&c.Vnde manifestissime conuincitur dictũ testamẽtũ sine dolo,& dãno cuiusquã scriptum,& culpã illã fuisse leuissimã,nec falsitatis notam,aut nomẽ meruisse.&c.

¶22.

¶FACTVM.

Etrus.C.Hispalensis tribunus,iurado vulgo dicim⁹, cũ morti se propinquũ cerneret, renũciationẽ dicti officij fecerat,in alium quendã.Dicto autẽ Petro.C. mortuo tribuni cæteri cõuenerunt,& in illud officiũ parochianorũ suffragijs Ferdinãdũ.C.vt moris est,elegerũt.Cõtra quẽ primus ille,cui facta fuerat illius officij renũciatio,agebat se illud debere obtinere,tã ex dicta renũciatione,quã regis in ipsum translatione & confirmatione.Monebatq; tribunos cæteros,ne illũ ad dictũ officiũ admitterẽt.Pro parte autẽ aduersa opponebatur dictũ Petrũ post eã renunciationẽ nõ supuixisse viginti dies,quod iuxta leges huius regni requiritur necessario.Vnde dicti tribuni Ferdinandũ illũ.C.ad dictũ officiũ admiserũt,Decũ

riones autem & capitulum alterum illum recœperunt, virtute ipsi⁹ indulti & beneficij Principis. Ipse autem pro dicto Ferdinando aduocatus his & similibus fundamentis agebam, apud supremos iudices Hispalenses.

¶SVMMA.

Nnouata post appellationē sunt nulla, aut reuocanda. nu. 1.

¶Appellatio a capitulo est iudicialis, & etiãsi esset extraiudicialis, innouata post eam reuocantur. nu. 2.

¶Innouata post appellationem sunt ipso iure nulla, sine aliqua declaratione iudicis. nu. 3.

¶Sine cognitione causæ principalis reuocantur innouata & attentata. nu. 4.

¶In renunciationibus officiorum, & in omnibus alijs regulariter computatur terminus de momento ad momentum. nu. 5. & 6.

¶Dies dati termini non computatur in ipso termino in huismodi renunciationibus. nu. 7.

¶Dictio a. vel post. denotãt separationem diei, quo datur terminus, ab ipso termino. nu. 8.

Apientissimi obseruandissimiq́ iudices. Pro parte Ferdinandi. C. adducuntur hæc fundamẽta in lite contra. A. D. Primo, post appellationem interpositam á dicto Ferdinando. C. Decuriones & capitulum admisisse alterum illum. A. ad ipsum officium de quo agitur, quod nullo modo locum hábebat.

Et sic debet declarari nullũ, aut saltẽ reuocari & quassari attentati remedio, & alijs in iure expressis. in. c. non solum de appella. in. 6. in. c. dilectis de apella. vbi notat Innocen. Abb. & omnes. & in. c. consuluit. eo. tit. cum multis similibus.

¶ Nec obstat, si diceretur appellationes illas pro nr̃a parte emissas fuisse extra iudiciales. Nam rectius possunt dici factæ in iudicio, cum in capitulo ipso, & ciuitatis cõcilio præses ipse prouinciæ, aut eius vicẽ gerens semper assistat, & ab ipso capitulo cotidie appelle
2 tur ad hoc supremum tribunal. Præterea etiãsi appellationes illæ extra iudicium factæ essent, immò etiamsi ab ipsa parte, ad quã negotium pertinet, fuisset appellatum, & pars ipsa grauamen intulisset, facta & innouata post apellationem nullius essent momẽti, aut saltem statim reuocanda attentati remedio, ad hoc est tex. expressus in. c. dilectis de appe. per quem ita ibi notat Innocen. Abb. & omnes cõmuniter. vbi Abb. nu. 12. & 14. Idem Abb. in. c. consuluit. nu. fina. de appe. vbi & reliqui docto. cũ pluribus alijs similibus.

¶ Quod adeo verũ est, vt etiam ipso iure, sine aliqua declaratione iudicis talia sic innouata & attentata post appellationem, sint nulla
3 & robur & firmitatem aliquam non obtineant. Notat Abb. referẽs Archidi. & alios. in. d. c. consuluit. nu. 4. allegat tex. expressum in. c. ad audientiam, & in. c. dilecti de appella, & plura alia.

¶ Confirmatur id ipsum ex eo quòd remedium illud attentati vsq;
4 adeo est fauorabile, tamq; late patet, vt etiãsine cognitione ipsius causæ & negocij ꝑincipalis, & sine examinatione ipsius, innouata post talem appellationem ante omnia sint reuocanda, & emendanda, vt plene notat Innocen. in. d. c. dilectis de appella. quem ibi refert & sequi. Abb. nu. 13. & alij. Ponderantes etiam ibidem esse tex. expressum ad id, vbi sum. Ponti. non mandauit prius inquiri, vtrũ presbyter ille spectaret ad iurisditionem decani, sed immediate statim pronunciauit interdictum nullum, tamquã interpositum post appellationem legitimam. &c.

¶ Multo autem magis predicta locum in nostro themate vẽdicabũt in quo liquidissime constat de iure nostro, cum. D. Fer. C. rite, & recte, á maiori q; parte parochianorum fuerit in hoc munus electus.

nullo defectu interueniente. Contra autem pars aduersa leuib' aut potius inutilibus fundamentis agat. Nec proderit rescriptũ illud seu indultum principis, aut confirmatio renunciationis dicti officij, cum post eam factam non superuixerit viginti dies is, a quo causam habet, quod expresse in dicto principis indulto continetur & requiritur. Nec sufficeret attigisse vigesimum diem, etiamsi id probaretur, quod negamus. Nam huiusmodi termini iuxta regulas &
5 traditiones iuris ꝙ currunt & computantur de momẽto ad momẽtum, ac proinde sit necesse vltimum diem perfecte integrum ꝙ ad implesse. Ita notant & tenẽt Bart. Bal. Paul. Roma. & omnes in. l. 1. ff. si quis cautio. est tex. expressus ad id, quem ipsi allegant. in. l. 3. §. minorem. ff. de mino. & alia iura. Et ibi cõcludit Alexan. quod dilationes & termini dati vel à lege, vel ab homine, cõputantur de momento ad momentum. Et in hoc ibi faciunt regulam generalẽ, quã etiã facit Ioan. Andr. qui cotidie ad hoc allegatur in. c. super eo. de appella. quòd omne tempus currit de momento ad momentũ, vbi aliud à iure non exprimitur, quem refert & sequi. Abb. in. d. c. super eo. nu. 12. 13. 14. & doctores omnes ibidem.

¶Quod autem in huiusmodi renunciationibus officiorum & beneficiorum computetur etiam tempus de momento ad momentũ determinat expresse, & tenet in his terminis Hispanus noster Lo-
6 do. Gomezi. in regu. cancella. de infirmis resignantib'. intra viginti dies. q. 37. fol. 225. vbi etiam allegat supra dictam regulam. Ioan. Andr. & aliorum. in. c. super eo. de appella. & glo. cõmuniter approbatam. in Rub. de diuers. & tempo. præscri. & alia plura.

¶Immò, quod plus est, dies ipse renunciationis factæ, non compu-
7 tari debet in ipso ꝙ termino viginti dierum, vt singulariter & vnice affirmat Lodo. Gomezi. in. d. regu. cance. & in. d. q. 37. in. 2. parte ipsius. Et hæc est cõmunis conclusio doctorum. in. d. l. 1. ff. si quis cautio. vbi etiam est tex. expressus ad id. Atq; ita ibi tenent Bart. Bal. Paul. Alexan. & alij communiter.

¶Quod certe maiori cum ratione procedit, & habet locum in Pragmatica sanctione huius regni, & in ipso principis indulto & rescripto, quo pars aduersa nititur, vbi in hæc verba cauetur. Con q̃ aya biuido veynte dias despues de la renunciacion. &c. Quo casu om-

nes doctores scribentes dempto nemine pro verissimo affirmant, quòd quando terminus assignatur per illa verba, à die, & similia, ta
8 lis primus dies non computatur in termino virtute huius dictionis. a. vel post. quod idem est, quæ ex sua natura denotant separationem diei, in quo datus est terminus, á termino præfixo. Et ita tenent doctores omnes. in. d. l. 1. si quis cautio. refert & sequi. Lodo. Gomezi. in. d. regu. cance. de infir. resignã. q. 37. allegat etiam tex. quem ibi notat glo. in verb. numerandum. in. fi. in. c. 3. de præben. in. 6. ibi per mensem á die quo beneficia vacauerint. &c. cui est glo. concordans in clementi. sicut de appella. cum alijs. Ex quibus, vt arbitror, satis superq; intentio nostra probata remanet.

¶ 23.

¶ FACTVM.

Oannes. T. minor viginti quinq; annis precibus & suasu Andree. T. patrui sui renunciationem fecit iuris, quod habebat, in ædibus Hispali ad vitam suam, in dominum earum, ea lege vt ipsas easdem ædes dominus ipse eidẽ Andree. T. ad vitam suam locaret, quod & ita factum est. Dictus autem Ioannes. T. cum se enormiter læsum in ea renunciatione cognosceret, emendationem damni illius postulabat, eamq; obtinuit, me pro ipso patrocinante apud supremos iudices Hispalenses, his & similibus fundamentis.

¶ SVMMA.

Ctio personalis cõpetit, magis quã realis in materia. l. 2. C. de rescind. vendi. Vnde competit etiãsi desijt possidere. nu. 1.

¶ Si minor iurauit non contradicere ratione minoris ætatis, non ideo excluditur a remedio. l. 2. C. de rescin. vendi. nu. 2.

¶ Si expresse non renuncietur remedio. l. 2. de

rescin. ad huc agere potest, siue maior, siue minor, cum iuramento, vel sine eo. nu. 3.

¶ Donatio a minore facta e st nullius momẽti. nu. 4.

N causa & lite Ioãnis. T. cõtra Andream. T. patruũ suũ adducũtur sequentia. Primo probatum esse sufficienter, quẽadmodũ tempore illius renũciationis ius ipsarum ædium, quod habebat Ioannes. T. valebat iusta & cõmuni æstimatione plusquam tercẽtum aureos, quòd que ipsemet Andreas. T. statim illud transtulit vendiditque centum millibus nummorum. Et quòd tempore factæ renũciationis illius erat dictus Ioãnes sedecim annorum, & nondum excesserat annum vigesimum nonũ suæ ætatis, quando litem hanc mouit, & cõtestatus fuit. Quibus non obstat, si dicatur, dictum Andream. T. ædes illas iam desijsse possi-
1 dere, nec eas habeat, aut facultatẽ restituendi ipsas. ℭ. Cum sit regula certa & verissima in restitucione cõpetenti propter enormẽ aut enormissimam læsionem, aut vltra dimidiam iusti pretij, de quo agitur, dari actionem personalem contra eũ, qui eam læsionem intulit ad hoc, vt, aut rẽ redimat, & restituat eo casu, aut suppleat, quod deest ad iustum pretiũ. Immó & generaliter quòd magis cõpetat in materia. l. 2. C. de rescin. vendi. & similium, actio personalis cõtra personã, quæ lædit, quã realis. Hæc est cõmunis opinio, & resolutio doctorũ. in d. l. 2. C. de rescin. vẽdi. vbi Bart. Bal. Paul. Salice. & oẽs ita tradunt, & tenent cõmuniter. vbi Paul. nu. 16. Bal. q. 13. Salice. q. 12. dicunt hanc esse cõmunẽ opinionẽ. Et sic sentiendum est & affirmandum hoc casu.

¶ Nec etiã obstabit id, quod ex aduerso opponitur, eã renũciationẽ iuramẽto firmatã à dicto Ioãne. T. fuisse. Nã ad hoc in prõptu responsio est, illud iuramẽtũ in fauorẽ dñi ipsarũ ædiũ, nõ ipsius Andreæ T. emissum. Res autẽ inter alios acta alijs nõ prodest. in. l. sæpe. ff. de re iudi. cũ similibus. Præterea nec iurauit se non petiturũ illius doli & læsionis emẽdationẽ, sed solũ ipsi ædiũ dño se nõ cõtra vẽturũ ra-
2 cione minoris ætatis tãtũmodo. ℭ. Quando autẽ minores iurant se non cõtradicturos, aut petituros ratione minoris ætatis, non excludunt, aut abijciunt à se illud aliud remediũ. l. 2. de rescin. vendi. & similia, quia illud beneficiũ est diuersum, & aliud à minoris ætatis be

nescio, immo & competit etiam maioribus viginti quinque annis, & expresse renunciandum est, & specialiter super hoc iurandum. Ita singula affirmat Bart. in d. l. 2. C. de rescin. vend. nu. 30. & ibi Bal. Paul. Salic. & omnes ita tenent communiter, tradit Paul. in Auth. sacramēta puberum, nu. 10. C. si aduer. vendi. vbi d. hanc esse communē opinionem, cum multis similibus. Et ita sentiendum in proposito negotio.

3 ¶ Confirmatur id ipsum ex alia ratione, nam nisi expresse renuncietur remedio dictæ l. 2. de rescin. vendi. & similibus, siue cū iuramento, siue sine eo facta sit renūciatio, non excluditur beneficium illud vllo pacto, siue sit maior, siue minor ipse contrahens. Notat Bart. in d. l. 2. de rescin. vēd. nu. 15. & 16. & Paul. nu. 9. & colligitur ex dictis & mente aliorum. Cum igitur Ioannes T. remedijs supra dictis non renūciauerit, certum est integra ei mansisse, & super esse Immo etiā si ea renunciatio appareret, ad hanc tam grauē læsionem nō extēderetur, vt per doctores cōmuniter, vbi supra, & in. l. si quis cum aliter de verb. ob. cum similibus.

¶ Item nec illud prodesse debet dicto Andreæ. T. affirmanti se nihil dedisse pro dicta renunciatione, ac proinde valere velit tamquam donationem gratuitam. Nam etiā hoc casu læsio esset maior,
4 & euidentior. Cum & donatio à minore facta nullius cēseatur esse momenti. in. l. 1. & per totum. C. si aduer. donatio. vbi doctores. Cōstat autem promisisse se ei daturum septuaginta quinque aureos, nihil autem ipsi numerasse. Itaque ex omni parte confirmata remanet dicti Ioannes. T. intentio.

¶ 24.

¶ SVMMA.

Acta medio tempore valent, ab eo, qui erat dominus, licet postea reuocetur ab eo dominium. nu. 1.

¶Quod facit electus medio tēpore valet, licet electio postea declaretur nulla, nu. 2.

¶Prælatus breui deponendus recte pōtest concedere in emphytheosin pptuā bona ecclesiæ solita sic concedi, nec post depositionem id reuocatur, nu. 3.

Apientissimi simul atq; æquissimi iudices. In causa Ioannis. R. cum Christoforo. T. & vxore hæc adducuntur. Et primo super bonis in perpetuam emphyteosin ab ipso R. datis, certū est potuisse recte id fieri, cum eo tempore esset ipse dominus dictorum bonorum. Neq; obstat donationem in ipsum
1 factam illorum, post modum reuocatam fuisse. Nam medio tempore facta interim, valent, & firmitatem debent obtinere. Cū in re sua quilibet liberam habeat disponendi facultatem iuxta vulgaria.

¶Quod etiam probatur pluribus argumentis similibus. Et primo in electione quamuis nulla, & inualida facta de aliquo, nam etiam
2 si declaretur postea nulla, quod interim electus faceret, valet, & robur & firmitatem obtinet. Vt est tex. optimus & expressus. in. c. qualiter de electio. vbi notat Abb. singula. nu. 7. Innocen. in. c. nihil co tit. est tex. in. c. ad probandum de re iudi. vbi notat Abb. post Innocen. & alios ibi. cum pluribus similibus.

3 ¶Confirmatur id ipsum ex alio, quòd prælatus semel electus, licet breuissime sit deponēdus, potest interea in emphiteosin perpetuā concedere bona ipsius ecclesiæ, quæ sic solebant concedi. Et quamuis postea deponatur, & electio ipsius quassetur, nullaq; fuisse decernatur, tales cōtractus emphyteotici valent & tenēt. Notat Bal. singulariter in. c. vni. qui successo. teneantur. in vsi. feu. col. fina. Ioan. Andr. in. c. quia propter. col. 7. de electio. in nouell. notat Innocē. in. c. querelam de electio. & in. c. cōsultationibus de iu. patro. refert & sequi. Iaso. in. l. si vrbana prædia. nu. 9. cum seq. ff. de condi. indebi. Vbi adducit plura similia. Vnde merito idem dicendum est in nostro casu.

¶25.

¶FACTVM.

Elchior.B.cum vxorem semifuriosus occidisset,in perpetuum seruitiū remigādi ad regias triremes damnatus fuit,& ad ipsas deportatus.Tutor autem datus filio comuni ipsius Melchioris.B.et vxoris ab eo sic interfectæ, petebat ab ipsis supremis iudicibus causarum criminalium,vt sibi traderentur bona omnia dicti Melchioris.B.in quibus tempore illi⁹ delicti commissi facta fuerat sequestratio.Cōtra procurator ipsius M.B.absentis dicebat,id locum minime habere,aut saltem anteomnia peticionē hanc debere ipsi Melchiori.B.absenti notam fieri,vt pro se ipse responderet,cum ipsius procuratoris mandatum iam expirasset.Quibus non obstantibus,vno,atq; altero,dictorum supremorum iudicum Hispalēsium decreto bona illa,supra quatuor millia aureorum dicto tutori sunt tradita,datis ad id idoneis fideiussoribus.Me pro ipso tutore aduocato his & similibus argumētis apud iudices.

¶SVMMA.

Eportatus in perpetuū seruitium remigādi ad triremes amittit patriā potestatem, & administrationem bonorum filij. nu.1.

¶Bona sic deportati tradūtur seruanda propinquioribus ipsius. nu.2.

¶Bonis absentis curator ab ipso iudice datur.nu.3.

Mmplissimi ac rectissimi iudices. Pro tutore filij Melchioris.B.super bonis in quibus facta fuit sequestratio, hæc adducuntur.Primo,quòd cum pater ipsius minoris in perpetuum seruitium remigandi in triremes fue-

1 rit deportatus, ipse ꝗ filius ab eius patria potestate fuit solutus. Ac proinde administratio bonorũ filij eidẽ adepta, vnde dos, & arræ spõsalitiæ, cœteraq; bona aductitia tutori ipsius minoris sunt tradẽda, idq; sine aliqua dubitatione procedit. tex. est de patria potestate in. l. 2. tit. 18. part. 4. in. §. manet. insti. quib. mo. ius. pat. pote. solui. cũ simili. Et de administratione bonorũ. in. l. cũ oportet. in. l. cũ multa. C. de bo. q. libe. in. l. 1. & per tot. C. de bõ. mat. cũ multis similib⁹, vbi notãt docto. cõmuniter. Constat autẽ notorie omnia bona, in quib⁹ sequestrum factum est, constante matrimonio quæsita fuisse.

¶ Præterea non solũ bona ad ipsum minorẽ pertinẽtia, sed etiã omnia alia, quæ ad ipsum patrẽ sic damnatũ attinẽt, ipsi filio statim sũt tradenda, & eius tutori. Cum ita inueniamus dispositũ. in. l. 3. C. de capti. & in. l. 4. tit. 29. par. 2. ibi. y estos bienes maguer q̃ todos son obligados a los guardar, mayormẽte cõuiene a sus parientes mas propinquos. &c. Vbi disponitur bona captiui, deportati, vel absentis
2 tradenda esse statim propinquioribus suis. Liquet autem nullum adeo propinquum posse inueniri, quã sit ipse eius filius.

¶ Neq; obstat id, quod opponitur, debere ipsi patri absenti pri⁹ petitionem hanc denunciari. Cũ á lege id statuatur, vt iudex ipse bonis absentis curatorẽ præbeat. in. l. 1. & per totũ titu. de curato. bon. dan. ff. vbi notat Bart. & docto. Nec opus sit ea denunciatione, maxime cum ipse sit absens, nec commode inueniri possit.

¶ 26.

¶ FACTVM.

Tatuto inclytæ huius ciuitatis cautum est, vt is qui in vxorẽ duxerit filiã ciuis originarij Hispalensis, & ipse ciuis priuilegijs fruatur. Accidit, vt municeps quidã oppidi ipsi ciuitati subditi duxerit in vxorem filiam cuiusdam ciuis Hispalensis, qui per quadraginta annos continuos Hispali habitabat, cum tamen ibidem nat⁹ nõ fuisset, sed in dicto municipio. Petebatur ab hoc genero media pars decimarũ frumẽti, vt eã solueret cõductori decimarũ sũmæ & maioris ecclæ Hispalẽsis, iuxta aliud statutũ de decimis soluẽdis

de casa de cuentas, vt vulgo dicimus, quòd ciues originarij Hispalẽses, qui non habent habitationem in ipsa ciuitate, teneantur soluere dimidiam partem decimarum parochiæ dictæ maioris eclæsiæ. Ex aduerso autem dicebatur, socerum huius ciuem non esse originarium, cum non fuisset Hispali natus, ac proinde generum ciuem Hispalensem censendum non esse. Ipse autem apud iudicem ecclæsiasticum aduocatus pro dicto conductore maioris ecclæsiæ his argumentis agebam.

¶ SVMMA.

Vcens in vxorem filiam ciuis Hispalensis ciuis efficitur. Etiam si socer in ipsa ciuitate non sit natus. nu. 1.

¶ Natus in municipio, vel vico, in ipsa ciuitate natus censetur. nu. 2.

¶ Vicus & castella sunt pars ipsius ciuitatis. nu. 3.

¶ Statutum vt non admittantur nisi ciues originarij, habet locum, quando essent ciues tantũmodo ex priuilegio, & similibus causis. nu. 4.

¶ Domicilium acquiritur per decem annos. nu. 5.

Ignissime ac Rectissime iudex. In causa decimarũ maioris ecclæsiæ, de quibus disceptatur inter Petrũ. S. & Fernãdũ. M, adducũtur sequẽtia. Et primo probatum esse satis sufficiẽter eũ, de cuius decimis agitur, in vxorẽ duxisse filiã ciuis Hispalẽsis, qui per quadraginta an-
1 nos, & eo amplius in hac ciuitate habitat. Ac proinde ꝯ eundem ciuem esse iudicandum. Neq; obstat id, quod opponitur, dictum hu-
2 ius socerum aliũde esse oriundum, ꝯ nam qui nascitur in municipio, vel vico subdito ipsi ciuitati, ciuis est cẽsendus, Ita determinat Bart. in. l. 1. C. de municipi. & origina. lib. 10. nu. 2. idem Bart. in. l. 1. ff. ad municipa. dicens ciuem esse Perusinum, qui in comitatu Perusino nascitur, etiamsi Perusij nunquam habitet. Idem

Paul.de Cast.post docto.ibi in l.nulli.C.de epis.& cleri.per bonũ tex.ibi.cum multis alijs.

3 ¶Cõfirmatur id ipsũ ex eo quòd vicus & castella & similia, ❧ sũt pars ipsius ciuitatis,& nõ diuersa,aut alia ab ipsa ciuitate. Notat in signiter Paul de Cast.in d.l.nulli.C.de epis.& cleri.nu.7. post docto.ibi.& post Bart.in l.fina.nu.6.§.penu.ff.ad municipa. vbi affirmat comitatenses ex vico idem habere domicilium, quod ipsi habent ciues. Idem Paul.in authenti.qua in prouincia.nu. 4.quód nõ dicatur forensis,qui est ex castro & comitatu Bononiẽsi. Quod multo magis in hoc quadrat,cũ dictũ municipiũ de la Rinconada reuera dicatur,& sit parochia huius ciuitatis. Vnde municipes illius habẽt etiam ciuiũ prærogatiuas, asportandi in ipsam ciuitatẽ vina sua impune. Vt disponitur in statutis hui⁹ ciuitatis,titulo de la entrada del vino.fo.111.& eorũ pecora pascũtur in insulis,& marismis ciuitatis,vt dicũt in.c.2.titu.de las yslas y marismas.fol.29. & similibus priuillegijs fruũtur. Vnde merito dictus huius socer eius erat iudicandus,etiamsi nunquam in ciuitate habitasset,nedum tamdiutina cohabitatione concurrenti.

¶Præterea in nostro casu eggregie fauet & militat decisio notabilis Bal.in consi.183.2.volu.incip.statuto ciuitatis veronæ cauetur.
4 &c.❧ Vbi determinat expresse si statuto caueatur,vt nõ admittãtur in collegiũ doctorũ,vel ad publica officia,& similia nisi ciues originarij,quod eo casu admittẽtur etiã ciues ex priuilegio,vel simili alia causa facti ciues,nec opus esse,vt nati sint in ipsa ciuitate. Idq̃ generaliter locum habere tradit,etiam in odiosis, & maxime vbi damnum alicui tertio ex eo non inffligitur. Quam decisionem Bal. pro vera & notanda refert & commendat Iaso.in l.huiusmodi.§.legatũ de leg.1. vbi ipm etiã seq̃tur. Quod maiori cũ ratione in nostro themate locum habere constat. Cum supradictus socer & habitationem,& domicilium,per quadraginta annos,vt dictum est,in ip
5 sa ciuitate habuerit,habeatq̃. ❧ Cumq̃ per decem annos solũ domicilium acquiratur.in.l.2.C.de incol.lib.10. vbi Bart. & doctores notant,cum multis alijs quæ ad hoc adduci poterant.&c.

¶27.

¶FACTVM.

Oannes.P. in suo testamento legauit socrui suæ ancillam, ita vt post mortem ipsius ad vnum ex filijs ipsius testatoris perueniret. Dū autem in socrus potestate fuit ancilla, duos filios enixa erat. Quos socr⁹ ipsa donauit fratri & sorori. Dubitabatur an valeret ea donatio. Et respondi optimo iure fieri potuisse hisce fundamentis.

¶SVMMA.

Ominium rei legatæ transit in legatarium. nu.1.

¶Dare est accipientis facere nu.2.

¶Fideicommissarius singularis non est dominus ante diem. nu.3.

¶Ancillarum partus, licet in fideicommisso vniuersali pertineant ad fideicommissariū, secus in singulari fideicommisso. nu.4.

N fauorem donationis seruorum a.B.de.R. factæ in fratres hæc adducuntur. Primum ex multis ipsi⁹ legati partibus, de ancilla ei facti, colligi ipsam vere fuisse eius an
1 cillæ dominam. Vt omittamus regulas illas iuris communes de dominio transeunte in legatarium ipso iure. in.l.a Titio. de furt. cum simili. Probatur optime. ibi. para dar a.B.& paulo post
2 para embiar ala dicha.B.& paulo infra se de a la dicha.B. Dare autem est accipientis facere. in.l. si rem tradi. de verb. obli. cum simi. Cum igitur dominium ipsi⁹ ancillæ in ipsam fuerit trāslatū, partus ipsius ad eam pertinuerunt. in.l. partum. C. de rei. vend. cum alijs. Ac proinde libere potuisse constat de ipsis disponere. Nec obstabunt verba illa legati. de que se sirua, y despues de sus dias la aya.&c. Nam illa denotant causam finalem, propter quā legatum illud relinquitur, scilicet, vt ei seruiat, nec mutant naturā

legati.

3 ¶Confirmatur id ipsum, & ex eo quod quando legatum vel fidei cõmissum fit ad diem & tempus certum, vel incertum, ante illum diem, vel tempus fideicommissarius non est dominus rei legatæ. in l. Semproni⁹ Attalus, de vsufru. lega. in prin. vbi ita tenent Bart. & doctores, declarat optime Alexan. in l. mulier. §. sed enim ad Trebellia. & in §. si hæres. Ex quo conuincitur dictam. B. fuisse vere dominam ipsius ancillæ, non autem fideicommissarium illum, ad quē post eius mortem iussa est deuenire, & sic potuisse de partu ipsius disponere.

¶Præterea hoc ipsum ita dispositum inueniemus expressim. in l. Paulus, in prin. ff. ad leg. Falci. ibi, partus ancillarum ad hæredes ei⁹ qui rogatus est, pertinere. & c'Quem tex. ad id notat Alexan. in d. l. mulier. §. si hæres. & §. sed enim ad Trebellia. Vbi etiam id tradit, quod etiam si in fideicommisso vniuersali hæreditatis, ancillarum partus ad fideicommissarium pertineāt viniuersalem, & hæreditatem augeant, tamen aliud est in fideicommisso particulari & singulari, cum ante diem legati non sit dominus ipse fideicommissarius singularis, vt supra dictũ est, & disponitur in l. seruo legato in prin. de lega. 1. cum alijs. Idq̃ teneo saluo iudicio melius sentientis.

¶28.

¶FACTVM.

. M. periurij accusabatur, apud Iudices supremos causarum criminalium Hispali, quod & ipse in causa fratris falsum testimonium tulisset, & quendam alterum similiter induxisset ad falsum testimonium ferendum, quod in eadem causa tulit. Ipse autē dictum. F. M. apud iudices his fundamentis defendi. Et demum mitiori pœna pecuniaria, & exilij non ordinaria periurij fuit condemnatus.

¶SVMMA.

SVMMA.

Esti non creditur cõtra mandatorẽ, & suasorẽ. nu.1. Etiãsi sit clericus aut magnæ authoritatis nu. 2.

In casibus, quibus admittitur testis contra participem, non facit indicium ad torturam. nu. 3.

Testi non creditur, qui post depositionem dicit se falsum dixisse, etiam in mortis articulo. nu. 4.

Negatiua improbabilis, & quomodo. nu. 5.

Quælibet causa excusat a periurio. nu. 6.

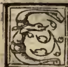
Testes in præsentia rei iurare debẽt nu. 7.

Ratione sanguinis delinquens mitius punitur, nu. 8.

Periuriũ in sua causa non punitur nu. 9.

Ex diuturnitate pœna mitigatur. nu. 10.

Ratione nobilitatis pœna immutatur. nu. 11.

Quissimi ac sapiẽtissimi iudices. Pro F. M. hæc adducũtur. Et primo, quòd testimoniũ ipsius testis, qui de ponit se suasu dicti. F. V. falsum testimonium tulisse, nullã fidẽ facere debet. Nã iuxta iuris traditiones,
1 ei, qui proprium crimẽ de se cõfitetur, nõ creditur cõtra eos, quos dicit criminis mãdatores, vel suggestores. tex. est ad id

exprcssus.in.c.1.dc cōfcs.vbi ita notant.Abb.& docto. cōmuniter. & in.c.venics.el.1.dc tcsti.in.l.fina.C.dc accusa.in.c.nemini.15.q.3. in.c.neganda.3.q.9.cū similibus.Vbi traditur cōmuniter per docto res,quód ex testimonio cōfitentis crimen proprium, non cst alteri infligēda vlla pœna,quē dicit fuisse mādatorē.Et ita illū tex.in.d.c. 1.dc confessūmant,& declarant Abb.& docto.cōm.ibi.Quia talis confcssio,inquiunt,cst periculosa.Existimant.n.homines se ideo euasuros a pœna,quòd culpam in alios trāsferant.Quod sane vitiū à nostris primis illis parentibus emanasse credendū est, alter.n.in vxorem,altera vero in serpentem causam transgressionis vertebat.

¶Confirmatur id ipsum ex eo,quòd id locum habet, etiamsi testis
2 sic deponens,& in alium culpam transferens esset clericus, vt in d.c.1.de confes.Qui existimātur esse peritiores,& maioris au thoritatis.Nedum homo leuis opinionis,qualis hic est,sic deponens.vt de
3 clarat Abb.& doctores cōmuniter.in.d.c.1.de confess. ¶ vbi etiam plus tenet glo.ibi cōmuniter approbata,quòd in casib⁹ quibus par ticeps criminis admittitur in testimonium,vt in crimine lesæ maiestatis.& contra latrones,& similibus,dictum talis socij criminis facit solū qualē qualē præsumptionē,quæ nec ad torturam sit sufficiens. quam glo.sequū.ibi Abb.& alij magis cōmuniter.sequi. Deci.in.c. quoniā.de testi.in fin.ver.b,vbi etiam allegat Alexan.idem tenētē.

4 ¶Præterea id ipsum comprobatur ex eo, quòd non creditur testi, qui post depositionem dicit,se falsum dixisse,allegat.n.turpitudinē suam,& detegit.Ideo merito ei non est credendum, maxime in dānum alterius.De quo est tex.optimus.in.c.sicut nobis.de testi. vbi notat Abb.& alij cōmuniter.Notat Bart.& docto.cōmuniter. in. l.si in graui.§.si quis moriens.ad syllani.vbi declarant id militare etiamsi in articulo mortis testis id asseueraret,se falsum dixisse,& se corruptum fuisse.Vnde sententia lata non ideo retractabitur,nec dannū ex eo alicui infligetur.vt in locis supra allegatis.Præsertim cum dictum huius testis ex alio nullius sit momenti,cum ex sua depositione constet esse periurum,testi autem periurij reo non creditur,iuxta vulgaria.

¶hic in alio articulo ex eo,quod ei similiter opponitur, ipsum etiā falsum tulisse testimonium,multis ex causis excusatur.Et primo ex

hoc quod testes contradictum.F.M.adducti deponūt de negatiua, quæ per rerum naturam improbabilis est,nisi certo & determinato loco & tempore fuerit coāgustata,& circumscripta. Bart. Bal.Sali. Paul.& omnes.in.l.actor quod asseuerat.C.de proba.Abb.& doct. in.c.tertio loco de proba.glo.in.l.2.ff.eo.docto.in.c.cum Ioannes de fid.instru.Specu.tit.de proba.§.1.testes autem contra dictum.F. M.deponentes hoc casu,non concludunt in dicta negatiua, vnde fides eis nullo modo est adhibenda.

¶Præterea ex alio etiam excusatur, quód probabiliter existimare potuit,id ita esse,vt ipse deposuit.Cum ad id credendum, iustis ex
6 causis moueri potuit.& Quælibet autem credulitas etiam fatua, ex cusatá dolo.in.l.1.in fin.vbi.glo.ff.de abig.in.l.igitur.§. potest.de lib.caus.in.l.3.§.si quis ignorans.ff.ad sylla.Ange.in.l.1.in fi.prin.ff. de eo,per quem fact.erit,& in.l.plagij.ff.de plagi. Et bona fides solet adesse non solum,ex iustis rationibus,sed etiam ex iniustis & temerarijs Bal.in.l.1.ad fi.per glo.ibi.C.vbi cau.sta. Ergo quælibet causa etiam iniusta excusabit hunc a periurio,quod non potest cōmitti sine dolo.in.l.nec exemplum.C.de fal.vbi.Bal.& docto.Ange.de malefi.in.verb.falsario.col.3.cum multis alijs similibus.

¶Item ex alio fides testibus contra eum deponentibus derogatur,
7 cum in presentia ipsius rei non iurauerint,& in facie & ipsius iurare debeant.in.l.iudices.C.de fid.instru.in.c.2.de testi.in.l.23.tit.16. part.3.aliter testium depositio in causis criminalibus nullius cēsetur esse momenti,& idem affirmandum est in nostro themate.

¶Præterea, vt omnia supra dicta omitteremus, casu quo constaret de crimine contra dictum.F.M. opposito. Ignoscendum erat sané ei,qui pietate erga germanum fratrem motus,qui de vita & sanguine periclitabatur,id molitus fuisset.Nec enim adeo in humanæ aut seueræ sunt legum dispositiones,vt humana à se aliena putent,
8 in.l.placet.C.de peda.iudi.in.l.1.cum alijs.ff.de iusti.& iu.& Sic iuris dispositiones,contra receptatores latronum,& similium,quæ similitudinem supplicij inducunt. in.l.1. C. de his qui latrones. & per totum titu. in.l.1. ff. de receptatori. cum similibus, receptantem agnatum,vel cognatum mitius puniunt,aut etiam affi

nem.in.l.fina.ff.de recepta. Non enim inquit tex. par eorum est conditio, & eorum, qui nihil ad se pertinentes latrones occultant. Sic statuto puniẽte pœna capitis eum, qui bannitũ, seu proscriptum receperit, vxor maritum eiuscõditionis impune recipiet. Specu. tit. de dona. inter vi. & vxo. §. fina. argu. tex. in. l. si cum dotem. §. sin autem in sæuissimo, solu matri. Si iudex ecclæsiasticus excommunicet cum excõmunicatis participantes, nõ idcirco excommunicabit domesticos & familiares excõmunicati. in. c. inter alia. de sentẽ excõmu. Si lex militem pro desertore & emãsore habeat, quód vltra cõmeatum absfuerit, in. l. 1. & 2. & per totum de re. milita. indulget militi, qui affectione parentum, propinquorũ, vel affinium abfuit diutius. in. l. 4. §. fina. de re. mili. Si milites prohibentur prædia emere, in loco vbi militant, si paterna prædia fiscus vendat, impune comparare poterunt. in. l. milites prohibentur. de re. milita. Militẽ desertorem imperatori a patre oblatum, in deteriorem militiã Diuus Pius transtulit. in. l. milites agrum. §. fina. de re. mili. ne videatur inquit tex. pater ad supplicium filium abtulisse. Lex Iulia repetundarum quæ iudices auaros punit, & munera sumere vetat, si á propinquis & cognatis accipiant, obsoluit. in. l. 1. ff. ad leg. Iul. repe. Si quis se pulsatum verberatumué queratur, non audietur, si iniuriarũ agat contra generum, socerum, vitricum, sobrinum, vel similem, aut propinquiorem. in. l. lex Cornelia. in prin. ff. de iniu. Cum infinitis similibus quæ in hoc adduci poterant.

¶ Immò vero rectius meo iudicio agemus, si periurium hoc, quod eidem infligitur, in sua causa, & non aliena fuisse dicamus. Ac proinde nullam pœnam mereri. in. l. iurisiurandi. C. de reb. credi. in. l. 26. tit. 11. part. 3. Vbi ita intelligit Montaluus, & Grego. Lopez, & docto. in. d. l. iuris iurandi.

¶ Præterea sunt multæ aliæ causæ absoluendi hominem ab hoc reatu. Scilicet diuturnitas temporis à die, quo dicitur, id accidisse, quo casu pœna mitiganda venit. in. l. si diutino. ff. de pœn. Vbi notat
10 Bart. & alij. ℭ Et testimonium illud pro reo, & eius defensione, nõ ad condẽnationẽ dictũ fuisse. Et quòd nemo de hoc conqueratur, sed solum officio iudicis procedatur. Quódq; prædictus. F. M. ex
11 claris progenitoribus & nobilitate insignibus procreatus, & ipse

nobilitatis prærogatiua,& possessione fruatur. Ex quo pœna etiam minuenda est.in.l.capitalium in prin.& §.& vt generaliter.in.l.8. tit.31.part.7.cum multis similibus.

¶ 29.

¶ FACTVM.

Etrus.P. petebat à iudice ecclæsiastico sibi tradi seruanda bona cognati sui. Qui per decem annos,& eo amplius absens erat,cum cautione sufficiẽti,quam offerebat,se illa seruaturum, rationemq; daturum,tam eorum,quam fructuũ, redditiuũq; ex eis perceptorum ipsi domino. Contra clæric⁹ qui ea bona possidebat, id locũ non habere affirmabat. Et tandem iudicis sententia pro ipso Petro P. actore pronunciatum fuit. Me pro ipso patrocinante his & similibus.

¶ SVMMA.

Ona absentis traduntur seruanda proximiori cognato.nu.1. Idem in bonis captiui.nu.2.

¶ Is debet dari tutor vel curator

bonis, qui eorum futurus est hæres. nu. 3.

¶ Hæreditati iacenti curator dandus. nu. 4.

¶ Defficiente iure canonico seruatur ius ciuile, & contra. nu. 5.

1 ADmodum reuerende ac obseruande iudex, in fauorẽ Petri. P. super bonis cognati absentis, adducuntur sequentia. Et primo probatum esse sufficienter hũc proximiorem agnatũ esse dicti absentis. Ac proinde bona ipsius sibi tradenda esse seruanda. Maxime cum nesciatur quas ille habitet terras, aut vbi abiit. Quod certe expresse constitutum inuenimus. in. l. 4. tit. 29. part. 2. ibi. y estos bienes mager que todos sean obligados a guardarlos, mayormẽte conuiene a sus parientes mas propinquos. & c. quæ habuit ortum a. l. 2. C. de capti. vbi glo. & doctores cõmuniter ita tenent, & determinant, quód 2 idem sit in bonis absentis, quod in captiuis, iuxta dictam. l. 3. C. de capti. vbi notat Bal. dicens. Nota bonis absentium curatorẽ dandum. & c. Et ibi. nota istum curatorem peti posse á quolibet coniuncto. & c. idem Bart. Salice. & doctores communiter ibi. Et ita videmus in vsu adseruari in nostro regno communiter.

3 ¶ Quod etiam confirmatur ex eo, quod secundum iuris, regulas is debet esse tutor, & curator bonorum, qui & hæres intestati futurus esset. in. l. quo tutela. ff. de regu. iu. vbi tex. Quo tutela redit, eo & hæreditas peruenit. & c. in. l. 1. ff. de legi. tuto. vbi glo. Bart. & docto. cõmuniter. cum simili. Vnde merito huic bona sunt tradenda, qui & hæres ipsius absentis esse deberet.

4 ¶ Præterea hæreditati iacenti, curator est dandus, siue deferatur, ex testamẽto, siue ab intestato talis hæreditas. in. l. si diu. ff. quib. ex cau. in posse. ea. ibi curator bonis datur. & c. Cum igitur bona, de quibus agitur, ipsi absenti, ex parentum hæreditate sint delata, curator ipsis bonis, & hæreditati iacenti dandus est dictus. Petrus. P. tamquam

propinquior agnatus absentis. Confirmatur etiam ex toto titulo. ff. de cura. bon. dand. vbi in hoc præcipue disponitur, de curatore bonis absentium à iudice dando.

¶Nec obstat si opponatur, illud obtinere in foro Laicorũ, & quòd aliud sit dicendum in foro canonico, & ecclæsiastico, in quo modo agitur. Nam hoc ipsum etiam iure canonico obtinere debet. In quo successiones ab intestato etiam proximioribus deferuntur. in. Rub. & per totum. de succes. ab intest. Et ex consequenti tutela, & cura ipsorum bonorum, vt sup. dictum est. Maxime autem, cum etiam si in hoc deficeret nobis ius canonicum, seruandum ad huc esset ius ciuile. Et quod in eo dispositũ hoc casu reperimus, etiã in foro canonico. iux. tex. et ibi notata per Abb. & omnes cõmuniter. in. c. I. de no. ope. nunci. per Palaciorru. in. repe. Rub. in prin. cum alijs, quòd de
5 ficiente iure canonico, seruetur ciuile, & contra.

¶30.

¶FACTVM.

Etrus. T. cum esset ætatis viginti annorum, ex domo sui curatoris mũlam eius arripuit, renitentibus famulis ipsius curatoris, ac nesciente ipso curatore, & in ea per vrbem spãcio trium aũt quatuor horarum de ambulauit. Post tres aũtem, aut quatuor dies denunciatũ id est iudici, ac ipse accusatus, quòd contra dispositum in Pragmatica sanctione huius regni, id commisisset. In quo iudex inferior poena dictæ legis ipsum condemnauit. Ipse autem in appellationis gradu cum apud supremos causarum criminalium iudices Hispalẽses defendi, qui cũ eo mitius agendum manifeste ostenderunt, ac consulto causam indecisam omiserunt.

¶SVMMA.

Tatutum vel lex disponens quod inuẽtus puniatur. &c. intelligitur si in ipso actu inueniatur, & apprehendatur, nu. 1.

¶ Lex noua intelligitur, & limitatur per antiquam. nu. 2. Etiam si in ipsa dicatur non obstantibus legibus. &c. & nu. 3.

¶ Leges sunt seruandæ, & interpretandæ iuxta communem, & solitum vsum ipsarum. nu. 4.

¶ Ignorantia iuris particularis excusat minores in delictis. nu. 5.

¶ Minoribus in leuibus delictis magis subuenitur. nu. 6.

¶ Res aliena non amittitur, si dñs nescierit, in ea asportari vetita. nu. 7.

¶ Leges conta ius commune, restringẽdæ. nu. 8. maxime pœnales.

¶ Ad proximiora fit declaratio. nu. 9.

¶ Quando dominus non posset recuperare valorem rei suæ, non incidit in cõmissum. nu. 10.

Quissimi ac sapientissimi iudices. Pro parte. Petri. T. minoris hæc adducuntur. Primo pragmaticam illam sanctionem esse sane intelligendam, & ita demum habere locum, si inueniatur, & apprehendatur à iudice, vel potestatem ad id habente in ipso actu, non aliter,

Idq; colligitur ex alia simili lege manifeste in pragmaticis antiquionibus.fol.146.col.11 in littera.c.ibi.so pena que si en otra manera fuere fallado con mula, que pierda.&c. Et in hoc concordant doctores omnes nemine depto.in.l.1.inprin.ff.de adqui.posse.vbi Iaso.late.penu. & fina.col.multa similia collegit.Bal. Salice.& omnes. in .l.si Barsatoram.per bonum tex.ibi.C.de fideiu.Bart.& docto.communiter.in.l.cotem ferro.§.dominus.de publica.& in.l.cum propo
1 nas.C.de nauti.foen.& in pluribus alijs locis. Vbi omnes determinant, si statutum, vel lex disponat, vt qui fuerit inuentus ludere, vel arma portare, vel similia facere puniatur.&c. intelligitur de inuentione,& apprehẽsione, quod plus,& fortius est. Lex autẽ hæc noua
2 licet non ita aperte dicat, intelligenda,& interpretanda est secũdũ veterem illam.in.l.non est nouum.& in.l.sed & posteriores.ff.de legi.vbi.glo.Bart.Paul.& doctores omnes tenent generaliter, quòd leges nouæ declarantur,& limitantur per veteres, & antiquiores.
3 ¶ Etiã si in legẽ noua diceretur non obstantibus quibuscũq; legibus, nam tunc etiam per veteres intelliguntur, & limitantur nouæ leges.tenet Paul de Cast.in.d.l.non est nouum.& Iaso. plurima similia referens.in.l.sciendum.in.prin.ff.qui satisd.cogan. in prin. nu.2.4.&.c. Cum igitur hic, de quo agimus, non fuerit, in ipso actu deprehensus, merito contra eum accusatio illa non est admittenda.

¶ Secundo bene adiuuat intentionem nostram vsus & consuetudo vulgaris huius regni, in his & similibus prohibitionibus, & in intellectu,& praxi ipsarum. Non enim fit executio pœnarum, nisi contra deprehensos in ipso actu, vt in arma portãtibus,& similibus vsu
4 uenire cotidie animaduertimus. ¶ Idq; est adseruandum.in.l.minime.& in.l.si de interpretatione.ff.de legi.vbi tex. Videndum est, quo iure ciuitas retro in eiusmodi actibus vsa fuit.&c.

¶ Præterea, quis dubitet propter ætatem dictum Petrum. T.
5 & huius iuris ignorantiam excusari debere? ¶ Nam licet iuris naturalis ignorantia minores in delictis non excuset, tamen iuris particularis, quale hoc est, ignorantia bene excusabit.glo. vbi
6 Doctores.in.l.regula.ff.de iu.& fa.igno. ¶ Et licet minoribus

in atrocioribus non subueniatur, tamen in leuioribus eis est subueniẽdum. in.l. auxilium.§.in delictis.ff.de mino.in.l.1.C.si aduer. deli. vbi Bal.& omnes docto. Nec obstat verbũ illud in dicta pragmatica sanctione.de qualquier edad q̃ sea.&c. Quia nõ propterea censetur derogari iuri communi, & beneficijs in fauorem minorũ introductis,maxime quando sua facilitate & imperitia esset lapsus minor,vt hic.traditur late per Bart.& doctores.in.l. Centurio.de vulga. vbi plura.

¶Item,quod ad mulam ipsam attinet,dicendum est sine dubio in
7 ea pœnam nullo modo locum habere,cum sit aliena,nõ sua,nec dominus id sciuerit.Iuxta distinctionem tex.in.l.cotem ferro.§.dominus.ff.de publica.quod dominus nauis,qui ignorauit,in ea asportari res vetitas,non amittit nauem,secus si sciret.vbi glo.Bart.& doctores communiter,maxime Paul.de Cast.Pro quo in simili est tex. in auth.de ecclæsi.titu.§.si quis in sua domo.vbi si domin⁹ nesciuit celebrari diuina officia in domo sua contra legis prohibitionem, non amittit domum,secus si sciuisset.Et ita in nostro themate,quamuis in dicta pragmatica sanctione dicatur,aunq̃ sean agenos. Nam id sane est intelligendũ,quando dominus ipse spõte sua mulam in eum vsum dedisset,aut eo sciente id cõmisisset.Et eam legẽ sic esse interpretandam dicendum est,vt declaretur,& limitetur.per.d.l.cotem ferro.§.dominus.Et alia supra dicta, iuxta dispositionem tex.
8 in.l.non est nouum.&.l.sed & posteriores.ff.de legi.vt supra deductum satis est. Maxime autem cum dicta sanctio exorbitans sit à iure communi,& odiosa,ac propterea restringenda,& non ampliãda.in.l.odia.de regu.iu.in.l.benignius.& in.l.interpretatione.ff.de pœn.cum alijs similibus.

¶Præterea facit pro hac parte, quòd verba illa, aunq̃ seã agenos, nõ
9 debent referri ad retro præcedẽtẽ dispositionẽ de mulis,sed tantũ ad proximiorẽ de alijs. Nã regulariter clausula in fine posita refertur ad proximiora.Notat Bart.& omnes,maxime Iaso.nu.5.&.6.cũ seq.vbi plura.in.l.2.§.filius.ff.de lib.& posthu.Bal.& doctores.per tex.ibi.in.l.1.C.de.libe.præte.in.l.quisquis, cum glo.vbi Bart. de lega.1.Bart.in.l.si quis ex argentarijs.§.si initium tabularum.col.1. ff.de eden.Paul.& Raph.in.d.l.1.C.de lib.præte.cum alijs similibus.

¶Postremo, similiter in hoc illa ratio militat, quòd dict⁹ Petrus. T. 10 pauper sit, & non soluendo valorē mulæ, & pœnæ. Quo casu res aliena non incidit in commissum, nec est amittenda, cum dominus ipsius non habeat recursum ad eam recuperādam, vt hoc casu. Et ita determinant. Bal. & docto. cōmuniter. in. l. cum proponas. C. de nauti. fœn. & in. d. l. cotem ferro. §. dominus. de publica. vbi Alexan. in additio ad Bart. & alij. Cum multis alijs similibus. Et ita affirmandum est hoc casu.

¶ 31.

¶FACTVM.

N insula, quam magnam Canariam vocant, exigebatur á quodam ciue Vbedæ ciuitatis Hispaniæ Bethicæ portorium, seu vectigal almoxarifazgo vulgo dictum, ad rationem quinque pro centenario, pro mercibus, quas in eam insulam inuexerat. Ille autem se defendebat, asserens ciues illius ciuitatis Vbedæ, iam olim priuilegio catholicorum regum Ferdinandi, & Elisabeth, á solutione portorij seu Almoxarifazgo immunes esse, atque huiusmodi nomine ipsius etiā ciuitatis Vbedæ facta fuit oppositio. In qua post varias sententias latas, postrema supremorum iudicum Regijs vectigalibus in curia præfectorum, quos contadores mayores vocam⁹, vná cum duobus alijs regijs cōsiliarijs, in fauorem dictæ ciuitatis Vbedæ, & ciuis sui pronunciatum fuit. Non obstantibus his & similibus, quibus apud iudices ipsos egeram. Quæ tamen aliqui ex ipsis iudicib⁹ laudauerunt, & probauerunt.

¶SVMMA.

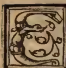
Ostra sunt quibus authoritatem nostram impartimur. nu. 1.

¶ Priuilegia sunt contra ius commune, & ideo restringenda, non amplianda. nu. 2.

¶Beneficia & munificentia principis late interpretātur, sed priuilegia stricto modo, & in fauorē concedentis. nu.3.

¶Subrogatum est eiusdem naturæ cum eo in cuius locum subrogatur. nu.4.

¶Lis inter alios acta alijs non nocet. nu.5.

Minentissimi ac sapientissimi iudices. Pro insulanis magnæ Cānariæ, cōtra. Rode. q. & ciuitatem. V. adducuntur sequentia. Primo priuilegium illud. V. ciuitatis de non soluendo portorium seu almoxarifazgo iā pridem esse declaratum & interpretatum regio rescripto summorum præfectorum vectigalibus regijs, non extendi debere ad insulam, de qua agimus. Quæ interpretatio vim ac robur debet obtinere, tamquam si à rege ipso emanasset. Cum prædicti iudices integram habeant ab ipso potestatem, & authoritatem in regijs
1 vectigalibus, quale hoc est, de quo agimus. ¶ Omnia. n. nostra facimus, quibus authoritatem nostram impartimur. in. l. 1. C. de vete. iu. enu. vbi Bal. & docto. cū similibus. Nec obstat, quod respondetur id in preiudicium tertij non esse admittendū. Nam hoc locū haberet in casu dubio, hic autem manifeste super hoc ipso disponitur, & cum clausula non obstante, & alijs. Iuxta tradita per Bart. & doctores communiter. in. l. Centurio de vulga. per Bal. Salice. & ali. in Rub. C. si contra ius, vel vti. pu. cum alijs.

¶Præterea liquidissime patet priuilegium, illud non soluendi portorium, solum intelligi in hisce Regnis Hispaniæ, quæ tempore concessionis erant subditione regum concedentium ipsum priuilegium, nec debet aut potest extendi ad non cogitata, nec ad insulas, quæ in dominio regum tum temporis non erāt. Maxime
2 quia cū priuilegia ꝗ sint cōtra ius cōmune. in. l. quod fauore. C. de legi. in. l. 1. & in. l. quod vero contra. ff. eo. non debent ampliari,

sed restringi.in.l.si quando.C.de inoffi.testa. Vbi notant Bal.& docto.cōmu.in.c.quod dilecto.de consang.& affi.vbi Abb.& docto. Latissi. Bart.& Moder.in.l.beneficiū.ff.de cōsti.prin.Idq; maiori cū ratione in dictis insulis obtinere debet,in quib⁹ nulla vnquā spes fuit,aut ius postliminij,aut simile. Cū nunquā sub imperio regum Hispaniæ antea fuissent.Immò neq; vnquā notæ essent.in.l.id quod apud hostes.de lega.1.vbi Bart.& alij.in.l.in bello.de capti.in.l.si is qui pro emptore.de vsuca.cū similibus.

¶Nec oberit,quod pro parte dictæ ciuitatis.V.& ipsi⁹.Rod.q.allegatur priuilegium illud late interpretandum esse contra reges con
3 cedentes.Nam ad hoc in prōptu responsio est,q. Beneficia seu munificentiam regiam late esse interpretanda cōtra concedentē,vt puta si princeps donaret castrum,vel municipium,vel similem donationem faceret,secus in priuilegijs,quæ stricto modo,& in fauorē concedentis sunt accipienda.vt in.d.l.si quando.C.de inoffi.testa. vbi docto.latē.& in.d.c.quod dilecto.de cōsangui.& affi.vbi Abb. & alij.ita notāt,Notat Bart.& Moder.vbi Iaso.late.in.d.l.beneficiū. de consti.prin.cum multis alijs similibus.

¶Cōfirmantur ad huc prædicta ex eo,quòd portorium illud,quod soluitur in dicta insula,successit in locum gabellæ seu alcauala,quæ in dictis insulis non soluitur,vt constat ex titulis & concessione ipsius portorij,in processu causæ adductis.Cum igitur ciues dictæ ciuitatis.V.non eximantur à solutione gabellæ, ex consequēti, nec à soluendo portorio illo seu almoxarifazgo excusabuntur. & Cum
4 subrogatum sit eiusdē naturæ cū eo in cuius locum subrogatur, iuxta vulgaria.

¶Similiter non obstat id,quod adducitur in cōtrarium,priuilegiū illud dictæ ciuitatis.V.in iudicijs cōtradictorijs, cum aduersarijs agitatis fuisse obseruatum.Nam id obtinuit in hoc regno Hispaniæ
5 non in dicta insula.Præter id quod negotiū inter alios actum,alijs non nocet.&c.

¶32.

¶FACTVM.

Acobus. R. facto primo testamẽto nũcupatiuo in eo hæredẽ vniuersalẽ instituerat Petrum. F. amicũ suum. Cõsuetudinem deinde habens cũ quadã muliere, quæ ex ipso prægnans erat, vẽtrẽ eius hæredẽ scripsit in secundo testamẽto clausis tabulis facto inscriptis, legitimo numero testiũ & corã tabellione. Qui tamẽ tempore cõfecti testamẽti subscriptionẽ suã, nec signũ in eo posuit. Sed mortuo testatore, & aperto testamẽto tũc demũ fidẽ præbuit, se affuisse testatori, cũ illud cõdidit vnà cũ testibus. Et tunc demũ subscriptionẽ & signũ suũ apposuit dicto testamẽto. Agebat hæres ex primo testamento ad bonorũ possessionẽ, agebat similiter mater vẽtris nomine ex secundo. Pro quo hæc scripsi, & licet ex primo testamento bonorũ possessio fuit assignata, tamen ad huc sub iudice lis est.

¶ SVMMA.

Vbscriptio & signum Tabellionis in testamento inscriptis non requiritur, vt apponatur in principio testamenti. nu. 1.

¶ Tabellio post depositionẽ, aut priuationem officij potest scripturas cœptas coram se perficere. nu. 2.

¶ Fundamentum instrumentorũ est veritas, & cum de ea cõstat, verba nõ moramur, aut ordinẽ. nu. 3.

¶ Subscriptiones testium, & testatoris licet supra testamentum non ponantur sed intus, aut in fine, non nocet. nu. 4. & 5.

¶In.l.3.Tauri nõ requi.vt subscriptiones fiant supra testamẽtum nu.6.

¶Ordo aut solennitas modici præiudicij non nocet si omittatur. nu.7.

Iud.Pro parte.F.adducuntur & faciunt sequentia, super secundo testamento, in scriptis clausis tabulis condito. Et primo verum illud esse & absq; dubio aliquo constare, hoc secundum testamẽtũ coram legitimo numero testiũ & Tabellione publico á testatore fuisse conditum. Nec̃ eius fidei
1 derogandũ icciroo esse in aliquo, quòd Tabellio ipse statim super ipso testamẽto non subscripserit, neq; signũ suũ apposuerit. Suffi
2 cit enim quòd postea apertis tabulis id fecerit. Cum etiamsi iam deposuisset officium tabellionatus, & aut eo priuatus fuisset, id potuisset efficere, & tale testimonium valeret. Notat Bart. Ange. Alexã. Iaso. & omnes doctores communiter. in.l.prætor.§.cogentur.ff. de eden. Idem Bart. Iaso. & omnes in.l.Barbarius.ff.de offi. præto. vbi plura. per bonam glo. in Auth. de Tabellio. in verb. documentis, quæ est communis conclusio, & opinio. Per quam ita consului, & obtinui in quadam scriptura publica venditionis ædium, quam tabellio ipse non perfecerat, & post depositum officium perfecit, cũ coram eo partes eam celebrassent durãte officio. Maior igitur ratio hoc casu militat, cum tabellio ipse nec priuatus, aut suspensus esset officio, nec illud deposuerat, sed paulo post conditum testamentũ id testimonium præbuerit.

3 ¶Confirmatur id ipsum ex eo, quòd fides instrumentorum fundatur, & radices habet in ipsa veritate, de qua cum constet, cætera leuis momenti non moramur, vt puta verba, vel ordinem scripturæ & similia, hoc deducitur claré ex doctrina illa notabili Bal. in.l. si ex cautione.1.quæstio.C.de non numera.pecun. Quem sequntur Docto.ibi.refert, & sequitur eam laudãs Iaso.consi.153.nu.2.versi.3. benefacit. Quòd etiamsi ab instrumento remoueantur verba, dum tamen mens & veritas ab eo non deficiant, nihil obest. Et ita dicendum sit in hac.q.cum Tabellio testimonium præ[illegible] teri-

tatis, nihil obesse quòd ordine præpostero id fecerit. Dixi supra. c. 21. nu. 4. latius.

¶ Comprobatur id ipsum ex alia doctrina notanda Bal. in. titu. de
4 pac. constan. §. die lunæ super verb. in præsentia. ¶ Quòd si in testamento in scriptis ponitur subscriptiones testium int⁹ in testamẽto
5 non extra super ipso, nihil noceat. ¶ Et ex eo quod in terminis nři regni tradit Grego. Lopez in. l. 2. tit. 1. part. 6. in verb. otros testigos quòd si testator in fine testamenti subscribat, non simul cum alijs testib⁹ neq; in principio testamẽti, nihil obsit. Quod etiã cõprobat p l. hac consultissima, in prin. C. de testamẽ. ibi. in reliqua parte subscribat. &c. Neq; ad id repugnare contẽdit tex. in. l. 2. Tauri. Cum q; ordine intellectus perinde sit, ac si in principio, & super ipso testamento subscriptiones illæ factæ fuissent. Vbi etiam plura in hanc partem adducit dictus doctor Grego. Lopez.

¶ Neq; his obstabit tex. in. l. 3. Tauri. ibi. encima del testamento.
6 ¶ Nam id non requiritur pro forma substanciali. vt supra ipsum testamentum subscriptiones apponantur, patet clare infra, sino tuuiere la dicha solenidad de testigos, no haga fe. &c. Itaq; substantialia testamenti in scriptis illa erunt, quòd coram illo numero testium, & Tabellione fiat, quòd vero subscriptiones testium, Tabellionis, aut testatoris in principio, vel in fine reperiãtur, parum, aut nihil referre puto.

¶ Confirmatur hoc ipsum ex notatis per Bart. Alex. & omnes. vbi Iaso. nu. 11. in. l. 2. §. pri⁹. ff. de vulg. Bart. in. l. vniuersis. & ibi clarius
7 Paul. de Cast. C. de preci. impe. offe. Idem Paul. in. l. 1. ff. de consti. princi. quód quando ordo est modici præiudicij, eius omissio non viciat. Immò quando ipsa forma vel solennitas, non est magna importantiæ, vt ipsi dicunt, eius omissio non nocet, aut actum inualidat. Et sic dicendum est in proposito negotio.

¶ 33.

¶ FACTVM.

¶ Hieronimus

Ieronimus.H.in portu Gaditano nauim cō duxerat certo pretio, ad vehēdum triticum & ordeum ex Cannariæ insula. Contigit vt appulsa naui, illuc, vbi onus erat recæptura mandato rectorum illius prouinciæ asportatio frumenti sub graui mulcta inueniretur prohibita. Vnde conductor nauis obtulit capsas saccari, & similia, quæ pro onere frumenti satisfacerent. Domino autem nauis nolente id recipere, & vacua naui in portum Gaditanum redeū te, naulum exigebat. Contradicebatur sibi non deberi. In quo Iudex Gaditanus eidem solui iusserat integram summam, quæ sententia in appellationis gradu fuit recissa, his & similib⁹ à me adductis.

¶SVMMA.

Mpossibilitas, & difficultas excusat. nu. 1.

¶Locator præstando æque commodam rem, & habitationem liberatur. nu. 2. & 3.

¶Si res euincitur ex plenitudine potestatis principis euictionis actio cessat. nu. 4.

Ectissimi Iudices. In causa Hieronymi. H. super pensione nauis adducuntur sequentia. Et primo, quòd prohibita asportatione frumēti, quod in nauim esset inuecturus, liberatus sit.
1 ¶ Cum non solum impossibilitas, sed etiam difficultas excuset. in. l. quod te mihi. ff. si cer. pe. in. l. si ex legati causa. de verbo. obli. in. l. impossibilium. eo. tit. in. §. impossibilis. de inuti. stipu. cum multis similibus. At hic vtrumq; interuenit, tam impossibilitas, quam difficultas præstationis.

2 ¶ Secundo ad factum hoc est tex. expressus pro nostra parte. in. l. si quis domum in prin. ff. loca. ibi. si paratus sit aliam habitationē, non minus cōmodam præstare, æquissimū esse ait absolui locatorē. &c. Quem tex. notat ibi glo. Bart. & alij ad hoc ipsum. Cum igitur onus æque idoneum naui sit oblatum, & expresse accipere recusauerit, non est cur pensionem sine causa debeat obtinere.

3 ¶ Præterea ad idem etiam est tex. expressus. in. l. cum in plures. in prin. ff. loca. ibi. nisi paratus fuisset locator, commodam ei domum ad habitandum dare. &c. Vbi glo. Bart. & Doctores. Non erat igitur cur onus illud in nauim recusaret accipere, cum esset æque idoneum.

4 ¶ Comprobatur id ipsum argumento simili. tex. in. l. Lucius Titius. ff. de euictio. vbi si res euincatur plenitudine potestatis principis, cessat actio euictionis. Quod id ipsum hoc casu locum habere manifeste apparet. Cum asportatio frumenti mandato rectorum prouinciæ esset inhibita, ac propterea cessauerit obligatio dandi frumentum, quod in ipsam nauim imponeretur vehendum.

¶ 34.

¶ FACTVM.

Rancifcus. E. in perpetuam concefferat emphyteofin agrum cum iurifditione, & alijs omnibus ei annexis pro mille ducatis, quos ftatim recœpit, & triginta millibus nummorum fingulis annis in perpetuũ foluendis. Cum pacto redimẽdi redditum hunc, quãdo ipfi emphyteotæ placeret tribus alijs millibus ducatis. Cum autem propinquior agnatus eodem pacto & pretio id fibi vellet habere, & retrahere, ex aduerfo negabatur id locum obtinere. Et demum vltima fupremorum vndecim iudicum Hifpalenfium fententia retractui locum effe pronunciatum fuit. Cum prius in vna, atq; altera, & rurfus in tertia iudicum aula varijs fuffragijs negotium fuiffet agitatum. 1

¶SVMMA.

Vando in contractu interueniet pretium, eft emptio, licet de emptione nulla fiat mentio. nu. 1.

¶Statutum, vt de pretio cuiuscũque rei foluatur gabella, intelligitur de vẽditione. nu. 2.

¶Si princeps, aut priuatus donet feudũ, aut aliud, pro certo pretio, non eft donatio, fed venditio. nu. 3. Maxime quando precium eft æquiualẽs, aut nõ omnino difpar. & nu. 4.

¶Ex pacto redimẽdi cenfum in cõtractu emphyteotico, refultat cõtractus venditionis. nu. 5.

¶Verbũ donationis, & alia interpretantur cõtra propriã ipforũ fignificationẽ ex fubjecta materia. nu. 6.

¶In folo contractu venditionis habet locum retractus. nu. 7.

.Iudi.in causa retractus iure sanguinis fundi, & aliorum adducuntur sequentia. Et primo hunc fuisse reuera contractum emptionis à principio, non autẽ emphyteosis, vt ipsius verba sonant. Vnde conuincitur
1 in eo locum esse retractui. ¶ Regula enim est generalis, & verissima, quòd vbicumq; in contractu fit mentio de pretio & interuenit pretium, intelligitur emptio, & venditio, licet de emptione, & venditione nulla sit facta mentio. Ita notat glo. notabilis in. l. 4. §. si cum legitima. in verb. pretio. ff. de dol. except. quam ibi notant. Bart. & alij. est glo. similis. in. l. cũ dote. C. de iu. doti. in verb.
2 quis enim. quam ibi sequitur, & extollit Bal. ¶ Ex qua etiam ibi notat, quòd si statutum disponat, vt de pretio cuiuscumq; rei deductæ in contractum soluatur gabella, intelligitur de emptione tantum, propter verbum precij, ibi positum. Quam etiam glo approb. & cõmendat Iaso. in. l. 1. C. de iu. emphy. nu. 23. vbi ponit plures eius rei effectus. Sic igitur dicendũ in proposita hac quæstione, vt contractus hic emptionis sit, non emphyteoticus, propter pretium interueniens. Vnde etiam necessario conuincitur, & in eo habere locũ retractum eiusmodi.

¶ Confirmatur id ipsum ex eodem Bal. in. l. qui se patris. C. vnde libe. col. 10. versi. & scias. quem refert, & sequitur Iaso. in. l. 1. C. de iu. emphy. nu. 52. refert, & seq. Palaciorũ. repe. Rub. §. 7. nu. 3. vbi allegat Roma. Andr. Sicu. & alios. Idẽ Bal. in. l. gall⁹. §. & quid si tantũ
3 de libe. & posthu. ¶ Quòd si fieret cõtract⁹, in quo princeps donaret feudũ pro centũ, aut inter priuatos fieret donatio feudi, vel alterius rei pro certo pretio decẽ, vel viginti, vel alia quantitate pretij talis cõtract⁹ esset reuera emptionis, & vẽditionis, nõ feudalis, aut
4 donationis, propter pretiũ interueniẽs. ¶ Maxime autẽ quãdo tale pretiũ esset rei æquiualẽs, aut nõ valde dispar, vt in nr̃o themate. Vt declarat. Bal. in. l. ex cõuẽtione. C. de pact. per glo. quã ipse reputat sing. in. l. 1. §. 1. ff. de superfi. quæ refert, & seq. D. Casti. in. l. 70. Tauri in verb. vẽdida. in med. & fi. Vbi etiã determinat hãc quæstio. nr̃am, & tenet in eiusmodi specie retractui locum esse. Etsic omnino est affirmandum.

5 ¶ Comprobatur etiã id ipsum ex hoc, quòd & ex pacto solo redimẽdi censum annuum certo pretio, præsumitur illa venditio, non

emphiteosis esse. Ac proinde retractui locum esse. Vt notat Couarru. lib. 3. resolu, c. 11. in prin. & nu. 3. & per totum ferè. Et merito, cū ex eo resultet certum pretium ipsius rei, pro quo facta censetur venditio. vt supra dixi.

6 ¶Adiuuatur etiam hoc ipsū ex regu. illa generali, & notanda, quod verba contractus secundum subiectam materiam accipiuntur, contra propriam ipsorum significationem. Ad hoc est tex. expressus, & signandus in. l. si vno. in prin. ff. loca. vbi verbū donationis. pro trāsactione sumitur, quia ita exigebat negotiū, de quo agebatur, & ita notat glo. ibi in verb. sed transactio. Vbi etiam Bart. & docto. Bart. in. l. 1. §. nec castrēse. ff. de colla. bono. versi. & ideo. col. 6. quem sequuntur alij, maxime Bal. in auth. ex testamento. versi. duodecimum capitulum. C. de collatio. col. 7. Ioan. de Imol. in. l. penu. §. seruis solu. matri. col. pe. quæ & plura similia refert, & sequitur. D. de Palaciorru in. d. repe. Rub. §. 7. nu. 2. & pluribus sequentibus. Non mirum igitur, aut nouum censeri debet, si in proposito negotio verba emphyteotica ad vēditionē trahantur, & interpretentur. Maxime cum in ipsa scriptura emphyteosis transferatur dominium, tam directū, quam vtile, & quid quid iuris dominus ipse habebat in ea re, cum alijs clausulis insolitis apponi in cōtractu emphyteotico, & quæ reuera emptioni, & venditioni optime quadrant.

¶Quibus non obstabit, id quod in contrarium opponitur, retractū
7 solum locum habere ꝗ in venditione, non in emphyteosi, aut alio quouis contractu. Vt notat Tiraquellus. in præfatione de vtroq; retractu fol. 11. nu. 6. Montal. in. l. 13. versi. por otra heredad. lib. 3. fo. tit. 3. Castillo. in. l. 7. e. Tauri. & alij. Nam ex supra dictis resultat responsio, hunc reuera fuisse contractum venditionis, non autem emphyteosis, ac proinde nil obstare quo minus hoc casu retractui locus sit. Vt supra satis probatum est.

¶ 35.

¶ FACTVM.

Etrus.S.vineam quandam suam vendiderat, ipsoq; viuente filia pro eodem pretio volebat eã habere, & retrahere. Emptor autem obijciebat id non habere locum, cum eiusmodi possessio solummodo patris fuisset, non aui, aut maiorum. Ipse autem in hoc pro dicta filia sententiã tuli ex his & similibus fundamentis.

¶ SVMMA.

Etractus iure sanguinis & propinquitatis, ita habet locum, in re, quæ solũ fuit patris, sicut in auita, aut maiorum. nu.1. & 2.

¶ Affectio naturalis erga res maiorum est causa retractus quæ magis militat in rebus paternis, quam auitis, aut maiorum. nu.3.

¶ Patrimonium dicitur bona, & facultates cuiusque. Vnde vendẽs rem suam, dicitur rem patrimonij vendere, nu.4.

1
Etractus iure sanguinis & propinquitatis ita locum habere debet in re, quæ solũ fuit patris, sicut in re auita, aut maiorum. Idq; probatur manifeste in.l.13.tit. 10.lib.3.fo.ibi.toda cosa de patrimonio, o auolengo. per quam Montal.ibi.in verb.de patrimonio ita te-

net ex sententia Episcopi, quem ibi refert. Idq; videtur expresse designare dictum verbum patrimonio. in d. l. positum. quod ad rem patris clarè patet esse referendum.

2 ¶Cõfirmatur secundo id ipsum ex sententia docto. Ferna Gomez Ari. in. l. 98. Tauri. nu. 49. vbi idem tradit, & tenet expresse, Et facit argum. illud leuitici. 25. c. in medio. si attenuatus frater tuus vendiderit possessiunculam suam, & voluerit propinquus eius, potest redimere, quod ille vẽdiderit. Quod denotat verbum, possessiũculã suam. Non enim dicit auitam, aut pro auitam, aut maiorum, sed suã tantummodo. Non igitur erit necessarium, vt res illa ã tam antiquo principio repetatur. opti. tex. in. l. 3. tit. de las vendi. lib. 5. ordina. Quòd filius rem patris retrahit.

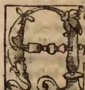
¶Quod etiam comprobari potest à ratione ipsius legis, & huiusmo
3 di dispositionũ, ea enim est potissima. ꝙ Affectio scilicet illa naturalis, qua communiter homines ducuntur erga res parentũ, propinquorum, & maiorum suorum. Iuxta tex. in. l. si in emptionẽ. ff. de mino. vbi notat. Bart. & docto. & in vulgata. l. lex quæ tutores. C. de admi. tuto. vbi Bal. Salice. & omnes. tradunt doctores scribentes. in d. l. 70. Tauri. & in. d. l. 13. tit. 10. lib. 5. so. Tiraqllus. de vtro ꝙ retract. in præfa. cum alijs. Quod certe meo iudicio maiorem vim ad huc obtinet in rebus patris, quem filius nouit, apud quem fuit educatus in quibus ipse natus, & adultus, & pater eius fuit mortuus, vt in dicta. l. lex quæ tutores, quàm in rebus aui, aut maiorum, quos fortassis nec nisi nomine tenus cognouit, nec vidit vnquam.

¶Ex quo mihi non placet distinctio illa Doctoris Antonij Gomez in. d. l. 70. Tauri. nu. 3. vbi tradit in supremo auditorio Vallisoleti hanc quæstionem varijs, & dubijs sententijs fuisse agitatam. Et pro concordia determinat, mortuo patre eo casu locum habere retractum, non in ipsius vita. Addẽs tunc demum dici patrimonium
4 quando iam pater vita excesserit. Nam certe ipsius pace iuxta communem vsum, & normam loquendi, quæ est attendenda. in. l. labeo de supelecti. lega. cum alijs, etiam in vita patris, ipsius facultates, & bona appellantur patrimonium. in. Auth. sed cũ testator. C. ad leg. falci. ibi. sed cũ testator hoc expressim vetuit, nõ ignat⁹, quis mod⁹ sit sui patrimonij. Vbi Bart. & Paul. nu. 3. in. l. peculium ex eo. ff. de

pecu. in duabus eius partib⁹. Ibi. patrimoni a sua quis parauit, & ibi. idq; velut proprium patrimonium seruum suum habere quis vult. &c. in. l. ex facto. §. plane. ff. de pecu. ibi. vt quod ille pro patrimonio habuit, peculium esse intelligatur. &c. vbi Paul. nu. 2. ita notat & loquitur. Idem Paul. nu. 2. in. l. quisquis. C. de rescin. vendi. post. Bart. ibi. in prin. & vterq; in. d. Auth. sed cum testator ad leg. falci. & alij ibi. Ex quo etiam resultat responsio ad dictam. l. 13. tit. 10. lib. 3. fo. Quæ in hoc videtur causa fuisse dubitãdi, cum in ea dicatur de patrimonio, o auolengo quisiere vender. Vnde liquido constare videbatur, requiri, vt saltem res illa, quæ venditur, esset procedens ab alio, quàm ab ipso vendente, cum non dicat, quisiere cõprar, sed, quisiere vender. Nam per proxime dicta de patrimonio, tollitur claré ea dubitatio. Cum ipse vendens recte, & proprie dicatur vendere rem patrimonij, quando rem suam, & ex suis bonis, & facultatibus vendit. Vt in nostro casu, de quo agimus. Et sic videtur cessare in hoc omne dubium.

¶ 36.

¶ FACTVM.

D petitionem creditoris hypothecarij facta fuerat executio in certa quãtitate nummorum, qui debitori suo debebantur. Similiter & in quibusdam mercibus ipsius debitoris. Quæ iudicis authoritate, & ad ipsius creditoris petitionem venditæ fuerant, & vtraq; summa per iudicem iussa erat tradi ipsi creditori. Immó & ipsa quantitas nummorum in executione sententiæ creditori tradita fuerat, cautione præstita, si potior creditor exigeret, se restituturũ. Et pecunia ex mercibus redacta per chirographum ei erat constituta soluenda, Cõtigit, vt creditor alter prior tempore, & cum hypotheca generali bonorum opponeret se liti. Et licet iudex inferior pro illo, qui prius egerat pronũciasset, in su-

premo auditorio Hispalensi, vna atq; altera iudicum sententia pro illo priori tempore cum hypotheca generali bonorum anteriori, fuit pronunciatum. Me pro ipso patrocinante his & similibus fundamentis.

¶ SVMMA.

Reditor prior tempore & hypotheca præfertur secundo posteriori, licet in exigendo prior fuerit, nu. 1.

¶ Bona debitoris tradita secundo creditori repetuntur a primo, si ea possideat, vel dolo desijt possidere, nu. 2.

¶ Adiudicatio bonorum facta secundo creditori, reuocatur hypothecaria actione quatenus extent. nu. 3.

¶ Creditores hypothecam, & priuilegium prælationis habentes, non solum fiscus, repetunt pecuniam solutam alteri creditori, etiamsi sit consumpta, nu. 4.

1 Apientissimi Iudices. In causa illa creditorum vter sit præferendus in bonis sui debitoris, adducuntur sequẽtia pro priori illo tempore, licet in exigendo sit posterior. Et primo pro eo est tex. expressus in. l. si fundus. §. in vẽdicatione. ff. de pigno. Quem ad hoc ibi notat Bart. Idem Bart. & docto. in. l. pupilli⁹. nu. i. ff. quæ in frau.

credi. Bal. Salice. & alij. in. l. pecunia. C. de priuil. e. fis. Mathæ. de afflic. decis. 190. Couarru. c. 29. practi. q. præter regulam illam generalem priorem tempore creditorem potiorem esse semper in iure.

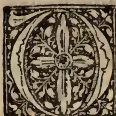
¶ Nec obstat ad iudicatio iudicis horum bonorum debitoris, facta
2 posteriori creditori. ☞ Nam regula est certa in hac materia priorē tempore creditorem hypothecarium, reuocare traditionem bonorum debitoris secundo creditori factā, siue ea bona possideat, siue dolo desierit ea possidere. Vt expresse disponitur in. d. l. si fundus. §. in vendicatione. de pigno. vbi ita determinat. Bart. Idem Bart. & doctores communiter. in. l. pupillus. ff. quæ in fraud. credi. Mathæ. de affli. dicta decisi. 190. & Couarru. d. c. 29. practica. q. Bal. Salice. & omnes. in. d. l. pecunia. C. de priui. fis. cum multis alijs similibus. Nedum in nostro themate, in quo nondum etiam perfecte traditasunt creditori posteriori bona ipsa debitoris, & ad huc extent.

¶ Confirmatur id ipsum ex sententia Bal. in. l. 1. ff. de distra. pigno.
3 versi. ista fuit quæstio. vbi tradit adiudicationem pannorum secundo creditori factam per iudicem, reuocari a primo actione hypothecaria, quatenus panni extarent, & condictione ex lege non extantes. Vt per ipsum.

4 ¶ Pro hac etiam parte facit in argumentum, quòd creditores hypothecam, & priuilegium prælationis habentes, repetunt pecuniam alteri creditori solutam. Etiamsi consumpta sit, ad exemplum fisci. Vt tradit Paul. & Salice. in. l. pecunia. C. de iu. fis. Bart. post Iaco. de Are. in. d. l. pupillus. ff. quæ in fraud. credi. Mathæ. de affli. dicta decis. 190. vbi tradit ita iudicatum Neapoli in prætorio regis. Refert, & sequitur Couarru. in. d. c. 29. practi. q. Non mirũ igitur si creditor pignus & hypothecam anteriorem habens, præferatur in bonis debitoris sui non consumptis, sed extantibus, alioqui nil proficeret prioritas illa temporis, & hypothecæ.

¶ 37.

¶ FACTVM.

Væ mulieres inter se exercebant actum venereum, coeuntes inuicem simul vna super alia. Quamobrem iudex inferior easdem pœna mortis naturalis condemnauerat. Sed in appellationis gradu, a supremis iudicibus causarum criminalium Hispalensium pœna illa mortis liberatæ, extra ordinem flagellis & exilio sunt punitæ, pro quibus hæc & similia ipse adduxeram.

¶ SVMMA.

Vlla lege inuenitur dispositum, vt pœna mortis infligatur mulieribus inuicem inter se coeuntibus. Immo neque expresse id prohibitum reperitur. nu. 1.

¶ Coitus mulierum inter se, non tam est contra naturam, quam masculorū inter se. nu. 2.

¶ Quando sine instrumēto id fieret inter mulieres, leuior est culpa, & pœna nu. 3.

¶ Talis excessus mulierum semper extra ordinem punitur, non pœna ordinaria. nu. 4. Idque generale est quando pœna a lege expresse pro delicto non statuitur. & nu. 5.

¶ Matrimonialis commixtio, si seruatur vas debitū, nō est mortale ratione modi, aut situs. nu. 6.

1 Rectissimi ac sapientissimi iudices. Pro mulieribus inter se inuicem cocuntibus adducuntur sequentia. Primo nulla lege inueniri dispositũ pœnam mortis infligẽdam pro eo excessu. Inmó neq; vlla lege diuina, aut humana inueniri id prohibitum, vt notabiliter affirmat Doctor Abulensis, super Mathæ. q. 215. 216. 217. quem refert, & sequitur Grego. Lopez. in summa tit. 21. part. 7. in verb. omes. Neq; obstat glo. in. l. fœdissimam. C. de adulte. dum allegat. l. cum vir. eo. tit. ex quo Salice. ibidem colligit glossam innuere, quód habeat locum pœna mortis hoc casu, & Salicetum refert, & sequitur Ange. de malef. in part. q̃ me a adulterato col. 6. ver si. quæro quæ sit pœna stupri. &c. Nam reuera in dicta glo. de pœna mortis verbum nullum, sed tantum allegat dictam legem cum vir, ad hoc quód etiam talis coitus mulierum inter se sit contra naturam non tamen ad id, quod simili pœna mortis plecti debeat. Vt ex ipsa glo. recté intuenti constare facile potest.

¶ Confirmatur id ipsum ex eo, quód prædicti doctores Abulensis,
2 & Grego. Lopez tradunt, vbi supra. ℘ Videlicet eiusmodi coitũ non ita esse contra naturam, sicut virorum inter se. Nam vir non est aptus ad passionem illam, fœmina autem est extremum conuenies licet agens non ita. Item impossibile est fœminas se ipsas polluere, aliud in viris. Vltra id quód magis repugnatur naturæ, & generationi, & intentioni gignendi per sodomiticum virorum, quã per illum fœminarum coitum. Et plura alia concurrunt, quæ leuiorem in hoc culpam faciant, quã in illo masculorum.

¶ Præterea cum sine instrumento aliquo mulieres hæ coierint, leui
3 us est multo delictum. Quã si interuenisset instrumentum, & præcipué si eo virginitas violaretur. Et tunc etiam esset hoc extraordinarie puniẽdum, non pœna mortis. Vt eximie notat, & tenet Greg.
4 Lopez in dicta sũma. tit. 21. part. 7. ℘ Et quód indistincte pœna extraordinaria hic excessus in omni casu sit puniẽdus. Maxime autem
5 cum pœna ordinaria pro eo nulla sit lege statuta. Ac propterea sit ad extraordinariam recurrendum. in. l. 1. ff. de effracto. in. c. de causis de offi. delega. in. l. 1. de variis, & extra. crimi. cum multis alijs, vt per ipsum doctorem. Grego. Lopez. vbi supra.

¶Postremo facit in argumentum doctrina illa S.Tho.in.4.distin. 31.quem sequuntur alij.& eum refert, & sequitur. Siluest. in sum. in verb.debitum coniugale.§.4 vbi alleg. Pet.de Palu.& ali.refert & sequitur Alfonsus a vera cruce Hispanus satis eruditus, in Specu.cõ
6 iugio.3.part.arti.16.conclu.4.& Vbi tradunt indistincte, quòd si seruetur vas debitum in coitu coniugali, non propterea efficitur mortale peccatum, si mutetur modus aut situs, vt per ipsos. Ex quo etiam affirmandum videtur in nostro themate, leuiorem esse excessum harum fœminarum, quàm masculorum inter se, cum vas debitum immutetur in vno, & non in alio. Vltra ea quæ supra in hoc dicta sunt. Vnde etiam non erit eadem pœna infligenda in vtroq;. Vt supra dictum est.

¶32.

¶FACTVM.

Coram iudice causarum criminalium accusabatur falsi B. Tabellio public⁹ Hispalensis. A qua acusatione cũ semel solenniter accusatores destitissent, rursus eam repetebant. Allegantes se minores vigintiquinq; annis, quos etiam iudex rursum admittebat ad accusandum. A quo idcirco appellatum cum esset, id reuocatum fuit, declaratũq; accusationem illam semel omissam repeti non posse. Me pro ipso patrocinante his & similibus fundamentis.

¶SVMMA.

Accusatio criminalis semel omissa non potest repeti, etiam a minoribus quamuis non iurauerint, nu.1.

¶Minores per iuramentum efficiuntur maiores, & amittunt beneficium restitutionis in integrum.nu.2.

¶Iudex causarum criminalium non potest de causis pecuniarijs vllo modo cognoscere. nu.3.

¶ Minores actioni renunciantes cū iuramento, non possunt ad eam redire, etiam prætextu cuiuscū que læsionis. nu. 4. & 5.

¶ Iuramentum in renunciatione iuris a minoribus præstitum, impedit litis ingressum. nu. 6.

Mplissimi sapientissimiq; iudices, Pro B. G. super accusatione semel omissa adduco sequentia. Et primo tex. expressum. in. l. auxilium. ff. de mino. ibi. auxilium restitutionis in integrū in executionib⁹ pœnarum paratum non est, ideoq; iudicium semel omissum repeti non potest. &c. vbi Bart. Alberi. Bal. & Doctores communiter ita notant, & tenent communiter.
1 Quòd ad accusationem criminalem semel relictam rediri non possit vlla ratione. Idq; etiamsi tales minores sine iuraměto ab ea accusatione destitissent, vt ex ipso tex. clare liquet, nedum hoc casu, quo tam solenniter dicti minores cum iuramento destiterunt, pro-
2 miseruntq; amplius eam non repetituros. Quo casu per tale iuramentum effecti sunt maiores, & amiserunt beneficium restitutionis in integrum, si quando eis competisset. Vt notatur communiter per omnes in Auth. sacramenta puberum. & c. cum contingat. & in pluribus alijs. Vltra id, quòd nec restitutionem in integrum contra id postulant, sed tantum ad accusandum se velle redire asserunt.

¶ Nec obstat si opponatur tex. in dicta. l. auxilium de mino. intelligendum videri de accusatione criminali, quæ ad vindictam competit, non de ciuili, & pecuniaria actione, quæ ad interesse potest competere. Nam ex hoc ipso intentio
3 nostra manifestius fundatur. Cum iudex ipse causarum criminalium, apud quem rursus volunt causam renouare, non

possit de causis ciuilibus,& pecuniarijs cognoscere vllo modo. in. l.solemus.§.latrũculator.ff.de iudi.vbi Bart.& omnes ita notant & tenent cõmuniter.Innocen.Abb.& omnes.in.c.cum oporteat. de accusa.cum simili.Vnde nulla ratione apud dictum iudicem id cõsequi debent.

¶Comprobantur prædicta etiam ex eo,quòd nec actio ciuilis,aut pecuniaria illis competat hoc themate.Cum expresse etiam cum iu
4 ramento ab ea,& omni iure destiterint.℘ Vnde ad id redire rursus non possunt, etiam prætextu cuiuscumq; læsionis etiam enormissimæ,vt disponitur clare.in.l.34.tit.14.part.5.ibi.quanto quier que montasse aquella parte que quitasse el demandador, no la podria despues demandar.&c.Notat Bal.Salice.& omnes.vbi Iaso. nu.1. in.l.fratris.C.de transactio.cum alijs simili.

5 ¶Confirmatur etiam ex.l.6.tit.19.part.6.ibi.y jurasse que la vendida,o el pleyto,o la postura que fazian,no la desataria por razon de la menor hedad.&c.Et in.l.16.tit.11.part.3.ibi. e iurasse que no vernia contra ella,ca despues no la podria desatar, maguer mostrasse que era fecha a daño,o menoscabo.&c.Et vtrobiq; notat, & tenet Grego.Lopez.

6 ¶Præterea iuramentum in dicto contractu positum ℘ impedit dictis minoribus ingressum litis,notant doctores communiter.in.c. cum contingat.de iure iu.vbi Abb.versi.nonus casus. Bal. Salice. & omnes.in.d.auth.sacramenta puberum.Grego. Lopez.in dicta l.6.tit.19.part.6.& in.d.l.16.tit.11.part.3.Vnde liquido constat,nec ciuiliter posse agere supra dictos,nedum criminaliter.Vt dictum est.

¶39.

¶FACTVM.

Vidam, cui virilia fuerãt abscissa, ac iccirco coire non poterat, matrimonium cum vna contraxerat, & ea viuente rursus cũ alia. Accusabatur de bigamia, & quòd pœna duas simul vxores habentis, esset damnandus. Quẽ defendebam his & similibus fundamẽtis, & tandẽ pœna arbitraria propter hoc delictũ fuit condemnatus, non autem ordinaria.

¶SVMMA.

Mpotens ad coeundum nõ potest contrahere matrimonium, & si contrahat est nullum. nu. 1.

¶Contrahens matrimonium cum duabus, non incidit in pœnam bigamiæ quando vtrumque matrimonium fuit inualidum propter impotentiam. nu. 2.

¶Pœnæ contra bigamos, non solum introductæ sunt propter contemptũ ecclæsiæ, & sacramenti, sed etiã propter damna, & incommoda, quæ inde sequuntur. nu. 3.

¶Bigamia quantum ad sacros ordines quomodo inducitur. nu. 4.

¶Sapientissimi

SApientissimi Iudices. In accusatione illius, qui, cũ impotẽs esset ad coeundum, bis tamen cõtraxit matrimonium vtraq; vxore viuente, præmitto illud certum, & expeditum principium iuris canonici.
1 Impotentem ad coeundum non posse contrahere matrimonium, & si cõtrahat, esse nullum, nulliusq; effectus, & momenti. in. c. quod sedem. in. c. ex litteris. in. c. fraternitatis. de frigi. & malefi. Ibiq; notant Abb. & doctores communiter. Cum igitur vtrumq; matrimonium huius, de quo agimus, fuerit nullum, merito erit affirmandum, neq; semel contraxisse, nedum bis. Ac proinde in pœnam bigamiæ nullo modo incurrisse.

¶Non obstat tex. in. l. cum qui duas. C de adult. Vbi non tam inspiciendum esse effectum, quam animi distinationem, traditur. Nam aperte tex. ibi disponit, intelligendum id esse, in eo, qui duas simul
2 habuit vxores, hic autem nullam habuit, quæ vere vxor dici posset, vt dixi in proximo fundamento. Vnde etiam resultat responsio ad opinionem doctoris Antonij Gomez. in. l. 81. Tauri. nu. 27. asserentis pœnas illas bigamiæ habere locum, etiamsi secundum, vel tertiũ matrimonium esset nullum. Cum nõ tractet de hac nostra quæstione, quãdo nullum ex talibus coniugijs fuisset validum, neq; ipsum primum. Vt in hoc themate.

3 ¶Confirmatur id ipsum subtili consideratione. Nam pœnæ illæ bigamiæ non solum introductæ sunt à iure propter contemptum ecclæsiæ, & sacramenti huius matrimonialis, sed etiam propter damna quæ inde sequũtur ipsis vxoribus, & earum filijs, & propinquis, & alijs. Vt elegãter disponitur. in. l. 16. tit. 17. part. 7. ibi. y porque de tales casamientos nacen muchos deseruicios a dios, & daños, & menoscabos, & deshonras grandes, a aquellos que reciben tal engaño, cuydando casar bien & lealmente, segun manda sancta yglesia, y casan con tales, con quien biuen despues en peccado en quanto cuydan, y estan assossegados en sus casamientos, & han sus fijos de consuno. &c. Et infra. & fincan por esta razon muchas mugeres escarnecidas & deshonradas, & mal andantes para siempre. &c. Quę damna & incommoda maxima ex parte cessant, hoc & simili thæmate. Igitur cessare debent illæ iuris, & legum acerbitates.

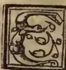
4 ¶Non oberit etiam tex.in.c.nuper.de bigamis.Vbi clærerici contrahentes secundas nuptias,licet inualidas,bigamiæ notam incurrunt.Nam ex ipso tex.patet clare responsio.ibi.licet in veritate bigami non existant.Non enim proprie bigamus dicitur,qui secundum matrimonium inualidum contrahit,& multo minus qui tam primum,quam secundum.Vt in hoc casu de quo agimus. Probatur etiam in eodem tex.ibi.tamquam cum bigamis non liceat dispensari.iuncta glo.ibi in verb.tamquam.Nam non est expressiuum veritatis,sed similitudinis.iuxta glo.& docto.ibi.Præter id,quód in personis ecclæsiasticis maior nota inffligitur.Vnde etiam strictius est agendum,& disponendum,vt ex quocumq; matrimonio etiam nullo bigamus iudicetur.Vltra illud quòd in.d.c.nuper non fuerit primum etiam matrimonium nullum,vt hic.

¶40.

¶FACTVM.

ALfonsus.M.cum emisset seruum centum quinquaginta aureis,agebat contra vẽditorem,quòd statim post sex dies ab emptione,è domo sua fugisset,nec amplius inuentus fuisset.Nec tamen probare potuit fugitiuum antea in potestate venditoris fuisse. Et demum cum essem iudex,pro dicto Alfonso.M.pronunciaui,his & similibus fundamentis motus.

¶SVMMA.

X breuitate fugæ, præsumitur seruus fugitiuus in potestate venditoris, & cõpetit redhibitio, nu.1.

¶Ex breuitate mortis præsumitur animal venditũ antea fuisse morbosum, & competit redhibitoria.nu.2.

¶Propter cõnexitatem & vicinitatem actuum, censentur vnicus actus, non plures.nu.3.

1 X breuitate fugæ præsumitur seruus antea fugitiuus. Notat Cin.in.l.fina.C.de ædili.actio. Quem refert & sequitur. Bal.ibi.col.3.versi.item faciũt ad mercatores. Allegat bonum tex.ad id.in.l.si ventri.§.fina.de priui leg.credi.ibi.si modo non post aliquod interuallum id factum sit.&c. Et demum tenent redhibitioni eo casu locum fore. Sic igitur dicẽdum est in hac.q.cum statim post sex dies aufugerit seruus post emptionem, neq. inuentus sit.

2 ¶Confirmatur id ipsum ex eo. Quòd idem affirmamus in celeri morte animalis venditi, vt præsumatur ex antecedẽti morbo, & in firmitate mori. Notat idem Cyn.& Bal.in.d.l.fina.C. de ædili.actio.per glo.in verb.depulsa.in.l.1.C.de emenda.seruo. Idem tenet Abb.singu.in.c.iniustum.nu.5.de rer.permuta. Ioan.Andr.ad Spec.tit.de empt.& vẽdi.§.sciendum.versi.sed nota, probatur in tex.& glo.ibi in verb.post octo menses.de clæri.percusso. vbi Abb.& docto.ita notant,& tenent communiter. Et quód eo casu competat redhibitoria animalis, vt per ipsos doctores latè. Idem igitur affirmandum erit in hac quæstione de seruo, de quo agimus.

¶Quod etiam optime comprobatur, ex regula illa vera & generali, quòd propter actuum vicinitatem,& proximitatem, duo actus censentur vnicus tãtum,& pro vno habentur & iudicãtur tex. est ad id.in.l.lecta.§.licer.pẽta.in.c.officij de electi.in.l.cum anti-

quitas.C.de testa.in.l.hæredes.palàm.§.vno contextu.ff.de testa.in quibus locis per docto.communiter latèq; de hoc. Notant docto. vbi Iaso.nu.14.in.d.l.lecta.ff.si cer.peta.cum multis alijs simili.Vnde idem iudicandum est hoc casu propter connexitatem & propinquitatem fugæ huius serui cum venditione ipsius.

¶41.

¶ FACTVM.

.L. Cum deberet cuidam certam nummorum summam, eidem cessionem fecerat, & procuratorem in rem suam constituerat eum, vt ex bonis suis eam summam exigere, & consequi posset cū generali omniū bonorum hypotheca. Accidit, deinde, vt creditor huiusmodi partem illius debiti reciperet, à debitore quodam ipsius debitoris, qui sponte sua sine aliquo iussu iudicis id soluerat. Cum autem dictus.C.L. debitorem suum non rectè soluisse contenderet, ipse pro debitore pronunciaui cum essem iudex, vicemq; Assistentis iudicis Hispali gererem, his & similibus fundamentis motus. 1

¶SVMMA.

Oluendo creditori creditoris liberor.nu. 1.

¶ Etiamsi creditor tatam solutionem non habeat, recte soluitur creditori creditoris.nu. 2.

¶ Procurator ad exigendū datus etiam a sponte sol-

uente rectè acceipit, & sine iudicis authoritate bene ei soluitur, & melius procuratori in rem suam. nu. 3.

¶ Creditor creditoris, si confiteatur solutionem, liberat debitorem, etiamsi non constet de numeratione pecuniæ. nu. 4.

Rimo ad id moueor per tex. meo iudicio expressè hoc disponentem. in. l. solutum. §. solutam. ff. de pigno. actio. quem pro notabili ibidem Bart. & docto.
1 notant. Vbi libero rsoluendo creditori tuo, quod tibi debebam. Quod maxime procedit, quãdo creditor cui soluitur, habet obligationem omnium bonorum sui debitoris, vt hoc casu. Nã ex consequenti habet etiam obligatum nomen ipsum debitoris. Ita notat eximie Bart. in. d. l. solutum. § solutam. nu. 2. de pigno. actio.

¶ Confirmatur id ipsum per tex. etiam expressum ad hoc. in. l. si opera. ff. de dol. excep. ibiqdem est si creditori eius numeratam pecuniam creditor ratam non habuerit. Vbi Bart. insigniter notat.
2 Quando bona mea, vel nomen meum erant obligata creditori creditoris, rectè solui creditori mei creditoris, etiam ipso meo creditore inuito, & nolente. Cum igitur in hoc themate omnia bona debitoris creditori eius essent obligata. Certum est; & illud etiam nomen in illa obligatione includi, vltra id quod procurator in rem suam ad id fuerat talis creditor constitutus. Vnde ex omni parte solutio rectè facta censenda est.

¶ Quibus non obstat id, quod in contrarium opponitur, sponte eã
3 solutionem factam fuisse sine iudicis iussu, aut authoritate. Cum procurator datus ad exigendum possit à volente, & sponte soluente solutionem recipere, & ex consequenti eidem rectè soluatur, sine iudicis authoritate. Notat Bart. singu. in. l. hoc iure. ff. de solu. Bal.

in.l.falsus.C.de furt.col.2.Idem Bal.in.l.2.C.quib.res iudi.non.no. Ange.in.l.solutum.§.solutam.ff.de pigno.actio.Alexan.in.l.nõ solum.col.1.&.2.ff.solu.matri.Alcia.in.l.verbum exacte.de verb.signi.cum alijs simili.Praeter id,quòd procurator in rem suam hic,de quo agimus,fuit constitutus,cui tamquam domino legitime solui potuit.in.l.procuratore.ff.de procu.in.l.3.C.de noua. cum multis similibus.

¶Nec etiam obstabit, quòd non appareat numerationem pecuniae factam fuisse eiusmodi creditori creditoris,sed tantum confitea
4 tur se eam recepisse. Nam liberatio à debito contingit,siue pecunia sit soluta re ipsa, siue aliter voluntate ipsius creditoris.in.l.si rẽ. §.omnis pecunia.ff.de pigno.acti.vbi notat Bart & docto. Cum igitur hic aperte profiteatur creditor sibi satisfactum, id sufficere affirmandum est sine dubio aliquo.

¶42.

¶ FACTVM.

Vgustinus de.C.cum prospectum haberet ex aedibus suis in hortum & cancellum monachorum Hispali, id qz supremorum iudicum Granatensis auditorij sententijs, quaerebatur quòd ex parte monachorum ipsius monasterij paries altius tolleretur,vnde prospectus ille auferabatur. Qui contra defendebant, sibi altius tollere parietem licere. In quo tãdem pro dicto Augustino de.C. pronunciaui,cũ vice Assistentis iudicis seu praefecti vrbis Hispali gererẽ,his & similib⁹ adductus.Quae sentẽtia per supremos ipsos iudices Hispalenses confirmata fuit,cum prius in vna, & altera aula negotium varijs sententijs esset agitatum.

¶SVMMA.

Vi debet seruitutem ne prospectui officiatur, nihil facere potest per quod officiat ad liberum, & gratiorem prospectum. nu.1.

¶ Idem de eo, qui debet seruitutem prospiciendi seu prospectus. nu.2.

¶ Paries iudicatur proprius ex immissione tignorum, & ædificiorum. nu.3.

¶ In pariete alieno ædificare nemo potest. nu. 4.

¶ Supra alienum ædificium, superius habere nemo potest. nu.5.

¶ Nec in re comuni potest inuito socio ædificari. nu. 6.

1 Rimo constat hanc esse seruitutem ne prospectui officeretur, vt ex iudicum sententijs clarissime patet. Atqui hanc seruitutem debet, nihil facere potest, per quod officiat ad liberum & gratiorem prospectum tex. est expressus ad hoc. in l. inter seruitutes. in prin. de seruit. vrba. præd. vbi glo. & docto. Notat Cepo. c. 33. in prin. de serui. vrba. præd. cum similibus. Non potest igitur ex parte monasterij altius tolli. Vnde non solum libertas, & gratia prospectus, sed in totum ipse prospectus aufertur.

¶ Item certum est, quòd vltra illam seruitutem, ne prospectui officiatur, hoc casu competit etiam seruitus prospiciēdi seu prospect⁹.

2 Qui autem eam habet nihil pati cogitur, quod noceat ad liberum & gratiorem prospectum. Azo.in sum.de serui.§.sunt autē Cepol. c.34.in prin.vrba.præd. Non licebit igitur hoc casu parietem tollere altius, ex quo prospectus ipse omnino sublatus remaneret, non tamtum libertas & gratia ipsius.

¶Confirmatur ad huc id ipsum ex eo, quod probatũ est, etiam per aliquot testes dicti monasterij, parietem illum proprium & peculiarem esse dicti Augustini de.C. non communem cum dicto monasterio. Quod etiam euidenter patet intuenti tigna & ædificia di-
3 cti Augustini super ipso pariete immissa, & imposita & ex quibus iudicatur paries proprius, non communis. Notat Cepol.c.40. de pariete.de serui.vrba.præd. vbi plura per ipsum. versi.secundo principaliter est videndum. Disponitur etiam expresse in ordinatione
4 Hispalensi.tit.de los alarifes.c.30.& in pariete autem alieno ædificare nemini licet.in.l.altius.C.de serui.vbi.glo.& docto. communiter. Vbi tex.in pariete vero tuo, si fenestram fecisse cõuincatur, sumtib^9 suis reficere, & integrum parietem restituere compellitur.&c. Ex quo etiam conuincitur manifeste, neq̃ in hoc pariete aliquid posse ædificari ex parte ipsius monasterij, nedum prospectui officere.

¶Comprobatur etiam ex tex.in.l.hoc quod dictum est.de serui.vrba.præd.ibi supra alienũ ædificiũ superius habere, nemo potest.
5 Per quem ita notat Cepo.in.d.c.40.de pariete seu muro.col.2.ver si.dictum est hactenus. Vnde supra ædificia dicti Augustini de.C.in dicto pariete ædificari nullo iure poterit.

6 ¶Præterea alia etiam ratione id ipsum conuinci poterit. Nepe & cũ nec etiam in re communi inuito socio possit ædificari.tex.est.in.l. in re communi.de serui vrba.præd.in.l.Sabinus.ff.commu.diui.& vtrobiq̃ Bart.& docto.ita notant & tenent. Multo igitur minus in hoc pariete proprio & peculiari ædificare licebit.

¶ 43.

¶ FACTVM.

Omina Lodouica de C. cũ esset successor maioratus, qui à proauo fuerat constitutus, agebat contra duos detentatores duarum possessionum eiusdem maioratus. Qui se defendebant, tam possessione plurium, quam triginta annorum. Vnde præscriptione legitima eam excludebãt. Quam titulo contractus emphyteotici seu census perpetui, ab ipsius dominæ Lodouicæ auo, celebrati. Quo vnus ex ipsis se tutari conabatur. Illa autem negabat bona maioratus vlla ratione alienari, aut præscribi potuisse. Et demum pro ipsa pronunciaui, cum vicem Assistentis seu præfecti vrbis Hispali gererem, his & similibus motus.

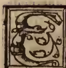
¶ SVMMA.

Lienatione bonorum prohibita, & præscriptio eorum prohibetur, & idem in bonis maioratus. nu. 1. & 2.

¶ Expressa prohibitio alienationis reddit ipsam alienationem nullam. nu. 3. Idẽ in maioratu; & quod impediat translationem dominij.

¶ Fideicommissum censetur transferri statim in successorem per alienationem bonorum, idem in maioratu. nu. 4.

¶Bona maioratus alienari non possunt, etiam consen su successorum. nu. 5.

T primo per regulam illam veram & communiter approbatam. glo. in. verb. nihil prodest infi. in. l. vbi lex. ff. de vsucap. quam ibi sequitur Bart. nu. 1. glo. in. l. alienationis verb. de verb. signi. & in. l. vni. C. si aduer.
1 vsuca. Quòd prohibita alienatione bonorũ etiã præscriptio prohibita censetur. Immó pro ea opinione est tex. expressus in. l. 2. C. de vsuca. pro empto. & in. d. l. alienationis verbum. de verb. signi. vbi tex. alienationis verbum etiam vsucapionem continet. vix enim est, vt non videatur alienare, qui patitur vsucapi. & c. Cum igitur bona huius maioratus, de quo agimus, expresse sint alienari prohibita quocunq; titulo, aut ratione. Necessario dicendũ est præscriptionem in eis nullo modo locum habere.

2 ¶Confirmatur hoc ipsum ex sententia Abb. in. c. cum non liceat. nu. 9. de præs. ℘ Vbi idem tenet in distincte, quòd prohibita alienatione, etiam præscriptio prohibetur. Et hanc opinionem tamquam veriorem, & magis communem tenet Iaso. post Alexan. & ali. in. l. filius familias. §. diui. de lega. 1. vbi Iaso. nu. 114. in. 1. lectu. & nu. 152. in. 2. lectu. Cum igitur in huiusmodi bonis maioratus tot modis prohibita sit alienatio, nulla præscriptione titulo aut causa poterunt alienari.

¶Neq; oberit alienatio illius possessionis facta ab auo ipsius per contractum emphyteoticum. Nam talis alienatio fuit nulla
3 nulliusq; momenti, & effectus. ℘ Cum expressa prohibitio alienationis, reddat alienationem ipso iure nullã, & impediat trãslationem dominij. in. l. cum pater. §. libertis. in. glo. 1. vbi Bart. & docto. de lega. 2. in. l. seruo legato. in prin. de lega. 1. in. l. filius familias. §. diui. de lega. 1. vbi. Paul. Bart. Alexand. & Iaso. nu. 40. in. 1. lectu. cum multis similibus. Nil igitur iuris potuit

tribuere contractus ille cenſualis ab ipſius auo ſic factus, nec dominium aut ius aliquod in accipientem tranſtulit.

4 ¶Comprobatur id ipſum ea conſideratione, ſcilicet quia ei, cuius contemplatione alienatio prohibetur, videtur & cenſetur relinqui fideicommiſſum, in caſu alienationis. Probatur expreſſe in d.l. filiusfamilias.§.diui.de lega.1.in.l.vnum ex familia.§.quod ſi talia.& l.peto.§.fratre.& l.cum pater.§.libertis de lega.2. notat Bart. & omnes.in.d.§.diui.vbi Iaſo.nu.87. Potius igitur iudicandum eſt per talem contractum alienationis, in ſequentem in gradu tranſlatam poſſeſſionem eius rei fuiſſe ſtatim, quam in eum in cuius fauorem contractus fuit celebratus. Vltra id quòd in ipſa conſtitutione expreſſè diſponitur, vt alienatio nulla ſit, vireſq; omnino non obtineat, & continuo in ipſum ſucceſſorem talia bona transferantur ſine aliqua apprehenſione corporali. &c.

¶Nec prædictis obſtat, quòd Bart.in.d.l.filiusfamilias.§.diui.de lega.1.q.12. videatur tenere, quòd præſcriptio locum habeat in bonis alienari prohibitis. Nam contrarium affirmauit ipſemet Bart. in.d.l. vbi lex.ff.de vſucap. vt ſupra allegaui. Vltra id, quòd contra Bart. ipſum tenet Ange.in.l.1.C.de præſcri.long.tẽpo. Imol.in.d.l.filiusfamilias.§.diui.& Iaſo.nu.114.in.1.& 152.in.2.lectu.& alij. Præterea ratio in qua Bart. fundabat opinionem illam.in.d.§.diui.ea erat. Quia res, quæ poteſt alienari aliqua ſolennitate interueniente, illa poteſt præſcribi, bona autem prohibita alienari, conſenſu eorum, in quorum fauorem fit prohibitio, alienari poſſunt. Nam

5 videmus regulam illam eſſe veram indiſtinctè, in bonis maioratus ea conſideratio militare non poteſt, cum perpetuo ſit prohibita alienatio eorum. Ac proinde conſenſus omnium ſucceſſorum in eis haberi non poſſit ad alienationem ipſorum, & quamuis vnus aut duo conſenſum ad id præſtarent, cæteris poſtea naſcituris non poſſet in hoc damnum irrogari.

¶ 44.

¶ FACTVM.

Etrus Pontius cum domum cõduxisset ad certos annos, & eis elapsis pro pensione cum eo executiue ageretur, opponebat se in ea conductione vltra dimidiam iusti pretij deceptum, petebatq; contractus rescisionem, & læsionis emendationem. Contra negabatur, id locum habere, maxime autem elapso iã tempore conductionis. Cum domino non liceret deliberare iuxta. l. 2. C. de rescin. vendi. an vellet a contractu discedere, aut domum iusto pretio conductori relinquere. Et tandem supremorum iudicum Hispalẽsium sententia emendatio læsionis In pretio facta est. Me pro ipso conductore patrocinante his & similibus. Cum tamen prius varijs suffragijs res in dubium per ipsos iudices versa esset.

¶ SVMMA.

D emendationem læsionis in pretio, competit non solũ remedium. l. 2. C. de rescin. vendi. Sed etiam aliud nu. 1.

¶ Vt iniquitas in pretio tollatur, & res in debito statu reponatur, competũt plura remedia. nu. 2.

¶Etiam si pretium esset solutum competit restitutio in læsione ipsius pretij. nu.5.

¶Restitutio læsionis in pretio, fit ad exemplum redhibitoriæ.nu. 4.& 5.

¶Restitutio propter læsionem in pretio est potentior, quam ea quæ conceditur minori.nu. 6.

¶Restitutio fructuum fit in læsione occasione pretij omnimoda.nu.7.

Mplissimi obseruandissimi, iudices. In causa conductionis ædium, & læsionis in pretio, adduco pri
1 mo. ¶Quòd ad emēdationem doli, & læsionis in pretio competit, non solum remedium. l. 2. C. de rescin. vendi. sed etiam. l. si quis cum aliter. de verb. obli. & l. 6. tit. 16. part. 7. quādo dolus & læsio inest ro:pta. Vt in hoc themate probatum est, & ita notant, & tenēt Bart. & docto. communiter, in. d. l. si quis cum aliter de verb. ob. vbi Iaso. nu. 12. cum sequen. & alij. Cum igitur hic petamus rescisionem cōtractus, & emendationem doli læsionisque optimo iure concedenda erit.

¶Confirmatur id ipsum ex doctrina notabili Bal. in. l. 2. C. de resc
2 cin. vendi. col. 2. in med. quem sequitur Salice. ibi col. 2. in medi. Vbi tradunt plura remedia cōpetere ad hoc, vt iniquitas euitetur, & res in debito statu reponatur. Vt puta cōdictio incerti, vel actio in factum & similia. Nam iura non permittunt graues læsiones, vt per ipsos, & Bart. & docto. in. d. l. si quis cū aliter de verb. ob. Abb. & docto. in. c. cum contingat de iure iu. cum simili.

¶45.

¶FACTVM.

Ecanus ecclesiæ cuiusdam cathædralis in testamento iusserat, vt ex bonis suis amicus mille aureos sumeret, & ex illis disponeret, vt inter ipsos erat actum, tractatumq;, ad exonerationem consciẽtiæ. Quo mortuo, amicus ille morti propinquus in codicillis iubet illa mille dari cuidam mulieri ex bonis ipsius decani, reseruata sibi facultate, si ex illa infirmitate conualesceret, mutandi pro arbitrio dictam delarationẽ. Petebat igitur mulier dicta mille, contra opponebatur, eam Decani ipsius concubinam fuisse. Ac proinde capere illa non posse. Et tandem pro ea pronunciatum fuit, me aduocato ipsius, his & similibus fundamentis.

¶SVMMA.

Lericus potest legatum relinquere concubinæ, quæ iam honeste viuebat, & emendata erat. nu. 1. & 2.

¶Mater meretrix, si sit ad meliorem vitam redacta, potest filiã ob meretriciũ exhæredare. nu. 3.

¶Filia, quæ peccauit in corpus suum, si pœniteat, non potest priuari dote, & alimentis. nu. 4. Idem de filio ingrato.

T primo patet manifeste mulierem hanc, magis legatum hoc capere ex dispositione & voluntate huius amici, quã ab ipso Decano. Idq; constat euidenter, cũ in testamẽto ipsius Decani de ea verbum nullum inueniatur, nec amicus ille fateatur, illi mulieri fuisse relictum, sed tantum declaret, velle se, vt ipsi illa mille numerentur. Vnde potius dicendum est eam capere ex manu huius, quã ipsius Decani. Ac proinde cessare rationem prohibitionis. iux. l. si is qui ex bonis. ff. de vulga. ibi quasi a pupillo capiat. &c.

¶Præterea quamuis ab ipsius manu Decani id fateremur relictũ, capere ad huc illa optime posset. Etiamsi probaretur aliquando eius fuisse concubinam. Neq; obesset, id, quod Bart. notat post Richar. mal. quem ipse allegat. in. l. miles. ita. §. mulier. nu. 4. de mili. testa.
1 idem. in. l. miles de re iudi. in prin. cum simi. ☞ Quòd concubinæ clæricus non possit legatum relinquere. Nam expresse Bart. ibidẽ pro nobis facit, dum dicit, clæricũ, qui retinet concubinam, esse intelligendum. Quod in nostro themate locum non habet. Cum Decanus ille non retineret illam in concubinam. Immo iam à multis annis nullam cum ea habuerit consuetudinem.

¶Confirmatur id ipsum ex glo. in. d. l. miles. ita. §. mulier. in verb. cadere potest. de testa. mili. quam approbant docto. communiter ibi.
2 Vbi illud limitat si tempore mortis talis concubina iam erat bonæ famæ, & sine suspicione illius concubinatus. Vt in nostro casu.

3 ¶Comprobatur hoc ipsum à simili. ☞ Nam licet mater meretrix non posset filiam propter meretricium exhæredare, fallit id ipsum, quando talis mater iam esset emendata, & ad meliorem & honestiorem vitam redacta. Ita notant Bar. Bal. Fulgo. Et alij vbi Ia-
4 so. nu. 5. in. l. in arenam. C. de inoffi. testamẽ. ☞ Idem de filia, quæ peccauit in corpus suum, si pœnitentiam agat. Et de filio, qui causam ingratitudinis contra patrem commiserat, propterquam posset exhæredari, si postea pœnitentia ducatur. Vt notant docto. communiter in. d. l. in arenam. de inoffi. testa. Vbi Iaso. nu. 6. & 7. cum similibus Ex quo idem dicendum videtur in nostro themate.

¶ 4 9.

¶ 46.

¶ FACTVM.

Ntonius.P. cum habuisset diu cum Anna.R. cõsuetudinem, ab ipsa super matrimonio impetebatur. Allegabatq;, non solum carnalem copulam inter eos sæpissime interuenisse, sed etiam assertionem vtriusq; de cõiugio. Cum q; iudex pro ipsa pronunciasset, ipse in appellationis gradu contra eam sententiam tuli, cum essem iudicis delegati assessor. Quæ sententia tandem confirmata, & executioni tradita fuit.

¶ SVMMA.

Icet vir & fœmina diutissime simul habitauerint, & coierint, matrimonium non præsumitur. nu. 1.

¶ Assertio vtriusque se esse coniuges, non inducit matrimonium, nisi etiã probentur verba expressa cõsensũ denotantia. nu. 2.

¶ Ad matrimonium requiruntur verba consueta de præsenti, vel de futuro cũ copula. nu. 3.

¶ Consensus & verba requiruntur ad matrimo. cõsensus pro substantia, verba pro forma. nu. 4.

¶ Licet consensu contrahatur matri. verba sunt necessaria ad probationem ipsius. nu. 5.

1 Licet vir & fœmina sæpissime coierint, & diutissime etiam habitauerint simul, non propterea inducitur, nec præsumitur inter ipsos matrimonium. in. c. illud de præsumptio. vbi glo. Abb. & docto. communiter cum multis similibus. Idem dicendum est in hoc themate. Quód matrimonium inter hos præsumendum non sit, ex sola cohabitatione & copula.

2 ¶ Non obstat id, quod testes deponũt, de assertione vtriusq; se esse coniuges. Nam hoc minime sufficere certum est. Cum ad matrimonium requirantur vltra cõsensum, verba etiam expressa, eaq; de præsenti, consuetaq;. Vt puta accipio te in meam, & accipio te in meum. Vt expresse disponitur in. c. licet. de sponsa. duo. cuius verba sunt. Quód vnus alterum mutuo consensu verbis cõsuetis expresse recipiat. Vtroq; dicente, Ego accipio te in meam, & ego accipio te in meum. &c. Vbi Abb. nu. 2. verba, inquit, in loqui valentibus sunt necessaria. Cum igitur inter hos nec consensus, nec verba probentur, non est cur matrimoniũ inter eos affirmemus intercessisse. Maxime autem cum assertio illa vtriusq; tantum probetur in hospitio facta, cum hospes nollet eos in hospitiũ recipere, propter suspicionem concubinatus, & vterq; asseruerit se esse coniuges, vt reciperentur.

¶ Confirmatur id ipsum. ex tex. etiã ad id expresso. in. c. si inter virum. de sponsa. ibi. ita quód vnus alterum mutuo consensu verbis consuetis, expresso recipiat, vtroq; dicente, Ego te in meã accipio & ego te in meum, vel alia verba consensum exprimentia de præ-
3 senti. Vbi Abb. nu. 4. quód verba de præsenti debent exprimere consensum ad matrimonium. Non sufficient igitur verba illa assertionis, nisi probentur verba consueta consensum denotantia interuenisse, de præsenti, aut de futuro secuta copula, vt in. c. is qui fidem de sponsa. cum similibus. Neutrum vero hic intercessit.

¶Quod ad huc etiam comprobatur aperte in. c. tua nos de sponsa.
4 infi. vbi disponitur duo requiri necessario ad matrimonium. Alterum est substantia, quæ consistit in consensu, alterum vero forma, quæ sunt verba illa consueta. Vbi glo. in verbo forma, not, quód ad esse matrimonij duo sunt necessaria, scilicet substantia, & forma, sicut ad esse hominis. Substantia est consensus, & pro forma verba ad exprimendum consensum deputata. Vbi. Abb. nu. fina. in. fi. forma matrimonij sunt verba. &c. Cum igitur nec consensus, nec verba illa necessaria hic interuenerint, nulla ratione nititur matrimoniū.

¶Pro qua parte similiter optime facit doctrina illa Abb. in. c. tuæ
5 fraternitati de sponsa. nu. 1. Quód licet consensu contrahatur matrimonium, verba tamen sunt necessaria ad probationem ipsius. At hic neq; consensus, neq; verba probantur. Vnde nullo fundamento nititur petentis intentio.

¶47.

¶FACTVM.

Etrus. M. vxorem per verba de præsenti duxerat, copula deinde sæpius cum ea secuta. Post contractum autem sic matrimonium, certior factus est, eam concubinam sacerdotis fuisse proximé, & tres filios ex eo peperisse & habere. Non putem esse sacerdotis illius sororem, vt ipsi falso affirmatum fuerat, antequam cum ea contraheret. Asserebat deinde in dote, & bonis vxoris se enormissimé circūuentum. Cumq; me super eo facto cōsuleret, visum est mihi primò posse ab ea resilire, maturiore deinde consilio respondi non posse.

¶SVMMA.

I putauit se cōsentire in vnam, & consensit in aliam deficit consensus, & matrimonium. nu. 1.

¶ Subſtãtia matrimonij eſt conſenſus. nu. 2.

¶ De ratione, & integritate matrimonij eſt fidelitas inter coniuges. nu. 3.

¶ Matrimonium cum plena libertate, & ſecuritate contrahitur. nu. 4.

¶ Dolus talis & tantus, qui excluderet conſenſum, inualidat matrimonium nu. 5.

¶ Paria ſunt dolus & metus ad reſciſſionem actus. nu. 6.

¶ Si conſenſit in meretricem, quam putabat eſſe caſtam, valet matrimoniũ. nu. 7. Vbi idem de paupere, quam putabat eſſe diuitem.

AD hanc quæſtionem, primo videtur mihi tex. expreſſus in huius fauorem. in. c. tua nos de ſponſa, cuius verba ſunt. Quòd ſi ita ſe res habet, quòd ille non propoſuit eam ducere in vxorem, neq; vnquam conſenſit in prædictam perſonam, non debet, ex illo facto coniugium iudicari. Cum ineo nec ſubſtantia coniugalis contractus valeat inueniri. Et defuit omnino conſenſus, ſine quo cætera fœdus nequeunt perficere coniugale. &c. ¶ Vnde cũ liquido conſtet hunc in ſororem ſacerdotis, non
1 in concubinam eius conſenſiſſe, optima ratione affirmandum erit in hanc conſenſum non præſtitiſſe. Ac proinde matrimonium non
2 interceſſiſſe inter hos deficiente ſubſtantia ipſius. ¶ Quæ eſt conſenſus. Vt diſponitur in. d. c. tua nos. Vbi glo. in verb. nec forma. Et ibi Abb. nu. fina. & alij omnes ita tenent, & notant cõmuniter. &. in. c.

si inter virum.eo.tit.de sponsa.& in.c.licet de spon.duo.ibi.vnus alterum mutuo consensu.&c.Vbi Abb.& docto.communiter.cū similibus.

¶ Confirmatur hoc ipsum, quia inter alia ad integritatem,& ra-
3 tionem matrimonij requisita,sinequibus esse non potest,& requiritur necessario fides illa,& fidelitas,quā inter se coniuges mutuo debent. Scilicet ne coniunx cum alia,vel cum alio commisceatur.Ita affirmat & tenet.S.Tho.in.4.distin.27.q.1.arti.2.q.4.& distin.31.q.1.art.1.refert & sequitur Syluest.in verb.matrimoniū.el.1.nu.3.facit tex.in.c.omne.27.q.2.& in.l.3.in prin.tit.2.part.4.ibi lealtad que deue guardar el vno al otro,la muger no auiendo que ver con otro.&c.Vnde igitur sperare hic poterit fidem hanc ab ea muliere, quæ per multos iam annos clerici concubina extitit?Immòquæ de domo & cohabitatione ipsius sacerdotis ad nuptias prosiluit,de
4 quibus agitur.& Facit optime doctrina Abb.elegans.in.c.cum locum de sponsa.nu.4.vbi tradit,non sufficere cōsensum in matrimonio,nisi cum plena libertate & securitate contrahatur.

5 ¶Quod ad huc etiam comprobatur ex eo,quòd si in matrimonio contrahendo interueniat talis & tantus dolus,qui excluderet consensum,matrimonium non censetur contrahi,ac est inualidum.Notat & tenet vnice Abb.in.c.cum dilectus.quod met.cau.nu.13.allegat Ioan.Andr.in.c.vni.de cōmoda.in simili.Et ita limitat Abb.glo.in.d.c.cum dilectus,quæ voluit dolum, qui dat causam matrimonio,non inualidare ipsum,quando dolus esset tātus,& talis,ex quo præsumeretur consensus abesse.At nullus tam magnus assignari poterit,quātus hoc casu interuenit. De quo si certior factus esset antea,verisimile est,nunquam præstaturum fuisse consensum ad illud.

6 ¶Facit optime pro hac etiam parte,quòd paria sunt dolus & metus ad recisionem actus.in.c.2.& c.penu.quod met.cau.vbi notat Abb.& doctores communiter.Idem Abb.in.c.cum contingat de iureiu.nu.21.versi.paria sunt ista,post alios,quos ipse allegat.Si igitur matrimonium metu contractum nullum est,iuxta vulgaria,cōtractum etiam dolo,idq; tali,nullius erit momenti.

7 ¶ Sed prædictis non obstantibus reperio contrarium expresse decisum. in c. vni. 29. q. 1. versi ad hæc, & in fin a verbis, vbi tex. Qui duxit in vxorem meretricem, vel corruptam, quam putabat esse castã, vel virginem, non potest eam dimittere, & aliam ducere. Et ibi. similiter nubens pauperi, putans illum esse diuitem, non potest renunciare, quamuis errauerit, &c. Vnde cogor contrariam sententiam affirmare. Nempe huiusmodi hominem taliter circumuentum ab eo matrimonio resilire non posse. Et sibi imputare debere, qui antea omnia non perscrutatus est. Vt est in veteri Hispaniæ prouerbio.

¶ 48.

¶ FACTVM.

Vm ad seruitium remigãdi perpetuum in regias triremes quidam esset damnatus, per supremos causarum criminalium iudices Hispalenses, dubium exortum est, an post rem iudicatam posset eiusmodi pœna in aliã cõmutari per ipsos iudices, cũ ad seruitium illud aptus non esset. Respondi pœnam illam nisi per principem alterari, aut mutari non posse. Hisce & similibus motus. Et demum ita fuit decretum per ipsos iudices.

¶ SVMMA.

Ententia, quæ transiuit in rem iudicatam, nisi principis iussu mutari non potest. nu. 1. Idem in causa criminali. nu. 2.

¶ Propter inopiam, condemnati licet mutare pœnam pecuniariã.nu. 3. Siue sit pœna contumaciæ, siue sit pœna delicti. nu.4.

¶ Iudex, qui omisit cõdemnationem fructuum, & expensarum, supplere potest eodem die sententiam. nu.5.

ET primo moueor ad sic dicendum per tex. expressum ad hoc. in.l. acta. in prin. versi. de ampliãda. ff. de re iudica. Vbi ita Bart. & doctores notant & tenent communiter. Concordat tex. in.l.3. tit.22. part.3. in quibus
1 id expresse disponitur. Vt de mutanda sententia, quæ transiuit in rem iudicatam, nisi principis speciali mandato tractari non possit. Et sic est in nostro themate affirmandum.

¶ Comprobatur id ipsum ex tex. etiam ad id expresso. in.l. Paulus. la.1. eo. tit. de re iudi. & in.l. iudex posteaquam. eo tit. vbi Bart. & doctores. glo. in verb. onerasse. in.l. quid ergo. §. pœna grauior. de ijs qui no. infa. vbi docto. communiter. Est tex. etiam expressus
2 in causa criminali, de qua agimus. in.l.9. tit.31. part.7. ibi. de alli adelante no pueden crecer ni menguar. &c. Non dubium igitur erit pœnam illam per ipsos iudices mutari non posse.

¶ Nec obstat quòd interdum liceat iudicibus mutare sententiam, vt aperte disponitur in.l. eos. C. de mod. mul. infi. cui cõcordat tex. in.l.3. tit.22. part.3. Notat glo. in. d.l. quid ergo. §. pœna grauior. de ijs qui no. infa. in verb. onerasse. glo. & doctores in. d.l. acta. in prin
3 de re iudi. cum similibus. Nam certè speciale hoc est in mulcta, seu pœna pecuniaria, non in alia. Idq; ob inopiam, & paupertatẽ condemnati tantum, & non ob aliam causam. Quo casu etiam pœna fiscalis minui, & alterari possit. Vt expresse disponitur. in. d.l. eos infi. C. de mo. mult. & in. d.l.3. tit.22. part.3. ibi. si se quisiere doler del Ita etiam declarat glo. vbi. Bal. in. d.l. quid ergo. §. pœna grauior.

Refert,& sequitur Paris de put.de sindi.in.§.licet.fol.200.nu.4. glo.in.d.l.acta.in prin.de re iudi.vbi doctores,cum similibus. Et ita obseruant iudices passim in Hispania,vt causa paupertatis interdum mulctam,seu pœnam pecuniariã minuant. Affirmatq; id
4 fieri posse.Grego.Lopez.in.d.l.3.tit.22.part.3.¶ Addens etiam habere locum,non solum in pœna contumaciæ, sed etiam in pœna propter ipsum delictum imposita.

¶ Non obstat similiter, quòd iudex omittens condemnationem fructuum,aut expensarum possit supplere post sententiam latam, vt disponitur.in.d.l.Paulus.de re iudi.la.1.vbi doctores.notat Iaso. post Specu.& alios quos adducit in.l.properandum.§.sin autem al
5 terutra.nu.31.de judi.disponitur.etiam in.l.2.tit.22.part.3.¶ Nã illud in casu etiam speciali fructuum & expensarum,quæ sunt accessoria ipsi causæ principali,non in alijs.Idq; iudex facere potest eodem die,quo tulit sententiam,non postea.Vt expresse disponitur, & docetur in dictis legibus,& similibus.

¶ 49.

¶ FACTUM.

Lfonsus de.M.coram iudice ecclæsiastico decimas petebat reddituum,quos ex quibusdan prædijs capitulum.& decuriones Hispalenses percipiebant. Contra negabatur causam illam ad iudicem ecclæsiasticum pertinere,cum inter laicos tractaretur. Affirmabãt etiam eiusmodi decimas ex dictis fundis se nunquam antea soluisse.In quo pro,actore hisce fundamentis agebam.

¶ SVMMA.

Ausa decimarum est spiritualis, & de ea cognoscit iudex ecclæsiasticus.nu.1.et.2 Etiam inter laicos.

¶ Leges huius regni, quæ phibent inter layeos litigari coram iudice ecclæsiastico, vel iuramentum apponi in scripturis, & similes, intelliguntur in causis prophanis non in ecclæsiasticis, nu. 3.

¶ Decimæ debentur in signũ vniuersalis dominij, vnde nemo excusatur ab eis soluendis, nu. 4.

¶ De redditibus & fructibus prædiorum decimæ debẽtur, nu. 5.

1 IN causa decimali contra capitulum & decuriones. Adducitur primo causam hanc ad iudicem ecclæsiasticum pertinere. ¶ Cum sit decimalis, ac proinde fori ecclæsiastici. Idq; expresse disponitur, in l. 56. tit. 6. part. 1. vbi tex. aquellas demandas son espirituales, que se hazen por razon de diezmos. Et infra. y estas cosas y otras semejantes perteneceen al juyzio de sancta yglesia, y los perlados las deuen juzgar. &c. Vnde hoc procedere sine dubio, est plusquam manifestum.

2 ¶ Confirmatur id ipsum ex dispositione iuris etiam canonici. in. c. 2. de iura. calum. vbi Abb. nu. 2. & alij ita notant. in. c. cum olim de præs. in. c. fina. de re. per mu. in. c. tua nobis de deci. vbi notat & tenet Abb. & alij communiter. & in pluribus alijs locis ¶ causas decimales esse spirituales, ac pertinere ad cognitionem iudicis ecclæsiastici.

3 ¶ Non obstat id, quod in oppositum allegatur, inter laicos esse coram iudice laico litigandum. ¶ Nam hoc in causis prophanis locum habet, non in ecclæsiasticis & spiritualibus, qualis hæc est. Idq; probatur manifeste. in. l. 7. tit. 1. lib. 3. ordi. ibi.

qualquier lego que demandare a otro lego ante el juez eclesiastico sobre causa profana que pertenesce a nuestra jurisdicion. &c. Vnde liquido constat prohibitionem illam in causis secularibus & prophanis, non in spiritualibus militare. Quod adhuc apertius ostenditur in alijs prohibitionibus similibus, Vt quòd Tabelliones non apponant iuramentum in contractibus, quód notarij ecclesiastici non possint instrumenta inter laycos conficere, & in alijs eiusmodi. Quæ omnia limitantur & declarantur expresse, nisi in negotijs & rebus ecclesiasticis. In quibus aperte constat cessare rationem illius prohibitionis. Vnde merito in hoc se esse iudicem pronunciauit ecclesiasticus.

4 ¶Præterea, quód attinet ad causam ipsam principalem, certum est deberi & decimas, quas petimus. Neq; posse aliquem ab ea obligatione soluendi decimas eximi. Cùm debeantur in signum vniuersalis dominij ipsi deo, qui dominus est vniuersorũ. Quæ ratio assignatur in.c.tua nobis de deci. vbi Abb. & docto. idem in summa. tit. 20. part. 1. Vnde neq; imperatores, aut reges, aut quisquam alius ab eo excusatur. in. l. 2. tit. 20. part. 1. ibi, no se pueden escusar los emperadores, ni los reyes, ni algun otro hombre poderoso de qualquiera manera que sea que lo no den. Et infra. & de todos los otros frutos y rentas que los hombres sacaren destas cosas sobredichas lo deuen dar. &c. Vnde etiam liquido constat, ex fructibus, & redditibus prædiorum decimas deberi. Vt in nostro themate. Nulla igitur ratione se capitulum, & decuriones ab ea obligatione eximere poterunt.

¶50.

¶FACTVM.

Vm peteretur census annuus, qui super bonis quibusdam fuerat in perpetuum recognitus, dixi non deberi, cum per spacium vigintisex annorum, & eo amplius exactus non fuisset.

¶SVMMA.

Ctio hypothæcaria contra tertium bonorum possessō rem per decem annos inter præsentes, & viginti inter absentes tollitur. nu. 1.

¶ Illud procedit, etiam si contra principalem debitorem excussio facta non sit. nu. 2.

¶ Lex. 63. Tauri non corrigit ius commune, & partitarum, in hoc de actione hypothæcaria contra tertios. nu. 3.

¶ Lex 63. Tauri corrigit leges partitarum, & in quo. nu. 4.

1 Rimo moueor ad sic dicendum per tex. expressum ad hoc in. l. 29. tit. 13. part. 5. ubi expresse disponitur actionem hypothæcariam contra tertium bonorum possessorem præscribi spacio decem annorum inter præsentes, & viginti inter absentes. Cum igitur census hic exigatur a tertio bonorum possessore, non ab ipso principali debitore, qui pro eo censu erat obligatus, & recognitionem domino fecerat de eo, dicendum est, sine dubio non deberi. Maxime cum eiusmodi bonorum possessor actione personali, aut obligatione non teneatur, & hypothæcaria contra ipsum præscriptione legitima cessauerit. Vt etiam disponitur expresse. in. l. 1. C. si aduer. credi. præs. vbi ita notant Bart. Bal. & docto. communiter. Notat Grego. Lopez in dicta. l. 29. tit. 13. part. 5.

¶ Confirmatur id ipsum per tex. etiam ad id expressum. in. l. 27. titu. 29. part. 3. vbi id ipsum aperte disponitur. Et extenditur ibi per Doctorem Gregori. Lopez eximiæ eruditionis
2 virum. ubi Etiam si contra principalem debitorem excussio nō pre-

cesserit, vt in auth. hoc si debitor. C. de pigno. Nam tradit adhuc procedere eius legis dispositionem, sine dicta excussione, vbi etiã allegat Francis. Balb. de præscrip. & alia.

3 ¶Quibus non obstat tex. in. l. 63. Tauri in qua disponitur, actionẽ hypothæcariam non minori spacio, quam triginta annorum præscribi. Nam illa intelligitur contra principalem debitorem, & eius hæredes. Secus autem contra tertios bonorum possessores. Idq; expresse disponitur in vtroq; casu. in. d. l. 39. tit. 13. part. 5. & in. d. l. 27. tit. 29. part. 3. & in. d. l. 1. C. si aduer. credi. præs. vbi notant & tenent docto. communiter. Et ita expresse tenet. Doctor Castillo. in. d. l. 63. Tauri. in fin. a verb. tenet etiam Cifuentes ibidem in fi. asserẽtes per dictam legem Tauri non esse correctas, aut sublatas supra dictas leges partitarum, & similes. Idem de tertio possessore expresse affirmat Anto. de Fan. de pigno. 2. memb. sextæ partis princip a. nu 1. & seque.

¶Nec etiam oberit, si opponatur, per dictam. l. 63. Tauri nihil denuo statui, nihilq; addere iuri communi, & partitarum, si opinionem supra dictam sequamur. Nam certe ad huc dicta. l. 63. Tauri
4 nouiter addere videtur dictis legibus partitarum, vt contra principalem ipsum debitorem, & eius hæredes triginta annis præscriptio perficiatur. Cum per dictam. l. 27. tit. 29. part. 3. & d. l. 39. tit. 13. part. 5. non minori spacio, quam quadraginta annorum ea præscriptio procederet, vt in dictis legibus facile patet.

¶51.

¶ FACTVM.

Viraldus. M. agebat contra Antonium. P. eo, quód ancilla, quam ei vendiderat, paulo post vẽditionem ex veteri & antecedẽti morbo esset mortua. Cõtranegabatur, eã in potestate vẽditoris illa infirmitate, aut alia laborasse. Cũq; duæ sentẽtiæ in fauorẽ actoris latæ essent, & vltima

confirmatoria duarum, vt credebatur, scripta esset, nondum autem pronunciata, ipse apud duos iudices hisce fundamẽtis pro reo egeram, qui cum non concordassent inter se, tertium nominauerunt. Et demum prioribus illis duobus sententijs reuocatis, re⁹ absolut⁹ est.

¶SVMMA.

Vando peritis in arte est credẽdum, vnus nõ sufficit, sed plures. nu. 1.

¶Vni testi non creditur, etiã si sit cardinalis, aut iudex, & de facto suo, nu. 2.

¶Serui testimonium non sufficit, nisi alia concurrant, & cum tortura praecedente nu. 3.

Apientissimi iudices. Pro Antonio. P. super venditione ancillæ adducuntur sequentia. Et primo sufficienter esse probatum, ancillam in potestate venditoris semper sanam fuisse, vsq; ad venditionem. Immò & in domo emptoris per multos dies. Necq; oberit vnius medici depositio, asserentis ostensam ei fuisse illam, cum venderetur, per ipsum actorem, nunciasseq; se ei, ne eam emeret, eo quòd sana sibi non videretur. Nam vltra id, quòd causam huius sui dicti non reddit medic⁹, propter quã
1 infirma sibi videretur. ¶ Quando peritis in arte est credendum, vnus non sufficit, sed pluribus opus est. Vt tradunt, & tenent docto res communiter. in. l. 1. §. fina. ff. de verbo. obli. cum multis similib⁹.
2 Praeter id, quòd vni testi non creditur, etiamsi esset cardinalis, aut iudex, etiam de suo proprio facto. in. c. cũ à nobis de testi. vbi Abb. & alij. Bart. & docto. vbi Iaso. nu. 9. in. l. 1. §. si absens. ff. si ex noxa. cau. aga. cum alijs.

3 ¶Non obstat etiam ipsius ancillæ depositio, dicentis se ante venditioné illam infirmitate laborasse, vnde non purgaretur in mense more mulierum. Nam tempore illius depositionis erat in potestate ipsius actoris. Vnde veri simile est, metu & reuerentia ipsius hæri, sic dixisse. Nec ad rem faciet.tex.in.l.quæro.§.fina.ff.de ædili.ædi. vbi creditur seruo dicenti se in domum prioris domini aufugisse. Nam non sufficit sola serui depositio, nisi alia concurrant, vt aperte disponitur.in.d.l.quæro.§.fina.de ædi.ædi.ibi. Maxime si alia indicia prioris fugæ non desint.&c. Præter id quod quando serui testimonio est credendum, id præcedente serui tortura, & non aliter locum habeat. Vt expresse disponitur.in.l.ob carmen.§.si ea.ff.de testi. Ita notant per illum docto.communiter.vbi Iaso.nu.9.in.l.1.§. si absens.ff.si ex noxa cau.aga.cum alijs similibus.

¶52.

¶FACTVM.

Ernandus.B.quantitatem certam aluminum védiderat Iacobo.S.ea lege vt ad diem certum pecunia solueretur. Emptore autem in tempore non soluente a venditione recedebat venditor. Pro quo hæc ipse consultus adduxeram.

¶SVMMA.

Actum legis cõmissoriæ est conditionale, & resoluitur pretio non soluto ad diem.nu.1.

¶Oblatio debet esse realis præsenti pecunia, & numerata, & deposita, nec verbails sufficit. nu 2.

¶Oblatio pecuniæ intra marsupium nõ sufficit, nisi extrahatur, & numeretur.nu.3.

1 Rimo in fauorem venditoris facit optime, quod hoc fuerit pactum legis commissoriæ, scilicet si pecunia ad certum diem solueretur. Quæ est venditio conditionalis, & cõditione non impleta vẽditio resoluitur. tex. est expressus ad hoc. in. l. 1. 2. & 3. & per totum titu. ff. de leg. commi. Maxime autem cum ipse vẽditor statim lapso termino solutionis faciendæ expresse manifestauerit, se velle a venditione recedere. Vt in. d. l. 2. de leg. cõmi. ibi. venditor inemptum esse voluerit. &c. Et ibi notat Bart. & docto. communiter.

¶ Non obstat oblatio illa pecuniæ, quam emptor fecisse se dicit, cuidam, ipsius venditoris nomine. Tã ex eo, quòd non constet habuisse mandatum ab ipso venditore, cum cui oblatio illa dicitur facta, quam ex illo, quòd oblatio illa verbalis tantum, non etiam realis
2 fuerit. ¶ Quæ certe non sufficit, vt verbo ten' fiat, sed re ipsa, præsenti scilicet pecunia. Immò & numerata, & vere deposita, & cum alijs requisitis est facienda. in. l. qui decem. ff. de solu. in prin. Plene Bart. in. l. prætor. §. si quis paratus. ff. de no ope. nu. vbi tradit omnes leges disponentes debitorem debere esse paratum soluere, intelligi ita, vt debeat ire cum denarijs in manu, aliás non dicetur obtulisse. Idem Bart in. l. acceptam. C. de vsu. Bal. in. d. l. accepta. in. 2. notabi. Alexan. in. l. si mora. solu. matri. col. 3. versi. Iuxta prædicta.
3 Adeo vt etiamsi pecunia ostenderetur in marsupio, non sufficeret ea oblatio, nam ad huc opus erat numeratione, cũ posset dubitari, quid contineretur in ipso marsupio. Vt in simili disponit tex. in. l. 1. §. si cista. ff. depositi. vbi notant doctores communiter, & in locis supra allega. Refert & sequitur vbi plura. Anto. Neuuzã. de pigno. 2. parte, tertij membri quintæ partis. principa. nu. 1. & 2. & sequentibus.

¶ FACTVM.

N causa euictionis pro equo vendito opponebatur denunciationem litis motæ emptori factam non fuisse legitime venditori. Ita vt libellus ipse petitorius, & causæ status ei posset innotescere. Et tandem pro emptore iudicaui, cum essem iudex in prouincia ordinis Sācti Iacobi. Hisce fundamentis.

¶SVMMA.

Mptor non tenetur nunciare vēditori litem motam, quando certum est nullam habere defensionem. nu. 1.

¶Venditor tenetur euictionis nomine etiamsi emptor non se defenderit, quando certum est non habere legitimam defensionem. nu. 2.

¶Licet requiratur in denunciatione copia libelli cum fide litis motæ, de consuetudine non seruatur. nu. 3. & 4.

¶Ratio denunciationis est, vt venditor possit esse certus de lite mota. nu. 5.

Ro emptore faciunt optimè probationes ipsius, ex quibus constat manifestè, furtiuum fuisse equum, de quo agitur. Vnde liquidissime constat, venditorem nullam habuisse defensionem. Quo casu nulla opus est denunciatione. Tenet Ioann. de Imol. in c. fina. de empt.

de empt.& vendi. Fulgo.in.l.sideo,ff.de euictio. Alexan.in.l.non solum.§.morte.ff.de no ope.nun.col.ante pe.versi.dicit tamen Romanus post Lodo.Roma.ibidem .Idem Alexan.consi.77.in.3.vo-
1 lu.℣ vbi omnes tradunt & tenent pro communi & notabili cõclusione non opus esse nunciationẽ litismotæ ipsi venditori, quando notorium esset ipsum nullam habere defensionem pro re, quam vẽdidit, vt in hoc themate. Cum igitur, non solum emptor huiusmodi nunciauerit venditori sibi litem motam pro equo, sed etiam testis ipse met venditor in lite mota emptori, fuerit, nullam præterea defensionem habuisse constet, non dubium est euictionis nomine ipsum venditorem teneri.

¶Confirmatur etiam hæc pars ex notanda illa, & æquissima dispositione tex.in.l.emptorem.in prin.de actio.empt.& ijs quæ ibi no-
2 tant Bal.& doctores communiter.℣ Vbi statuitur venditorem omnino teneri re euicta, etiamsi emptor ipse nullam defensionem fecerit in re sic vendita, si notorium esset non habere iustam defensionem, similis tex.in.l.qui solidum.§.etiam de lega.2.& in.l.quoties.§.sicut.de admi.tuto. Multo magis igitur in nostro casu dicendum erit teneri venditorem, cum emptor nullum non mouerit lapidẽ, ad defendendum rem emptam.

¶Quibus non obstabit id, quod in contrarium opponitur, denunciationem illam non factam fuisse venditori cum copia libelli, & facta fide litis motæ. Vnde venditor potuisset certior fieri litem illã
3 super re vendita agitari.℣ Nam licet id tradant requiri Bart.in.d.l.non solum.§.morte.in.3.specie protestacionis scilicet in citatoriæ.de no.ope.nun.Idem Bart.in.l.emptor.C.de euictio. vbi sequitur Salice.&, alij quos adduxit Alexan.in.d.§.morte.ante pe.col.in fi.versi.circa tertiam spẽm.&c. Ibi tamen allegat Ange. qui dicit hoc
4 non seruari consuetudine, & Roma.idem tenẽtem ibi, possemusq; allegare Hispaniæ nostræ consuetudinem, qua id tam scrupulose nõ attenditur, nec in vsu versatur. Præterea etiam respondebimus in negotio, de quo agitur, illud minime opus esse. Cum vltra denunciationem factam venditori, ipse etiam testis in lite pro emptore testimonium tulerit. Vnde certo certius constat sciuisse eum exactissime litem motam emptori, & coram quo iudice, & vbi, & quan-
5 do mota fuit. Et sic cessat ratio qua doctores supra dicti mouentur,

ad eam opinionem tenendam, quòd requiratur copia libelli, & fides litis motæ, nempe vt venditor possit esse certus, litem illã agi. Vt tradit Alexan. vbi supra in.d.§.morte.

¶54.

¶ FACTVM.

Etrus. M. querebatur quòd vicinus in ædibus suis fenestrã nouiter fecisset, ex qua in domũ suam, saltem in cortem ipsius, prospectus habebatur. Contra affirmabat reus sibi id licere. In quo pro ipso actore pronunciaui, cum vicem assistentis iudicis, seu præfecti vrbis Hispali gererem, his & similibus motus.

¶ SVMMA.

Icet iure comuni fenestram facere liceat, etiamsi in fundum vicini ex ea habeatur prospectus, secus statuto Hispalensi. nu.1.

¶ Statuta, & ordinationes Hispalenses vim obtinent, neque auditur allegans, nõ esse in vsu seruatas. nu.2.

1

licet in pariete proprio quilibet possit fenestram facere iure cõmuni, etiãsi ex ea in fundum vicini inspici, & prospectus haberi possit. Vt tradit Bal. & doctores comu. in.l. altius. C. de serui. & aqua. Cepol. c. 62. de fenestra. cum simili. Tamen statuto inclytæ huius ciuitatis honestius, & æquius statutum est, vt ea fenestra tantum fieri possit, per quam lumen intrare possit, non etiam ex ea inspici in domum vicini possit. Ita dispositum inuenio in.c.31. tit. de los alarifes. in lib. statutorum seu ordinationum Hispalensium, cuius verba sunt, deue hazer tamaña finiestra q̃ no saque la cabeça por ella ni pueda por ella descubrir alguna descubricion. &c. Et ibi, la des.

cubricion de vna casa a otra parece mal, & no es biẽ descubrir ome casa agena. &c. Idq; seruandum censeo. Maxime autem cum expresse cautum inuenimus, vt statuta ipsius ciuitatis vim & firmitatem obtineant. Neq; audiatur allegans non fuisse in vsu seruatas. Idq; Ioannis secundi Hispaniarum regis sanctione. Quæ reperitur statim in principio dicti libri statutorum Hispalensium.

¶ 55.

¶ FACTVM.

Aria de. M. cum ruri, & in villa rustica ageret, vbi tabellio non erat, testamentum cõdidit. In quo maritum hæredem reliquerat, & fundum venundari iusserat, vt pretium eius in missarum solẽniũ celebrationem in perpetuum dicaretur. Idq; coram tribus testibus, & quodam præsbytero sacerdote, qui in dicto testamento se subscripsit, fidemq; fecit, illos alios tres testes adfuisse, & coram se, & illis testamentum conditum fuisse. Cõsultus respondi, testamentum illud robur quidem obtinere posse, si illi testes cum sacerdote per iudicem examinati se interfuisse testamento cum iuramento affirmarent, sequentibus motus.

¶ SVMMA.

Estamẽtum factum in rure aut villa coram tribus testibus, etiam sine tabellione valet. nu. 1.

¶ Minor solennitas requiritur in testamento rustici. nu. 2.

¶ Idem in testamento ciuis habitantis in rure. nu. 3.

¶ In testamento nuncupatiuo non requiritur tabellio, dummodo interueniat legitimus numerus testiũ. nu. 4.

Rimo mouet ad sic dicendum tex. expressus de hoc in.l.1.tit.2.lib.5.ordina.apud nos.ibi.y si fuere el tal lugar que no se pudiere auer assi escriuano publico, deuen ay ser presentes cinco testigos, si pudieren ser auidos, & sino pudieren ser auidos cinco testigos, alomenos sean presentes tres testigos, & sea valedero el testamẽto q̃ en tal
1 manera fuere ordenado. &c. ℣ Non dubium erit igitur testamentũ coram quatuor testibus, validum esse. Etiamsi in eo Tabellio nõ interuenerit, nec plures testes quam supradicti.

¶ Confirmatur id ipsum ex tex.in hoc notando in.l.fina.C.de testa.
2 cui consonat tex.in.l.6.tit.1.part.6.vbi expresse disponitur testamentum rustici valere, coram quinq; testibus conditum, si septem haberi non possint. Vnde liquido constat minori solẽnitate opus esse in testamento huiusmodi, quam in alijs. Comprobatur etiam
3 nr̃a intẽcio, ex eo, quod notat Bal.in.d.l.fina.C.de testa. Ange. Sali. Paul. Iaso. Ibidem.nu.1.id locum habere, non solum in homine rustico, sed etiam in ciuibus ruri habitantibus toto tempore, aut pro maiori parte. Quod etiam sequitur Montaluus.in.d.l.6.tit.1.part.6. referens prædictam Bal.doctrinam.

¶ Adiuuatur etiam hoc ipsum ex eo, quod tradit Doctor Castillo. in.l.3.Tauri.in verb.testamento cerrado. Vbi mouet dubium, an testamentum nuncupatiuum sine tabellione factum valeat, & demũ
4 valere omnino ℣ affirmat, dummodo testes interueniant, dicitq; id probari.in.d.l.3.Tauri.vbi disponitur inualidari testamentum, si deficiat numerus testium. Vnde liquido infertur propter defectũ tabellionis non viciari. Sic igitur asseuerandum erit in nostro themate proposito, testamentum hoc valere, etiam si coram tabellione conditum non sit. Quod etiam constanter affirmauit Cifuentes in d.l.3.Tauri.nu.6.& doctor Anto. Gomez in eadẽ.l.nu.47.vbi plus etiam addit, valere tale testamentum sine tabellione, etiam si fuerit in eo loco tabellio, vt per ipsum latius.

¶ 56.

¶ FACTVM.

Ege contractus emphyteotici conuentum erat, ne liceret emphyteotæ in personas prohibitas alienare. Cumq; dominus quereretur, alienationẽ emphyteosis in sacerdotem, & eius matrem factam, ac proinde in causam commissi incidisse, pro ipso domino pronunciaui, cum essem iudex in prouincia legionensi ordinis sancti Iacobi. Hisce rationibus & similibus adductus.

¶SVMMA.

Rohibita alienatione emphyteosis in personas prohibitas, intelliguntur milites, clærici, mulieres & ecclæsie, nu. 1, & pauperes, & nu. 2.

¶Personæ prohibitæ sunt, quæ idoneæ non sunt facilitate conueniendi. nu. 3.

¶Si non reperiatur iure, quæ sint personæ prohibitæ, intelliguntur quæ per legem, vel consuetudinem, aut aliter prohibentur. Et quid Hispaniæ consuetudine, nu. 4. & 5.

¶Pacta emphyteotica omnino seruanda, & quid in praxi huius regni seruetur, nu. 6. et. 7

¶Licet iudices supremi soleant interdum moderari pœnas emphy. contractus, hoc iudici inferiori non licet, nu. 8.

Ro hac parte videtur. 1. tex. expressus in l. 29. tit. 8. pat. 5. cuius verba sunt, & deuela vender a tal hombre de q̃ pueda el señor auer el cẽso, tan ligero, como del mismo. Et inf. & si la diesse a otras personas, como a ordẽ o a otro hõbre mas poderoso, q̃ el pderia porẽde el derecho q̃ auia enella. &c.
1 vbi Greg. Lopez in verb. a ordẽ, expresse determinat, per eã legẽ prohiberi alienationẽ emphyteosis in milites, clæricos, mulieres, & similes personas, sub pœna caducitatis, & commissi. Quod etiam

dispositum antea inuenimus.in.l.fina.C.de iu.emphy.ibi. ad personas non prohibitas,sed cõcessas & idoneas,&c.Vbi glo.in.verb. vetari.declarat,quæ sint personæ illæ prohibitæ, quam glo.approbant ibi Bart.Bal.Salice.& omnes ibi.communiter.vt per Iaso.nu. 90.inter quas enumerantur sacerdotes, mulieres, ecclesiæ, & similes,vt per Iaso.ibidem.nu.91.nondubium igitur erit rem,hoc casu de quo agimus,incommissum incidisse,cum non solum in clæricũ sed etiam in mulierem facta sit alienatio.

¶Comprobatur etiam hæc pars,ex eo quod tradit Ioan.Andr.post
2 Vincent,& alios canonis.ibi.in.c.potuit de loca.℣ Vbi inter personas ad hoc prohibitas cõnumerant mulieres, & pauperes. Idem Imol.& alij communiter.in.d.l.fina.C. de iu.emphy.vbi Iaso.nu. 92.&93.cum alijs.Maxime cum mulieres non possint in carcere pro debito teneri.Vt docent predicti doctores vbi sup. Et multo
3 magis id iure nostri regni militat.Addo.Specu.tit.de loca.§.nunc aliqua versi.116.vbi tradit,intelligi eas esse personas prohibitas, quæ non sunt idoneæ,facilitate conueniendi,vt sacerdotes,milites & similes.Facit etiam optime doctrina Innocen.in.d.C.potuit de
4 loca.Hostien.Ioan.Andr.& aliorum canonis.℣ Vbi tradunt,si nõ reperiatur iure quæ sint personæ prohibitæ,intelligi eas,quæ per legem vniuersalem,seu consuetudinem,vel pactum contrahentium
5 prohibentur.Idem Iaso.nu.93.in.d.l.fina.℣ Non est autem dubiũ generali consuetudine Hispaniæ nostræ in alienatione emphyteosis prohiberi sacerdotes,mulieres,& similes. Vnde eæ erunt intelligendæ,etiamsi expresse non declarentur,vt in nostro themate.

¶Quibus non obstat id,in quo aduocatus alterius partis obnixe nititur,id iniquum videri,vt ex tam leui culpa quis ius suum emphyteoticum amittat.Nam certe ad hoc facilis est responsio, nempe sic legibus cautum esse,vt supra allegatum est.in.l.prospexit.ff.qui & a quib.manu.Maxime.in.d.l.fina.Immo,& per totum titu.C.de iu. emphy.in.d.l.29.tit.8.part.5.quod id ipsum etiam erat dispositum in.l.28.tit.eod.& part.ibi.otrosi deuen ser guardadas todas las conuenciones que fueren escriptas,& puestas en el.&c.Quod etiam in
6 fortioribus terminis nouiter fuit statutum.in.l.68.Tauri.℣ Vt omnino pacta illa seruentur,etiamsi inde quæ vis resultet læsio.Quod
7 etiam seruari in Granatensi,& alijs ℣ hui⁹ regni tribunalibus, affir

mat.Doctor.Couarru.l.3.resolu.c.7.nu.1.Maxime autem, quando res ipsa, quæ in cōmissum incidit, antea fuerat ipsius domini, quod id ipsum sæpissime obseruatum vidi sententijs supremorum iudicū Hispalensis auditorij, non solum in eiusmodi alienationibus, sed interdum etiam in cessatione canonis in tempore non soluti. Non igitur est cur ea nos equitas moueat, cū nec lege aliqua scripta reperiatur. Immo cōtrariū expresse sit decisum, vt sup. dictum, satis est,
8 iuxta tex. in. l. placet. C. de peda. iudi. cum similibus. ☞ Maxime autem id arbitrior minus licere iudici ordinario, qui habeat superiorem. Non nego tamen quin supremi ipsi iudices interdum pro sua authoritate & potestate secundū qualitatem negotij id soleant moderari. Immo quód etiam inuiti, & nolentes sæpe cogantur in eam pœnam commissi condemnare. Vnde lata per me supra dicta in hoc sententia, cum per reum interpellarer super hoc, quereretur que seuere me in eum iudicasse, benigne ei respondi, me aliter non potuisse, aut debuisse pronunciare, sperare que eum posse, per supremos iudices in appellationis gradu id reuocatum iri.

¶ 57.

¶ FACTVM.

Aritus testamentum vxoris, in quo ipsum hæredem instituit, dictauerat, & ipso dictante amanuensis eius testamentum scripserat. Cum que frater ipsius vxoris ob id contra testamentum agere niteretur, & me consuluisset, respondi, non posse, per sequentia.

¶ SVMMA.

Ictantibus testamentum nihil obest, quominus ex eo possint capere, nu. 1.

¶ Si hæres scripserit testamentum,& tabellio iussu testatoris illud signauerit coram testibus, valet. nu. 2.

¶ Pœnæ adscribentium sibi in testamento non habent locum in testamento publice facto nuncupatiuo, nu. 3. aliud in testamento in scriptis, nu. 4. & 5.

1 Otus sum primo ad id dicendum per tex. expressum. in. l. dictãtibus. C. de testa. vbi glo. Bal. Salice. & omnes tradunt communiter, dictanti testamẽtum nihil obesse, quominus ex eo possit accipere quæcũq; relicta. Vnde idem affirmandum erit in hoc themate proposito.

2 ¶ Cõprobatur id ipsum ex hoc, quòd ꝯ etiãsi maritus testamẽtũ illud sua manu scripsisset, & tabellioni iussu vxoris signãdũ tradidisset, adhuc testamẽtũ valeret. Ita colligitur manifeste ex doctrina Specu. tit. de instru. edi. §. instrumentũ. versi. quid ergo. & Ioan. Andre. ibi. Cyn. in. l. 1. C. de his qui sib. ad scri. Rayne. Quem refert & sequitur Bal. in. d. l. dictantibus. C. de testa. Idem Bal. in. l. si testator.
3 C. de his, qui. sib. ad scri. ꝯ Vbi tenẽt in testamento nũcupatiuo locũ non habere, pœnas illas sibi adscribentiũ, cũ testamẽtũ eo casu nõ assumat vires ex hæredis scriptura, sed ex fide & testimonio tabellionis, & testiũ, corã quibus testamẽtũ conficitur, & per testatorem cõ
4 ditur, & ex eius iussu & volũtatate, ꝯ secus in testamẽto in scriptis clausis tabulis facto, in quo tabellio intra testamẽtũ non facit fidẽ, sed extra, & ex ipsa scriptura iudicatur.

¶ Cõfirmatur etiam hæc sententia, ex doctrina illa notanda Bart. in l. 1. §. ex illa. ff. de fals. nu. 1. quẽ refert Bal. & sequitur. in. d. l. dictan-
5 tibus. C. de testa. & in. l. si testator. C. de ijs qui sib. ad scrib. Vbi ꝯ idẽ tenet de testamento nuncupatiuo, quod apertum vocamus. Ita vt si vres scripserit testamentum totum manu sua, & ipsum notario tradiderit, qui de hoc fuit rogatus, valeat testamentum, quia non pro-

batur per scripturam talem hæredis,sed per authoritatem notarij & testium,& aliud esse in testamento in scriptis,quod clausum vocamus,Sic igitur affirmandum erit in proposita quæstione.

¶ 58.

¶ FACTVM.

Oannes.F.morti propinquus amico mandauit vt se dictante scriberet, quæ in suo testamento vellet disponere,interea,dum tabellio scripturus ipseq; ordinaturus testamentum,adfuissemus,Cumq; adessem,coram tribus,& pluribus testibus mihi manifestauit expresse, contenta in carta illa & scriptura amici se velle pro testamento disponere,vtq; ipse ordine tabellioni scribenda darem.Cū autem notarius adesset,testamētum q; scribi cœptum esset, antequā perficeretur,dictus Ioannes.F.mortuus est.Cōsului,vt corā iudice testes illi præsentes examinarentur ad peticionē sororis legatariæ valereq; pro testamēto scripturā illā dixi,hisce fūdamentis adductꝰ.

¶ SVMMA.

Vod testator dictauit,& testamētum suum esse declarauit,valebit.Etiamsi antequā tabellio scriberet mortuus sit.nu.1.

¶ Sine scriptura probatur institutio hæredis, legata,& alia per testes.nu. 2.

¶ Ordo & modus testamēti potest cōmitti alteri.nu.3.

¶ Voluntas distributoria alteri cōmittitur in testamentis,licet non dispositoria.nu.4.&.5.

Oueor primo ad sic dicendū per tex.expressū ad id meo iudicio.in.l.11.tit.3.par.6.in prin.& omnibus eius partibꝰ,precipue.ibi.mādote q̄ vayas a algū hōbre sabio,y ela manera q̄ el ordenare q̄ sea fecho mio testamēto,q̄ lo escriuas tu assi, porq̄ tengo por bien q̄ vala como el lo ordenare, & estonce bien valdria lo que assi fuesse fecho por mandado del testador. &c.

K v

1 Multo igitur magis ꝙ valebit pro testamento, id, quod testator ipse dictauit, & coram sufficienti numero testium testamentum suum esse asseuerauit expresse. Facit optime declaratio quam facit Cels⁹ in reperto. in. verb. heredero versi. 15. addens, q̃ vale el tal testamento, aunq̃ antes q̃ boluiesse el escriuano, fuesse finado. &c. referendo dictam. l. partitæ.

¶Item pro mea hac assertione est etiam tex. expressus. in. l. 4. tit. 2.
2 part. 6. vbi ꝙ expresse disponitur, sine aliqua scriptura, non solum legata, & similia, sed etiam ipsam heredis institutionē probari per testes á iudice in publicam formam redactos. De quo tractaui lati⁹ supra. 13. allegatione.

¶Neq; vlla ratione dici poterit voluntatem hanc esse captatoriam aut in alterius arbitrium & voluntatem commissam, cum clare constet, testatorem ipsum patrem suum, heredem nominatim designasse, & voluntatem suam expresse declarasse, & scribi iussisse, & solũ
3 commisisse ꝙ dispositionem, & ordinem testamenti, quod hodie licet, licuitq; semper. Immo vt & testator possit committere alteri vo
4 luntatem suam distributoriam, non dispositoriam. Vt notabiliter docet, & tenet Bal. in. l. captatorias. C. de testa. mili. in. 4. oppo. quē refert & sequitur Montal. in. d. l. 11. tit. 3. part. 6. tenet Abb. & docto. communiter in. c. cum tibi de testa. cum multis simili. Nedum ordinem & modum testamenti, vt in nostro themate.

¶Confirmatur etiam hoc ipsum ex. l. 6. tit. 5. lib. 3. fori apud nos. ibi. si alguno no pudiere o no quisiere ordenar por si la manda q̃ hiziere de sus cosas, & diere poder a otri q̃ la ordene, pueda lo fazer. &c.
5 vbi Montaluus idem tradit de ꝙ voluntate distributoria, non dispositoria, vt dictum est. Idem Bart. in. l. 1. de lega. 2. vbi alij communiter. Quod etiam ampliori facultate hodie permissum videmus legibus Tauri huius regni. Quanto igitur magis valebit huiusmodi dispositio, de qua agimus?

¶59.

¶FACTVM.

N contractu census annui redimibilis pactum erat, ne debitori liceret rem ipsam censualem alienare, sine consensu creditoris, vtq́, si aliter fieret, alienatio esset nulla. Cum autem res ipsa taliter obligata in tertium possessorem transisset, & contra eum executio pro censu facta esset, opponebat, contra se id minime locum habere. Et demum contra eum fuit obtentum in supremo Hispalensi auditorio, me pro dicto creditore patrocinium præstante, his & similibus fundamentis.

¶ SVMMA.

Er pactum ne liceat rē alienare, efficitur res inalienabilis, & si alienetur, remanet in dominio debitoris, & sic contra tertium habet locum executio. nu. 1.

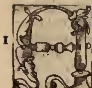
¶ Quādo res spāliter obligatur pro obseruatione contractus, impeditur dominij trāslatio, & non transit in tertiū. nu. 2.

¶ Instrumentum debiti habet execu. paratam, cōtra tertios bonorum alienari prohibitorum possessores. nu. 3.

¶ Contra tertium, qui possidet rem litigiosam, competit executio. nu. 4.

¶ Pactum ingrediendi possessionē propria autoritate, habet locum contra singu. successo. nu. 5.

¶ Sententia lata super re litigiosa habet execu. paratā cōtra tertium. nu. 6.

Mplissimi, obseruandissimiq; Iudices. Pro Antonio. P. adducuntur sequentia in causa census contra
1 tertium illum bonorũ possessorẽ. ¶ Et primo, per pactum ne liceat rem alienare, effici inalienabilem, ita vt nullo modo habeat locum alienatio, & sit nulla, si contra eam prohibitionem facta esset. Ad quod est tex. expressus, & notandus. in. l. si creditor. §. fina. ff. de distra. pigno. ibi. & certum est venditionem esse nullam, vt pactioni stetur. Quã legem, notant ad hoc Bart. & docto. ibi. idem Bart. in. l. creditores. C. de pigno. quem sequuntur alij. nu. 25. cum sequẽtibus. Bart. & docto. communiter. in. l. filius familias. §. diui de lega. 1. vbi. Iaso. nu. 91. & 92. in. 1. lectu. cum simili. Et sic manifeste colligitur bona illa sic obligata, per talem alienationem, ad huc remansisse in bonis primi debitoris, nec eorum dominium in tertium possessorem fuisse translatum. Ac proinde rem integram dicto creditori ad huc superesse, ac si nunquam ea alienatio facta esset.

¶ Confirmatur id ipsum ex doctrina notanda Bart. Ange. Imol. & aliorũ, vbi Iaso. nu. 2. dicit hãc esse cõmunẽ opinionem. in. l. qui Romæ. §. coheredes de verb. obli. quòd vbi pactũ nõ alienãdi apponitur in cõtractu, & res ipsa specialiter obligatur pro obseruatio-
2 ne contractus, vt in nostro themate, impediatur ¶ dominij translatio. Ita vt si res illa alienetur, non transeat in tertium possessorem, sed remaneat dominium apud primum debitorẽ, qui sic rem obligauit, vt dictum est. Idem tenet Bart. & docto. communiter. in. d. l. filius familias. §. diui delega. 1. vbi Iaso. nu. 91. & 92. in. 1. lectu. & alij Moder. ibi. Bart. & docto. in. l. si ita quis. §. ea lege. de verbo obli. cum multis similibus.

¶ Quod ad huc etiam comprobatur, magis specifice ex eleganti illa & vnica Bart. sententia. in. d. l. creditores. nu. 25. C. de pigno. vbi
3 ita expresse determinat in his & similibus terminis. ¶ Nempe executionem esse paratam contra tertium bonorum alienari sic prohi-
4 bitorum possessorem ¶ Quem admodum contra eum, qui rem litigiosã emit. Cũ per dictã prohibitionẽ alienationis res afficiatur, ita, vt sit inalienabilis, quemadmodum per vitiũ litigiosi, & ita habeat locũ executio in vno, sicut in alio casu. vt in. l. fin. C. de litigio.

& idem tenet Bart.nu.1.in.d.l.fina.C.de litigio.& in.l.1.ff.eo.& in l.si quis missum.§.iudex.nu.3.&.4.ff.de dā infect.

5 ¶Prædicta etiam corroborantur argumentis omnino similibus, vel potius eiusdem qualitatis.℞ De pacto in instrumento apposito ingrediendi possessionem propria autoritate, de quo in.d.l.creditoris.C.de pignori.nam tale pactum, etiam contra tertium possessorem,& singularem successorem in ea relocum habet. Vt notabiliter cōcludit Bart.in.d.l.creditores.C.de pigno.a nu.13.cum mul-
6 tis sequentibus.Vbi idem tenet etiam Bal.versi.2c.pone ℞ Similiter sententia lata super re litigiosa, habet executionem paratam cōtra tertium possessorem,& singularem successorem.De quo est cas⁹ expressus.in.d.l.fina.C.de litigio.Et ibi ita notat & tenet Bart.nu.1.&.in.d.l.creditores.C.de pigno.Idem Bart.in.l.1.ff.eo.Et sic passim iudicari vidi in hoc supremo Hispalensi tribunali. Non mirum igitur, aut nouum videri debet, si ius exequendi pro debito habeat paratam executionem contra tertios possessores,& singulares successores bonorum sic alienari prohibitorum, vt in casu de quo agimus.Et ita notauit & tenuit Rode.Suarez vir maxima laude dignus.in.l.post rem iudicatam.de re iudi.fol.12.col.2.&.4.cum seque. versi. ex prædictis ergo sume optimam,& singula. cautelam. Et ita passim cotidie obseruatur,& iudicatur in hoc vestro clarissimo tribunali.

¶60.

¶FACTVM.

Vm plures in carcere detenti Hispali, ob varia delicta, ad effractionem carceris cōiurassent,& iam cœpissent effringere, vn⁹ ex ipsis iudici id manifestauit. Vnde non secutus fuit effectus iudice in tempore succurrente,& maxima cū dificultate inde euadente, impetu perdictos malefactores in ipsum iudicem facto lapidibus,& alijs veniam tamen index obtinuit. Pro quo hæc ipse adduxeram.

¶SVMMA.

Etegenti crimen lesæ maiestatis, etiã sero, parcitur, idẽ in alijs delictis. nu. 1.

¶Quise, vel alios deferunt fisco, vel iudici, premio & honore afficiuntur, nu. 2.

¶In delictis non consũmatis sæpissime locum habet pœnitencia, nu. 3.

Apientissimi iudices. Pro indice illo effractionis carceris adducũtur sequẽtia. Et primo tex. express. ad id in. l. quis quis. §. fina. C. ad. l. Iul. maiesta. ibi. si vel sero incognita tamen ad huc, consiliorum arcana patefecerit, absolutione tamẽ ac venia dignus habebitur. &c.
1 Si igitur in crimine maiestatis tã atroci, venia detegẽti cõceditur, etiã si sero arcana patefecerit, Immo & post factam coniurationem initãq; factionem. Quanto magis id hoc themate locum habebit? Idem disponitur in. c. si quis cum militibus. 6. q. 1. & vti obiq; notãt & tenẽt doctores communiter.

¶Quod etiam decidere possumus per tex. etiam expressum, apud nos. in. l. 5. tit. 2. part. 7. ibi & si por auentura lo descubriesse despues dela jura en adelante, porq̃ pudiera ser q̃ fuera cumplida, si el no la descubriesse, deue ser perdonado el yerro. &c. Confirmaturq; id ip
2 sum, nam generaliter, qui se deferunt, vel alios fisco, aut iudici honore & commodo afficiuntur in. l. 1. C. de ijs qui se defe. lib. 10. in. l. edicto. & in. l. senatus. ff. de iu. fi. & in. l. cum tacitum. in. l. 7. §. fina. ff. de alie iud. mu. cau. fact. cum multis similibus, In quibus locis plene notant glossæ. & doctores communiter.

3 ¶Comprobatur etiã prædicta ex eo quod in delictis cœptis nõ cõsũmatis habet locum pœnitentia sæpissime. Notat Bart. in. l. qui ea mente. nu. 3. &. 4. ff. de furt. Idem in. l. si quis non dicam

rapere.C.de epis.& clx.Bal.in.l.1.C.de plus.peti.Idẽ.in.l.si quis.in suo.C.de inofi.testa.Ioan.Andr.in.c.cũ laici.de iu patro.super prima glo.remissiue etiam Grego.Lopez.in.glo.dictæ.l.5.tit.2.part.7.cum similibus.

¶61.

¶FACTVM.

CVm mercator plura debita Hispali contraxisset, & foro cedens aufugisset, creditores ipsius, quorũ merces extabant, se in illis præferendos contendebant omnibus aliis, etiam anterioribus. Et demum ita obtentum fuit supremorum iudicum Hispalensium sententia. In quo hæc ipse aduxeram.

¶SVMMA.

QVando creditor sperauit se statim pretium recœpturum, & non recœpit res dicitur inempta, & competit rei vendicatio ad eam.nu.1.

¶Quando debitor præconcepit fugam, & pretium non soluit, præfertur dominus mercium aliis creditoribus.nu.2.

¶Præsumitur præconcepisse fugam debitor ex eo, quod breuiter post mercium emptionem aufugit.nu.3.

¶Præsumitur fides habita de pretio per traditionem mercium.nu.4.

¶Quando constat de dolo, & præmeditatione fugæ, non censetur habita fides de pretio.nu.5.

Ectissimi Iudices. Pro parte mercatorum, quorum merces extant, adducuntur sequentia. Et primo ipsis competere vendicationem illarum mercium, cum dominium illarum in ipsum debitorem minime fuerit translatum. Immo verius apud ipsos creditores remansisse sit expeditum. Ita notat vnice, & eximie glo. in l. in ciuile. C. de rei vendi. in glo. fina. Quam ibi sequitur Bal. Paul. & doctores cõmuniter, post Cin. Odofre. & alios. ibi. Pro qua est optimus tex. & expressus in l. si quasi. ff. de pign. actio. vbi notat Bart.
1 & doctores communiter. ¶ Nam quando creditor sperauit se pretium rei statim recepturum, & non recepit, vt in nostro casu accidit, res iudicatur in empta, & in bonis ipsius creditoris remansisse, & dominium eius nunquam in debitorem fuisse trãslatum. Ac proinde certissimam eius rei esse vendicationem. Vt ex supra allegatis colligitur. Ac perinde cæteris creditoribus dominum præferendum.

2 ¶ Quod ad huc confirmatur & comprobatur ex eo, quòd si ¶ mercator empturus merces, præcõceperat fugam, & tandem emptione illarum facta, aufugit, domini talium mercium præferendi sine dubio sunt alijs creditoribus, etiã anteriorib⁹. Vt notabiliter docet & tenet Bart. Ange. Paul. & docto. communiter. in l. sicum dotẽ. §. mulier. ff. solu. matri. Vbi. Alexan. col. fina. versi. postremo Bart. hic. & c. Idem Paul. de cast. in l. procuratoris. §. si plures. nu. 4. & c. ff. de tribu. Ioan. Fab. in §. venditæ. de rer. diui. cum multis alijs. Cum tũc
3 dominium non transferatur, vt dictum est ¶ præsumitur autem fugã præcõcepisse debitorem, ex eo quòd breuiter post mercium talium emptionem aufugit, quod in hoc themate etiam interuenit. Ita notat & tenet notabiliter Ioan. Fab. in d. §. venditæ de re diui. Refert, & sequitur Alexan. in d. §. fina. Solu matri. col. fina. versi. nec obstat, estq; cõmunis traditio, & opinio doctorum, vbi supra, præcipue Ange. per bonum tex. quem ad id allegat. in l. si ventri. §. fina ff. de priuile. credi. ibi. si modo non post aliquod interuallum id accidisset.

¶ Nec obstabit, quòd dominus talium mercium videri possit, fidẽ
4 habuisse de ¶ pretio sibi soluendo per debitorem, eo quòd merces

ces ei tradiderit, vt volunt glo. Bal. & alij in. d. l. si quasi. ff. de pig.
5 no. actio. Nam ex tam breui fuga, & alijs præsumitur dolum etiā precedētē dedisse causam habendi talē fidē de pretio. Maxime autē cū sperasset, se statim recepturū illud pretiū. Et ita debitor affirmasset, qua spe fiduciaq; merces ei etiā tradidisse certū est. Ita in his terminis notat insigniter Ioan. Fab. in. d. §. venditæ. de re. diui. refert, & sequitur Alexan. in. d. §. fina. l. si cum dotem. solu. matri. col. fina. versi. nec obstat. post alios docto. ibi.

¶62.

¶FACTVM.

Vm mulier accusaretur, quòd viuēte primo maritō, cū secundo contraxisset, defendebat se testibus, deponentibus se vidisse mortuum primum illum maritum in longinquis partibus. Vbi etiam fama publica diceretur illum, eius mulieris fuisse maritum. Qui tamen reuera viuebat, pro qua hæc ipse allegaueram, & demū mulieri ignoscendum per supremos iudices Hispalenses fuit decretum.

¶SVMMA.

Nus testis de morte prioris viri sufficit, vt secundo mulier possit nubere. nu. 1.

¶Dux belli ad idem sufficit. nu. 2.

¶In rebus non magni præiudicij minor probō sufficit. nu. 3.

¶Fama mortis sufficit primi mariti. nu. 4.

¶Quælibet causa & credulitas excusat a pena. nu. 5.

Apientissimi Iudi. Pro muliere illa, quæ accusatur secundo nupsisse, viuente primo marito, hæc adducuntur. Primum eam bona fide sic contraxisse, cum de morte primi illius viri certior facta esset, illis testibus sic deponentibus. Quod certe ad id sufficiebat. iuxta tex. notabilem & ad hoc meo iudicio expressum. in. c. in præsentia. de sponsal. ibi. donec certum nunciũ recipiant de morte virorum. &c. Idem disponit tex. in. c. dominus de secun. nupt. Vbi Abb. & doctores communiter. Idem Abb. &
1 omnes. in. d. c. in presentia vbi ipse nu. 6. ℂ Tradit notabiliter vnũ tantum testem hoc casu sufficere de morte prioris viri. Quod probari affirmat ex dicto tex. c. in presentia de sponsa. ibi certum nunciũ &c. Quod etiam est ex mente aliorum docto. ibi.

¶ Præterea idem meo iudicio disponitur, & probatur expresse in Auth. hodie. C. de repu. ibi. eum, sub quo militabat, adiens interrogauerit, si pro veritate mortuus est, vt apud gesta deponatur cum iure iurando, si mortuus sit. &c. Vbi clare deducitur, ℂ sufficere du
2 cem belli in testimonium, ad hoc, vt mulier de morte viri certior esse dicatur, & secundo possit nubere. Pro quo etiã militat optime Bart. doctrina. in. l. tabularum. §. si dubitetur. ff. quem ad. testa. ape.
3 nu. 1. Quòd ℂ licet in rebus maximi præiudicij requiratur probatio euidentior, vt in homicidio & similibus, non sic tamen in alijs nõ tanti præiudicij, vt in causa famæ, vel status, vt nostra hac, de qua exemplum ponit, & tradit in ea sufficere probationem, de qua dictum est. in. d. Auth. hodie. C. de repu. Idẽ Bart. Bal. Sali. & omnes in. l. siquidem. C. solu. matri. cum simi. &c.

¶ Confirmantur etiam prædicta ex sentencia Anto. in. d. c. in præ
4 sentia de sponsali. ℂ Vbi affirmat, eo casu sufficere famam mortis, quando ex longinquo id probandum venit. Quam opinionem Abb. nu. 6. ibidem dicit esse æquam satis. Facit optime quod tradit Hipoli. de quæstio. in. l. de minore. §. plurium. nu. 86. vbi allegat Specu. Bart. Alexan. idem tenentes, quòd mors sufficienter per famam probetur. Multo igitur melius prædictis testibus mortem primi illius mariti probari in hoc themate affirmandum erit. ℂ Præter id quód quælibet credulitas, etiam irrationalis excusat, vt in. l. igitur. ff. de libe. caus. notat Bart. & omnes. in. l. de quibus. ff. de legi.

Iaso.in.l.iuste possidet.ff.de acqui.posse.Unde ex minori etiã probatione hæc mulier a pœna erit excusanda.

¶63.

¶FACTVM.

Vm gener vellet conductorem domo expellere,ille affirmabat ipsum ad obseruatio- nem locationis à socero factæ teneri,etiã si ædes postea sibi in dotem traditæ essent In quo ita iudicaui,cũ essem iudex in prouincia Legionensi ordinis Sancti Iacobi.

¶SVMMA.

Vccessor singularis tenetur obseruare locationem,quando bona locatoris fuerunt obligata,aut saltem res ipsa. nu.1.

¶Dos est titulus vniuersalis,& succedens ex eo,tenetur ad obseruationem locationis nu.2

¶Licet offerendo interesse,& præstando illud,satisfiat eo casu,potest tamen res ipsa retineri,donec illud interesse soluatur.nu.3.&.4.

1 Oueor primo ad sic dicendũ ex doctrina illa verissima,& cõmuniter approbata per doctores vbiq; locorum qui tradunt,etiam ꝙ singularem successorem teneri ad obseruandum contractum locationis,quando pro obseruatione ipsius essent obligata bona locatoris,aut saltem res ipsa cõducta.Cũ habeatur tum tẽporis iùs in re.Hypothæca enim est ius vtile in re.in.l.eos.C.de pigno.in.§.item seruiana de actio.cum

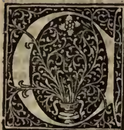
similibus. Et ita decidunt & determinant Bart. in l. si filio familias. § si vir in quinquennium solu. matri. post glo. ibi. quem sequuntur ibi alij communiter, similiter Alexan. ibi. col. 2. versi. per hoc etiam dicebat. Idem Bal. & alij in l. emptorem. C. loca. vbi Ange. & alij Abb. in c. fina. ne prela. vi su. Bart. & docto. vbi Iaso. Alexan. & omnes in l. diuortio solu. matri. Paul de Cast. in l. qui fundum. ff. loca. Bal. in l. 1. C. de fru. & li. expen. versi. sed pone maritus. Idem Bal. in l. si merces. § 1. ff. loca. Raph. cuma. & cæteri. in d. l. si filio familias. § si vir in quinquennium solu. matri. cum in si. simili. Cum igitur bona locatoris fuerint hoc casu generaliter obligata pro obseruatione contractus, idem in hoc erit affirmandum sine dubio.

2 ¶ Præterea ex alio etiam fundamēto potest idipsum comprobari. Nempe hunc successisse titulo dotis in ædibus sic locatis. ꝯ Dos autem est titulus vniuersalis. in l. si rem. & pretium. ff. de peti. heredi. in l. si eum seruum. vbi. Bart. & alij. ff. si cer. pe. Idem Bart. & docto. communiter in. Rub. solu. ma. & sic videtur posse defendi, hunc vniuersalem, non singularem esse successorē. Ac proinde in distincte teneri ad obseruantiam talis conductionis. vt in d. l. emptorem C. loca. vbi. Bal. & omnes Bart. Alexan. & alij omnes. in d. l. diuortio in prin. & in d. l. si filio familias. § si vir in quinquennium. solu. ma. cum similibus.

3 ¶ Neq; satisfacit offerendo interesse eiusmodi conductori. Nam licet ꝯ verum sit, quòd offerendo illud interesse & præstando, singularis successor liberetur ab eiusmodi obseruatione locationis, & sic satisfiat iuri supradicto talis hypothecæ. in l. Paulus. aliter incipit sempronius. §. pignoris. ff. quib. mo. pig. vel hypo. sol. in l. cum seruus. ff. de distra. pigno. Tenet Roma. & Paul de Cast. in d. l. si filio familias. § si vir in quinquēnium solu. ma. & ibi Alexan. col. 2. versi. prædictis tamen adde Salice. in d. l. emptorem. C. loca. & in l. mancipia. C. de reb. ali. non alie. Sentit Bart. in d. l. emptorem. C. loca.
4 & in l. vectigalia. ad fi. ff. de publica. cū multis simi. ꝯ Tamē coductor ipse potest retinere rē locatam, donec sibi vere, & re ipsa soluatur illud interesse. Et ita notat & tenet Alexā. in. d. §. si vir in quinquēnium. col. 2. versi. ex quorum verbis colligitur. vbi tradit id esse ex mente & sententia prædictorum, vbi supraproxime allegaui idem Neuuzantius. de pigno. 1. memb. 2. part. nu. 6.

¶64.

¶FACTVM.

Vm ageretur redhibitoria, venditor petebat operas serui, quas emptor medio tempore perceperat. Et iudicaui sibi restitui oportere deductis expensis ab emptore in seruo factis, cum essem iudex in prouincia Legionensi ordinis Sancti Iacobi, hisce & similibus motus.

¶SVMMA.

Ructus, operae, & accessiones restituuntur in redhibitoria. nu.1.

¶Non solum fructus ante iudicium, sed & post acceptum restituuntur. nu. 2.

¶In redhibitoria res ad pristinum statum reducitur, ac si nunquam venditio intercessisset. nu. 3.

1

Rimo ad sic statuendũ est tex. expressus. in. l. cũ autẽ. §. cũ redhibetur. ff. de. aedi. aed. & in. l. quod si nolit. §. fi. eo. tit. cũ multis simili. Et ita notant Bart. & docto. cõmu. ibi, & in pluribus alijs locis. Vbi in haec verba disponitur. Nec solum si ipse fructus percaepit, mercedẽ sue a seruo. &c. Et ita per haec, & similia notat, & tenet glo. in. c. illo vos. de pigno. Ioan. Andr. & alij ibi cõmuniter. Vbi Abb. nu. 6 & sic dicẽdũ est in hoc, & statuẽdũ. Quod etiam habet locũ, quãdo

res vel seruus factus est emptoris, & dominium in eum fuit translatum. Notat signanter glo. in d. l. cum autem. §. cum redhibetur, in verb. vel culpa. ibi licet res sit sua interim. &c.

2 ¶Hoc ipsum etiam ampliatur ꝙ ad fructus, & accessiones non solum ante, sed & post acceptum iudicium, accedentes. tex. est ad id expressus. in l. ædiles. §. item sciendum. de ædili. ædi. ibi. cæterum si post iudicium acceptum. &c. Notat Abb. post Ioan. Andr. & ali. in d. c. illo vos. nu. 6. de pigno. addens, cum ea resolutio venditionis fiat ex volūtate ipsiꝰ emptoris, merito restituere debere quid quid ad eum peruenit. Pro quo etiam ipse soleo cōsiderare tex. in d. l. cū autem. §. in hac actione. eo. tit. de ædi. ædi. ibi. emptorem ac vēditorem quodāmodo in integrum restitui opportere. &c. Similis tex. in l. facta. eo. tit. de ædi. ædi. dixi aliquid de hoc ipso supra allegatione. 43. nu. 4. cum seq. ꝙ Vnde constat rem hoc casu ad pristinum
3 statum omnino reduci, ac si nunquam ea venditio serui, & similiū, intercessisset.

¶65.

¶FACTVM.

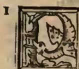

Rtifex quidam faciendis pugionibus celebris, quærebatur quód alius insignia sua assumeret, & in pugionibus apponeret. Consultus super eo, respondi prohiberi posse, ne insignibus illis alienis vteretur, per hæc.

¶SVMMA.

Vblico consensu & cōmuni iure gētium inductū est vt nomina, & insignia liceat assumere, vnde alijs nō licet ea præcipere. nn. 1. & 2.

¶Si aliter fieret cōfusio, & turbatio in rep. sequeretur. nu. 3.

¶Publica vtilitas in eo vertitur, ideo iudex ex officio potest in eo procedere, nu.4.

1 Rimo id, fundari potest ex eo, quod publico consensu, & quodam veluti iure gẽtium introductum videmus, vt homines sibi assumere possint nomina, & insignia, quibus ipsi suaq; ab alijs separentur, & dignoscantur. in. l. ad recognoscendos. C. de ingenu. manu. ibi
2 publico consensu. &c. Et ita ibi notat Bal. Saliec. & alij. Vnde alteri non licebit nomina illa saltem gentilicia, & insignia generis, vel artificij, & similia sibi assumere. Ad quod videtur tex. express⁹ & notandus. in. c. dilecta de excessi. prœla. Vbi Abb. nu. 3. & 4. id egregie tractauit. Et demum concludit non licere artifici, alterius artificis insignijs vti, quem ibi sequuntur alij communiter. Notat Anto. in. c. ad nostram. de appella. circa fi. & additio ad Abb. vbi supra
3 plura allegans. Idem igitur in nr̃o casu erit affirmandũ. Alioqui maxima in republica cõfusio, & turbatio induceretur. Secundum Abb. vbi supra, & alios, & constat euidenter recte consideranti.

4 ¶Confirmatur etiã id ipsum. Nã non solum in hoc vertitur priuata, & particularis huius artificis vtilitas, sed etiam publica & cõmunis totius reip. Vnde etiam necessario colligitur iudicẽ ex suo ipsius officio id posse prohibere. Ita notat, & tenet eleganter Bart. de insign. & arm. nu. 6. 7. & 8. et per totũ ferè. Quia ex hoc inquit populus lederetur, & acciperetur opus vnius pro opere alterius. &c. Vnde nulla in hoc dubitatio interuenire potest. Facit tex. in. l. maximæ. C. de episco. audi. & similia, per Bart allegata, vbi sup. Est tex. in. l. 1. C. de his qui potentio nomi. vbi notant doctores communiter. & in auth de manda. princi. §. penu. cum alijs.

¶66.

¶FACTVM.

Vm iudex ordinarius cognosceret de causa fratrum suorum, qui secum in eadem domo habitabant,& id a parte aduersa opponeretur.Iudicaui in ea procedere non posse,hisce,& similibus fundamentis.

¶ SVMMA.

Vdex ordinarius in causa fratrũ non potest procedere.nu. 1. Secus in delegato.nu.3.

¶ Fratres dicuntur esse ex familia.nu. 2.

¶ Si a parte non opponatur valet processus,& sententia. nu.4.

¶ Iudex ordinarius in eiusmodi causis in totum eximitur a iurisditione, nec est locus nominationi socij.nu.5.

PRimo ad hoc est tex.expressus in.l.1.C.ne quis in su.cau.
vbi notat Bal.Salice.& omnes cõmmuniter.Clarior etiã
tex.apud nos.in.l.9.tit.4.part.3.ibi.contra el padre, o el
hijo del juzgador,o contra alguno de su compaña que biua con el
cotidianamente,&c. Et ita notat ibi Mõtal.& Grego.Lopez.Bart.
& doctores cõmuniter in.l.qui iurisditioni.ff.de iurisd.om.iudi.&
1 in.l.in priuatis.ff.de iudi. vbi etiam id ipsum disponitur. ¶ Causa
autem horũ fratrũ sua ipsius iudicis,& suorũ merito dici potest.Ma
2 xime cũ ipsi sint eius domestici,& minores vigintiquinq; ãnis,qui
etiã dicuntur esse ex familia.Iuxta tex.in.l.pronũciatio.§.familiæ
de verb.signi.& glo.Grego.Lopez.in.d.l.partitæ.in verb. cõpaña,
vbi extendit,vsq; ad decimũ gradũ cognationis,secũdũ Bart.& do
cto.in.d.l.qui iurisditioni.glo.in.c.cõsanguinei.3.q.5.& idẽ ad huc

diceremus, si ipsi seorsum habitarent. in l. 2. C. de testi. in c. causam quæ de testi. cum multis similibus. in d. l. lex Cornelia. de iniu.

¶ Nec obstabit tex. in d. l. in priuatis. ff. de iudi. vbi videbatur per-
3 mitti contrarium. ¶ Nam illud in iudice delegato, hoc in ordinario, vt communiter notant, & tenent Bart. Paul. Alexan. Iaso. & omnes. in. d. l. qui iurisditioni. ff. de iurisd. om. iudi. post glo. ibi. est etiã tex. expressus ad hãc differentiam in. d. l. 9. tit. 4. part. 3. vbi aliud in delegato expresse disponitur, quã in ordinario, & ibi ita notat, & tenet Montal. & Grego. Lopez ibidem. Bart. & doctores in. d. l. in
4 priuatis. ff. de iudi. ¶ Præterea aliud quando à parte opponitur talis defectus iurisditionis, vt hoc casu. Nam si à parte id non allegaretur, processus, & sententia valeret. Notat glo. & doctores communiter. in. d. l. in priuatis. Bart. Paul. Soci. Vbi Iaso. nu. 6. & omnes cõmuniter. in. d. l. qui iurisditioni de iurisd. om. iudi. cum multis similibus. Notat Montal. & Grego. Lopez. in. d. l. 9. tit. 4. part. 3. vbi allegatur Anto. & alij idem tenentes. in. c. cæterum de iudi.

5 ¶ Quod ad huc etiam est ampliandum, & extendendum, vt ¶ in totum iudex in eiusmodi causis suis, suorum. q; nullo modo habeat iurisditionem, neq; locus sit nominare socium acompañando vulgo dictum, vt in alijs recusationibus iure huius regni licet. Moueor per supradicta. Et tex. ad id expressum meo iudicio. in. d. l. 9. tit. 4. part. 3. ibi. non lo deue oyr. & ibi. deuelo fazer saber al rey, para que mande que algun hombre bueno oya aquel pleyto, & que lo libre. &c. Nullo igitur pacto iudex in eiusmodi causis procedere potest. Cum alius debeat de eis cognoscere, & eas definire.

¶ 67.

¶ FACTVM.

Hristoforus, G. aduocatus cum fundum ecclesiæ colē dum pro toto tempore vitæ suæ, & vxoris cōduxisset & executiue contra eum ageretur pro pēsione frumē ti vnius anni, in oppositione allegabat remissionem sibi pensionis propter sterilitatem faciendã. Pro quo ipse pronunciaui, cum essem iudicis ordinarij assessor. Per hæc & similia motus.

¶ SVMMA.

Olono ad longum tempus fit remissio propter sterilitatem, idem in locatione ad vitam. nu. 1.

¶ Emphyteotæ non fit remissio, quia in eum transfertur dominium, & res eius commodo, & periculo cedit. nu. 2.

¶ Emphyteotæ non fit remissio, quia non prestat canonem consideratione fructuum, sed in recognitionem dominij. nu. 3. & 5.

¶ Sterilia tantum, & inutilia proprie dabantur in emphyteosin, vt meliora efficerentur. nu. 4.

¶ Emphyteotæ fit remissio propter bellum, innundationem, incendium, & similia, quando pensionem solueret ratione, & consideratione fructuum, secus si solum in recognitionem dominij. nu. 6.

Rimo moueor authoritate insignis illius subti
lissimiq; docto. Bal. qui in. l. 1. C. de iu. emphy.
1 q. 2. ita docet, & tenet, scilicet colono ad lon-
gum tempus ob sterilitatem faciendam esse re
missionem pensionis. Idem tenet. Bal. in. 2. le-
ctu. d. l. 1. C. de iu. emphy. q. 2. col. penu. tenet Ia
so. in. d. l. 1. nu. 88. vbi eleganter id prosequitur.
Idẽ tradit Alexan. consi. 28. nu. 4. vol. 4. Pet. de Anca. & Imol. in. c.
potuit de loca. Ange. in. §. quia vero leonis. in auth. de nõ ali. Gre-
go. Lop. in. l. 22. tit. 8. part. 5. in verb. arrẽdado. cum similibus. Vnde
certũ est remissionem hoc casu præstandam, prop ter sterilitatem.

¶ Confirmatur id ipsum viua, vt aiunt acutissimaq; ratione. Nam
2 causa, & quare emphyteotæ non fit ea talis remissio, est potissima,
quia in eum transfertur dominiũ saltem vtile, vnde perpetuo apud
ipsum remanet. Et sic periculo eius, & commodo stat, aut cadit em
phyteosis, crescit, aut decrescit, reddit fructũs, aut nõ reddit. Quod
aliter multo in colono, etiam ad longissimum tempus vsuuenit.
Qui, licet ius illud quale quale in re habeat, non tamen dominium
eius obtinet, & sic habetur ratio fructuũ, quos ex ea percipit, ad il-
lam remissionem faciendam. Quam consideratione ipse certe facie
bam, antequam viderem. Bal. ipsum, qui omnia ferè subtiliter pers-
crutatur. Et ita considerauit, licet non tam aperte. in. d. l. 1. C. de iu.
emphy. q. 2. col. penu. dum dicit, dominium vtile perpetuo apud
emphyteotam ipsum duraturum, & ideo spem habere melioratio-
nis, & augmenti. &c. Non sic in colono. vt dictum est.

¶ Quod adhuc cõprobatur alia etiã, & nõ minus subtili cõsideratio
3 ne. & Nẽpe quia emphyteota cõmuni ordine, & vsu emphyteosis,
nõ præstat pẽsionẽ ratione fructuũ ex ea percipiẽdorũ, sed poti⁹ in
4 recognitionẽ dominij. Cũ soleãt cõmuniter dari in ẽphyteosin ste
rilia tãtũ, & ferè inutilia, vt meliora efficiantur. Vnde & nomẽ ip-
sum emphyteosis, idest melioratio, vt docet Calepinus in dictiona
rio. in verb. emphyteosis. Cornucop. & alij latini, & græci scripto-
res. Et hoc est quod idem Bal. non tam aperte tradit. in. d. l. 1. in. pri
ma lectu. C. de iu. emphy. 4. oppo. & in. d. 2. quæst. dicens, non fieri
emphyteotæ remissionem, quia non recipit cum fructibus finitio-
nem, aliàs functionem, sed præstatur pensio in signum cuiusdam re

¶SVMMA.

Eregenti crimen lesæ maiestatis, etiã sero, parcitur, idẽ in alijs delictis. nu. 1.

¶Qui se, vel alios deferunt fisco, vel iudici, premio & honore afficiuntur. nu. 2.

¶In delictis non consũmatis sæpissime locum habet pœnitencia. nu. 3.

Apientissimi iudices. Pro iudice illo effractionis carceris adducũtur sequẽtia. Et primo tex. expressꝰ, ad id in. l. quis quis. §. fina. C. ad. l. Iul. maiesta. ibi. si vel sero incognita tamen ad huc, consiliorum arcana patefecerit, absolutione tamẽ ac venia dignus habebitur. &c.

1 Si igitur in crimine maiestatis tã atroci, venia detegẽti cõceditur, etiã si sero arcana patefecerit, Immo & post factam coniurationem initãq; factionem. Quanto magis id hoc themate locum habebit? Idem disponitur in. c. si quis cum militibus. 6. q. 1. & vti obiq; notãt & tenẽt doctores communiter.

¶Quod etiam decidere possumus per tex. etiam expressum, apud nos. in. l. 5. tit. 2. part. 7. ibi. & si por auentura lo descubriesse despues de la jura en adelante, porq̃ pudiera ser q̃ fuera cumplida, si el no la descubriesse, deue ser perdonado el yerro. &c. Confirmaturq; id ip-

2 sum, nam generaliter, qui se deferunt, vel alios fisco, aut iudici honore & commodo afficiuntur in. l. 1. C. de ijs qui se defe. lib. 10. in. l. edicto. & in. l. senatus. ff. de iu. fis. & in. l. cum tacitum. in. l. 2. §. fina. ff. de alie iud. mu. cau. fact. cum multis similibus, In quibus locis plene notant glossæ. & doctores communiter.

3 ¶Comprobãtur etiã prædicta ex eo ꝙ quod in delictis cœptis nõ cõsũmatis habet locum pœnitentia sæpissime. Notat Bart. in. l. qui ea mente. nu. 3. &. 4. ff. de furt. Idem in. l. si quis non dicam

rapere. C. de epis. & cler. Bal. in. l. 1. C. de plus. peti. Idē. in. l. si quis. in suo. C. de inofi. testa. Ioan. Andr. in. c. cū laici. de iu patro. super prima glo. remissiue etiam Grego. Lopez. in. glo. dictæ. l. 5. tit. 2. part. 7. cum similibus.

¶61.

¶FACTVM.

Vm mercator plura debita Hispali contraxisset, & foro cedens aufugisset, creditores ipsius, quorū merces extabant, se in illis præferendos contendebant omnibus aliis, etiam anterioribus. Et demum ita obtentum fuit supremorum iudicum Hispalensium sententia. In quo hæc ipse aduxeram.

¶SVMMA.

Qvando creditor sperauitse statim pretium recœpturum, & non recœpit res dicitur inempta, & competit rei vendicatio ad eam. nu. 1.

¶Quando debitor præconcepit fugam, & pretium non soluit, præfertur dominus mercium alijs creditoribus. nu. 2.

¶Præsumitur præconcepisse fugam debitor ex eo, quod breuiter post mercium emptionem aufugit. nu. 3.

¶Præsumitur fides habita de pretio per traditionem mercium. nu. 4.

¶Quando constat de dolo, & præmeditatione fugæ, non censetur habita fides de pretio. nu. 5.

Rectissimi Iudices. Pro parte mercatorum, quorum merces extant, adducuntur sequentia. Et primo ipsis competere vendicationem illarum mercium, cum dominium illarum in ipsum debitorem minime fuerit translatum. Immo verius apud ipsos creditores remansisse sit expeditum. Ita notat vnice, & eximie glo. in l. in ciuile. C. de rei vendi. in glo. fina. Quam ibi sequitur Bal. Paul, & doctores cõmuniter, post Cin. Odofre. & alios. ibi. Pro qua est optimus tex. & expressus in l. si quasi. ff. de pign. actio. vbi notat Bart.

1 & doctores communiter. ¶ Nam quando creditor sperauit se precium rei statim recepturum, & non recepit, vt in nostro casu accidit, res iudicatur in empta, & in bonis ipsius creditoris remansisse, & dominium eius nunquam in debitorem fuisse trãslatum, Ac proinde certissimam eius rei esse vendicationem. Vt ex supra allegatis colligitur. Ac perinde cæteris creditoribus dominum præferendum.

2 ¶ Quod ad huc confirmatur & comprobatur ex eo, quòd si ¶ mercator empturus merces, præcõceperat fugam, & tandem emptione illarum facta, aufugit, domini talium mercium præferendi sine dubio sunt alijs creditoribus, etiã anterioribus. Vt notabiliter docet & tenet Bart. Ange. Paul. & docto. communiter. in l. sicum dotẽ. ¶. mulier. ff. solu. matri. Vbi. Alexan. col. fina. versi. postremo Bart. hic. & c. Idem Paul. de cast. in l. procuratoris. ¶. si plures. nu. 4. & c. ff. de tribu. Ioan. Fab. in. ¶. venditæ. de rer. diui. cum multis alijs. Cum tũc

3 dominium non transferatur, vt dictum est ¶ præsumitur autem fugã præcõcepisse debitorem, ex eo quòd breuiter post mercium talium emptionem aufugit, quod in hoc themate etiam interuenit. Ita notat & tenet notabiliter Ioan. Fab. in d. ¶. venditæ de re diui. Refert, & sequitur Alexan. in d. ¶. fina. Solu matri. col. fina. versi. nec obstat, estq; cõmunis traditio, & opinio doctorum, vbi supra, præcipue Ange. per bonum tex. quem ad id allegat. in l. si ventri. ¶. fina ff. de priuile. credi. ibi. si modo non post aliquod interuallum id accidisset.

¶ Nec obstabit, quòd dominus talium mercium videri possit, fidẽ
4 habuisse de ¶ pretio sibi soluendo per debitorem, eo quòd merces

ces ei tradiderit, vt volunt glo. Bal. & alij in. d. l. si quasi. ff. de pig-
5 no. actio. ¶ Nam ex tam breui fuga, & alijs præsumitur dolum etiã precedẽtẽ dedisse causam habendi talẽ fidẽ de pretio. Maxime autẽ cũ sperasset, se statim recepturũ illud pretiũ. Et ita debitor affirmasset, qua spe fiduciaq; merces ei etiã tradidisse certũ est. Ita in his terminis notat insigniter Ioan. Fab. in. d. §. venditæ. de re. diui. refert, & sequitur Alexan. in. d. §. fina. l. si cum dotem. solu. matri. col. fina. versi. nec obstat. post alios docto. ibi.

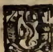
¶62.

¶ FACTVM.

Vm mulier accusaretur, quòd viuẽte primo marito, cũ secundo contraxisset, defendebat se testibus, deponentibus se vidisse mortuum primum illum maritum in longinquis partibus. Vbi etiam fama publica diceretur illum, eius mulieris fuisse maritum. Qui tamen reuera viuebat, pro qua hæc ipse allegaueram, & demũ mulieri ignoscendum per supremos iudices Hispalenses fuit decretum.

¶ SVMMA.

Nus testis de morte prioris viri sufficit, vt secundo mulier possit nubere. nu. 1.

¶ Dux belli ad idem sufficit. nu. 2.

¶ In rebus non magni præiudicij minor probõ sufficit. nu. 3.

¶ Fama mortis sufficit primi mariti. nu. 4.

¶ Quælibet causa & credulitas excusat a pena. nu. 5.

Apientissimi Iudi. Pro muliere illa, quæ accusatur secundo nupsisse, viuente primo marito, hæc adducuntur. Primum eam bona fide sic contraxisse, cum de morte primi illius viri certior facta esset, illis testibus sic deponentibus. Quod certe ad id sufficiebat, iuxta tex. notabilem & ad hoc meo iudicio expressum. in. c. in præsentia. de sponsal. ibi. donec certum nunciũ recipiant de morte virorum. &c. Idem disponit tex. in. c. dominus de secun. nupt. Vbi Abb. & doctores communiter. Idem Abb. &
1 omnes. in. d. c. in presentia vbi ipse nu. 6. ☙ Tradit notabiliter vnũ tantum testem hoc casu sufficere de morte prioris viri. Quod probari affirmat ex dicto tex. c. in presentia de sponsa. ibi certum nunciũ &c. Quod etiam est ex mente aliorum docto. ibi.

¶Præterea idem meo iudicio disponitur, & probatur expresse in Auth. hodie. C. de repu. ibi. eum, sub quo militabat, adiens interrogauerit, si pro veritate mortuus est, vt apud gesta deponatur cum iure iurando, si mortuus sit. &c. Vbi clare deducitur, ☙ sufficere du
2 cem belli in testimonium, ad hoc, vt mulier de morte viri certior esse dicatur, & secundo possit nubere. Pro quo etiã militat optime Bart. doctrina. in. l. tabularum. ¶. si dubitetur. ff. quem ad. testa. ape.
3 nu. 1. Quòd ☙ licet in rebus maximi præiudicij requiratur probatio euidentior, vt in homicidio & similibus, non sic tamen in alijs nõ tanti præiudicij, vt in causa famæ, vel status, vt nostra hac, de qua exemplum ponit, & tradit in ea sufficere probationem, de qua dictum est. in. d. Auth. hodie. C. de repu. Idē Bart. Bal. Sali. & omnes in. l. siquidem. C. solu. matri. cum simi. &c.

¶Confirmantur etiam prædicta ex sentencia Anto. in. d. c. in præ
4 sentia de sponsali. ☙ Vbi affirmat, eo casu sufficere famam mortis, quando ex longinquo id probandum venit. Quam opinionem Abb. nu. 6. ibidem dicit esse æquam satis. Facit optime quod tradit Hipoli. de quæstio. in. l. de minore. ¶. plurium. nu. 86. vbi allegat Specu. Bart. Alexan. idem tenentes, quòd mors sufficienter per famam probetur. Multo igitur melius prædictis testibus mortem primi illius mariti probari hoc themate affirmandum erit. ☙ Præter id quód qualibet credulitas, etiam irrationalis excusat, vt in. l. igitur. ff. de libe. caus. notat Bart. & omnes. in. l. de quibus. ff. de legi.

Iaso.in.l.iuste possidet.ff.de acqui.posse. Vnde ex minori etiā prǫbatione hæc mulier a pœna erit excusanda.

¶63.

¶FACTVM.

Vm gener vellet conductorem domo expellere, ille affirmabat ipsum ad obseruationem locationis a socero factæ teneri, etiā si ædes postea sibi in dotem traditæ essent In quo ita iudicaui, cū essem iudex in prouincia Legionensi ordinis Sancti Iacobi.

¶SVMMA.

Vccessor singularis tenetur obseruare locationem, quando bona locatoris fuerunt obligata, aut saltem res ipsa. nu. 1.

¶Dos est titulus vniuersalis, & succedens ex eo, tenetur ad obseruationem locationis nu. 2

¶Licet offerendo interesse, & præstando illud, satisfiat eo casu, potest tamen res ipsa retineri, donec illud interesse soluatur nu. 3. & 4.

1 Oueor primo ad sic dicendū ex doctrina illa verissima, & cōmuniter approbata per doctores vbiq; locorum qui tradunt, etiam ꝙ singularem successorem teneri ad obseruandum contractum locationis, quando pro obseruatione ipsius essent obligata bona locatoris, aut saltem res ipsa cōducta. Cū habeatur tum tēporis ius in re. Hypothæca enim est ius vtile in re. in l. eos. C. de pigno. in §. item seruiana de actio. cum

similibus. Et ita decidunt & determinant Bart. in. l. si filio familias. ¶. si vir in quinquennium solu. matri. post glo. ibi. quem sequuntur ibi alij communiter, similiter Alexan. ibi. col. 2. versi. per hoc etiam dicebat. Idem Bal. & alij. in. l. emptorem. C. loca. vbi Ange. & alij Abb. in. c. fina. ne præla. vi. su. Bart. & docto. vbi Iaso. Alexan. & omnes. in. l. diuortio. solu. matri. Paul de Cast. in. l. qui fundum. ff. loca. Bal. in. l. 1. C. de fru. & li. expen. versi. sed pone maritus. Idem Bal. in. l. si merces. ¶. 1. ff. loca. Raph. cuma, & cæteri. in. d. l. si filio familias. ¶. si vir in quinquennium solu. matri. cum in fi. simili. Cum igitur bona locatoris fuerint hoc casu generaliter obligata pro obseruatione contractus, idem in hoc erit affirmandum sine dubio.

2 ¶Præterea ex alio etiam fundamēto potest idipsum comprobari. Nempe hunc successisse titulo dotis in ædibus sic locatis. ꝯ Dos autem est titulus vniuersalis. in. l. si rem, & pretium. ff. de peti. heredi. in. l. si cum seruum. vbi. Bart. & alij. ff. si cer. pe. Idem Bart. & docto. communiter in. Rub. solu. ma. & sic videtur posse defendi, hunc vniuersalem, non singularem esse successorē. Ac proinde in distincte teneri ad obseruantiam talis conductionis. vt in. d. l. emptorem C. loca. vbi. Bal. & omnes. Bart. Alexan. & alij omnes. in. d. l. diuortio in prin. & in. d. l. si filio familias. ¶. si vir in quinquennium. solu. ma. cum similibus.

3 ¶Neq; satisfacit offerendo interesse eiusmodi conductori. Nam licet ꝯ verum sit, quòd offerendo illud interesse & præstando, singularis successor liberetur ab eiusmodi obseruatione locationis, & sic satisfiat iuri supradicto talis hypothecæ. in. l. Paulus. aliter incipit sempronius. ¶. pignoris. ff. quib. mo. pig. vel hypo. sol. in. l. cum seruus. ff. de distra. pigno. Tenet Roma. & Paul de Cast. in. d. l. si filio familias. ¶. si vir in quinquēnium. solu. ma. & ibi Alexan. col. 2. versi. prædictis tamen adde. Salice. in. d. l. emptorem. C. loca. & in. l. mancipia. C. de reb. ali. non alie. Sentit Bart. in. d. l. emptorem. C. loca.

4 & in. l. vectigalia. ad fi. ff. de publica. cū multis simi. ꝯ Tamē conductor ipse potest retinere rē locatam, donec sibi vere, & re ipsa soluatur illud interesse. Et ita notat & tenet Alexā. in. d. ¶. si vir in quinquēnium. col. 2. versi. ex quorum verbis colligitur. vbi tradit id esse ex mente & sententia prædictorum, vbi supraproxime allegaui Idem Neuuzantius. de pigno. 1. memb. 2. part. nu. 6.

¶64.

¶FACTVM.

Vm ageretur redhibitoria, venditor petebat operas serui, quas emptor medio tempore percæperat. Et iudicaui sibi restitui oportere deductis expensis ab emptore in seruo factis, cum essem iudex in prouincia Legionensi ordinis Sancti Iacobi, hisce & similibus motus.

¶SVMMA.

Ructus, operæ, & accessiones restituuntur in redhibitoria. nu.1.

¶ Non solum fructus ante iudicium, sed & post acceptum restituuntur. nu.2.

¶ In redhibitoria res ad pristinum statum reducitur, ac si nunquam venditio intercessisset. nu.3.

1

Rimo ad sic statuendũ est tex. expressus. in. l. cũ autẽ. §. cũ redhibetur. ff. de ædi. æd. & in. l. quod si nolit. §. fi. eo. tit. cũ multis simili. Et ita notant Bart. & docto. cõmu. ibi, & in pluribus alijs locis. Vbi in hæc verba disponitur. Nec solum si ipse fructus percæpit, mercedẽ sue a seruo. &c. Et ita per hæc, & similia notat, & tenet glo. in. c. illo vos. de pigno, Ioan. Andr. & alij ibi cõmuniter. Vbi Abb. nu. 6 & sic dicẽdũ est in hoc, & statuẽdũ. Quod etiam habet locũ, quãdo

res vel seruus factus est emptoris, & dominium in eum fuit translatum. Notat signanter glo. in d. l. cum autem. §. cum redhibetur, in verb. vel culpa. ibi licet res sit sua interim. &c.

2 ¶ Hoc ipsum etiam ampliatur ꝙ ad fructus, & accessiones non solum ante, sed & post acceptum iudicium, accedentes. tex. est ad id expressus. in l. aediles. §. item sciendum. de aedili. aedi. ibi. caeterum si post iudicium acceptum. &c. Notat Abb. post Ioan. Andr. & ali. in d. c. illo vos. nu. 6. de pigno. addens, cum ea resolutio venditionis fiat ex volũtate ipsi⁹ emptoris, merito restituere debere quid quid ad eum peruenit. Pro quo etiam ipse soleo cõsiderare tex. in d. l. cũ autem. §. in hac actione. eo. tit. de aedi. aedi. ibi. emptorem ac vẽditorem quodãmodo in integrum restitui opportere. &c. Similis tex. in l. facta. eo. tit. de aedi. aedi. dixi aliquid de hoc ipso supra allegatione. 43. nu. 4. cum seq. ꝙ Vnde constat rem hoc casu ad pristinum
3 statum omnino reduci, ac si nunquam ea venditio serui, & similiũ, intercessisset.

¶ 65.

¶ FACTVM.

Rtifex quidam faciendis pugionibus celebris, quaerebatur quód alius insignia sua assumeret, & in pugionibus apponeret. Consultus super eo, respondi prohiberi posse, ne insignibus illis alienis vteretur, per haec.

¶ SVMMA.

Vblico consensu & cõmuni iure gẽtium inductũ est vt nomina, & insignia liceat assumere, vnde alijs nõ licet ea praecipere. nu. 1. & 2.

¶ Si aliter fieret cõfusio, & turbatio in rep. sequeretur. nu. 3.

¶Publica vtilitas in eo vertitur, ideo iudex ex officio potest in eo procedere, nu.4.

1 Rimo id, fundari potest ex eo, quod publico consensu, & quodam veluti iure gẽtium introductum videmus, vt homines sibi assumere possint nomina, & insignia, quibus ipsi suaq; ab alijs separentur, & dignoscãtur. in. l. ad recognoscendos. C. de ingenu. manu. ibi
2 publico consensu. & c. Et ita ibi notat Bal. Salice. & alij. ☞ Vnde alteri non licebit nomina illa saltem gentilicia, & insignia generis, vel artificij, & similia sibi assumere. Ad quod videtur tex. express⁹ & notandus. in. c. dilecta de excessi. præla. Vbi Abb. nu. 3. & 4. id egregie tractauit. Et demum concludit non licere artifici, alterius artificis insignijs vti, quem ibi sequuntur alij communiter. Notat Anto. in. c. ad nostram. de appella. circa fi. & additio ad Abb. vbi supra
3 plura allegans. Idem igitur in nr̃o casu erit affirmandũ. ☞ Alioqui maxima in republica cõfusio, & turbatio induceretur. Secundum Abb. vbi supra, & alios, & constat euidenter recte consideranti.

4 ¶Confirmatur etiã id ipsum. ☞ Nã non solum in hoc vertitur priuata, & particularis huius artificis vtilitas, sed etiam publica & cõmunis totius reip. Vnde etiam necessario colligitur iudicẽ ex suo ipsius officio id posse prohibere. Ita notat, & tenet eleganter Bart. de insign. & arm. nu. 6. 7. & 8. et per totũ ferẽ. Quia ex hoc inquit populus lederetur, & acciperetur opus vnius pro opere alterius. & c. Vnde nulla in hoc dubitatio interuenire potest. Facit tex. in. l. minimæ. C. de episco. audi. & similia, per Bart allegata, vbi sup. Est tex. in. l. 1. C. de his qui potentio nomi. vbi notant doctores communiter. & in auth de manda. princi. §. penu. cum alijs.

¶66.

¶FACTVM.

Vm iudex ordinarius cognosceret de causa fratrum suorum, qui secum in eadem domo habitabant,& id a parte aduersa opponeretur. Iudicaui in ea procedere non posse, hisce,& similibus fundamentis.

¶SVMMA.

Vdex ordinarius in causa fratrũ non potest procedere. nu. 1. Secus in delegato. nu. 3.

¶Fratres dicuntur esse ex familia. nu. 2.

¶Si a parte non opponatur valet processus,& sententia. nu. 4.

¶Iudex ordinarius in eiusmodi causis in totum eximitur a iurisditione, nec est locus nominationi socij. nu. 5.

Rimo ad hoc est tex. expressus in. l. 1. C. ne quis in su. cau. vbi notat Bal. Salice.& omnes cõmmuniter. Clarior etiã tex. apud nos. in. l. 9. tit. 4. part. 3. ibi. contra el padre, o el hijo del juzgador, o contra alguno de su compaña que biua con el cotidianamente,&c. Et ita notat ibi Mõtal.& Grego. Lopez. Bart. & doctores cõmuniter in. l. qui iurisditioni. ff. de iurisd. om. iudi.&
1 in. l. in priuatis. ff. de iudi. vbi etiam id ipsum disponitur. ¶ Causa autem horũ fratrũ sua ipsius iudicis,& suorũ merito dici potest. Ma
2 xime cũ ipsi sint eius domestici,& minores vigintiquinq; ãnis, qui etiã dicuntur esse ex familia. Iuxta tex. in. l. pronũciatio. §. familiæ de verb. signi.& glo. Grego. Lopez. in. d. l. partitæ. in verb. cõpaña, vbi extendit, vsq; ad decimũ gradũ cognationis, secũdũ Bart.& doctо. in. d. l. qui iurisditioni. glo. in. c. cõsanguinei. 3. q. 5.& idẽ ad huc

diceremus, si ipsi seorsum habitarent. in l. 2. C. de testi. in c. causam quæ de testi. cum multis similibus. in l. lex Cornelia. de iniu.

¶ Nec obstabit tex. in d. l. in priuatis. ff. de iudi. vbi videbatur per-
3 mitti contrarium. ꝯ Nam illud in iudice delegato, hoc in ordinario, vt communiter notant, & tenent Bart. Paul. Alexan. Iaso. & omnes. in d. l. qui iurisditioni. ff. de iurisd. om. iudi. post glo. ibi. est etiã tex. expressus ad hãc differentiam in d. l. 9. tit. 4. part. 3. vbi aliud in delegato expresse disponitur, quã in ordinario, & ibi ita notat, & tenet Montal. & Grego. Lopez ibidem. Bart. & doctores in. d. l. in
4 priuatis. ff. de iudi. ꝯ Præterea aliud quando à parte opponitur talis defectus iurisditionis, vt hoc casu. Nam si à parte id non allegaretur, processus, & sententia valeret. Notat glo. & doctores communiter. in. d. l. in priuatis. Bart. Paul. Soci. Vbi Iaso. nu. 6. & omnes cõmuniter. in. d. l. qui iurisditioni de iurisd. om. iudi. cum multis similibus. Notat Montal. & Grego. Lopez. in. d. l. 9. tit. 4. part. 3. vbi allegatur Anto. & alij idem tenentes. in. c. cæterum de iudi.

5 ¶ Quod ad huc etiam est ampliandum, & extendendum, vt ꝯ in totum iudex in eiusmodi causis suis, suorum ꝙ nullo modo habeat iurisditionem, neq; locus sit nominare socium acompañando vulgo dictum, vt in alijs recusationibus iure huius regni licet. Moucor per supradicta. Et tex. ad id expressum meo iudicio. in. d. l. 9. tit. 4. part. 3. ibi. non lo deue oyr. & ibi. deuelo fazer saber al rey, para que mande que algun hombre bueno oya aquel pleyto, & que lo libre. & c. Nullo igitur pacto iudex in eiusmodi causis procedere potest. Cum alius debeat de eis cognoscere, & eas definire.

¶ 67.

¶ FACTVM.

Hristoforus, G. aduocatus cum fundum ecclesiæ colẽdum pro toto tempore vitæ suæ, & vxoris cõduxisset, & executiue contra eum ageretur pro pẽsione frumẽti vnius anni, in oppositionẽ allegabat remissionem sibi pensionis propter sterilitatem faciendã. Pro quo ipse pronunciaui, cum essem iudicis ordinarij assessor. Per hæc & similia motus.

¶ SVMMA.

Olono ad longum tempus fit remissio propter sterilitatem, idem in locatione ad vitam. nu. 1.

¶ Emphyteotæ non fit remissio, quia in eum transfertur dominium, & res eius commodo, & periculo cedit. nu. 2.

¶ Emphyteotæ non fit remissio, quia non prestat canonem consideratione fructuum, sed in recognitionem dominij. nu. 3. & 5.

¶ Sterilia tantum, & inutilia proprie dabantur in emphyteosin, vt meliora efficerentur. nu. 4.

¶ Emphyteotæ fit remissio propter bellum, innundationem, incendium, & similia, quando pensionem solueret ratione, & consideratione fructuum, secus si solum in recognitionem dominij nu. 6.

1 Rimo moueor authoritate insignis illius subtilissimi&q; docto. Bal. qui in. l. 1. C. de iu. emphy. q. 2. ita docet, & tenet; scilicet colono ad longum tempus ob sterilitatem faciendam esse remissionem pensionis. Idem tenet. Bal. in. 2. lectu. d. l. 1. C. de iu. emphy. q. 2. col. penu. tenet Iaso. in. d. l. 1. nu. 88. vbi eleganter id prosequitur. Idẽ tradit Alexan. consi. 28. nu. 4. vol. 4. Pet. de Anca. & Imol. in. c. potuit de loca. Ange. in. §. quia vero leonis. in auth. de nõ ali. Grego. Lop. in. l. 22. tit. 8. part. 5. in verb. arrẽdada. cum similibus. Vnde certũ est remissionem hoc casu præstandam, prop ter sterilitatem.

¶Confirmatur id ipsum viua, vt aiunt acutissima&q; ratione. Nam
2 causa, quare emphyteotæ non fit ea talis remissio, est potissima, quia in eum transfertur dominiũ saltem vtile, vnde perpetuo apud ipsum remanet. Et sic periculo eius, & commodo stat, aut cadit emphyteosis, crescit, aut decrescit, reddit fructũs, aut nõ reddit. Quod aliter multo in colono, etiam ad longissimum tempus vsuuenit. Qui, licet ius illud quale quale in re habeat, non tamen dominium eius obtinet, & sic habetur ratio fructuũ, quos ex ea percipit, ad illam remissionem faciendam. Quam consideratione ipse certe faciebam, antequam viderem. Bal. ipsum, qui omnia ferè subtiliter perscrutatur. Et ita considerauit, licet non tam aperte. in. d. l. 1. C. de iu. emphy. q. 2. col. penu. dum dicit, dominium vtile perpetuo apud emphyteotam ipsum duraturum, & ideo spem habere meliorationis, & augmenti. &c. Non sic in colono, vt dictum est.

¶Quod ad huc cõprobatur alia etiã, & nõ minus subtili cõsideratio
3 ne. Nẽpe quia emphyteota cõmuni ordine, & vsu emphyteosis, nõ præstat pẽsionẽ ratione fructuũ ex ea percipiẽdorũ, sed poti⁹ in
4 recognitionẽ dominij. Cũ soleãt cõmuniter dari in ẽphyteosin sterilia tãtũ, & ferè inutilia, vt meliora efficiantur. Vnde & nomẽ ipsum emphyteosis, id est melioratio, vt docet Calepinus in dictionario. in verb. emphyteosis. Cornu cop. & alij latini, & græci scriptores. Et hoc est quod idem Bal. non tam aperte tradit. in. d. l. 1. in. prima lectu. C. de iu. emphy. 4. oppo. & in. d. 2. quæst. dicens, non fieri emphyteotæ remissionem, quia non recipit cum fructibus finitionem, aliàs functionem, sed præstatur pensio in signum cuiusdam re

cognitionis,& eſt quid modicum,vt patet per conſuetudinem ge-
neralem,& ideoſi iſtud modicum non ſoluitur,res incidit in com-
miſſum tempore ſterilitatis,ſicut tempore vbertatis.Ita Bal. vnde
nulla habetur ratio ad penſionis ſolutionem fructuum, aut eiuſmo
5 di ſterilitatis,& ſic nulla facienda eo caſu remiſſio.¶ Secus in colo
no etiam diuturno,qui ratione fructuum,quos ſperat colligere, cõ
ducit rem.Vnde omnino fructuum habenda ſemper erit ratio, &
conſideratio,ad eam remiſſionem concedendam.Quòd etiam ele-
ganter tradit Iaſo.in.d.l.a nu.81.cum ſeq̃.vbi plura adducit per plu
res coll.ad hanc rationem fundandam.

¶Quod ad huc etiam conuincitur ex ſubtili alia & eleganti conſi-
6 deratione,& opinione doctorum cõmuni. ¶ Nempe emphyteo-
tæ etiam ipſi fieri remiſſionem penſionis,quando,& ipſe canonem
& penſionem ſolueret occaſione, & ratione fructuum, non tantũ
in recognitionem illius dominij,vt quando propter bellum, aut
inundationem,aut incendium,& ſimilia non licet re emphyteoti-
ca perfrui.Ita tenet Bal.vnice.in.d.l.1.C.de iu.emphy.in.2. lectu.
q.2.col.penu.pro quo allegat tex.optimum in.l.forma.ff.de cẽſi. §.
illam.ibi.illam enim æquitatem debet admitere cenſitor, quare ſi
agri portio chaſmate perierit,debebit per cenſitorem releuari.&c.
Eandem opinionem demum tenet Iaſo.in.d.l.1.C.de iu. emphy.a
nu.81.vſq; ad nu.99.& ſeq̃.per plures columnas eam prius in du-
bium vertens.Et ita concludens ex ſententia alberi.Guido.de Su-
za.Ioan.Andr.in additio.ad Specu. & aliorum, & ita conſuluiſſe
tradit collegium Mediolanenſe,& alia ſimilia in huius confirma-
tionem.Idem tenet Abb.in.c.potuit.de loca.poſt glo.ibi.nu.16.&
nu. 18. dicens, hanc eſſe communem opinionem Legiſtarum.
Quòd ſi emphyteoſis non poteſt coli propter bella,& incurſus ho-
ſtium,aut propter innundationem fiat remiſſio penſionis,quando
talis emphyteoſis penſio ſolueretur,non ſolum in recognitionem
dominij,ſed etiam ſpe fructuũ futurorũ,nam cenſetur ineſſe tunc
tacita conditio,ſi fructus naſcãtur.Maiori igitur cũ ratione colono
etiam longi temporis ea facienda erit remiſſio,vt ſupra dictũ eſt.

¶ 68.

¶ FACTVM.

Vm quidam amissione omnium bonorum esset mulctatus, post eam sententiam, & appellationem ab ea interpositã, hæres a filio suo institutus multa bona de nuo acquisiuit. Quæsitum fuit a me, an bona illa filijs successione quæsita venirent. Respondi minime includi, persequentia.

¶ SVMMA.

Vblicatis omnibus bonis ad hunc potest succedere in alijs sic damnatus. nu. 1.

¶ Publicatio, & confiscatio omnium bonorum non trahitur ad futura. nu. 2.

¶ Si incapaci relinquetur fiscus non capit, sed venientes ab intestato. nu. 3. Maxime quando palam, non occulte fieret linquitur, & nu. 4.

¶ Futura non spectant ad iudicis cognitionem. nu. 5

1 Oueor primo per tex. express. ad id in l. certa forma. de iu. fisci. lib. 10. vbi clarissime id disponitur, & ex eo sic colligit pro summario Bart. ibi. ꝯ dicens, publicatio bonorum statu integro remanente, non impedit quem succedere. &c. Idem tenet Bart. ibi. nu. 1. in l. fina. C. quæ res pigno. obli. po. Alexan. in. l. 3. §. illud. ff. quod quis iu. Idem in addi. ad Bart. in. d. l. forma. C. de iu. fis. Idem Bart. in. l.

1.col.vlti.ff.de bon.damna.& ibi Alexan.ad ipsum.Bart.in.l.fina. in.2.lectu.nu.4.C.de pact.versi.ad hereditatē non ad aptatur. Idē Alexan.in.l.stipulatio hoc modo concepta.col.7.& seq.de verbo obli.cum multis alijs similibus. Vbi tenent doctores communiter.
2 Quòd publicatio,seu confiscatio omnium bonorum non extendatur,nec trahatur,ad bona futura,sed tantum ad illa,quæ tempore cōmissi delicti ille habebat. Merito igitur idem dicendum erit in proposito themate.

3 ¶ Confirmatur id ipsum ex eo,quód si incapaci hæreditas,aut legatum,vel similia deferantur,aut relinquantur,licet eā ipse capere non possit,fiscus non capiet,sed heredes,qui erant successuri ab intestato,ita Bart singula.in.l.hæreditas.C.de his quib.vt indi. nu.3. allegat tex.in.l.in metallum.de his quæ pro non script. habent. & in.l.in metallū.ff.de iu.fis.refert,& sequitur Iaso.post ali.vbi dicit hanc esse communem opinionem.in.l.1.C.de heræ.insti.nu.5.Idē Bal.& Imol.in.l.3.ff.de testa.Bart.in.l.si pater.ff.de heræ.insti.cum
4 multis similibus. Maxime autem cùm palam,& non occulte eiusmodi incapaci relinquitur.vt notat.Bart.in.d.l.hæreditas.nu.1.C. de his quib.vt indign.& alij vbi supra. Multo igitur verius dicendū erit,bona post delictum cōmissum quæsita,fisco non esse applican-
5 da,cum & ipse incapax non sit futuræ successionis,& futura ad cognitionem iudicis non pertineant,in.l.non quemadmodum.ff. de iudi.vbi Bart.& alij cum simili.

¶69.

¶ FACTVM.

Ernandus.B.in curia regis conueniebatur ad reddendam rationem administrationis,ille contradicebat se ad locum.vbi administrauerat remittēdum. Pro quo hæc ipse allegaui.

¶ SVMMA.

Dministrationis ratio ibi danda est, vbi ipsa administratio facta est Vnde habet locum remissio ad eum locum. nu. 1.

¶ Licet curia regis sit communis patria, & quilibet ibi possit conueniri, fallit in causa administrationis, & alijs, in quibus habet locum remissio nu. 2.

Rimo adducitur tex. in. l. 1. & 2. C. vbi de racio. agi. opor. & in. l. 32. tit. 2. part. 3. in fine. ibi. en aquellos lugares es tenudo de responder, & de hazer quenta sobre qualquier destas cosas o otras semejantes do vsaua dellas por razon del officio que tenia. &c. & hic
1 est vnus casus ex multis, in quibus habet locum remissio ad locum cōtractus, vt tenet Alberi. Bal. & alij in auth. qua in prouincia vbi de crim. ag. opor. & in. d. l. 1. & 2. C. vbi de rōci. ag. opor. tradit Abb. & docto. communiter. in. c. fina. de fo. compe. cum similibus. Idem igitur dicendum erit in hoc casu.

¶ Neq; obstabit, si opponatur, curiam regis nostri communem esse
2 patriam omnium, ac proinde quemlibet posse ibidem conueniri, non obstante fori praescriptione, vt in. l. Roma. ff. ad municipa. & in l. 4. tit. 3. part. 3. notant docto. canonist. in. d. c. fi. de fo. compe. cum alijs. Nam dicimus id minime habere locum indistincte, vt cum quis ad curiam venit prosequens appellationem litis sibi motae, & sententiae contra se latae, vt in hoc themate accidit, & expresse excipitur in d. l. 4. tit. 3. part. 3. & in alijs causis similibus. Praeterea hic est vnus casus, quo fit remissio ad locum administrationis necessario. Probatur aperte in. d. l. 1. C. vbi de ratio. ag. opor. ibi. vbi haec gessit rationem oportet reddi, & in. d. l. 2. eo tit. ibi in militari oportet iudicio respondere, in quo & instructio sufficiēs, & nota testimonia, & verissima sunt documenta. &c. Et ita notant docto vbi supra. Vnde etiam ab ipsa curia regis, similiter hoc themate facienda erit remissio ad locum administrationis.

¶70.

¶FACTVM.

Vm minor vigintiquinq; annis, licet maior octodecim, à patre naturali, eodemq; bonorum suorum curatore bona materna, cum eorum ratione peteret, & obtinuisset Negabat pater committendam esse filio earum rerum administrationem. Et demum ita fuit iudicatum, vt alius eiusmodi bonis curator daretur, ipso etiam filio inuito & renitente. Me pro patre patrocinante, his & similibus.

¶SVMMA.

Icet puberi inuitocuratur nõ detur, tamen administratio bonorum ei non conceditur. nu. 1.

¶Venia ætatis a principe datur post vigessimum annum ætatis cum causæ cognitione nu. 2.

¶Data ætatis venia adhuc nõ potest minor de rebus suis disponere. nu. 3.

Apientissimi Iudices, In causa Francisci. O. minoris, qui bona postulat materna sibi tradi, adducũtur contra
1 eum sequentia. ¶ Et primo quamuis puberi adolescenti, inuito

inuito, curator non detur. iuxta vulgaria, non tamen inde deducitur administrationem bonorum suorum ipsi esse permittendam. in l. 1. §. apparet. ff. de mino. ibi. nec ante rei suæ administratio eis committitur, quamuis bene rem suam gerentibus. Idem in. l. seq. & seq. eo tit. ibi. ipsi per raro minoribus rerum suarum administrationem extra ordinem indulserunt. &c. cũ alijs similibus, & ita notat glo. & docto. in. §. item inuiti. insti. de cura. cum alijs. Vnde idem dicendum erit hoc casu.

2 ¶Quod etiam confirmatur ex eo, quòd ipsi minores neq; veniam ætatis a principe ad id obtinere solent, nisi excesserint vigessimum ætatis annum. Idq; speciali prærogatiua, & indulgentia principis cum causæ cognitione, in. l. 1. & 2. & . l. omnes. C. de his qui veni. æta. impe. ibi. qui paternam frugem, vel auorum patrimonia gubernare cupiunt. &c. Et ibi ita notat Bal. Sali. & alij. quæ ætatis venia nõ erat necessaria, si iure sibi patrimonia gubernare liceret, frustraq; precibus exigeretur si a iure communi concederetur. Iuxta vulgaria.

3 ¶Comprobatur etiam id ipsum, quia ad hæc post sic impetratam veniam ætatis, ad huc minores eiusmodi minime possunt de rebus suis disponere in. l. eos. C. de his qui ve. æta. impe. vbi notat Bal. Salice, & alij. Multo igitur magis affirmandum erit nulla tali impetrata venia, nullo modo rerum suarum administrationem eis committendam, vt dictum est.

¶71.

¶FACTVM.

ANtonius P. procurarori mandauerat, vt pecuniã reciperet in India maris Oceani ab eius debitore iuxta tenorem obligationis, quam ipsi mittebat. In qua continebatur eam pecuniam ibidem esse soluendam statim post certos dies, ita vt in eadem naui sibi transmitteretur, quod si non fieret Hispali ab ipso debitore liceret eam pecuniam exigere. Cum autem procu

rator post eam diem pecuniam reciperet, & in altera naui domino mitteret, ad huc Hispali eam exigebat, cessis debitori actionibus ad illam primam sibi habendam. Cum hæc & similia pro ipso creditore adduxissem apud supremos iudices Hispalēses tandem obtinere non potui,

¶ SVMMA.

Andatum procuratoris ad exigendum certo loco, & tempore, non extenditur ad recipiendum extra illum locum & tēpus. nu. 1. &. 2.

¶ Speciale mandatum ad exactionem differendam requiritur. nu. 3.

1 Apientissimi Iudices. Pro Antonio. P. adduco sequentia, in causa pecuniæ in tempore non solutæ. Et primo mandatum procuratoris ad exigēdū certo loco, & tēpore, datū, non posse extēdi ad solutionē recipiēdā extra illū locū, & tēpus. Ad quod est tex. satis expressus in. l. qui Romæ. §. callimach⁹. de verbo obli. vbi Bart. & doctores ita notant & summant cōmuniter procurator ad solutionem recipiendam certo loco & tempore, nō potest terminū prorogare, nec locum immutare, nisi datū esset sibi arbitrium. &c. Et ita dicendum est in themate proposito.

2 ¶ Neq; obstat, quod in mandato nihil specialiter in hoc excipiatur cūm in ipso expresse moneat pecuniam illam iuxta obligationis cōtinētiā exigendam, quod certe sufficiebat. Et ita etiam expresse determinat tex. in. d. §. Callimachus. ibi. an nihil prosit Erotis consensus, cui nihil amplius post diem conuentionis mandatum fuerat, quam vt eam pecuniam receptam Romam perferret. &c. Vnde etiam liquido cōuincitur integrum ius domino remansisse ad exactionem pecuniæ Hispali faciendam. Probatur etiam expre

sse in d. tex. in fi. ibi an actionem domino semel quæsitam adimere potuerit. Respondi non posse. &c. Et ibi sed fore exceptioni locum, si seruo datum esset arbitrium. &c. Vnde constat manifeste si-
3 ne speciali ad id mandato exactionem pecuniæ, eiusmodi procuratorem non potuisse differre. Ac proinde saluum ius ipsi domino ad exigendum superesse. Cõtra quæ videtur militare tex. in l. quod si ephesi. §. fin. a. de eo quod cer. lo. vbi docto. & similia, quæ in contrariam sententiam mouere potuerunt.

¶72.

¶FACTVM.

Victor in causa principali, à condemnatione expensarũ omissa appellauerat, & iudicẽ delegatũ à sum. Ponti. impetrauerat ad eam causam vnà cũ toto negotio. Victus autẽ se potiorem in iudice impetrando fore cõtendebat, victoremq; nimiũ properasse, expectandũq; esse tẽpus, intra quod ipse prosequi appellationẽ poterat. In quo hæc & similia pro victore adduxerã, cũ essem aduocatus ipsi⁹, & pro nobis fuit iudicatũ & obtentum.

¶SVMMA.

Victor, potest a condemnatione expensarum omissa appellare, & iudicem impetrare, victum in eo preueniendo, etiamsi in principali causa obtinuerit. nu. 1.

¶Quando victus appellauit a sententia in eo tantum, quod erat contra se, magis id locũ habet. nu. 2.

1
Condemnatione expensarum omissa certum est appellari posse, etiamsi eiusmodi appellās in causa principali sententiam pro se reportauerit. Ita notat Bart. Bal. Salice. & omnes. in l. omnem honorem. C. quando prouo. non est ne. Abb. & doctores communiter. in c. significauerunt de exceptio. vbi Abb. nu. 7. dicit hanc esse cōmunem opinionem in d. l. omnem honorem. & vbiq. Idem tenet Specu. in tit. de appella. versi. 33. & Ioan. Andr. in addi. Rot. decis. 264. vt refert. Abb. ibidem, & Anto. & alios. Cum igitur possit appellare, poterit & iudicem ad causam impetrare, vt in themate proposito.

¶ Nec obstabit tex. in d. l. omnem honorem. C. quando prouo. nō
2 est necesse, vbi inui videtur contrarium. ¶ Nam illud obtinere certum est, quando victus á sententia illa appellasset indistincte. Ac proinde negotium totum deuoluatur ad superiorem, & consequenter ipsa omissio condemnationis expensarum, quam victor etiam ipse coram iudice partis victæ prosequi queat. Secus si ab illa sententia signanter fuisset appellatum, in eo tantum, quod cōtra se pronūciatum fuisset, nam tunc victor non posset coram eo iudice damnū resarcire, propter condemnationem expensarum omissam sibi obueniens. Quæ est sententia, & declaratio notāda, & insignis eximij illius doctoris iuris canonici. Abb. in d. c. significauerunt de exceptio. nu. 7. & 8. post Anto. Specu. Ioan. Andr. & alios. fuit etiam declaratio, & intellectus Bart. nu. 3. & seq. in d. l. omnem honorem. quando prouo. non est ne. & aliorum ibi. Quæ declaratio & opinio maxima certe æquitate niti videtur, ex qua etiam & iudici debitus honor, & parti ius suum illæsum seruatur. Vt per doctores maxime. Abb. vbi supra. Merito igitur asseuerādum erit hoc casu impetrationem iudicis á victore factam valuisse, vt dictum est.

¶ 73.

¶ FACTVM.

M

Vm vterque tam actor quam reus pari se numero testium tuerentur, ipse pro altero ex ipsis apud iudicem, his & similibus intercessi.

¶ SVMMA.

Testes præferuntur testibus variis ex causis, nu. 1.

1

Estes præferuntur testibus ex variis causis. Primo ex eorum authoritate, & dignitate, quia sunt honestiores ditiores, & melioris famæ, & opinionis. Secundo ex verisimilitudine, & qualitate eorum, quæ deponunt. vt si sint magis consona iuri, aut negotio, de quo agitur, aptiora. vt. 4. q. 3. si testes. & c. licet de probatio. Innocen. in. c. auditis. de præscri. Idem Innocen. & alii in. c. in nostra de testi. Tertio ex eorum testium numero. Quarto etiam ex authoritate & qualitate personæ producentis. argu. c. quia verisimile de præsumptio. & c. super hoc de renun. & c. solicite de testi. spoli. Ita tradunt Hostie. Anto. & alij. vbi Abb. nu. 3. cum seq. in d. c. in nostra. de testi. cum multis similibus. Cum igitur hæc omnia concurrant in præsenti negotio, certum erit testes nostros, & eorum depositiones præferendas.

¶ 74.

¶ FACTVM.

Vi fundum ad vitam suam, & hæredis conductum habebat, in testamento quendam in eo fundo hæredem nominauit. Eumque grauauit, vt cuidam alteri certam pecuniæ summam in annos singulos durante ea conductione, & vita sua redderet. Respondi valere tale relictum per hæc & similia.

¶SVMMA.

Vẽ honorõ possum grauare. Idem in eo, quem nominaui in cõductione fundi heraedem. nu. 1.

¶Idem in eo, qui iuris fictione eadẽ persona cẽsetur nu. 2.

¶Iudicio testatoris capit, qui nominatur ab eo haeres in cõductione. nu. 3.

1 Rimo ad id dicendum mouet regula illa iuris verissima, & satis aequitati consona, eum, cui in testamẽto quid relinquitur, onerari, & grauari per testatorem optime posse. Iuxta tex. Et ibi notata. in. l. cum filio familias in prin. de lega. 1. vbi Bart. & docto. ita notant & tenent cõmu. vbi Iaso. nu. 11. cũ seq. & nu. 32. & alijs. vbi etiam traditur cõmuniter, Id locum habere in eo, cui immediate per se, vel per mediam personam ex tali testamento acquiritur commodum. Idẽ traditur in. l. ab eo. C. de fidei com. vbi Bal. Salice. & omnes. & in. l. 1. §. sciẽdũ. de lega. 3. & in. l. si fuerit cũ. l. seq. eo. tit. in. l. cũ pater. §. eorũ. de lega. 2. in. l. cõficiũtur. in prin. ff. de iu. codicillo. cũ multis similibus. Nil igitur obstare poterit, quo minus illud relictũ, de quo agimus, robur obtineat.

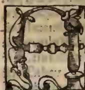
2 ¶Cõfirmatur id ipsum, quia nõ solũ ab eo, quẽ honoro, relinquere possũ, vt dictũ est, sed etiã ab eo qui postea succeffur⁹, eadẽ psona iuris fictione cẽsetur cũ ipso primo honorato. vt haeres legatarij ipsi⁹ in. l. si fuerit. cum. l. sequẽ. ff. de lega. 3. in. d. l. cũ filio familias. in prin. de lega. 1. vbi idem in filio, & seruo, qui censetur vna & eadem persona iuris intellectu. Notat Bart. & docto. in. d. l. cũ filio familias. de lega. 1. vbi Iaso. nu. 12. & Moder. Non dubium igitur erit ab ipso sic

honorato posse relinqui, vt dictum est.

¶ Neq; his aduersatur, quòd in initio ipsius conductionis pro se & hærede receperit testator, nam ad huc iudicio ipsius hoc percipere commodum certissimum est, cum hunc, & non alium hæredem in eo fundo, & ipsius locatione nominauerit. Cumq; potuisset quem vis alium nominare. Ita disponitur in simili. in. l. sed & si sic. de lega. 3. ibi. qui fortuito, & non iudicio testatoris consequitur. &c. vbi notant Bart. & omnes communiter. & in prædictis locis.

¶ 75.

¶ FACTVM.

Ppellaturus iudices supremos causarũ criminaliũ, iudices causarum ciuilium supremos appellauit Hispali. Dixi nihil obesse ei, quomin⁹ causam prosequi appellationis posset, & remittendum esse ad iudices earum causarum competentes. Et ita fuit iudicatum, & decretum.

¶ SVMMA.

Ppellans maiorem iudicẽ vel parem, cũ eo, quem erat appellaturus nõ deserit causam, sed remittitur ad iudicẽ competentem. nu. 1.

¶ Idem in eo, qui appellauit iudicem parem, cum eo, qui primam tulit sententiam. nu. 2.

1 Appellans iudicẽ maiorẽ eo, quẽ erat appellatur⁹, vel pa rẽ, non ideo causam deserit, aut amissus ius est. tex. est expressꝰ ad id. in d.l.1.§. si quis. ff. de appella. & in l.18. tit. 23. par. 3. ibi. mas si se alçare por yerro a otro q̃ sea mayoral q̃ aq̃l a quiẽ se deuie alçar, vale el alçada, y deuelo embiar al otro q̃ ha derecho de juzgarla. &c. Vbi expresse disponitur in appellatione maioris iudicis. De pari autẽ expresse similiter determinat glo. in d.l.1.§. si quis. ff. de appella. in verb. vt minorẽ. quã apꝓbãt ibi Bart. Albe. & docto. cõmu. secũdũ Grego. Lo. qui nihil ferè in tactũ reliquit, ex his quæ ad rem pertinẽt. in. d.l.18. in. verb. ygual. &c. Cũ igitur parem habeant iurisditionem appellationum iudices Hispalẽses supremi in causis ciuilibus, & criminalibus, error in nomine iudicum minime debet obesse. Vt in proposito negotio.

¶ Cõfirmatur id manifeste, & deducitur, ex tex. in. d.l.18. tit. 23. par. 3. ibi. o q̃ fuesse ygual de aq̃l q̃ le auia juzgado, vale el alçada. &c.
2 Si enim valet appellatio equalis iudicis, cum eo, qui primam sententiã protulit. vt in dicta. l. partitæ expresse disponitur. Multo magis roburobtinebit appellatio, ad superiorẽ illius, qui iudicauit, parẽ tamen in iurisditione cum eo, quem erat appellaturus, vt dictũ est argumẽto sumpto à minori ad maius, in auth. multo magis de epis. & cler. & sacro san. eccle. cum alijs. Maxime autem cum facienda sit remissio ad verum, & competentem iudicem, vt expresse cauetur vbi supra.

¶ 76.

¶ FACTVM.

Procurator, speciale ad id asserẽs se habere mãdatũ, domum maioratus locauit, ad vitam cuiusdam, & hæredis, Cumq; dominus ratum id non habuisset, immò post aliquot annos iudicis decreto domus ipsi domino restituta esset. Agebat cõductor euictionis nomine contra procuratorẽ. Cũq; pro eo hæc & similia adduxissem in supremo tribunali Hispalensi, obtinere non potui.

¶SVMMA.

Rocurator dicens se habere mandatum, tenetur re euicta, nu.1.

¶Vendens rem, quam dixit esse sine vitio, cum sciret contrarium, tenetur euictionis nomine, nu.2.

¶Procurator falsus tenetur ad interesse, & expensas litis, nu.3. Et idem in tutore falso, nu.4.

¶Procurator, qui dominum non releuat onore satisdationis, tenetur, nu.5.

¶Bona maioratus si ad vitam locarentur, valeret locatio saltem pro tempore vitæ ipsius possessoris. nu. 6.

Ro Roderi.M. adducũtur sequentia, in causa euictionis cũ Frãcisco.G. Et primo asseuerasse cõstanter se speciale habere mãdatũ ad illam locationem ædium ad vitam faciẽdam. Cũ tamen postea mandatũ non ostẽderit, ac ex ea causa, vt probabiliter creditur, conductione illa fuerit destitu-
1 tus sententijs, & ædibus spoliatus. Procurator autem vendens

vel contrahens procuratorio nomine, docere debet se esse procuratorem, aliter enim tenetur euictionis nomine. Docet Bal. insigniter. in. l. 1. C. credi. euicti. pigno. non debe. Etiamsi in contractu dixisset, non velle obligare se ipsum, sed dominum tantummodo. allegat ibi Bal. l. 1. eo. tit. Sed voluit allegare. l. 2. eo. tit. quæ bene probat. Allegat etiam Bart. in. l. si vno. §. vbicumq;. ff. loca. qui hoc ibi non dicit, sed Alexan. ibi. in. d. §. vbicumq; in addi. ad Bart. in litte. c. in verb. vbicumq;. Idem igitur dicendum erit hoc casu.

2 ¶Confirmatur etiam hoc ipsum, quia vendens rem, quam affirmauit esse sine vitio, cum tamen sciret cōtrarium, tenetur euicta re. Vt disponitur expresse in. d. l. 2. C. credi. euict. pigno. non de. cum concordan. in glo. ibi. quæ etiam glo. declarat idipsum locū habere, quādo sciebat sibi non licere vendere, vt in proposito themate accidit Cum igitur affirmauerit tempore contractus se speciale ad eam locationem habere mandatum, non dubium est eo non apparente, ac proinde re euicta, teneri.

¶Quod ad huc comprobatur alijs argumentis euidentibus, & ma-
3 xime illo, quód procurator falsus teneatur ad interesse. in. l. falsus procurator. C. de furt. ibi. præter rei restitutionem actione dupli cōuenitur. & in. l. si pcuratori falso. ff. de cōdi. ob. cau. vbi notat Bart. & omnes communiter. Bal. Salice. & omnes. in. d. l. falsus. C. de furt. qui etiam & eius fideiussores ad impensas littis tenentur, non solū ad interesse. in. l. si fine. in prin. & §. cum autem. ff. rem ra. habe. ibi. præstant etiam impensas, quæ in iudicium factæ fuissent. Et ibi glo.
4 Bart. & omnes communiter. Non sine exemplo tutoris, & similiū tenetur enim non solum minori cuius nomine falso contrahit, sed etiam alteri, cum quo talis tutor contraheret ad omne interesse. in. l falsus tutor. & in. l. nouissime. ff. quód fal. tuto. autho. ibi. in eum, quāti ea res erit iudicium dabo, vt in tantam pecuniam condemnetur. vbi glo. Bart. & omnes ita tenent communiter, cū alijs similibus.

5 ¶Item procurator, quem dominus onere satisdationis non releuat, obligatus remanet. Notat. Bart. & omnes. in Rub. ff. iudicatum sol. tex. in. §. 1. & seq. & per totum. insti. de satisda. cum simili. Non dubium igitur erit hunc, qui se procuratorem affirmauit, maiori cum ratione obligatum remanere.

6 ¶Nec oberit, si dicatur, hunc bona maioratus domini obligare nō potuisse. Nam si mandato præcedente id fecisset, non dubium erat ad vitam saltem ipsius domini valituram fuisse locationem, vt in. l. Statius Florus. §. Cornelio fœlici. ff. de iu. fis. cum similibus. Quæ propter deffectum mandati nec in hoc profuit.

¶77.

¶FACTVM.

Vm ciuis Hispalensis contenderet se decimas integre soluturum fore in loco, vbi fructus percipiebat, nō autem dimidiam partem earum Hispali, vbi erat ciuis. Vt & legibus, & statutis constitutum est. Aduersus eum apud iudicem ecclæsiasticum, his & similibus egeram, & demum obtinui.

¶SVMMA.

Ecimæ debentur ecclæsijs, et parochijs, in quibus sacramēta ecclæsię percipiuntur, & diuina officia audiuntur. &c. nu. 1.

¶Tempus quadraginta annorum requiritur ad inducendā consuetudinem contra ius canonicum. nu. 2.

¶Consuetudo præter ius, aut contra ius ciuile per decem annos introducitur. nu. 3.

¶ Ad consuetudinem admittendã requiritur bis saltem ita iudicatũ fuisse, & alia. nu. 4.

Dmodum Reuerende Iudex. In causa decimali Alfonsi. M. adducitur primo hoc iam olim dispositum, & obseruatum perpetuo esse, vt ciues Hispalenses, pro dimidia parte decimas fructuum suerum ecclesijs ipsius ciuitatis
1 reddant. Quod ꝙ sané videtur emanasse á dispositione ipsa iuris canonici. In quo statutum reperimus, vt decimæ ecclesijs, & parochijs reddantur, in quibus si hij sacro baptismate initiantur, diuina officia audiuntur, & sacramẽta ecclesiæ percipiũtur. in. c. ad apostolicæ. de deci. ibi. illi ecclesiæ reddantur, in quà ecclesiastica percipiunt saciamẽta, vbi glo. Abb. Hostien. & omnes ita notant, & tenent communiter. Idem. in. c. decimis. 16. q. 1. & in. c. quæsti. eo tit. ibi. plebibus tantum, vbi sacrosancta baptismata dantur debere dari. & c. & ibi. vbi eorum infantes baptizantur, & vbi per totum anni circulũ missas audiant. & c. Cum similibus. Quod etiam disponitur apud nos. l. 7. tit. 20. part. 1. ibi. deuen ser dados a las yglesias parrochiales, y a los clerigos que las siruen, &c.

2 ¶ Neq; oberit id, quod opponitur, de contraria cõsuetudine cuiusdam oppidi ipsi ciuitati propinqui. ꝙ Nam ad consuetudinem inducendam contra ius canonicum requiritur tempus quadraginta annorum, quod hic minime interuenit glo. singu. in. c. fina. de consue. in verb. legitime. vbi Abb. nu. 11. & seq. ita notat, & tenet post Anto. Hostien. & omnes communiter. Idem Bart. in. l. de quibus. in. 2. lectu. de legi. nu. 14. & ibi doctores communiter. Maxime Iaso. nu. 43. vbi dicit hanc esse cõmunem opinionem. Et Grego. Lopez. in. l. 5. tit. 2. part. 1. in verb. diez o veynte años. Estq; hæc generalis traditio, & sententia doctorum vtriusq; iuris vbiq; locorum.

3 ¶ Quod si obijciatur decem annos sufficere, aut viginti ad inducendam consuetudinem. Iuxta tex. in. d. l. 5. tit. 2. part. 1. & tradita per gloss. & doctores communiter. in. d. l. de quibus. de legi. & in. c. fina. de consue. glo. & doctores in. c. fina. de consue lib. 6. respondebo

id obtinere in consuetudine, quæ præter ius, aut contra ius ciuile introducitur, non in ea, quæ contra ius canonicum esset admittenda, vt hoc themate. Et ita in his terminis determinat glo.in.d.c.fina.de consu.in verb.legitime.& glo.in.c.fina.co.tit.lib.6.& ibi Anto. Abb.Hostien.& omnes ita intelligunt,& tradũt communiter. Docet Bart.in.d.l.de quibus.& Iaso.ibi.nu.43.dicit hanc etiam communem opinionem. Nulla igitur ratione obtinebit, allegans eiusmodi consuetudinem hoc casu.

4 ¶Maxime autem cum minime probetur sic iudicatum aliquando fuisse, saltem duabus sententijs, quòdq; rationabili ex causa, & consensu populi,& domini fuerit introducta consuetudo. Quæ omnia aliaq; requiruntur, ad quam libet consuetudinem inducẽdam. Nõ tantum ad eam, quæ contra ius esset admittenda, vt signanter, & expresse disponitur.in.d.l.2.tit.2.par.1.Et ibi Grego.Lopez.in.d.verb.diez o veynte años. Fuitq; sententia communis, & notanda glossarum.Bart.& doctorum.in.d.l.de quibus,de legi.& in.d.c.fin.co tit.lib.6.cum multis alijs similibus.

¶78.

¶FACTVM.

Vm super societatis rationibus esset transactum,& liberatio pro eis facta, cum omnibus renunciationibus in eiusmodi trãsactione & liberatione apponi solitis, trãsigens contra eam nitebatur. Pro quo ipse his & similibus apud iudices Hispalenses supremos sum vsus. Et demum in causa fuit obtentum, vt denuo habitis rationibus res in integrum restitueretur.

¶ SVMMA.

Iberatio & quietatio generalis, non extenditur ad res dolo occultatas, nu. 1.

¶ Liberatio propter rationes redditas, non extenditur vltra contenta in ipsis. nu. 2.

¶ Transactio dolo facta est nullius momenti ope actionis, exceptio. & repli. nu. 3.

¶ In generali remissione non intelligitur remitti dolus præteritus. nu. 4.

¶ Transactio sine causæ, & iuris sui cognitione vires non habet. nu. 5.

1 Mplissimi Iudices. In causa illa transactionis, & liberationis rescindendæ adducitur primo illud. Quód liberatio, & quietatio, vt aiunt, quantum cūq; generalis non extendatur ad res dolo occultatas. Vt est tex. expressus ad hoc, & notabilis. in. l. tres fratres. ff. de pact. Vbi notat Bart. & docto. cōmu. Bal. Sali. & oēs. in. l. sub prætextu Specierum. C. de transactio. vbi Iaso. nu. 2. Idem

& Doctores communiter. in. l. si de certa. C. eo. tit. cum multis similibus. Probatur optime. in. d. l. tres fratres. vbi diuisio, bonorum, & liberatio generalis cohæredum mutua, non extenditur ad aurum per vnum ex ipsis occultatum. Et ita Bart. ibidem sũmat dicens. Quietatio non extenditur ad res dolo occultatas. &c. Cum igitur appareat manifeste, in libris rationum multa falso scripta fuisse, ac ex eisdem liberationem illam datam, trãsactionemq; secutam, non dubium est, ad illa sic occultata dolo, non extendi, ac proinde denuo rationes illas esse exigendas, examinãdasq;.

2 ¶Confirmatur id ipsum. Nã liberatio propter rationes redditas data, nõ extenditur vltra cõtenta, & deducta in ipsis rationibus. Tex optimus. in. l. emptor. §. lucius. Titius. ff. de pact. vbi Bart. Idẽ. Bart. & Sali. post Bal. & alios. in. l. si de certa. C. de transactio. Cyn. Bal. in. l. sub prætextu specierum. eo tit. Albe. & ange. in. l. tres fratres. ff. de pact. Anto. & Abb. in. c. 1. de transactio. Alexan. consi. 11. vol. 2. cum multis similibus. Et sic affirmandum est in hoc casu, liberationem illam non extendi vltra contenta in ipsis ratiocinijs, & absolutionem datam ab eis, conformem esse confessioni, iuxta vetus Hispaniæ prouerbium.

3 ¶Præterea transactio per dolum facta, & extorta nullius censetur esse momenti, tam ope actionis, quã exceptionis, & replicationis. Notat Bart. singula. in. l. sub prætextu. l. a. 1. C. de transactio. nu. 4. & alij eum ibi sequuntur communiter, vbi Iaso. nu. 8. idem Bart. & Moder. in. l. actione. C. de transactio. vbi Iaso. nu. 7. & seq. Et ita iudicãdum est in nostro themate, trãsactionem hanc nullam vim obtinere dolo, & fraude interueniente.

4 ¶Pro qua etiam parte optime quadrat, quòd in generali remissione, non intelligitur dolus præteritus remitti. glo. in. d. l. actione. C. de trans. vbi Bal. Salic. & omnes communiter ita notant, & tenẽt. similiter Iaso. nu. 11. & 12. cum multis alijs. Idem in hoc sentiẽdũ liquet, vt in generali remissione, & renũciatione iuris huius, non cẽseatur dolus remissus, qui in rationibus reddendis sic interuenit.

¶Cõprobantur ad hæc supradicta, quia & ipsæ illæ rationes sic redditæ, integrã cognitionem, & examen minime subierũt, nec partes

obiup

5 ipsis acquieuerant. Immo contra ipsas plurima adduxerant, & sine causæ, & iuris sibi competentis cognitione, transactio facta vires obtinere non debet. in. §. duo fratres. l. qui Romæ. de verb. obli. notat Bart. & doctores communiter. Bart. & omnes. in. d. l. tres fratres ff. de pact. cum alijs similibus. Vnde ex omni parte remanet intentio nostra fundata. Ad idem est tex. in. l. de his. ff. de transa. vbi Bart. & docto. notant communiter. Iaso. post alios. in. l. sub prætextu. C. de transa. nu. 5. vbi plura.

¶ 79.

¶ FACTVM.

Pater filij in potestate administrator legitim⁹ fundum eiusdem filij donauerat. Mortuo autẽ patre fundi alienationem filius reuocabat. Opponebatur, cum esset ipsius parentis hæres, ad obseruationem donationis teneri. Ipse autem pro filio hæc, & similia adduxeram.

¶ SVMMA.

Arentes filiorum bona donare, aut perdere nequeunt nu. 1.

¶ Filius recuperans a patre donata, exceptione euictionis non repellitur, nu. 2.

¶ Donator euictionis nomine non tenetur ex donatione rei suæ, nedum aliena, nu. 3.

¶ Quãdo

¶ Quando alienatio est nulla nec alienãs ipse ex causa euictionis tenetur. nu. 4.

¶ Intellectus ad. l. 24. tit. 13. part. 5. nu. 5.

¶ Venditio rei alienæ valet, non sic donatio. nu. 6.

1 Licet filius hæres patris obseruare teneatur contractus ab ipso celebratos. Iuxta tex. in. l. 24. tit. 13. part. 5. Id intelligo sane, & non sine distinctione esse accipiendum. Non enim aut donare, aut perdere bona filij, icirco permitti parentibus dicemus, contra iuris communis placita, imperatorumq; legitimas sanctiones. Maxime autẽ in Auth. de nupt. §. sed quod sancitũ est. versi. interminatur enim accipientibus. &c. Vbi Bart. & Ange. interminatur enim accipientibus, inquit Iustinianus, tamquam nihil eis, quod acceperunt, prosit. Et sciant, quòd si talem á parentibus comparationem fecerint; vel si acceperint donationem, vel si quid omnium egerint, tale erit quale nec gestum, nec scriptum, quod factum est. &c. Et sic videtur manifeste donationem illam, de qua agimus, robur minime obtinere potuisse.

¶ Neq; obstabit tex. cum glo. in. l. cum à matre. C. de rei vendi. & quæ ibi Bal. Salice. & doctores commu; notant. tex. in. l. ex qua persona. ff. de regu. iu. vbi etiam doctores, cùm multis similibus. Vbi traditur communiter, filium patris hæredem agentem pro alienatione rerum suarum à patre facta, euictionis exceptione repelli.
2 ¶ Nam hoc in donationis contractu minime locum habere pote-

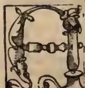
N

3 rit. ¶ In quo nec donãs ipse euictionis nomine tenetur, etiã in donatione rei suæ, nedũ alienæ. in. l. cum auus. C. de euictio. cũ simili.
4 vbi etiã traditur per docto. cõmu. ¶ Præter id, quód quando alienatio est nulla, vt hoc casu, nec ipse alienans ex causa euictionis tenetur, vt est tex. expressus. in. l. si in emptione. §. item si emptor. & in. l. domũ. in fi. ff. de contrahen. empt. Notat Fab. Ange. & alij. in prin. insti. quib. ali. li. vel non. post glo. ibi. glo. in. l. vni. C. de rei vxo. actio. §. & cum lex. vbi ita notant docto. cõmu. refert, & sequitur Imol in. c. cũ contingat. col. 13. de iure iu. versi. ait autem Ange. vbi dicit approbari prædictas gloss. cõmu. cũ multis alijs similibus. Multo igitur min⁹ fili⁹ patri succedẽs tenebitur euictionis nomine, ac proinde minime impedietur res suas, sic alienatas, recuperare.

¶ Nõ obstat similiter tex. in. d. l. 24. tit. 13. part. 5. quæ indistincte videtur filium hæredem cogere ad obseruationẽ pactorũ patris. ibi. todos los pleytos derechos. &c. Nã ex ipsomet tex. responsio dedu-
5 citur, ¶ cum expresse disponat pacta iuri consona á patre facta filio
6 seruanda, vt si pater rem filij vendidisset, ¶ cum valeat rei alienæ venditio. in. l. rẽ alienã. ff. de contrahẽ. empt. in. §. non solũ. vbi docto. insti. de lega. cum multis similibus. Non autem sic valet donatio rei alienæ. Et hoc meo iudicio significare aperte videntur verba illa pleytos derechos, hoc est pacta, cõtractusq; iuxta iuris præcepta initos. Idq; constat aperte sensisse Montal. & Grego. Lop. in. d. l. partitæ, dicentes habuisse ortum illam legem. à. l. cum. a matre. C. de rei. vendi. quæ cum glo. & tota materia de venditione rerum filij tãtũmodo intelliguntur, & disponũt. Non igitur ad donationẽ, & similia eiusmodi dispositiones extendemus, de quo nunc agimus.

¶ 80.

¶ FACTVM.

Ilfonsus.S.fidem dederat.L.R.se eam ducturum in vxorem,si pater consentiret.Copula deinde sæpissime cum ea secuta,cohabitationeq; diuturna,filijs etiã ex ipsa procreatis,ab eo matrimonio resiliebat.In quo iudex in fauorem viri protulerat sentẽtiam,quæ etiam in appellationis gradu fuerat confirmata.Sed tertia sententia pro dicta muliere fuit pronunciatum Me pro ipsa patrocinium præstante,his & similibus fundamentis.

¶ SVMMA.

Vliere petente,vt se in vxorẽ ducat , & viro respondente,seducturum,copula secuta efficitur matrimoniũ de presenti.nu.1.

¶Conditio si pater consentiat , quamuis sit licita,tamen copula secuta ab ea receditur.nu.2.&.3.&.7.

¶Fauore matrimonij per copulam videtur exprimi consensus de præsenti. nu.4.

¶Matrimonium sub conditione,si tantum sibi donaret,quamuis sit licita,cõmixtione secuta efficitur statim de presenti.nu.5.

¶Copula duos simul effectus operatur, nu. 6.

¶Diutina cohabitatio, tractatusque coniugalis in lecto, & mensa, & alia simul iuncta matrimonium inducunt. nu. 8.

¶Si vir dicat, se animo decipiendi in mulierem consensisse, ipsi non prodest, nu. 9.

Admodum reuerende iudex. Pro. I. R. adducuntur sequentia, in causa matrimoniali. Primo sufficienter esse probatum tam confessione ipsius rei, quam testibus, & alijs matrimonium inter hos intercessisse. Et sufficiebat certe meo iudicio solennis illa stipulatio vtriusq; in hoc matrimonio, quam ipsemet sua confessione interuenisse declarat. Ipsa dicente, vt in vxorem se duceret, ipsoq; statim respondente, se facturum, & eam in vxorem ducturum, copula
1 statim, & deinde sæpius secuta. ☞ Vnde matrimonium illud absq; dubio factum fuit de presenti, iuxta tex. cum materia. in. c. is qui fidem de sponsa. vbi notat, & tenet glo. Innocen. Abb. & omnes canonist. communiter, cum multis similibus.

¶Non obstat id, quod per ipsum opponitur, se sub conditione pro
2 missionem illam emisisse, si pater consentiret. Nā, quamuis ☞ eiusmodi conditio in matrimonio contrahendo reprobari non soleat. vt
3 in. c. super eo. de condi. appo. ☞ copula tamē deinde secuta, vt hoc themate accidit, matrimonium efficitur de præsenti, & purum sine conditione, tamquam si minime conditio illa vnquam interuenisset. Ad quod est tex. expressus. in. c. per tuas. de condi. appo. vbi ex

presse notat glo. Abb. & doctores communiter. Et idem iudicandũ est in proposito negotio.

¶Quod etiam confirmatur optime per glo. in d. c. per tuas. de con-
4 di. appo. in verb. præsumẽdum in med. quód fauore matrimonij in ducta sit hæc præsumptio. Quia per carnalem copulam videtur manifeste consensum exprimere de præsenti. quam glo. ibi approbãt Innocen. Abb. & omnes communiter. Vbi etiam plus addit glo. vt etiam si ante copulam protestetur, se nollẽ propterea à conditione recedere, nec hoc sibi prodesse possit. Vñde dubitãdum in hoc minime videtur.

¶Comprobatur id ipsum ex tex. etiam ad id expresso. in c. de illis. de condi. appo. vbi clare videtur decidi hic, & similes casus, vt de
5 illo qui promisit ducere in vxorem. & Si tantum sibi donaret. Nã quamuis ea licita sit conditio, si tamen carnalis sit inter eos commixtio subsecuta, statim matrimonium efficitur validum, & de presenti. Probat bene tex. ibi. nisi carnalis sit inter eos cõmixtio subsecuta. Et ita ex eo tex. notant. Abb. & docto. communiter ibi. & in pluribus alijs locis.

¶Adiuuatur etiam hæc pars ex doctrina illa notabili Abb. in. d. c.
6 de illis. de condi. appo. nu. 4. & vbi tradit carnalem copulam duos simul effectus operari, alterum scilicet, quód conditio in matrimonio apposita censetur adempta, & matrimonium ratum, & purum statim efficitur. Alterum vero, quòd matrimonium de futuro, per eam efficitur de presenti. Quam sententiam approbant ibi doctores cõuniter. Colligiturq; probe ex tex. ipso. in. d. c. de illis. & c. per tuas. de condi. appo. & c. is qui fidem. de sponsa. & alijs similibus.

¶Quibus non obstat tex. in. c. super eo. de condi. appo. vbi matrimonium sub illa conditione contractum, si pater voluerit, suspen-
7 ditur vsq; & ad patris consensum. Nam id certe militat, quando solummodo interuenerunt verba in matrimonio, nec vltra fuit progressum ad copulam, vt hoc themate. Et ita intelligunt illum tex. glo. Innocen. Abb. & omnes doctores communiter.

¶Praeterea, etiamsi confessio illa tam aperta ipsius viri, non interuenisset hoc casu, *&* sufficiebat certe diutina illa cohabitatio, tractatusq̄ coniugalis in lecto, & mensa, liberorum procreatio, famaq̄ publica viciniae, & totius feré populi, bonorum ipsius mulieris administratio libera, caeteraq̄ plené in processu causae ipsius deducta, & probata. Quae licet singula seorsum matrimonium nō probarent, iuncta tamen omnia illud absq̄ dubio inducere affirmandū est. vt insigniter, & acutiss. colligit Abb. nu. 8. in. c. illud de praesumptio. post varias doctorum opiniones ita resolutiue colligens & affirmans, ex mente etiam aliorum feré omnium.

¶Minus etiam illi prodesse debet, allegatio illa, *&* se non habuisse animum contrahendi cum ea, sed decipiendi, & fallendi. Nam de hoc probatio nulla, animusq̄ in corde retentus nihil operari solet. Et ita expresse contra eum disponitur. in. c. tua nos. de sponsali. vbi docto. notant communiter, cum alijs similibus. Vnde ab omni parte fundari constat agentis petitionem.

¶81.

¶FACTVM.

Avus in testamēto nepotes ex filio haeretico, & curiae seculari propter heresin tradito, & mortuo, praeterierat. Respondi eiusmodi nepotes ad rumpendum aui testamentum admittendos. Per sequentia.

¶SVMMA.

lij orthodoxi nō prohibētur succedere auo, aut patri hæresis damnato, si bona patris fisco non applicarentur. nu. 1.

¶ Nepotes ex eiusmodi filio hæretico, necessario ab auo sunt instituendi. nu. 2.

¶ Nepotes eiusmodi possunt capere tertiam, & quintam bonorum aui partem iure prælegati, & meliorationis. nu. 3.

¶ Pater deportatus non nocet filio in successione aui, & alijs, idem de patre hæretico. nu. 4.

¶ Non inuenitur iure ciuili, aut canonico prohibitum, vt filij hæreticorum ad successiones admittantur. nu. 5.

¶ Intellectus, ad l. 7. tit. 7. par. 6. & l. 3. tit. 26. part. 7. nu. 6.

Ro hac parte primo adducitur tex. ad id expressus, in l. cognouimus. C. de hæreti. cuius verba, sunt hi liberi, siue ex testamento, siue ab intestato ad eorum successionem vocentur, & donationes, seu aliæ liberalitates his accedere possint, qui orthodoxorum venerabilium nomine sunt decorati. Idem disponitur in Auth.
1 idē est de Nestorianis. eo tit. ☞ Vnde manifeste deducitur orthodoxæ fidei liberos non solum ad aui successionem admittēdos, sed etiam ipsius patris hæretici, nisi bona omnia ipsi patri per fiscum essent ablata, vt infra latius deducam. Et ita notabiliter tenet, & notat Iaso. in. l. hæreditas. C. de his. quib. vt indi. nu. 8. quód auus possit instituere nepotem ex filio hæretico, cum deffectus patris non debeat nocere nepoti.

¶ Secundo id ipsum expresse dispositum inuenire licet. in. l. 2. tit. 26. part. 7. apud nos. ibi. por hereje siendo algun ome juzgado si vuiesse hijos que fincassen en la fe catholica, o que la guarden, estos mandamos que ayan todos los bienes de su padre. &c. Idem ad huc expressius in. l. 7. tit. 7. part. 6. ibi. mas si el padre fuesse hereje, o de otra ley, & los fijos, o los nietos fuessen catholicos, estonce el padre tenudo es de establecer a estos fijos a tales por herederos, maguer no quiera. &c. ☞ Vnde liquido constat, non solum eiusmodi filios
2 & nepotes posse institui, sed etiam necessario institui debere. Et ita acutissime colligit, & tenet Hispalensis noster vir doctissimus Didacus de Segu. in repe. l. cohæredi. §. cum filiæ de vulga. fol. 19. col. 4. versi. ex supra dictis infero. licet leges illas partitarum non allegauerit. Adducit tamen Iaco. Bart. Bal. Alexan. & Iaso. vt per
3 ipsum. ☞ Addens etiam eiusmodi nepotibus posse optime relinqui tertiam, & quintam bonorum partem iure prælegati, & meliorationis. Quod per plura fundamenta & authoritates confirmat.

4 ¶ Confirmatur etiam id ipsum, nam pater deportatus incapax hæreditatis, non nocet filio, quominus succedat auo. in. l. 1. §. pe. ff. de conl. tabu. iuncta. l. si pater. ff. de coniungen. cum eman. Immò & si fuerit talis nepos præteritus rumpet testamentum aui, vt in. d. §. penu. Idem igitur erit dicendum procul dubio in patre hæretico, vt

filio non noceat in successione aui, cum equiparetur deportato. vt per doctores cõmuniter. in l. Gallus. §. & quid si tantum delibe. & posthu. & ita arguit Doctor de Segu. vbi supra. Quem etiam refert & sequitur Iacob. Septiman censis. c. 29. insti. catholi. nu. 7. in fi. vbi etiam allegat Cassa. idem tenentem.

¶ Comprobantur ad huc prædicta ex mea hac noua cõsideratione.
5 ☞ Nam meo iudicio nõ inuenitur iure ciuili, aut canonico dispositum, vt hæreticorum filij intestabiles, aut in capaces successionum dicantur ex testamento & ab intestato, aut inter viuos. Neq; obstat tex. in c. vergentis. de hæreti. cum eius materia. & c. filij. eo. tit. lib. 6. cum alijs. Vbi tantum disponitur, patrem hæreticum amissione omnium bonorum mulctari, ita vt etiam filij nullum ad bona paterna regressum habeant, sed de in capacitate succedendi verbum nullum. Neq; similiter obstat tex. in c. quicumq;. §. hæretici. eo. tit. lib. 6. quòd filij ad nullum beneficium ecclæsiasticum admittantur, & similes dispositiones. Nam de iure succedendi, aut obtinendi bona contra ipsos filios mentio nulla. Et hoc voluit meo iudicio. D. de Segu. vbi supra. versi. tertio facit. &c. Vbi allegat Iaco. But. in l. 1. C. de hære. insti. tenentem, quòd licet filij committentium crimen lesæ maiestatis amittant ius succedendi, non solum patri, sed etiam auo, & alijs. Non sic accipiendum sit in crimine hæresis. Vnde posito quòd filij non succedant patri hæretico, eo quòd bona eius fisco applicantur, non propterea prohibẽtur succedere matri catholicæ, vel alijs quibuscumq; personis catholicis. Ita ipse acutissime atq; vnice tradit, vbi supra. Ex quibus nostra bene probatur intentio.

¶ Neq; his obstabit, id, quod Grego. Lopez in. d. l. 7. tit. 7. part. 6.
6 ☞ Cõcludit iure canonico hodie dictas leges partitarum minime locum habere. Nam id solum agit, vt dictis legibus non obstantibus in bonis patris hæreseos damnati iure canonico nullum filij ius habeant, cum fisco applicẽtur plenissime, sed de successione matris, aui, & aliorum nihil noui statuẽdum tradit. Vnde supra dicta á nobis adducta integram vim & veritatem obtinent.

¶82.

¶FACTVM.

Vm intra decennium executio instrumenti esset petita, & non facta. Respondi transacto etiam decennio executionem illam posse continuari. Sequentibus motus.

¶SVMMA.

Roductio instrumentorum, executionē paratam habentium, & executionis petitio, habet vim litis contestacionis, & potest continuari executio. nu. 1.

¶Per solam executionis petitionem interrumpitur prescriptio decennij, ad executionem dati. nu. 2.

1

N instrumentis paratam executionem habentibus, productio ipsorum in iudicio, & executionis petitio habet vim litis contestacionis. Tenet Bart. notabiliter. in. l. si quis stipulatus. nu. 4. ff. de solutio. Idem Bal. ibidem referendo Bart. Cum igitur per litis contestacionem interrumpatur præscriptio. vt in. l. si post moram. C. de peti. here. in. l. naturaliter. ff. de vsuca. cum alijs, certum est tempus illud decēnij ad executionē instrumentorum datum minime præterijsse. Imm ò per illam executionis petitionem seruatum, & integrum remansisse.

¶ Confirmatur id ipsum ex sententia eiusdem Bart. consi. 36. quem refert, & sequitur Cifuentes. in. l. 63. Tauri. versi. quinto dubitatur vbi etiam allegat Francis. in tracta. & demum affirmant, per solam executionis petitionem impediri praescriptionem illi⁹ decennij, intra quod. d. l. 63. Tauri executionem paratam habere instrumēta, permittit. Non dubium erit igitur executionem illam in tempore petitam, posse continuari post decennium.

¶ 83.

¶ FACTVM.

Fundo locato ad bienium, qui erat Domini. D. Francisci de los Cobos, cōmēdatarij summi, cū eo trāsacto ex tacita re conductione executio peteretur. Iudicaui minime locum habere, cum essem iudex in prouincia Legionensi, ordinis sancti Iacobi. Per sequentia.

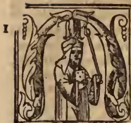
¶ SVMMA.

Pro tacita recōductione nō habet locum executio. nu. 1. & 4.

¶ In conuentionibus tantum videtur dictum, quantum scriptum, & non amplius. nu. 2.

¶ Certa sunt, & determinata quae habent executionem paratam, & ad alia extēdere nō licet. nu. 3.

1 Otus sum primo authoritate subtilissimi doctoris. Bal. in. l. legem. C. loca. qui ita determinat, & tenet expresse, & pro tacita reconductione minime locum habere executionem. Et merito quidem, cum clausula executiua, seu guarentigia, vt aiunt, non sit repetita in cõductione tacita. Immó ne q̃ ipse conductor expresse iterum se obligauerit, sed tantũ legis præsumptione illa obligatio vtilitatis causa inducatur. Quam opinionem Bal. refert, & sequitur Iaso. in. l. certi conditio. in prin. nu. 21. ff. si cer. pe. dicens hanc esse communem opinionem, & ab ea non recedendum. Cum igitur in proposito negotio pro tacita illa reconductione obligatio expressa non interuenerit, nec aliquid vltra legis præsumptionẽ, quod oculis perspici, & legi possit, vt inquit Bal. subtiliter vbi supra. Certum erit nulla ratione executiue in hoc posse procedi.

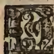
2 ¶Confirmatur hoc ipsum ex eo, quòd in contractibus tantum videtur, dictũ, quãtũ apparet scriptum, & non amplius. in. l. solemus. vbi Bart. & docto. cõmu. ff. de iudi. in. l. nõ omnis. ff. si cer. peta. vbi Bart. Iaso. & omnes cõmu. cũ similibus. Vnde cum nihil hoc themate à partibus reperiatur scriptũ, aut cõuentũ, præter legis ipsius traditionem, & præsumptionem, nihil est, quod paratam possit habe-
3 re executionem. & Præsertim cum certa sint illa & determinata, in quibus executiue possit procedi. Et vltra illa extẽdere executionẽ
4 non possumus. in. l. nõn distinguemus de arbi. cum similibus. & Et illam opinionem Bal. refert, & sequitur Hispanus Didacus Perez. in. l. 4. tit. 8. lib. 3. ordina. fol. 1080. col. 4. versi. est tamen dubiũ. &c. vbi etiam allegat Alexan. consi. 17. & 28. in. 4. volu. & Matthæ. de Affli. deci. 365. nu. 15.

¶84.

¶FACTVM.

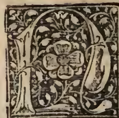

Vm mulier procuratorem Hispali constituisset, ad contrahendum matrimonium in India maris Oceani, cum eo viro, qui ipsi procuratori placeret. Respondi non obstante tali mandato posse eam ab eo resilire. Cum quo, eius nomine procurator contraxisset, ex sequentibus.

¶SVMMA.

Onsufficit speciale mandatum ad contrahendum matrimonium, sed opus est magis speciali ad contrahẽdum cũ tali nominatim.nu.1.

¶In penitus incognitum consentire in matrimonio nonpossumus.nu.2.

¶Generale mãdatum de nuptijs contrahendis non sufficit, nisi mandantis ratihabitio subsequatur.nu.3.

1
On sufficit speciale mandatum ad contrahẽdũ matrimoniũ, sed requiritur etiam expressum signãter de certa persona, signata & nominatim expressa. Ita notat & tenet glo. vni. & notanda. in.c.fina. de procu. lib.6. in ver. speciale. in fi. quam ibi sequuntur, & commendant Doctores communiter. Similiter glo. in summa. 30. quæstio. 1. in verb. quod
2 autem. in medio. ¶ Nam in penitus in cognitum, nec amorem nec consensum dirigere possumus. Vt dicit ipsa glo, Allegans

etiam diuum Augustinum dicentem. Non visos diligere possum⁹ qui nobis per famam, vel alio modo cogniti sunt, in cognitos autē diligere nequimus. & c. Nulli igitur dubium erit, quin mulier hæc mandato illo non obstante, posset à matrimonio discedere, si forte ab eo procuratore cũ incognita, & incerta persona fuisset cōtractũ.

¶ Quod etiã euidenter reperitur expressum. in l. generali. ff. de rit. nupt. vbi tex. generali mandato quærendi marito filio familias, nō fieri nuptias rationis est. Itaq; personam eius patri demōstrari, qui matrimonio consensit, vt nuptie contrahantur, necesse est. & c.
3 vbi Bal. & pro summario colligit generale mandatum de nuptijs contrahendis non sufficit, nisi mandãtis ratihabitio subsequatur. & c. Et ad hoc illum tex, notant doctores communi. ibi. Ad idq; allegat eum glo. & doctores. in d. c. fina. de procu. lib. 6. cum alijs, vnde absq; dubio hæc procedet opinio.

¶ 85.

¶ FACTVM.

Fideiussor in conductione ædium ad vitam, pro reo principali pēsionem soluerat, cessis sibi ab ipso creditore actionibus contra ipsum principalem debitorem. Qui contra cũ agens, hypothecã serui persequebatur, qui in generali bonorum obligatione conprehendebatur. Et eam similiter adoriebatur alter ipsius debitoris creditor. Posterior quidem tempore, sed cuius obligatio prius fuerat cōtracta, quam prior ille fideiussor soluisset. Immò, & antequam venisset dies illius solutionis pro pensione ædium faciendæ. Respondi pro illo fideiussore, per hæc, & similia.

¶ SVMMA.

Ideiussor pro debitore soluēs habet actionem mandati contra ipsum, & ad bona creditori obligata, nu. 1.

¶ Per cessionem actionum factam debitori a creditore, succedit in locum creditoris. nu. 2.

¶ Tempus conuentionis in prælatione hypothecæ inspiciendum, non dies solutionis faciendæ. nu. 3.

¶ Creditor sub conditione & ad diem præfertur posteriori, cui postea pure debeatur, nu. 4. & 6.

¶ Debitore foro cedente præferuntur creditores priores, etiam conditionales, & ad diem, nu. 5.

1 PRimo ad id dicēdū moueor ex eo, quod fideiussor pro principali ipso soluēs, habet actionē mādati cōtra ipm, nō solum ad pecuniam cōsequendā, sed etiam ad persequēdū pignora, & bona pro ipso debito creditori obligata. vt est tex.

expressus.in.l.2.C.manda.ibi.qua non solum pecuniam, sed etiam pignora in obligationem deducta potes consequi.&c. Et ta intelligit glo.ibi.in verb.pignora.in tertio intellectu. Notantq; Bal. Sali
2 ce.& alij ibi communiter. Vltra id, quód cessio actionum per ipsum creditorem fideiussori sit facta, & in locum ipsius creditoris fuerit constitutus, & naturam eius cui successit, sapiat. Iuxta vulgaria. Facit tex.in.l.2.C.de fide.vbi cogitur creditor cedere ipsi fideiussori soluenti actionem, tam hypothæcariam, quam personalem. Et ibi doctores notant communiter.

¶Necq; obstabit, quòd antequam dies solutionis faciendæ venisset vt eiusmodi fideiussor solueret, secundus ille creditor hypothæcam
3 etiam illorum bonorum iam obtinebat. Nam inspiciendum est tempus ipsius obligationis, & conuentionis. Ita disponitur expresse in.l.qui balneum.in prin.ff.qui po.in pigno.habe. vbi tex. licet enim eo tempore homo pignori datus esset, quo nondum quicquā pro conductione deberet, priorem eius causam habendam. &c. Et ita tenet Bart. & docto.ibi communiter. Et summat ipse Bart. dicens, tempus conuentionis inspicitur. &c. Idem disponitur etiam expresse.in.d.l.qui balneum.in prin.vers. Sed & si hæres. dicēs, hic quocq; tuendum esse, cum, cui prius pignus datum sit. &c.

4 ¶Confirmatur id ipsum. Cum creditor sub conditione, & ad diem prior tempore obligationis contractæ, præferatur creditori, cui postea pure deberi cœpisset. Etiamsi conditio illa impleta non sit, aut dies obligationis illius primæ nōdum venerit. Vt expresse disponitur.in.d.l.qui balneum in prin.vers. amplius etiam, cuius verba sunt. Sub cōditione creditorem tuendū putabam, aduersus eum cui postea quicquam deberi cœpisset. &c. Per quem Rode. Xua. acute colligit in.l.post rem iudicatam.de re iudi.fol.176.col.4.debito
5 re foro cedēte, præferri creditores conditionales, & ad diem, anteriores, illis, quibus pure deberetur. Vt per ipsum latius.

6 ¶Quod similiter comprobatur per tex. elegantem, ad id etiam expressum.in.l.potior.ff.qui po.in pigno.ha.in prin.cuius verba sunt Cum enim semel conditio extitit, perinde habetur, ac si illo tempore, quo stipulatio intercessit, sine conditione facta esset. &c. Quem tex. notat ad id Bart. & alij ibi. Idem Bart. vbi Iaso. nu.5. in.l.

in.l.si ita stipulatus.la.6.de verbo obli. cum similibus. Non dubium igitur erit, quin fideiussor ille ex anteriori hypothæca agens, præferatur alteri posteriori, licet antequam fideiussori deberetur, secundus ille hypothæcam obtinuisset. Est etiam elegãs tex, ad idẽ in.l.Lucius Titius eo.tit.qui.pot.in pig.ha.in hæc verba respondi Lucium Titium in omne, quod ei deberetur potiorem esse, in vsuris etiam, quæ post secundum creditum accesserunt. &c. Ubi Bart. notat, qui potior est tempore in sorte, intelligitur etiam esse prior in vsuris. cum pluribus similibus. Idem in.l.creditor.§.si primus.eo tit.qui po.in pig.ha.ff.ibi.dubium non est, quin potior sit, licet ante diem pure cum alio creditore de eadem conuenerit, &c.

¶86.

¶FACTVM.

Ecundus creditor, cui res locata erat, turbatur se aducisus primum creditorem generali bonorum hypothæca, vltra possessionem ipsius rei locatæ, quam possidebat. Iudicaui priorem ad huc præferendum, possessione illa secundi non obstante. Cũ essem iudex, vicem. q; Assistẽtis seu præfecti vrbis Hispali gererem, per sequentia.

¶SVMMA.

Rior tempore præfertur secundo, etiã si rem ipsam secundus possideat. nu.1.

¶Ius hypothæcę per solã conuẽtionẽ cõstituitur sine traditione, ideo prefertur primus, etiãsi secũdus possideat. nu.2.

¶In beneficijs ecclæsiasticis idẽ, vt primus cui facta est cõcessio, præferatur, licet secundus possideat. nu.3.

PRo hac mea opinione considero esse tex. expressum in. l. creditor. la.2. in pri. respon. ff. qui po. in pigno. ibi. exceptio priori est, siue possideat, siue ab alio possidente prior creditor vendicet hyppothæcaria actione. & c. Vbi Bart. prior in tempore contra secundum creditorem agentem, habet exceptionem, & contra excipientem replicationem ex prioritate tē-
1 poris. & c. Non dubium igitur erit, possessionem rei hypothæcæ obligatæ non obesse prioritati temporis. Et ita affirmandum sit in proposito themate.

2 ¶ Confirmatur id ipsum ex eo, quod cum ius hypothecæ per solam conuentionem constituatur, sine aliqua alia traditione, ille præferendus sine dubio sit, cui prius res obligata fuit, non cui prius tradita. in. c. qui prior. de regu. iu. in. 6. in. l. si prior. §. fina. ff. qui po. in pigno. habe. in. l. potior. in. l. qui balneum. eo. tit. cum alijs in proxime precedenti allegatione adductis. Et ita notant, & tenent Cyn. Ioā. Fab. Bal. Sali. Paul. & omnes. in. l. quoties. C. de rei vendi. vbi Iaso. nu. 11. & . 12. dicit hanc esse communem opinionem, & limitationē ad tex. & materiam. d. l. quoties. C. de rei vendi. vbi etiam inferunt
3 prædicti doctores communiter. Idem esse in concessione prebēdæ, & beneficij ecclæsiastici, vt primus, cui facta sit concessio, præferatur secundo, cui etiam possessio prius tradita esset. Cum ex sola concessione, sine traditione ius in ipsis beneficijs acquiratur, refert & sequitur Iaso. vbi supra. nu. 12. vbi plura. Sic igitur dicendum erit in proposito negotio, vt possessio rei obligatæ, nil obsit primo creditori, quamuis ipse non possideat, & alter possessionem obtinuerit.

¶ 87.

¶ FACTVM.

Vm mulier ædes conduxisset ad tempus vitæ suæ, & filij, vel filiæ, & hæredis, quem ipsa in testamento, vel extra testamentum nominaret, inter viuos extraneam quandã mulierem ad id nominauit successorem. Ex quo dominus ipse ædium ingentem mouerat litem, contendens cum filiam haberet, & relinqueret in cæteris bonis hæredem, illam, & non extraneam personam signare ad id debuisse. Et tandem contra dominum fuit obtentum, tam iudicis inferioris, quam supremorum Hispalensium sententijs, in quo hæc ipse adduxeram.

¶SVMMA.

Omen hæredis ad successorem singularẽ pertinet, in nominatione hæredis ad conductiones ad vitam, & similia nu. 1.

¶ Doctor Petrus de Peralta cathedram primariam iuris ciuilis Salmanticæ regens, præceptor multorum, laudatus, nu. 2.

¶ Verba secundum subiectam materiam improprie accipiũtur, nu. 3.

¶ Generali consuetudine Hispalis, & suæ prouinciæ nomen hæredis ad singularẽ successorem pertinet in eius modi locationibus, nu.4.

Rimo dico in hoc esse tex. expressum, vbi hoc clare deducitur. in l. in conuentionibus. ff. de verb. signi. cuius verba sunt. Cum igitur ea lege fundũ vectigalem municipes locauerint, vt ad hæredes eius, qui suscepèrit, pertineret, ius hæredũ ad legatarium quoq; transferri placuit. &c. Et ita illum tex. ad hanc decisionem notat in
1 signiter Alcia. ibi post Bart. & alios. dicens hoc casu, & similib⁹, etiã ad particularem successorem extendi nomen hæredis. Non dubium igitur erit, quin nominatio illa in eiusmodi successione ædiũ facta in singularẽ successorẽ, iuxta conuentionem illam primam locationis valuisse affirmem⁹. Et ita tenuit Salmãticæ in publica præ
2 lectione me audiẽte vir insigni & eruditione prædit⁹, acutissim⁹q; præceptor meus, & multorũ, doctor Petr⁹ de Peralta. vbi allegauit dictã. l. in conuentionibus. de verbo. signi. ad decisionẽ huius quæstionis. & similiũ. Affirmans etiam, se vidisse ita iudicatũ in negotijs contingentibus, cui viro plurimum sanè nos debere fatendum est, si vera est sententia illa, de qua in. l. Aquillius regulus. ff. de dona. cum multis alijs similibus. Maxime cum vir ille dexteritate, & amore docendi multos excelluerit, & alijs.

¶ Præterea confirmatur hæc sententia ex eodem tex. in. l. in cõuẽtionibus. de verbo signi. Quem ipse nouiter pondero in ipsius principio, vbi dicitur, in conuentionibus mentem potius, quam verba cõtrahentium spectari oportet. Vbi Alcia. & notabiliter tradit verba
3 impropriè accipi secũdũ subiectam materiam, vt quia natura cõtra
4 ctus, aut cõsuetudo, & similia ita exigũt. & Cũ igr cõsuetudo generalis huius ciuitatis, & totius huius prouinciæ, in eiusmodi locationibus nomen hæredis ad successorem singularem referat. Ita erat in proposito themate sentiendum, licet lege expressum non inueniretur. Vt supra dictum est.

¶88.

¶FACTVM.

Vm peteretur executio instrumenti post decẽnium, iudicaui à tempore solutionis faciendæ, non antea illud tempus decennij incipere.

¶SVMMA.

N obligationibus ad diem, vel sub conditione præscriptio minime incipit, aut currit ante aduentum diei, vel conditionis. nu.1.

¶Tempus decennij ad executionem instrumentorum nõ incipit ante diem solutionis faciendæ, nu.2.

1 Ertum est, in obligationibus ad diem, vel sub conditione præscriptionem minime currere, neq; incipere ante aduentum illius diei & conditionis. Tex. est expressus ad id. in. l. cum notissimi. §. illud autem. C. de presc. 30 vel. 40. anno. ibi. post conditionis exitum vel diei certæ, vel incertæ lapsum, præscriptiones initium accipiunt, tam in personalibus, quam hypothecariis actionibus. &c. Et ibi ita notat. Bal. Sali.
2 & omnes communiter. Vnde & idem erit hoc casu affirmandum, quòd tempus illud decennij, de quo. in. l. 63. Tauri, ad petendam

executionẽ instrumenti, non incipiat currere, nisi post diẽ solutionis faciendæ venientem. Et ita notat & tenet. D. Castillo. in. d. l. 63. Tauri. in verb. diez años. versi. ex hoc etiam dico. vbi plura. & alij scribentes ibi. Vltra id, quód non valenti agere, præscriptio nõ currat. Iuxta vulgaria, neq; illi incipiat. Cum igitur ante lapsum diei, vel conditionis agi non possit, certum est ante diem solutionis peti non potuisse. Ac proinde die aduenïente decẽnium illud, & nõ antea incipere.

¶ 89.

¶ FACTVM.

Tatuto inclytæ huius ciuitatis disponitur, vt ducẽs in vxorem filiam ciuis originarij Hispalensis, & ipse ciuis efficiatur, cum autem in lite mota contẽderetur, id ad filios non extendi. Ipse contra, hæc, & similia adducebam.

¶ SVMMA.

Icet priuilegia personalia ad heredes & successores non transeant, cętera tamen transeunt. nu. 1.

¶ Personale priuilegium est, quando nominatim conceditur sub nomine certę personę nu. 2.

¶ Priuilegium Hispalensę, vt ducẽs in vxorem filiam ciuis originarij, efficiatur ciuis, ad hęredes transit, & successores nu. 3.

1 Licet priuilegia personalia ad hæredes non transeant, vt in l. alia causa. Solu. matri. in c. priuilegium personale. de regu. iu. cum similibus. Tamen indulta, & priuilegia alia, ad hæredes & successores porriguntur. tex. est expressus in. l. priuilegia quædam. ff. de regu. iu. vbi tex. priuilegia quædam causæ sunt, quædam personæ. Et ideo quædam ad hæredes transmittuntur, quæ causæ sunt. &c. Idē tex. expressus. in. l. in omnibus causis eo tit. de regu. iu. vbi etiā Decius. singula. tradit.
2 Tum demum priuilegium esse personale, quādo conceditur expresse sub nomine alicui⁹ certæ personæ nominatim. Idem voluit Abb. in. c. quoniā Abbas. de offi. delega. Est etiam tex. ad id. in. c. si gratiose. cum materia de rescri. in. 6. Idem Dyn. in. regu. priuilegium personale. de regu. iu. cum multis alijs similibus.
3 Idem igitur affirmandum est in proposita quæstione. Cum priuilegium illud, vt ducens in vxorē filiam ciuis Hispalensis, ciuis efficiatur, in fauorem huius ciuitatis, & totius eius reipublicæ, ciuium q; vniuersorū eius, cōcessum sit, nō autem nominatim detur sub nomine alicuius certæ personæ. Vnde sine dubio ad hæredes & successores transmittendum dicemus.

¶ FACTVM.

Cum de vidua orta esset dubitatio, an mortuo marito retineret domicilium, & priuilegia ciuis Hispalensis vt ipse maritus obtinuerat. Respondi per sequentia.

¶ SVMMA.

Vidua retinet domicilium, & originem mariti defuncti. nu. 1.

¶ Vidua illis priuilegijs huius ciuitatis fruitur, quibus maritus eius ipsius fruebatur. nu. 2.

1 Vlier quemadmodum per matrimonium mutat domicilium suum, & originem in forum, & originem viri, ita etiam soluto matrimonio remanet in domicilio, & origine viri. in. l. cum quædã puella. ff. de iurisd. om. iu. vbi Ange. Alexan. & omnes ita notant, & tenent cõmuniter. similiter Iaso. ibi. nu. 1. est tex. in. l. exigere. ff. de iudi. cum materia. Notatur plene ibidẽ per doctores, & . in. c. 1. de spõsali. vbi per Abb. & docto. cũ multis
2 alijs. ¶ Idem igitur sentiendum est, & affirmandum in themate proposito, vt vidue ille priuilegijs illis fruatur, quibus vir ipse viuens fruebatur, huius ciuitatis, tamquam ciuis ipsius.

¶ 91.

¶ FACTVM.

Cum allegaretur consuetudo soluendi decimas in alio loco extra domicilium, respondi per sequentia.

¶ SVMMA.

Consuetudo, aut præscriptio introduci nõ potest, dũ non sit aduersarius, qui cõtradicat. nu. 1.

¶ Præscriptio in maioratu, aut cõsuetudo, non procedit, dum nõ fuerit ad aduersarius. nu. 2.

¶ Consuetudo, & præscriptio procedit aduersario sciente, & non aliter, nu. 3.

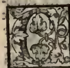
¶ Singulares personæ introducere cõsuetudinem nequeunt, nisi totus populus consentiat. nu. 4.

1 Onsuetudo aut præscriptio non potest inttoduci,dum
non sit aduersarius,qui posset cōtradicere. Ita colligi-
tur clare ex.l.5.tit.2.part.1.ibi.si en este tiēpo se vuierē
dado dos iuyzios concejeramēte por la tal costūbre.
&c.Et ita notat singu.Andr.de Iser.in.§.Præterea duca
tus.in.part.Addc.in.vsi feud.refert,& sequt.Xua.in.l.quoniā in
2 prioribus.fol.85.col.1.&.2. ❦ Vbi tenet idem esse in maioratu,&
alijs similibus.Vnde clare deducitur,eam dici consuetudinem mi-
nime posse soluendi decimas,cum nec super eo lis hactenus vlla in
teruenerit,nec aduersarius contra quem ea possit introduci.

¶Quòd etiā confirmatur authoritate Ioan.Fab.in.§.æque si agat.de
3 actio.nu.19.quē ibi sequitur Ialo.nu.41.& alij ibi. ❦ Quòd cōsue-
tudo,& præscriptio incipit aduersario sciente,& non aliter. Idem
tenet Bart.in.l.de quibus,in.1.lectu.ff.de legi.nu.3.quod ad essen-
tiam cōsuetudinis requiritur expressus cōsensus populi.Quod idē
disponitur.in.d.l.5.tit.2.part.1.Idē Abb.in.c.Abbate.S.Syluani,de
verb.signi.nu.10.Quòd cōsuetudinē nō faciat solus cursus tēporis,
4 sed etiā consensus eius contra quem præscribitur cōsuetudo. ❦ Præ
ter id,quód hi duo,auctores,de quibus agitur,consuetudinem intro
ducere minime possunt,nisi ab omnibus,aut maiore parte popula
rium,assensus ad id esset adhibitus.Vt supra dictum est.

¶92.

¶FACTVM.

Vm debitor in plus quàm sedecim mille aureos in carce
re Hispali ad petitionē creditoris detineretur, custos
ipsius carceris patiebatur hominē per vrbē spaciari,quo
quo volebat interdū ire.Cūque ex ea licēcia ansam fugiē
di cœpisset.Creditor agebat cōtra custodē ipm,& eius fideiussores,
cōtra quos lis immēsa per aliquot annos secuta est.Post quod tēpus
debitorem ipsum in carcere representauit. Cūque ad debitū ipm ad
huc ageremus,his & similibus apud supremos iudices Hispalenses
obtinere tādē nequiuimus.Immó ad implesse pronūciatū est illa,li-
cet nimis sera representatione debitoris. Huic autē informacioni
subscripserat aduocatus etiam alter non vulgaris authoritatis.

¶ SVMMA.

Vstos carceris qui tenetur ad exoluenda debita fugientium e carcere representando debitorem, non liberatur, nu. 1.

¶ Illi, quorum causa carcerati fugiunt, ad eorum debita exoluenda tenentur, nec representando eos liberantur. nu. 2.

¶ Priuilegium nobilium personarũ, ne pro debitis in carcere detineri possint, personas non egreditur, nec custodi carceris prodest, & similibus. nu. 3.

1 Apientissimi Iudices. Contra custodem illum carceris, & eius fideiussores. Adducitur primo tenor ipsius obligationis, qua obligati reperiuntur, non ad representandum carceratos, si aufugerint, & sed ad soluendum præcise debita per ipsos, simulatq; cõstiterit aliquem ex eis aufugisse è carcere. Ad hoc autem videtur optime quadrare tex. expressus. in. l. Sancimus. C. de fide. ibi. nisi pacti tenor ad hoc reclamauerit. & c. Vbi Bal. Salice. & alij. Non igitur sufficiet debitorem tandem representare, cum ad id non teneantur, sed præcise ad exoluendum debitum, quod ipse debitor debeat.

2 ¶ Quod similiter confirmatur, nã is cuius causa carcerati aufugerint ad debita eorũ soluẽda tenẽtur præcise, etiãsi rursus in carcerẽ eos representauerint. Ad quod est tex. expre. qui ita disponit. in. l. quoties

C. de exa. trib. lib. 10. per quẽ ita notat Sali. in. l. in bonæ fidei. col. 10 de reb. cre. Idẽ in. l. admonẽdi. de iure iu. vbi Lodo. Roma. 23. col. refert, & sequitur Iaso. in. l. vni. §. is videtur. nu. 17. ff. si quis ius. di. non obtempe. Bart. in. l. 2. ff. de furt. Idem in rub. de re. diui. Et est communis conclusio doctorum. Idẽ iudicandum est in proposito themate. Cũ liquidissime sit probatum, culpa ipsius custodis debitorẽ ẽ carcere aufugisse.

¶ Nec proderit illa allegatio, debitorem illum esse nobili genere natum, ac proinde in carcere detineri non potuisse. Iuxta nobiliũ personarum prærogatiuam. Cum nec ad huc constaret de ipsius no
3 bilitate, nec super ea esset iudicũ sententijs pronunciatũ. ¶ Vltra id, quód priuilegium illud nobilitatis cum sit personale, personam ipsam non egredietur, nec custodi carceris, aut ipsius fideiussoribꝰ possit prodesse. in. l. tam mandatori, vbi Bal. & omnes. C. de non nu. pecu. in. l. alia causa, cum seq. Solu matri. vbi Bart. & alij cõmuniter. cum multis similibus.

¶ 63.

¶ FACTVM.

Vm mercator, qui foro cesserat, allegaret se priuilegio nobilitatis in carcere pro debito pecuniario vltra viginti mille aureorum, detineri non posse, ipse contra, hæc & similia adducebam.

¶ SVMMA.

Ercator foro cedens, qui bona occultauit, non fruitur priuilegio nobilitatis, ne in carcere pro debitis detineri non possit. nu. 1.

¶ Idem etiamsi copiam sui faciat, & ipse se non occultauerit. nu. 2.

¶ Dolus est delictum, & inducens creditorem dolo ad sibi credendum, non fruitur illo priuilegio nobilitatis. nu. 3.

¶ Idem de mercatore qui circa priuatas rationes falsum commiserit. nu. 4.

IN causa illa mercatoris, qui priuilegio nobilitatis in carcere detineri non posse contendit pro debitis, quæ contraxit. ¶ Adduco primo hunc foro cessisse, bonaq; decoxisse, & occultasse, qua propter prærogatiua illa nobilitatis frui non debet. Ita expresse disponitur. in. l. 2. in curijs de Sego. anni. 32. Quod ¶ etiam confirmatur ex eo, quòd mercator Alçado is dicitur, non solum, qui foro cedẽs, aufugit ad ecclæsiam, vel aliò bi, sed etiam, qui bona occultauit, licet ipse copiam sui faciat, vt, & apud nos expresse disponitur. in. l. 24. de Madrid. an. 28. vbi dicit. se executen las penas en las personas que alçaren sus bienes, aunque sus personas no se ausenten. & c. Cum igitur eiusmodi debitor tam prodigaliter viuens, bona absumpserit. Et tandẽ aliqua ex ipsis occultauerit, priuilegio illo nobilitatis minime frui debere dicendum est.

3 ¶ Comprobatur id ipsum, nam dolus in iure est delictum, ita notat Bal. Salice. Paul. & omnes. vbi Iaso. nu. 4. in. l. cum ea quæ. C. de transactio. Bart. Paul. & alij. vbi Iaso. nu. 40. in. l. vni. §. hoc iudiciũ. ff. si quis. ius. dicẽ. non obtempe. Idem Iaso. in. l. licet imperator. delega. 1. nu. 10. Cum igitur huiusmodi debitor do

lo induxerit creditorem, ad sibi credendum tantam pecuniæ, summam, fallens, & decipiens ipsum, affirmandum est commisisse delictum, ac proinde immunitate illa nobilium personarum frui minime debere. Vt expresse disponitur. in. l. 79. Tauri. & similibus.

¶ Præterea ex alio etiam id ipsum conuincitur, cum in libris rationum ipsius mercatoris reperiantur plurima scripta mutata veritate
4 scriptis pluribus pro creditoribus, quibus reuera nihil debetur, aliisq; pro debitoribus, qui nil debent, & similia. Quod in libris rationũ pro falsi crimine habetur. in. l. damus. C. de fal. ibi & circa rationes priuatas. Et ita ibi notant. Bal. Salice. & alij. in. l. si creditor. C. de fal. Vbi ita affirmant doctores communiter. Angel. de malefi. in parte falsario. ibi. nota tamen de istis mercatoribus, qui dicũtur falliti, &c. cum pluribus similibus.

¶ 94.

¶ FACTVM.

Vm filij primi matrimonij in bonis suis aduentitijs, & paraphernis, contenderent se præferendos nouercæ doti, contra ipsos fuit pronunciatum in supremo auditorio Hispalensi. Me aduocato pro ipsa muliere, his & similibus.

¶ SVMMA.

Vlier, expressam hypothecã habens pro dote, præfertur etiã anterioribus tacitã habentibus. Etiam contra filios primi matrimonij. nu. 1. & 3. vbi idem in actione personali.

Vm socius in domo communi vellet nouum edificium facere, ad habitandum in eo, & socius prohiberet, inuito eo, id minime licere, pronunciaui. Cum vicem præfecti vrbis Hispali gererem, his, & similibus motus.

¶ SVMMA.

N re comuni inuito socio edificari non potest; nu. 1.

¶ Id maxime procedit, quando socij interest, illud non fieri. nu. 2.

1
N re cõmuni vnus ex socijs, altero inuito edificare, aut aliquid simile moliri, aut facere non potest. tex. est ad id expressus in. l. Sabinus. ff. cómu. diui. vbi notat & tenet glo. Bart. & docto. cõmuniter. & in. l. in re cõm uni. de serui. vrba præd. in. l. parietem. eo. tit. tradunt Bart. & doctores. in. l. fistulam. §. 1. & . 2. & in. l. quidam Iberus. §. pariete. eo. tit. Cepol. in de serui. vrba. præd. c. 40. cum multis alijs similibus. Sic igitur affirmandum erit in proposito negocio, edificium illud sine socij con-
2 sensu fieri non posse. Maxime autem cũ ex eo damnũ sibi imminere contendat. vt in. d. l. quidam Iberus. §. parietem. glo. & docto. in. d. l. Sabinus. ff. communi diui. cum similibus.

¶ 96.

¶ FACTVM.

Vm venditor allegaret se in ædium venditione enormissime læsum, & circumuentum in pretio. Ipse pro eo hæc & similia apud supremos iudices Hispalenses adducebam.

¶ SVMMA.

Ctio in factū datur vsque ad triginta ānos ad emēdationem læsionis enormissimę. nu. 1. & 3.

¶ Paria sunt dolus ex proposito, & re ipsa. nu. 2.

¶ Dolus ex indicijs probatur nu. 4.

¶ Læsio enormissima vsque ad triginta annos emēdatur. nu. 5.

¶ Intellectus. ad. l. fina. tit. fin. part. 6. nu. 6.

¶ Non obstante renunciatione cuiuscumque auxilij, & læsionis, ad huc agitur ad emendationem damni. nu. 7.

¶ Interueniente læsione grauissima, & renunciatione cū iuramento, ad huc iuramentum nō valet, nec opus est ab

solutione

solutione, nu. 8.

¶ Renuntiationes communes tabellionum non impediunt rescisionem damni, nu. 9.

¶ Idem si renuncietur actioni de dolo, & in factum, nu. 10. & 11.

ectissimi Iudi. in læsione illa enormissima venditionis ædium, adducitur primo, quòd iam olim sit statutum remedium ad id obtinendũ, etiam vsq; ad triginta annos, vt aperte disponitur in l. 6. tit. 16. part. 7. apud nos. ibi. como qui er que fasta treynta años el o sus herederos puedan demandar que le pechen, o que le enderecen la perdida, o el menoscabo que prouare que recibio por tal razon como esta. & c. Quòd etiam antea fuerat dispositum in l. itaq;.
1 §. fina. & in l. labeo. ff. de dol. ¶ Vbi, quòd detur actio in factum, ad emendationem læsionis, & damni dati, vsq; ad triginta annos. Nō igitur obstat, præterijsse quadriennium illud, ad rescisionem læsionis vltra dimidiam iusti valoris, petendam, cum agamus ratione enormissimæ, illius læsionis, & doli, quod vsq; ad triginta annos peti potest. Vt supra dictum est.

2 ¶ Quod etiam confirmatur ex eo, quod paria sint dolus ex proposito, & re ipsa. Vt est tex. elegans. in l. si quis cum aliter. de verbo obl. vbi notat Bart. Iaso. & omnes communiter. Bal. Sali. Paul. & cæteri. in Auth. Sacramenta puberum. C. si aduer. vendi. Abb. & docto. in c. cum contingat. de iure. iu. Domi. & alij. in. c. quamuis

pactum de pact.in.6. Estq; communis traditio, & resolutio omniũ tam iure ciuili, quam canonico. Cum igitur tam aperte probatum
3 sit hominem in pretio ædium enormissime circumuentum. Certum erit actionem illam in factum sibi competere ad damni, & læ
4 sionis emendationem. Maxime autem cum & alia indicia doli. etiam ex proposito, in eo non desint, quæ sufficiunt. in l. dolum. C. de dol. cum simili.

¶ Præterea, vt illa omnia omitteremus, cum læsio illa enormissima
5 tam aperte in hoc interuenisse probetur, lege id constitutum expressa inuenimus, resarciri vsq; ad triginta annos posse. in l. fina. tit.
6 fina. part. 6. apud nos. quæ licet in ecclæsijs, & similibus disponat communi interpretatione, & iudicum sententijs ad quæcumq; negotia, & quascumq; personas trahitur, & adaptatur. Vt per scribẽtes ibi. Notat Otalora de nobilitate. c. 5. tertiæ partis, tertiæ partis principalis. nu. 4. ex Feli. & alijs quos allegat, & ex praxi ordinaria colligitur.

7 ¶ Neq; his oberit renunciatio illa legum, & auxiliorum sibi quoquomodo competentium & læsionis, in scriptura venditionis ædium facta. Cum ea non obstante læsio illa grauissima sit resarcienda. Notat Abb. singu. in c. cum contingat. de iure. nu. 23. versi. sed in eo quod distinguit, quem sequuntur alij doctores ibi. Vbi etiam plus addit, id locum habere etiamsi a maiori vigintiquinq; annis, & cũ iuramento talis renunciatio, & similes factæ essent. Idẽ tenet Abb. in c. fina. de empt. & vendi. nu. fina. Domini. & alij in d. c. quãuis pactum. tangit. Couarru. Ibidem. in 2. part. §. 4. nu. 7. versi. vndecima conclusio. & versi. Duodecima cõclusio. cum alijs. Addo. Iason
8 in auth. sacramẽta puberum post alios. nu. 43. & 44. & seq. Vbi tenet interueniente læsione illa grauissima iuramentum nõ valere, nec opus esse absolutione ab eo, & similia.

9 ¶ Confirmantur etiam ad huc supradicta, nam eiusmodi renunciationes a tabellionibus communi stylo & consuetudine ipsorũ apponuntur in instrumentis, potius quam ex partium voluntate, aut consensu. Vnde minime censendum est contrahentem id voluisse, aut assensum prebuisse eiusmodi renunciationibus. Ideo talia verba debent intelligi, & accipi ciuiliter, & legaliter, vt ita dicam

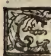
& eo modo, quo excipiantur ab eis graues læsiones, quæ sunt verba notanda Abb.in.d.c.cum contingat.nu.23.& seq. quem omnes ibi sequuntur. Fueratq; antea Ancarra.consi.39.vbi determinat questionem de nepte, quæ renũciauerat hæreditati in fauorem patrui, modico recœpto. Idem Ancarra.in.c.canonum statuta de consti.& in.c.quamuis pactum.de pact.in.6.quem refert, & sequitur. Abb. in.d.c.cum contingat.nu.21.Anto.de But.cõsi.46.Deci.consi.33.in.2.volu.& plures, quos allegat additio, ad ipsum Abb.ibi.in litte.d.in verb.absolutio. Et idem sentiendum est in proposito negotio.

10 ¶Quæ similiter comprobantur. ☞ Nam per eiusmodi renũciationes, & similes, quantumuis amplas, nõ tollitur illud remedium, petendi emendationem læsionis, & doli re ipsa in hærentis. Ita notat insigniter Bart.in.d.l.si quis cum aliter de verbo.obli.quæst.fina.in

11 fi.quem sequuntur ibi Alexan.& omnes.vbi Iaso.nu.21. ☞ Immó quod plus est, etiam si expresse renunciasset remedio.d.l.si quis cũ aliter, & similium, & exceptioni doli, qui inest re ipsa, & actioni in factum, ob id competenti, ad huc posset agere ad læsionis emendationem. Tenet idem Bart.vnice in.consi.00.nu.12.cum eodẽ errore illæ renunciationes fiant. Quod consiliũ Bart.refert & sequitur Iaso.in.d.l.si quis cum aliter.nu.22.& seq.vbi id egregie disputat. Et sic ab omni parte remanet intentio nostra fundata.

¶97.

¶FACTVM.

Vm Decuriones, & capitulum aquam ex duobus puteis in vsum communem reip. applicuissent, dominis ipsis reluctantibus, & inuitis. Neq; consuluissent super satisfactione illis ex ea causa facienda. Respõdi per seqñtia.

¶SVMMA.

Vando per principem aut rẽp. res sua alicui aufertur, valor ipsius domino sarciri debet. nu.1.&.3.

¶ Pretium cuiusque rei, est id quod communi estimatione valet, nu. 2.

¶ Quando debetur alicui rei pretium, est iustum eius pretium, & interesse commune, & intrinsecum, nu. 4. & 5.

¶ Interesse extrinsecu, quod in futurum posset succedere, non cōsideratur, nu. 6.

1 Vādo ex plenitudine potestatis per principē, aut rēpublicā, res sua in vsum, & vtilitatē cōmunē aufertur alicui, valor ipsius domino absq; dubio resarciri debet. in. l. item si verberatum. §. 1. ff. de rei vendi. vbi notat Bart. Bal. & omnes communiter. Est tex. ad idem. in. l. 1. & 2. C. quib. ex cau. ser. pro pre. liber acci. declarat exacte Bart. in. l. fina. §. fina. ff. de pigno. actio. Idem Bart in proem. ff. vete. in prin. vbi Alexan. in addi. ad ipsum.
2 & ceteri communiter ibi. vbi id omnes docent, & tradunt. integrā eo casu faciendam esse satisfactionem, equiualentem rei sic ablatæ.

3 ¶ Item cum pretium cuiuscumq; rei sit, id, quod cōmuni estimatione valet. in. l. vni. C. de senten. q. pro eo quod inte vbi Bart. Bal. & alij communiter. in. l. pretia rerum. ad. l. Falci. in. l. 1. vbi docto. ff. de actio. empt. cum similibus. ¶ Conuincitur necessario eiusmodi hominibus id soluendum, & retribuendum, quod reuera eorum interest, hoc est, iustum ipsarum rerum pretium, & valorem.

4 ¶Confirmatur id ipsum. Nam quãdo debetur alicuius rei pretium, deberi censendum est interesse commune, hoc est, iustam eius rei æstimationem, & communem valorem. Notat insigniter Bart. in. d. l. vni. C. de senten. quæ pro eo quod inte. nu. 14. & 15. cum sequẽtibus, quem sequuntur ibi alij cõmuniter. glo. & doctores. in. d. l. 1. ff. de actio empt. in. l. si sterilis. §. si per venditorem. & in. l. Iulian⁹
5 in prin. eo. tit. ☞ Quam rei estimationem, interesse etiam intrinsecum, doctores communiter. appellant, vbi supra. Sic igitur in proposito negotio æstimandum est, & satisfaciendum, damnum, quod datum est, vt id reuera sarciatur. Damnum, inquam, & incommodũ præsens, & quanto minus ædes ipsorum propterea valent, quãtoq́;
6 plus valebant. ☞ Interesse autem extrinsecum, quod in futurũ possit succedere, non venit in æstimatione. Vt per Bart. & docto. communiter. in. d. l. vni. C. de senten. quæ pro eo quod inte. & in alijs locis supra allegatis.

¶98.

¶FACTVM.

Ranciscus. B. certam pecuniæ summam Hispali dederat, sibi soluẽdam Methymnæ proximis nundinis. Cumq́; statuto tempore ibi non solueretur, petebat rursus Hispali cum interesse. Pro quo ipse hæc, & similia adducebam, apud ipsos iudices supremos.

¶SVMMA.

Vando solutio facienda est certo loco & tempore, si non ad impleatur, actio sit arbitraria ad alibi exigendum. nu.

¶ Id maxime habet locum in loco contractus, & domicilij. nu.2.

¶ Et non solum in exactione sortis, sed etiam interesse. nu.3.

¶ Hodie iure canonico, & quolibet alio ratione interesse vltra sortem recipitur. nu.4.

¶ Idque etiam ratione lucri, quod poterat lucrari, si in tẽpore sibi fuisset solutum, nu.5.

¶ Maxime inter mercatores, & solitos lucrum facere. nu.6.

¶ Arbitrio iudicis tale interesse æstimandum. nu.7.

¶ Etiamsi tale interesse non sit probatum, per cõiecturas, & solita, & consueta æstimatur. nu.8. & 9.

1 SApienti Iudi. ¶ Certum est illud iuris principium, quando solutio destinatur ad certum locum, si ibi nõ soluatur statuta die, actionem effici arbitrariã ad exigendam illam pecuniam alibi extra locum destinatæ solutionis. Ita disponitur expresse in. l. 1. ff. de eo quod cer. lo. ibi. sed quia iniquum erat, si nunquam promissor ad eum locum accederet, non posse stipulatorem ad suum peruenire. Ideo visum est vtilẽ actionẽ in eam rẽ cõparare. Et ita ibi notat Bart. & doc. cõmu. ad idẽ est tex. in. l. arbitraria. in. prin. & in. l. quod si ephæsi. in. l. centum capuæ, & per totũ titu. ff. de eo quod cer. lo. & in. l. 1. & per totum. C. eo tit. vbi Bal. Salice. & alij. in. §. Præterea quasdã insti. de actio. vbi Fab. Ange. Iaso. & omnes communiter. Cum igitur in præsenti themate solutio in loco ad id destinato minime fa-
2 cta sit, certum est alibi ad id posse agi. ¶ Maxime autem in loco cõtractus, & domicilij, ipsius rei, vt in. l. hæres absens. §. fina de Iudi. in c. Romana. §. contrahentes. de for. compe. in. l. eum qui. §. 1. de cõsti. pecu. vbi notant doctores communiter. cum similibus.

3 ¶ Quod non solum habet locum in exactione ipsius pecuniæ, & sortis principalis, sed etiam interesse, damni, & lucri. Cum etiã ad id actio illa efficiatur arbitraria, & illud sit in consideratione iudicis officio. Tex est ad id. in. l. arbitraria. in prin. ff. de eo quod cer. lo. vbi ita tenent cõmuniter glo. & doctores, quod habeatur ratio interesse, tam actoris, quam rei. in. l. 1. C. eo tit. vbi etiam glo. & docto. cõmuni. & in. §. Præterea quasdam arbitrarias. de actio. cum similibus. Maxime autem cum simus in contractu stricti iuris, in quibus habet locum arbitrium illud iudicis, & eius officium, ad æstimationem illius interesse. in. l. si hæres. cum. l. seq. ff. de eo quod cer. lo. & in. d. §. Præterea quasdam de actio. vbi doctores commu. cum multis similibus. Probatur optime. in. d. l. arbitraria. in prin. de eo quod cer. lo. in hæc verba, arbitraria actio vtriusq; vtilitatem continet, tã actoris, quã rei. Quod si rei interest minoris fit pecuniæ cõdẽnatio, at si actoris maioris. &c.

4 ¶ Confirmatur id ipsum, nã & si vltra sortẽ nihil exigi possit. iuxta vulgaria, ratione tamẽ illius interesse, etiã hodie iure canonico, & quolibet alio exigi potest, & recepi. Ita notauit glo. notãda. in. l. 1. C. de sum. trini. in. verb. Petrũ. Apostolũ. quam sequuntur ibi Bart.

nu.6.&.7.Bal.col.3.versi.& quia de vsuris est mẽtio.Paul.nu.12.& 14.& seqnentibus.Salice.Iaso.& omnes comuniter ibi. Abb.& doctores communiter post glo.ibi.in.c.conquestus.& c.salubriter.de vsu.Syluester late in verb.vsura.cl.1.§.19.ibiq; insigniter hoc declarat,& extendit Paul.de Cast.affirmans id tam iure diuino,quam canonico licere,& locum habere.vbi plurima etiam exempla,& casus adducit,quibus id vsu uenire possit.Tenetq; hanc esse communem opinionem Syluest.vbi supra.& cæteri supra allegati.Nõ mirum igitur erit aut nouum,vt interesse illud,de quo agimus,exigi,& recipi possit.

5 ¶Quod ad huc etiam locum habet,non solum in interesse ratione damni,sed etiam lucri,quod actor ipse potuit lucrari, ex ea pecunia,si in tempore sibi fuisset soluta,vt elegãter docet Bart.in.d.l.cũctos populos.de sum.tri.& Paul.ibi.nu.14.& alij.Abb.& doctores communiter,in.d.c.conquestus.&.C salubriter.&.c.1.de.vsu.
6 & Syluest.& alij omnes communiter.℘ Maxime autem inter mercatores,quales hos,de quibus agimus,esse cõstat,vt notabiliter ponit exemplum Paul.de Cast.ibi.& doctores omnes supra allegati, & omnes communiter.

7 ¶Tale autem interesse æstimatur arbitrio iudicis,vt supra dictum est,& eius authoritati relinquitur.Vt est tex.in.l.vni.C.de colo.Illiri.lib.11.vbi tex.Cuius modũ in authoritate iudicis collocauim⁹.
8 &c.Per quem ita ibi notat & tenet Bart. & alij.℘ Adeo,vt etiamsi de tali interesse nihil esset probatum in processu causæ directo,iudex per coniecturas,& animi sui destinationem, ex officio suo illud possit perpendere,& statuere.Notat Bart.vnice.in.d.l.vni.C.de senten.q̃.pro eo quod inte.in.fin.verbis.quem ibi sequuntur alij communiter.Areti.in.l.diuortio.§.item si meſſes solu.ma.glo.in.l.non vtiq;.ff.de eo quod cer.lo.§.nunc de officio. vbi Bart.Iaso. & alij:Ange.ibi.notabiliter tradit,cum tale lucrum cessans sit nõ ens, & non entium nullæ sint qualitates,aut causæ,non posse clare probari tale lucrum,ideo iudicis arbitrio,& censura venit taxandum. De quo latius.in.d.l.vni.C.de sentẽ.q̃.pro eo quod inte.per Bart.
9 & docto.℘ Maxime autem per locum à solitis,quando tale lucrũ solet communiter acquiri,& est consuetum, & verisimile. Vt per doctores vbi supra.Cum multis alijs.

¶99.

¶FACTVM.

.C.querebatur causam refectionis, & satisfactionis pro nobilitate, per capitulum & Decuriones Hispalenses, ad iudices, qui de nobilitate Granatæ cognoscunt, remitti. Cumq; propterea ad supremum tribunal Hispalense appellasset, ipse pro eo hæc, & similia adduxeram, nec obtinere potui.

¶SVMMA.

Vdices ordinarij Hispaniæ, sunt idonei, & cõpetentes ad tuendum notorie nobilem in possessione nobilitatis. nu. 1. & 3.

¶ Causa nobilitatis fauore prosequenda, maxime in notorijs. nu. 2. & contradictio odiosa.

¶ Iudices nobilitatis necessario sunt ad eundi in causis, quæ nec per sententiam, aut notorietatem constant, & similibus. nu. 4.

¶Notorie nobilis, aut per sententiam a quibus vis iudicibus in ea causa tuẽdus. nu. 5.

¶Qui nullum talem possent titulum ostendere, coram iudicibus specialiter ad id desig natis agere coguntur. nu. 6.

¶Notorium habet vim sententiæ, & notorie nobilis equiparatur ei, qui sententiam in nobilitate obtinuit. nu. 7.

Apienti Iudi. in causa illa. F. C. in qua con queritur remitti ad iudices, qui de causis nobilitatis Granatæ cognoscunt, nec posse coram iudicibus nostris de eo agi. Adduco primo pragmaticam illam sanctionem regis Hẽrrici tertij, in volu. Pragmati. fol. 172. col. 3. in prin. ibi. a los mis alcaldes de los hijos dalgo, y a los alcaldes y juezes de todas las cibdades, villas y lugares destos mis reynos, y a cada vno de vos. &c. & infra, mi voluntad es que aquellos que fuer en hijos dalgo notorios, o ouieren auido sentencia de como son dados por hijos dalgo, que les sea guardada su franqueza & hidalguia. &c. ¶ Gũ igitur hic, de quo agimus, atque
1 ipsius pater, & auus, pro nobilibus notorie sint semper in hac ciuitate habiti, & capitulum ipsum, & decuriones hactenus ipsi, patrique suo refectionem illam, & satisfactionem fecerint, quæ cæteris nobilibus adseruari, & retribui solet, deducitur satis aperte, iudices ordinarios huius ciuitatis competentes, & idoneos esse huius causæ iudices. Saltem ád tuendum, & defendẽdũ hominem in ea. q. possessione, vt etiã aperte disponitur in. d. pragma. sanctione. in fi. ibi.

porque vos mando a todos, y cada vno de vos, que si algunos marauedis, o prẽdas auedes tomado, o prendado, q̃ se los tornedes, & fagades tornar. &c. Facit etiã id, quod in fine ipsius legis disponitur. Pero es mi merced que si alguna contradicion les quisieren poner que no conozcades dello, sino que lo vẽgan a demandar ante los dichos mis alcaldes de hijos dalgo. &c. ❦ Vnde etiam liquido con-
2 stat fauorabile hoc esse negotium nobilitatis, tuitionen q̃ possessionis ipsius, quibus vis iudicibus committi. Contradictionem autem, & controuersiam specialibus ad id iudicibus deputatis, quo difficilius nobilibus personis negocium possit facessi.

3 ¶Cõfirmatur etiam id ipsum ex. l. 6. tit. 4. lib. 4. ordi. vbi id ipsum expresse disponit. in prin. medio, & fine ipsius, quæ expresse ponit in. d. pragmatica sanctione allegata in proximo capitulo.

¶Neq; predictis aduersatur. l. 9. tit. 2. lib. 4. ordi. aut. l. fina. eo. tit. nec. l. 30. tit. 4. lib. 2. ordi. nec ea, quæ per predictas leges, & similia notat vir insignis Arze. de Otalora. c. 4. tertiæ partis, in prin. & per
4 totum. de nobili. Quód ❦ ad eiusmodi negotia nobilitatis sint deputati specialiter iudices Granatæ, & Vallisoleti. Nam certe id nõ aduersatur meæ opinioni, cum ipse agam de nobilibus per sententiam, aut notorietatem, de quibus expresse disponitur in legibus & pragmati supra allegatis. Nam hos minime fatigari, aut molestari sinunt Reges clementissimi Hispaniatum, leges q̃ ab eis conditæ nec vexari & delassari sumptibus & itineribus, laboribus q̃ permittunt, & multo minus in earum causarum persecutione emori, vt illis cotidie contingere, est plusquam manifestum. Quod expresse deducitur ex dicta pragmatica sanctione supra allegata. ibi. que mi voluntad es que aquellos que fueren notorios hijos dalgo, o ouieren auido sentencia. &c. que a estos tales sea guardada su franqueza. &c. Et infra. Y si en la villa, o lugar donde agora mora este su aguelo, o su padre moraron enla cibdad, o ay bien cerca en la comarca, quiero que este tal que no peche. &c. y quiero que los otros pechen. &c. ❦ Vnde liquidissime deducitur lege id caueri, vt no-
5 torie nobiles, vel per sentẽtiã pro talibus declarati, vel qui ab auo vel patre in ea nobilitatis possessione sunt cõstituti, in eo statu cõ-
6 seruentur per quoscumq; iudices. ❦. Cæteri vero, qui nullum ta-

lem possunt titulum ostendere, aut notorietatis, aut sententiæ, aut possessionis, patris vel aui, coram iudicibus nobilitatis, ad id deputatis id prosequantur. Quod maxima certe ratione, & æquitate, iustitiaq; nititur. Cum igitur huiusmodi nobilis, quo de agitur, non solum à patre & auo possessionem nobilitatis obtineat, in hac ciuitate, & notorietatem, sed etiam per capitulum ipsum, & decuriones in eo hactenus fuerit conseruatus, & constitutus, refectionem illam sibi patriq; præstando, & fratribus, quæ alijs nobilibus præstari, & fieri assolet, non est cur ex vnius maleuoli contradictoris fortasse sententia molestia illa sibi infligatur, aut saltem per iudices ordinarios ciuitatis inhibendum erit id. Nec tamẽ longinquo remedium adeo serum erit quærendum.

7 ¶Quod & ad huc etiam comprobabitur ex eo, quòd notorium habet vim sententiæ. Notat Iaso. post ali. in. l. decẽ stipulatus. de verb. obli. nu. 29. Idem Iaso. in. l. si vero. §. qui pro rei. nu. 3. ff. qui satisd. cogan. cum simili. Igitur notorietas illa eiusmodi nobilitatis tamquã sententia est adseruanda, & fauore prosequenda. Et sic æqui parantur illa duo in dictis legibus, & pragma. Vt supra dictum & allegatum est.

¶100.

¶FACTVM.

Vm ædes ex bonis maioratus Illustrissimi Marchioris de Villa nueua, ad vitam cuiusdam. R. & hæredis locatæ essent, successorq; in maioratu id cõtradiceret et Ipse pro conductore, his & similibus, apud supremos iudices Hispalenses agebam.

¶SVMMA.

Rohibita alienatione bonorum, locatio ipsorum non prohibetur. nu. 1
Idem in bonis maioratus. nu. 2

¶Res sic alienari prohibitę, si solitæ sint locari, aut etiam in emphyteosin dari, ea concessio valet. nu. 3.

¶Argumentum a solitis fieri est validum. nu. 4.

¶Heres tenetur stare facto defuncti. nu. 5.

¶Successor in maioratu, quodammodo succedit iure hereditario. nu. 6.

1 Apientiss. Iudi. in causa illa conductionis ædium ex bonis maioratus, adducitur primo. Prohibita alienatione bonorum, locationem ipsorum non prohiberi. Tex. est ad id satis elegans, & expressus in l. penu. §. instituto. de lega. 2. vbi expresse dispo nitur locatione facta bonorum, quæ erant alienari prohibita, non factum esse contra constitutionem fideicommissi. Vbi Bart. pro summario colligit. Prohibitus vẽdere, vel obligare, non videtur prohibitus locare, vbi etiam glo. in. verb. nõ extitisse. addit locationem illam ad centum vel mille annos potuisse fieri.
2 ¶ Idem igitur videtur affirmandum in proposito negotio, vt bona maioratus locari possint, nec propterea alienari dicantur.

¶ Confirmatur id ipsum. Nam locatio talium rerum, etiam ad vitā potest fieri, cum ædes ipsæ, de quibus agitur, à multis iam annis soli
3 tæ sint eo modo locari ad vitā accipientis, & hæredis. ☞ Quādo .n. res alienari prohibitæ solent communiter sic tradi, non solum earū locatio, sed etiam concessio in emphyteosin valet. Ita expresse decisum inuenio. in quadam extraua. Paul. Sum. Ponti. Quam ponit Syluest. in fine suæ summæ, & antea eam retulerat. in ver b. alienatio §. 15. cuius verba sunt, Præter quam in casibus á iure permissis, ac de rebus, ac bonis in emphyteosin ab antiquo concedi solitis. &c. Ita agitur affirmandum erit in themate, de quo agitur.

4 ¶ Quod similiter comprobatur per argumētum á solitis fieri, quod validum est in iure, secundum Bart. & alios. communiter in. l. certi condictio. §. si nummos. ff. si cer. pe. & .in. l. certe. §. fina. in. versi. quotidie. n. precario. & in. l. 2. §. merito. ff. ne quid in lo. publi. in. l. excepto. & in. l. circa. C. loca. cum infinitis simili. Quæ copiose cumulauit. Iaso. in. d. §. si nummos. l. certi condictio. á. nu. 5. cū multis seq.

5 ¶ Præterea, cum sit hæres ipsius patris, cuius mādato ea fuit celebrata locatio, necessario cogitur stare facto defuncti. vt in. l. cum à matre. C. de rei vendi. V bi docto. & in regula. ex qua persona. ff. de re
6 gu. iu. cum multis alijs. ☞ Præter illud. quòd successor in maioratu quodāmodo censeatur iure hæreditario, in eo succedere, vt notabiliter consuluit Oldra. consi. 94 . incip. eleganter circa negocium Alberti. in. l. 7. C. de dona. inter. vi. & vxo. Ancar. c. licet de vot. luc. de pen. in. l. si quis in sacris. de proxi. sacro. scri. Marti. Laudē. de primoge. col. vlti. Deci. in. l. pactum. quod dotali. C. de pact. refert, & sequitur. Tiraq. in de. iu. primogenio. quæ. 35. per totam. allegat optimum tex. in. c. licet. de vot. ibi. paterna te reddas successione indignum, & ibi hæreditatis emolumento priueris. &c.

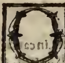
¶ 100.

¶ FACTVM.

Vm matrimonio constante vir officium tabellionatus publici Hispali pretio obtinuisset. Contendebat hæres vxoris prædefunctæ, valorem ipsius inter bona durante matrimonio quæsita imputandum. Et demum ita fuit pronunciatum, tam iudicis inferioris, quam supremorum Hispalensium sententijs, me patrocinante his & similibus.

¶SVMMA.

Fficia tabellionatus, Decurionum, & similia imputātur filio in legitimam & conferuntur. nu.1.

¶Idem de officijs eiusmodi cōstante matrimonio quæsitis, vt communia sint inter coniuges. nu.2.

¶Eiusmodi munera pecunia viri iusque coniugum, & matrimonio constante quæsita communicari debent. nu.3.

¶Licet Principis indulto ea transmittantur, tamē non proprio motu, aut donatione principis, sed ex alterius voluntate, & renunciatione precio obtinentur. nu.4.

¶ Maxime cū pretio equiualenti communiter talis fiat renunciatio & trāsmissio, nu. 5.

¶ Valor & estimatio talium officiorum inter coniuges diuidenda, nu. 6.

¶ Licet talia munera non sint alienabilia ex, se tamen princeps solet transmittere, & eorū habenda est ratio, & computatio inter filios, & alios. nu. 7.

Apientissimi Iudices in causa Illius officij Tabellionatus pro vxoris hærede, adducuntur sequentia. Et primo, id inueniri ferè expressim dispositū in. l. omnimodo. §. imputari. C. de inoffi. testa. cuius verba sunt. Et illa, quæ occasione militiæ ex pecunijs mortui, ijsdem personis acquisitæ, posse lucrari eas manifestum est. &c. Et ita ibi notant Bal. Paul. & doctores communiter. Bart. in. l. 1. §. nec castrense, ff. de colla. bono. idem Paul. & Raph. Cuma. in. l. continuus. §. cum quis. de verb. obli. quæ
1 & plura refert, & sequitur Iaso. in. l. illud. C. de colla. nu. 6. ¶ Vbi omnes tradunt pro communi & in dubitabili sententia eiusmodi munera, non solum militiæ & tabellionatus, sed etiam decurionatus, & similia, imputanda esse filio in legitimam, & valorem ipso-
2 rum conferendum alijs fratribus. ¶ Idem igitur affirmandum erit absq; dubio in eiusmodi muneribus durante matrimonio inter cōiuges quæsitis.

3 ¶ Confirmatur id ipsum, cum officium hoc tabellionatus, de quo agimus, pecunia communi coniugum fuerit quæsitum, ac constante matrimonio obtētum. Vnde, quemadmodum bona omnia alia, sic inter coniuges habita, communicantur, & hæc, & similia communia inter eos dicenda sunt. Nec vlla potest assignari ratio differētiæ in hoc.

4 in hoc. Neq; obstabit, si opponatur, eiusmodi munera beneficio, & indulto principis concedi solita. Cum id propter renũciationẽ alterius possidentis princeps concedat, non proprio motu, aut donare eiusmodi homini volens. Et cum possidens eiusmodi, & renũcians, pretio, propter id recepto, id fecerit, non gratis. vt hic ẽ casu, & similibus cotidie vsuuenit.

¶Non obstabit similiter id, quod tex. in d. l. omnimodo. §. imputari innuere videtur. ibi. eo quòd talis sit militia, vt vendatur. &c.

5 Nam cum passim munera hæc & similia pretio equiualenti recepto ex alijs in alios transmittantur, & facile princeps ex eorum arbitrio & voluntate id admittat, negari non debet pretio illud fieri, ac pretium eiusmodi veram, & præcipuam esse causam illa obtinendi. Et id debet esse in consideratione, cum ex bonis vtriusq; cõiugis processerit reuera. Et ita insigniter affirmat, & tenet. D. Couarru. lib. 3. resolu. c. 19. nu. 4. 5. & 6. vbi tradit ita pronunciatũ in Granatensi prætorio in hisce muneribus constante matrimonio quæsi-
6 tis, vt valor ipsorum & estimatio inter ipsos diuidatur, vt per ipsum latius. Et ita passim in hoc vestro clarissimo consessu iudicatur.

¶Comprobantur supra dicta ex eo, quòd si pater emit filio officiũ aliquod tabellionatus, aut scriptoriæ appostolicæ, aut aliud simile, licet tale officium ex sua natura sit inalienabile, & non possit transmitti ex vna persona in aliam, sine consensu Papæ, aut regis. Tamẽ tale munus computabitur filio in legitimam, & conferendum erit alijs fratribus. Ex quo Principes solẽt, vt plurimum, præstare facultatem transmittendi similia ex alijs in alios. Ita insigniter docet Paul. de Cast. & Raph. Cuma. in d. l. continuus. §. cum quis. de verbo obli. Idem Paul. in d. l. omnimodo. §. imputari. C. de inoffi. testa. quos refert & sequitur Iaso. in l. illud. C. de colla. nu. 6. cum multis alijs similibus. Idem igitur affirmãdum erit in themate proposito.

¶FINIS.

¶SVMMA BREVIS EORVM, QVAE IN HOC OPERE CONTINENTVR.

¶1.

DImidia pars bonorum durante matrimonio quæsitorum vxori adquiritur, etiamsi vir cum ea minime cohabitauerit, & cum cõcubina habitans ea vir adquisierit.

¶2.

¶Quando dicatur seruitus realis, aut personalis, & perpetua, aut temporalis.

¶3.

¶Magister nauis tenetur restituere quocumq; modo recepta, & pro eo fideiussor. Vbi plura de fideiussione.

¶4.

¶Pœnæ secundo nubentium solum habent locum, in ijs, quæ coniugis liberalitate proueniunt, non quæ ex legis dispositione.

¶5.

¶Testamentum, & melioratio in eo facta per solam cancellationẽ & minori solemnitate reuocatur, quam fiat.

¶6.

¶Confessio mariti de dote constante matrimonio, maxime secundo, non valet, & plura de dote.

¶7.

¶Licitũ est pro arbitrio ædes tollere, etiãsi officiat vicini luminib9

¶8.

¶Quarta bonorum debetur coniugi superstiti inopi, dum non habeat, vnde bene, & honeste viuat.

¶9.

¶Conditio viduitatis in viro habet locum, sicut in muliere.

¶10.

¶Minor defensionibus renunciare non potest.

¶11.

¶Claeric⁹ primæ tõsuræ admittitur ad capellaniã, & de irregulari.

¶12.

¶Capta in bello in suo, vel hostium territorio, fiunt capientium, secus si in alieno. Et plura de euictione.

¶13.

¶Legatum per testes sine scriptura probatur, & adimitur.

¶14.

¶Sacerdotes pro debito pecuniario excommunicari non possunt etiã si ipsi obligentur, vt possint. Idem de mulieribus, maxime nuptis.

¶15.

¶Filia naturalis a patre, & fratribus alẽda, etiã si semel fuerit dotata.

¶16.

¶Vxori in bonis quomodo currat præscriptio, & de alienatione eorum.

¶17.

¶Hypotheca pro tributis trãsit in solidũ cõtra tertios possessores.

¶18.

¶Restituta dote expirant priuilegia dotis, & quomodo.

¶19.

¶Distractis bonis per iudicem, restituuntur recœpto pretio cum fructibus. Et quando.

¶20.

¶Ciues originarij qui dicantur, & alia.

¶21.

¶Quando inest veritas in facto, excusatur tabellio, a pœna falsi.

¶22.

¶Tempus computatur de momento ad momentum, In renunciatione officiorum. Et alia.

¶ 23.

¶ Actio personalis competit in læsione vltra dimidiam, magis quam realis.

¶ 24.

¶ Facta medio tempore valent, ab eo, qui pro domino habebatur.

¶ 25.

¶ Bona condemnati ad perpetuum seruicium remigandi traduntur proximioribus.

¶ 26.

¶ Quis dicatur ciuis alicuius ciuitatis.

¶ 27.

¶ Partus ancillæ ad grauatum restitutione pertinent in fideicomi. particulari.

¶ 28.

¶ Frater in causa fratris à periurij pœna ordinaria liberatur.

¶ 29.

¶ Bona cognati absentis traduntur proximiori.

¶ 30.

¶ Inuentus in delictis dicitur is, qui apprehenditur in ipsis, & de minoribus.

¶ 31.

¶ Priuilegia sunt contra ius commune, & restringenda, secus in beneficijs.

¶ 32.

¶ Subscriptio tabellionis in testamento in scriptis.

¶ 33.

¶ Locator præstando æque commodā rē, aut habitationē liberatur.

¶ 34.

¶ Pretium in contractu emphyteosis facit venditionem.

¶ 35.

¶ Retractus iure sanguinis habet locum in re patris.

¶ Creditor prior præfertur [illegible]

¶ 37.

¶ Coitus mulierum interesse non punitur morte.

¶ 38.

¶ Accusatio omissa non resumitur, etiam per minorem.

¶ Impotens ad coeundum, bis contrahens matrimonium, non punitur pœna ordinaria.

¶ Ex breuitate fugæ præsumitur seruus antea fugitiuus. Idem de morte.

¶ 41.

¶ Soluens creditori creditoris liberatur.

¶ 42.

¶ Qui debet seruitutem prospectus, nihil potest ædificare, ex quo impediatur, aut ei officiat.

¶ 43.

¶ Alienatione prohibita, & præscriptio prohibetur. Idem in bonis maioratus.

¶ 44.

¶ Ad emendationem læsionis in pretio competit non solum remedium, l. 2. C. de rescin. sed aliud.

¶ 45.

¶ Clericus legat concubinæ, quæ iam non erat concubina.

¶ 46.

¶ Assertio sola se esse coniuges, non facit matrimonium, aut pro-

bat.& alia.

¶47.

¶Si consensit in meretricem, quam putabat esse castam, vel diuitē cum non esset, valet ad hūc matrimonium.

¶48.

¶Sententia sine iussu principis mutari non potest, nisi sit pecuniaria.

¶49.

¶Causa decimalis est spiritualis, & de ea cognoscit iudex ecclesiasticus.

¶50.

¶Actio hypothecaria contra tertios possessores per decem, & viginti annos tollitur.

¶51.

¶Vni perito in arte non creditur. Idem de teste.

¶52.

¶Oblatio debet esse realis, & de pacto legis commissoriæ.

¶53.

¶Emptor non tenetur nunciare, quando certum est, venditorem, nullam habere defensionem.

¶54.

¶Fenestram non licet facere, vnde prospectus in domum vicini habeatur.

¶55.

¶Testamentum rure factum, aut in villa sine tabellione valet.

¶56.

¶Personæ prohibitæ in alienatione emphyteosis. & de commissis.

¶57.

¶Si hæres scripserit testamentum, & iussu testatoris tabellio signauit, valet.

¶Sine scriptura probatur hæredis institutio, & alia per testes.

¶59.

¶Contra tertium quando habet locum executio.

¶60.

¶Qui se vel alios deferunt, præmio, & venia digni.

¶61.

¶Dominus mercium præfertur alijs creditoribus.

¶62.

¶Vnus testis de morte prioris viri sufficit, vt mulier secũdo nubat.

¶63.

¶Successor singularis quando teneatur stare locationi.

¶64.

¶Fructus, & accessiones restituuntur in redhibitoria.

¶65.

¶Insignia aliena non licet assumere.

¶66.

¶Iudex in causa fratris in totum abstinet, & similibus.

¶67.

¶Colono ad vitam fit remissio ob sterilitatem.

¶68.

¶Publicatis omnibus bonis, non prohibetur in alijs succedere.

¶69.

¶Rationes reddendæ, in loco administrationis, & ad eum fit remissio.

¶70.

¶Puberi administratio bonorum non permittitur.

¶71.

¶Mandatum ad exigendum certo loco, & tempore, non potest extendi.

¶72.

¶A condemnatione expensarum omissa quando appelletur.

¶73.

¶Testes præferuntur testibus ex causa.

¶74.

¶Honoratus grauatur in nominatione locationis ad vitam.

¶75.

¶Appellans vnum pro alio iudice.

¶76.

¶Procurator dicens se habere mandatũ quando tenetur euictionis nomine.

¶77.

¶Decimæ quibus ecclæsijs debeantur.

¶78.

¶Liberatio generalis ad res dolo occultatas non extenditur.

¶79.

¶Parentes bona filiorum alienare non possunt.

¶80.

¶Conditio in matrimonio, si pater consentiat, secuta copula reijcitur.

¶81.

¶Filij orthodoxi, non prohibentur succedere auo, & alijs.

¶82.

¶Productio instrumẽti, & executionis petitio, habet vim litis cõtestacionis.

¶83.

¶Pro tacita reconductione non competit executio.

¶84.

¶Speciali mandato opus est ad contrahendum matrimonium.

¶85.

¶Tempus factæ obligationis inspicitur in prælatione hypothecæ non solutionis.

¶86.

¶Prior tempore præfertur, etiamsi secundus rem obligatam possideat.

¶87.

¶Verbum hæres ad singularem successorem refertur. Et quando.

¶88.

¶In obligationibus, ante diem, vel conditionem præscriptio non incipit.

¶89.

¶Priuilegia personalia ad hæredes non transeunt, cætera trãseunt.

¶90.

¶Vidua retinet originem, & domicilium mariti.

¶91.

¶Consuetudo, aut præscriptio sine aduersario non procedit.

¶92.

¶Custos carceris repræsentando reum, quando liberatur.

¶93.

¶Mercator occultans bona non fruitur priuilegio nobilitatis.

¶94.

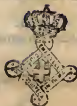
¶Mulier in dote, præfertur priuignis in bonis paraphernis matris.

¶95.

¶In re communi inuito socio edificari non licet.

¶96.

¶FINIS INDICIS.

Errata in hoc opere.

¶ Fol.16.lin.4.indicumq:pro indictun.q.
¶ Fol.25.lin.8.pioribus,pro,prioribus.
¶ Fol.28.pag.2.lin.18.aduocaoti,pro,aduocati.
¶ Fol.30.lin.33.ibi,facere,addendum,& mala fide.
¶ Fol.59,pag.2.lin.21.auferabatur,pro auferebatur.
¶ Fol.63.pag.2.lin.25.reſtiture,pro reſtituere.
¶ Fol.79.lin.19.125.pro.128.
¶ Fol.81.pag.2.lin.2.nupiſe,pro,nupſiſse.
¶ Fo 85.pag.2.lin.14.transſefetur,pro,transfertur.
¶ Fol.87.lin.antepenu.in loge,pro,Bal.in.L.
¶ Fol.104.pag.2.lin.2.ta,pro,ita,& lin.7.3.pro.2.
¶ Fol.114.lin.7.33.pro.303.
¶ Fol.119.pag.2.lin.10.agitur,pro,igitur.